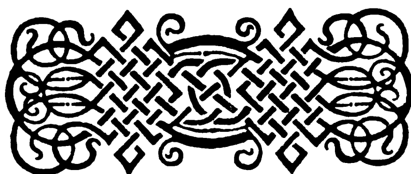

JUŽNO-SLOVJENSKE

NARODNE POPIEVKE.

(CHANSONS NATIONALES DES SLAVES DU SUD.)

VEĆIM IH DIELOM PO NARODU SÁM SAKUPIO,

UKAJDIO, GLASOVIRSKU PRATNJU UDESIO,

TE IZVORNI IM TEKST PRIDODAO

FR. Š. KUHAČ.

[illegible]

[illegible]

U ZAGREBU 1881.

TISKARA I LITOGRAFIJA C. ALBRECHTA.

ZNAK
ODLIKOVANJA

DALM. HRV. SLAV. IZLOŽBA U ZAGREBU
1864

WELTAUSSTELLUNG 1873 WIEN
DEM VERDIENSTE

IV.

SVATOVSKE POPIEVKE.

Akoprem su svatovski običaji u glavnih stvarih u svih Slovjena na jugu jedni te isti, dapače i u onih na zapadu i sevjeru, to se svatovski običaji ipak u pojedinosti znatno razlikuju. Tako n. p. staraju se u njekih krajevih naše domovine ženiti se želeći, da prije jedno drugo lično upozna i traže sgodu ljubav si očitovati, a kada vide, da je jedno za drugo, tada šalje momak koga iz rodbine svoje, da djevojku izprosi. U drugih opet krajevih tako rekuć i ne s pada prositba na ženiti se želeće; roditelji bo ili rodjaci momka izaberu po svojoj volji djevojku, te ju izprose prije nego li ju mladić vidio. Isto tako razno biva sama prositba. U Hrvatskoj n. p. obavljaju prositbu prilično potajno, dočim u Bačkoj momak sam ide da djevojku izprosi, i to skupa s gajdašem. Kod te sgode ide mladić pred gajdašem, držeći u jednoj ruci nakićenu čuturu a u drugoj bić i dugi konac, na kojem živoga kokota vodi. Čutura hoće da bude znak veselja, bič znak moći, a kokot simbol pjevanja i plodnosti. Isto se tako razlikuje i hod k vjenčanju. U Slavoniji moraju se pošto poto svatovski članovi u crkvu voziti, ma i crkva bila samo sto koraka daleko od kuće nevjestine, gajdaš i čauš voze se u posljednih kolih, dočim u Hrvatskoj, u Koruškoj pa i u Župi (u Dalmaciji) svatovi svakako pješice u crkvu idu, guslari (u Hrvatskoj) ili gajdaš (u Župi) pako idu pred svatovskimi članovi. Jesu li mladenci iz sela, gdje crkve ne ima, to se voze samo do onoga grada ili sela, u kojem se vjenčati imaju; kroz cielo selo pako idu pješice. U Istri ne idu poslie vjenčanja ravno kući kao u nas, nego svatovi prolaze cielo selo. U vojnoj krajini, u Bosnoj, u Hercegovini u Crnojgori i Srbiji, donesu prije vjenjčanja koju zastavu iz crkve, te idu ili voze se pod barjakom k vjenčanju, pucajuć neprestano na putu, a i pred kućom, gdje je svatovska gostba, pucaju vas dan sad iz kubure, puške, ili mužara; što u Kranjskoj, a ni u Slavoniji ne biva. U Slavoniji, Bosnoj i Bačkoj prosto je nevjesti kroz tri nedjelje dana svakoga mladjega muža, kojega na sokaku susretne poljubiti u lice, a starijega u ruke, i za njezin poljubac darak primiti; što se u Hrvatskoj, Kranjskoj Štajerskoj i Koruškoj nipošto dopustilo nebi. Godine 1849 vidio sam u dolnjem Miholjcu (u Slavoniji), kako je mlada, opazivši njekoga podčastnika njemačkoga regimenta na koli se vozeć, doletila kao munja pred konje vozećega se, te pošto je kočijaš konje zaustavio, skočila je na kola te izljubi što je ikad mogla istoga vojnika. Taj neznajući što to znači, nasmije se, nafrkne si brkove, te čekao mirno, što bude dalje. Istom kad mu je kočijaš u kratko tumačio, zašto to biva, dade joj cvancigu na dar, misleći valjda u sebi da ipak mora „feš“ dečko biti, kad ga je takva liepa snašica poljubiti željela. Ovo ljubljene tjeraju snaše kao špekulaciju, a muž joj sam dopušta, da rok od tri nedjelje produlji na šest nedjelja. Zanatlije i drugi gradjani, koji za taj običaj znadu, te se u takvo doba kroz selo voze, drže uviek sitni novac u pripravi.

Iz rečenoga će čitatelj uvidjeti, da mi nije moguće sve pojedine svatbene običaje opisivati. Osim toga mislim, da razlike ove nisu baš ni bitne, te da ne spadaju na zadaću ove sbirke. Ali da ipak njekakav pregled pružim, uredio sam pojedine pjesme tako, kako se svatovi sbivaju. Tko se hoće pobliže ubaviestiti o svatovskih običajih, neka pročita opise Luke Ilića, Mijata Stojanovića, Vuka Karadžića i druge, kojimi literatura naša upravo obiluje.

1201. Na prosidbi.

Larghetto ♩ = 60. Iz Racvaroša (blizu Pečuha u Baranji).

Piev.

Glasovir.

Oj ti ko-lo ve-li-ko; oj ti ko-lo ve-li-ko!

Oj ti kolo veliko! —
Što nas zoveš, maleno?
Imate li djevojak'? —
Ima kolo veliko! —
Dajte nama do dvije. —
Ne damo vam ni jedne;

A kamo li do dvije. —
A mi ćemo i silom. —
Sila Boga ne moli. —
Sjever goru oblomi. —
A za rašta oblomi?
Zarad vaših djevojak'. —

(Iz Vukove sbirke.)

1202. Junak i djevojka.

Lento ♩ = 56. Iz Slavonije.

Rav-no po-lje du-go i ši-ro-ko; rav-no po-lje du-go i ši-ro-ko.

Ravno polje dugo i široko,
Na sred polja raste vita jela,
Vita jela nuz bora zelena.

Borak raste gore u visinu,
A jela se stere u širinu;
Pod njom igra djevojaka,

Sve su dive tanke i visoke,
Jer su rastle bora gledajući.
Nad kolo se oblak nadvijao,
Baca sjenku na mlade djevojke;
To ne bio oblak nada kolom,
Veće junak traži djevojaka.

(M. Stojanović „Narodne pjesme i pripoviedke".)

1203. Sokol i Gjuro.

Larghetto ♩ = 60. Iz Slavonije.

mf Do-le-će, do-le-će si-vi *f* so-ko-le; *mf* do-le-će, do-le-će, do-le-će, do-le-će *f* si-vi so-ko-le —.

|: Doleće :| sivi sokole,
Doleće Gjuri u dvore,
Izlazi Gjuro k sokolu,
I stade plašit sokola.
Govori sivi sokole:
„Ne moj me Gjuro plašiti,
Doći će doba godine,
Kad ćeš me Gjuro bratiti!
I stat će vode Dunava,
I stat će draga jezera:
Onda ćeš me bratiti,
Da tvoje svate prevedem,
I tebe s Marom prenesm.

(M. Stojanović „Narodne pjesme i pripoviedke").

1204. Pitanje.

Larghetto ♩ = 60. Iz Slavonije.

mf Što ću ma-ti, što ću ma-ti, što ću ma-ti,

lo-po-vi kad sva-to-vi do-dju?

(Nastavka teksta ne imam.)

1205. Kad se isprosi djevojka.

Andante ♩ = 69. Iz Srbije.

Za - ran', Pav - - le, za - ran', mi - li bra - - le!

Zaran', Pavle, zaran', mili brale!
Za rana mi snahu prstenujte.
Kada budem u tastine dvore,
Kad izvedu lepotu devojku,
Ne gledaj joj vence ni oboce,
Ne gledaj joj malene zubune,
Nit' joj gledaj vezene rukave;
Zubune su terzije šarale,
Rukave su vezilje navezle,
A vence su kujundžije vile;
Već joj gledaj stasa i obraza,
S kim ćeš, brale, veka vekovati.
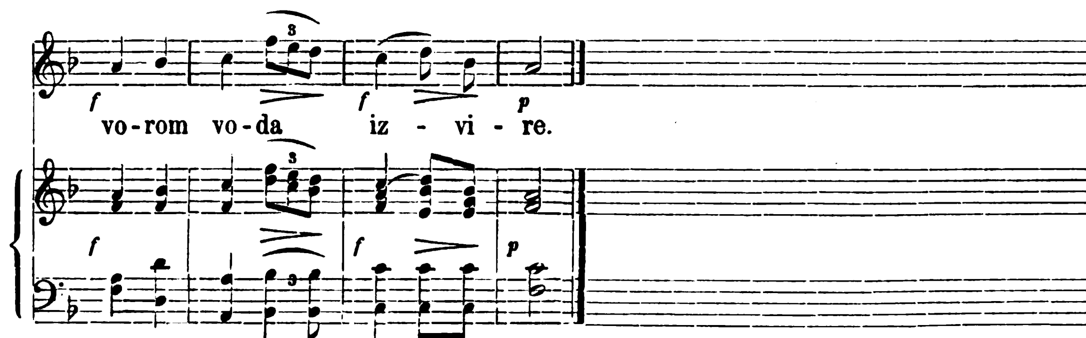
(Iz Vukove sbirke.)

1206. Poruk liepe Mare.

Larghetto ♩ = 60. Iz Petrinje. *Meno mosso.*

con tenerezza

U li-va-di pod ja-vo-rom vo-da iz-vi-re; u li-va - di pod ja-

U livadi pod javorom voda izvire,
Tud se šeće liepa Mara, vode zahvaća.
Gledao ju mlad gospodin s malog brežuljka:
Grabi, grabi liepa Mara, nitko ne pazi.
Ako l' hoćeš hladne vode, dodji u jutro,
U jutro je svaka voda hladna, studena.
„Ako l' hoćeš liepa cvieća, dodji u poldan:
U poldan je svako cvieće baš razvijeno;
Ako l' hoćeš rujna vina, dodji u večer,
U večer je svako vino, liepo rumeno,
Ako l' hoćeš ljubit', drago, dodji u zoru:
U zoru se svako drago rado miluje.

(Iz moje sbirke tekstova).
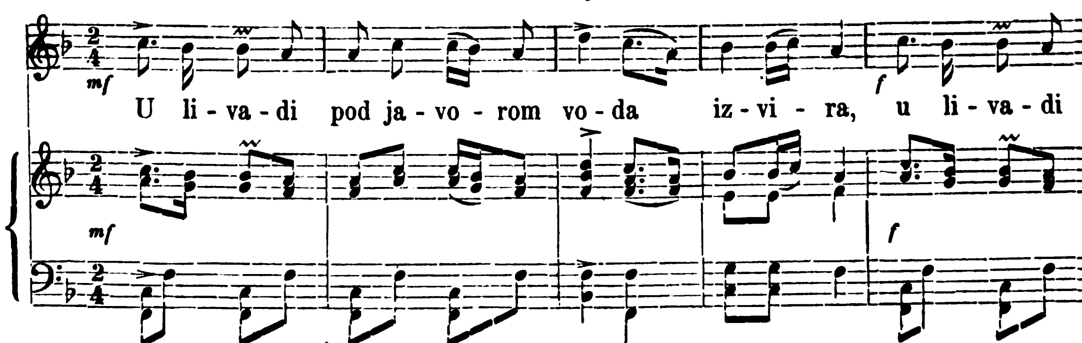
Inačica.
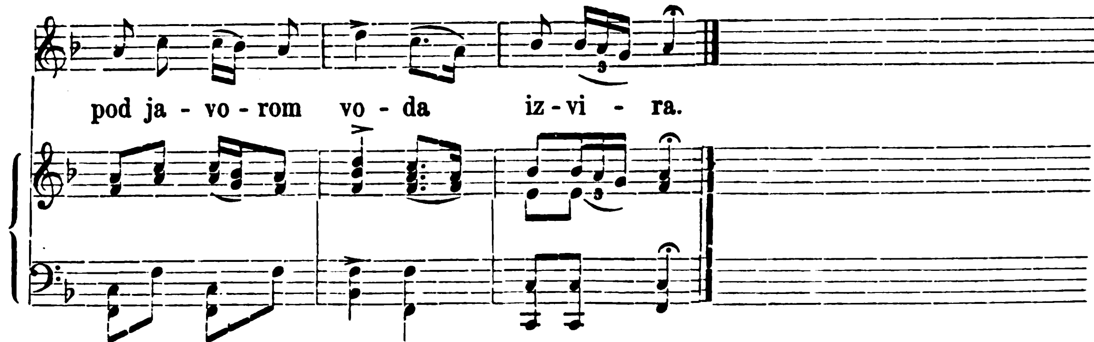
Spod javora vu livade voda izvira,
Onud šeće liepa Mara, vodu dofaća.
Dragi joj se z brega baca zlatim prstenom,
Uzima ga liepa Mara, na prst ga meće:
„Oj prstenek i moj dragi, dojdi do mene!"
Ako l' oćeš zarad vode, dojdi vu jutro:
Svaka voda vu juterce, mrzla studena;
Ako li ćeš zarad ručka, dojdi o poldan:
Ar o poldan sa gospoda za stolom sede;
Ako li ćeš rad lubavi, dojdi u večer:
Ar u večer saka duša svojom dušom spi.

(R. F. Plohl „Hrv. nar. pjesme i pripoviedke" I. U Varaždinu god. 1868).

1207. Momče i liepa Kata.

Larghetto ♩ = 60. Iz Slavonije.

U livadi pod javorom voda izvira;
Kraj nje šeće lipa Kata vode zahvaća;
K njoj se momče s grada baca zlatnom jabukom,
Uzima ju lipa Kata i natrag baca.
U livadi pod javorom voda izvira;
Kod nje stoji lipa Kata vodu promatra,
K njoj se momče s grada baca zlatnim prstenom,
Uzima ga lipa Kata na prst ga meće,
Lipa Kata mladom' momku ovak govori:
Ako s' bacaš radi vode, dodji u jutro:
Jer u jutru svaka voda ladna studena;
Večerom je ona mlaka i zamućena.
Ako li je porad ručka, dodji u podne;
U podne bo sva gospoda za sofrom sjede;
Sastaju se, divanušu, šale provode,
Tamburaju, vince piju, pjesme pjevaju.
Ako li je porad cvita dodji u večer;
Jer u večer svako cviće lipo procviće.
Ako li je rad ženitbe, dodji u jesen,
U jesen se dive prose, pirovi drže.

(M. Stojanović „Narodne pjesme i pripoviedke".)

Inačica.

U livadi pod javorom voda izvire,
Tu dolazi mlada moma, vodu zavata,
Beogradu pod zidove vodu donosi,
Mirko joj se s grada baca zlatnom jabukom:
„Uzmi, moma, tu jabuku, moja ćeš biti".
Moma je je uzimala, pak natrag baca:
„„Nit' ću tebe, ni jabuke, okani me se""
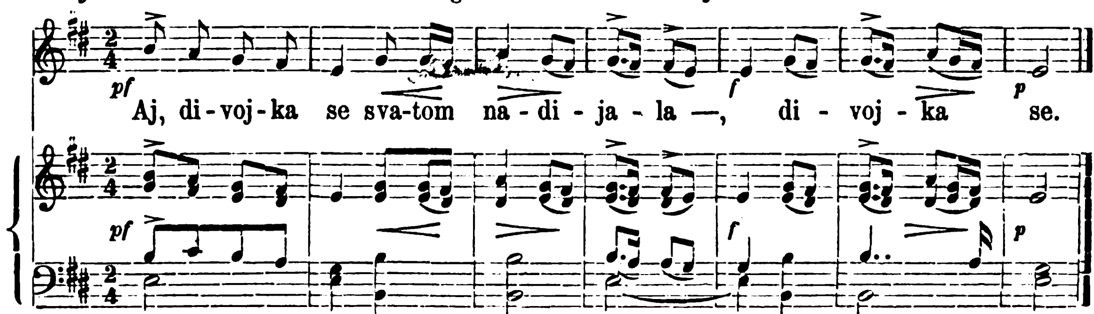
U livadi pod javorom voda izvire,
Tu dolazi mlada moma, vodu zavata,
Beogradu pod zidove vodu donosi,
Mirko joj se s grada baca zlatnim djerdjanom:
„Uzmi moma ovaj djerdjan, moja ćeš biti".
Moma djerdjan uzimala, pak natrag baca:
„„Nit ću tebe, ni djerdjana, okani me se"".

U livadi pod javorom voda izvire,
Tu dolazi mlada moma, vodu zavata,
Beogradu pod zidove vodu donosi.
Mirko joj se s grada baca zlatnim prstenom:
„Uzmi, moma, ovaj prsten, moja ćeš biti".
Moma prsten uzimala, na prst natiče:
„„Oću tebe, i tvoj prsten, i ja sam tvoja"".

(Iz Vukove sbirke.)

1208. U oči pira.

Adagio molto ♩ = 50. Iz Novoga u hrvatskom Primorju.

(Aj!) divojka se svatom nadijala, (divojka se)
(Aj!) bašelovo j' polje nasijala, (bašelovo)*
Nasadila j' kolo mažurane,
I vila je vinca od levenja,
Od levenja i od kolonperja.
Kad su došli gospoda svatovi,
Ona njim je govorila mlada:
„Aj vi moja gospoda svatovi,
Vež'te konje v polje bašelovo,
I sidajte v kolo mažurane,
Da vam dilim vinca od levenja
Od levenja i od kolonperja"
Govorio je najstariji svate:
„„Aj divojko, draga dušo moja,
Je si l' mlada on dan trudna bila
Kad si mlada ove vince vila!""
Ona njim je govorila mlada:
„Ako sam je dobru vojnu vila,
Nisam mlada truda ni vidila;
Ako sam je hudu vojnu vila,
Ja sam mlada vas dan trudna bila.
Zadji vanka, lijepa divojko,
I dili nam vinca od levenja,
Od levenja i od kolonperja.
Oj divojko na tvoje poštenje
Tebi pisma, a nam čaša vina!""

(Iz moje sbirke tekstova).

1209. U oči svatbe.

Andante ♪ = 138. Iz Budve u austr. Arbaniji.

Bo-si-o-če, bo-si-o-če, u ši-ri-nu ra-sti;

Bosioče, bosioče, u širinu rasti;
Jer će doći, bosioče, starog svata vlasti,
Pa će mi te, bosioče, mlada potrgati
Oštrom ćordom, bosioče, po b'jelu kor'jenu.

(Iz Vukove sbirke.)

1210. U oči svatbe.

Andante ♪ = 138. Iz Risna.

Mo-ji — ra-ni — vi-no-gra-di.

* Tako se dodaje svakomu stihu iz početka „Aj" a na kraju četiri početne slovke dotičnoga stiha.

Moji rani vinogradi
Ni radjeni, ni gradjeni,
Bosiokom posadjeni,
A ružicom zagradjeni,
Odtud ide mladi Petro,
Nema kuda konja provest',
Provede ga iz daleka,
Iz daleka, preko mosta,
Preko mosta srebrnoga,
Kad pod mostom žuber stoji
Od mladijeh djevojaka,
Medju njima mlada Mare,
Ona vije tri vijenca:
Jednoga mi bratu vije,
Drugi Petru vjereniku,
Treći mlada sama sebe,
Zlatom mi ga zavijaše,
Šajku ticu uvijaše,
Šajki tici govoraše:
„O Boga ti, šajko tico!
Ti preleti preko Risna
Na Petrove b'jele dvore,
Te ti vidji, što besjede,
Trepte li mu bandijere
Sve bijele i crvene,
Igra li mu pred dvor kolo,
Vodi li mu majka kolo,
Začinju li sestre pjesme,
Vesele l' se tamo mene!"

(Iz Vukove sbirke.)

1211. Goluban.*

Allegro ♩ = 126. *à la Marcia.* Iz slav. Krajine.

Oj golube bieli bane,
Ti ne leti, nit prileći,
I ne padaj kraju vode,
Da ne mutiš vodu krilom.
U nas ima golubica,
Rad' bi čistu vodu piti;
Ti ne padaj na livadu,
Da ne gaziš nogom trave.
U nas ima ovčarica,
Koja ovcam travu čuva;
Ne padaj na ove dvore,
U njih ima golubica,
Svoje majke jedinica;
Ti ne mami lipu Maru
Od njezina biela dvora,
Od njezina milog roda.

(M. Stojanović „Narodne pjesme i pripoviedke".)

* Pjevaju pustosvatice a i djevojke drugarice udavačine, kad će skoro doći svatovi.

** Gosp. Mijat Stojanović pjevajuć mi tu pjesmu tvrdio je, da ju je tako čuo oko godine 1836, što zato ovdje napominjem, jer je melodija nalik na onu Dr. Demetra pjesmu „Prosto zrakom", koju je Lisinski desetak godina kašnje uglasbio.

1212. Dar nevjeste.

Andante moderato ♩ = 76. Iz Osieka.

Hranila divojka pauna i labuda,
Pauna i labuda i siva sokola.
Došli su trgovci, trgovci Hrvati:
Prodaj nam divojko, pauna i labuda,
Pauna i labuda i siva sokola.
„Nisam jih hranila, da vam jih prodajem,
Već sam jih hranila za moje svatove:
Pauna sam hranila za kuma vjenčanog,
A biela labuda za brata rodjena,
A siva sokola za milog dragoga.“

(Iz moje sbirke tekstova.)

1213. Ista pjesma.

Moderato ♩ = 100. Iz Požege.

Hranila djevojka lava* i labuda,
Lava i labuda i siva sokola.
Dodjoše trgovci, trgovci Primorci:
„Prodaj nam, djevojko, lava i labuda,
Lava i labuda i siva sokola.

Nisam jih hranila, da vam jih prodajem,
Već sam jih hranila, za moje svatove!
Lava sam hranila za kuma vjenčanog,
Labuda bieloga za desnog djevera,
A siva sokola za milog i dragog."

(Iz Deželićeve pjesmarice.)

1214. Ista pjesma.

Moderato ♩ = 100. Iz Kostajnice.

Hranila djevojka pâva i labuda,
Pâva i labuda i sivâ sokola.
Došli su trgovci, trgovci prekupci:
„Prodaj nam, djevojko, pâva i labuda,
Pâva i labuda i siva sokola."

Nisam ji hranila, da vam ji prodajem,
Već sam ji hranila za moje svatove.
Pâva sam hranila za kuma vjenčanog,
A biela labuda za brata rodjena,
A siva sokola za milog i dragog.

(Iz moje sbirke tekstova.)

* U Požegi se zbilja pjeva mjesto „pâva" ili „pauna": lava, kao što je to i Deželić i Vuk zabilježio, nu mislim, da je to pogrieška, jer je očevidno, da nevjesta hoće darovati troje peradi, a ne lava i dvoje peradi.

Inačica.*

Ranila devojka lava i labuda,
Lava i labuda i sivog sokola;
Njojzi mi dolaze prekupci trgovci:
Prodaj nam, devojko, lava i labuda,
Lava i labuda i sivog sokola!

„„Idite odatle prekupci trgovci!
Ja lava tog ranim kumu vjenčanome,
Beloga labuda deveru ručnome,
Sokola sivoga tom dragu mojemu.““

(Iz Vukove sbirke.)

1215. Ista pjesma.

Allegretto ♩ = 92. Iz Gradiške.

mf Hra-ni-la dje-voj-ka — pâ-va i la-bu-da; mf hra-ni-la dje-voj-ka pâ-va i la-bu-da. p

1216. Kad se vienac plete.

Larghetto ♩ = 60. Iz Vrabča u Hrvatskoj.

Še-ta-la se žu-ta tuj-na po mor-ju, še-ta-la se

* Koliko ja znam, pjesma ova u Srbiji niji poznata te ju je Vuk bez dvojbe u Hrvatskoj čuo. Zagrebački biskup Petretić spominje pjesmu „Hranila devoyka tri fziva fzokole“ u svom djelu „Sveti Evangeliomi“ štamp. u Zagrebu god. 1651.

žu-ta tuj - na po mor - ju.

Šetala se žuta tujna po morju;
Nu zastane černlenika jabuka.
Kamo šećeš žuta tujna po morju?
Ja se' šećem gore dole po morju.
Plivaj, plavaj žuta tujna po morju

Dok doplivaš dole na dubrave,
Tam zestaneš cele svate v cimeru,
U sredini devojčicu u vencu,
Ni na svetu ter na svetu lepšega,
Neg je mlada devojčica u vencu.

(Iz moje sbirke tekstova.)

Inačica.

Iz Žumberka.

Falila se žuta tunja na moru,
Da ni ništa na svem svetu ljevšega,
Nego jesam žuta tujna na moru.
To začula crljenika jabuka,
Da ni ništa na svem svetu ljevšega,
Nego jesam crljenika jabuka.

To začula izpod venca divojka,
Da ni ništa na svem svetu ljevšega,
Nego jesam izpod venca devojka.
To začula nekošena livada,
Da ni ništa na svem svetu ljevšega,
Nego jesam nekošena livada.*

(Iz moje sbirke tekstova.)

1217. Kad se vienac plete.

Allegretto ♩ = 92. Iz dol. Miholjca. **Pripjev.**

pf Hajd-te drû-ge po-mo - zi - te, hajd - te; *f* hajd - te

drû - ge, hajd - te drû - *p* ge.

* Prispodobi pjesmu „Falila se žuta dunja“ koja je pod brojem 440, te koja će takodjer po svoj prilici svatovska biti.

Hajdte drûge pomozite
Pripjev: Hajdte, hajdte drûge,
Hajdte drûge
Našoj drûgi viencăc viti
Od tratora granatora,

Od rutice sitno perce,
Od božura crvenoga.
Cvieće modro i crveno
Brala Mara sa deverom,
Nosi apki ga u krilo

Apka bira i prebira:
Nije moje oto cvieće
Nije moja ota Mara;
Moje malo al' zamalo
Cvieće tudja je ljepota.

(Iz moje sbirke tekstova.)

Inačica.

(Iz Ruševa u Slavoniji.)

Od'te druge pomozite
Pripjev: Od'te, od'te drûge
Od'te druge!
Svojoj drûgi vinac viti,
Sutra ću vam putovati,
U tudjinu za tudjina,
U neznano za neznana;

Tudjeg caku ć' ćakom zvati,
A svojeg ću zaboravit,
Tudju majku majkom zvati." —
Ne moj, drugo, zaboravit,
Uzdisat ćeš, spomenut ćeš,
Uzdanut ćeš, zaplakat ćeš.*

(Luka Ilić „Slavonski običaji".)

1218. Kad se ruho nevjestino srebrom posipa.

Adagio ♪ = 108. Iz Caftata.

Ajd - mo i - grat, ajd - mo pje - vat, o - ko ru - ha ne - vje - sti - na.
O - na i - ma hra-bra svo - ga, da joj ru - ho sre-brom po - spe.

Ajdmo igrat', ajdmo pjevat
Oko ruha nevjestina,
Ona ima hrabra svoga,
Da joj ruho srebrom pospe.

Ajdmo igrat, ajdmo pjevat
Oko ruha nevjestina,
Ona ima brata svoga,
Da joj ruho srebrom pospe.

Ajdmo igrat, ajdmo pjevat
Oko ruha nevjestina,
Ona ima babu svoga.
Da joj ruho srebrom pospe.

Ajdmo igrat, ajdmo pjevat
Oko ruha nevjestina,
Ona ima majku svoju
Da joj ruho srebrom pospe.

Ajdmo igrat, ajdmo pjevat
Oko ruha nevjestina.
Ona ima sestru svoju
Da joj ruho srebrom pospe.

(Iz moje sbirke tekstova.)

Oko skrinje nevjestine.

Iz Konavlja. (Igrajući pjevaju dva djevera i dva svata.)

Mi igramo i pjevamo
Oko skrinje nevjestine;
Neve zove rabra svoga,
Da joj skrinju srebrom pospe.

Mi igramo i pjevamo
Oko skrinje nevjestine;
Neve zove baba svoga,
Da joj skrinju srebrom pospe.

Mi igramo i pjevamo
Oko skrinje nevjestine;
Neve zove majku svoju,
Da joj skrinju srebrom pospe.

* U Valpovštini običaj je pri svatbi sljedećim redom pjesme izpjevati: „Pomozi Bože i gospo', Hajdte druge pomozite", Je li Maro majke žao," „Hajde Maro večerati", „Odbila se šajka ladja od brda," „Idu, mama, svi svatovi," „Darujte nas stari svate", „Obavi se zlatna žica." (Ilić.)

Mi igramo i pjevamo
Oko skrinje nevjestine;
Neve zove braću svoju,
Da joj skrinju srebrom pospu.

Mi igramo i pjevamo
Oko skrinje nevjestine;
Nove zove sestre svoje,
Da joj skrinju srebrom pospu.

Mi igramo i pjevamo
Oko skrinje nevjestine;
Neve zove dunda svoga,
Da joj skrinju srebrom pospe.

Mi igramo i pjevamo
Oko skrinje nevjestine;
Neve zove tetke svoje,
Da joj skrinju srebrom pospu.

Mi igramo i pjevamo
Oko skrinje nevjestine
Neve zove drugarice,
Da joj skrinju srebrom pospu.

Mi igramo i pjevamo
Oko skrinje nevjestine;
Nevo zove domaćina,
Da joj skrinju srebrom pospe.

Mi igramo i pjevamo
Oko skrinje nevjestine;
Neve zove prvijenca,
Da joj skrinju srebrom pospe.

Mi igramo i pjevamo
Oko skrinje nevjestine;
Neve zove starog svata,
Da joj skrinju srebrom pospe.

Mi igramo i pjevamo
Oko skrinje nevjestine;
Neve zove kum' vjenčana,
Da joj skrinju srebrom pospe.

Mi igramo i pjevamo
Oko skrinje nevjestine;
Neve zove dva djevera,
Da joj skrinju srebrom pospu.

Mi igramo i pjevamo
Oko skrinje nevjestine;
Neve zove sve svatove,
Da joj skrinju srebrom pospu.

Mi igramo i pjevamo
Oko skrinje nevjestine;
Neve zove sve pirnike,
Sve pirnike, i pirnice,
Da joj skrinju srebrom pospu.

(Iz Vukove sbirke.)

Dok se ovo pjeva, svak po nešto meće na skrinju (mužkarci novce a žene i djevojke robu, n. p. sahranice, ubrušćić i t. d.).

1219. Razložba.

Iz dol. Miholjca.

Adagio ♩ = 54.

Pripjev.

mf

Haj - de Ma-ro, ve-če - ra - ti. Haj-de, haj - de Ma-ro!

Tanburica.

f

Hajde Maro večerati,
Pripjev: Hajde, hajde Maro!
Najpotlanju večericu;
A sutra ćeš kod vojnoga.
Vojno će te ukoriti:
Idj' onamo večerati,

Gdje si žela i kopala,
I ziminu pripravila.
Majka će te požaliti.
Sam se Pero zanihuje
Ni od vjetra ni od sunca,
Već od jada djevojačkog.

Izidj', Maro, na dvorove,
Pa pogledaj k vedru nebu,
Šta ti rade sjajne zviezde,
S mjesecom se domienjuju;
Onako ćeš i ti Maro.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1220. Svatbeni kolač za plovana.

Andante ♩ = 69. Iz Novoga u hrv. Primorju.

sfz *pf*

(Aj!) po-moz Bo-že i di-vo Ma-ri-jo —; po-moz Bo-že,

mf *f*

po-moz Bo-že i di-vo Ma-ri-jo!

(Aj!) Pomoz Bože, i divo Marijo!
(Aj!) Daj nam Bože popa redovnika!
Da nam bude svemu rodu dika,
Svemu rodu i svemu plemenu!*

(Iz moje sbirke tekstova.)

1221. Kod kuće djevojačke.

Allegretto ♩ = 92. Iz Risna.

mf

O-sva-nu zvez-da na ve-drom ne-bu; o-sva-nu zvez-da

* U hrv. Primorju običaj je, da nevjesta na dan prije vjenčanja u kući svoje buduće svekrve peče njeki kolač za plovana. Kada mlada kolač miesi, pjeva ovu pjesmu; kad je kolač izpečen, pošlje ga odmah plovanu.

na ve-drom ne - bu.

f

Osvanu zvezda na vedrom nebu,
Rabar devojci pred belim dvorom:
„Jesi l', devojko, peškir navezla?“ —

„„Jesam navezla, nisam povezla;
Nestalo mi je svile tavlije,
Svile tavlije i djulvezije.““

(Iz Vukove sbirke.)

1222. Poziv.

Adagio ♩ = 52. Iz Bačke. *(Udesio K. Stanković.)*

f

Na no - ge, svat - ski ku - me, ku - ma te
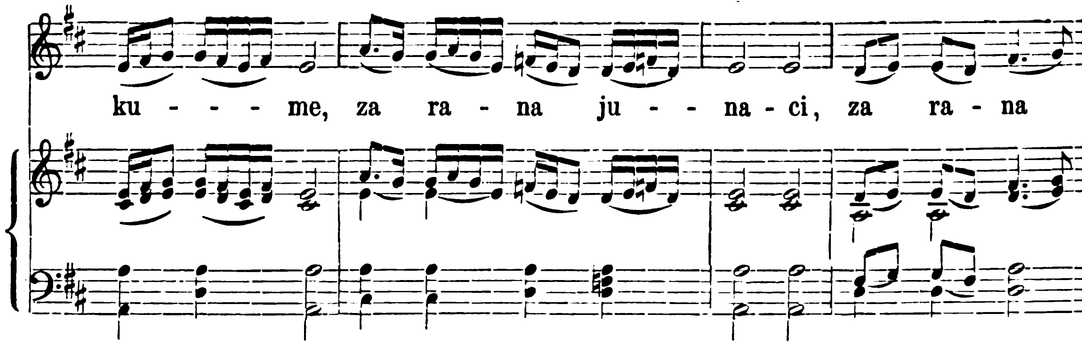
f *legato*
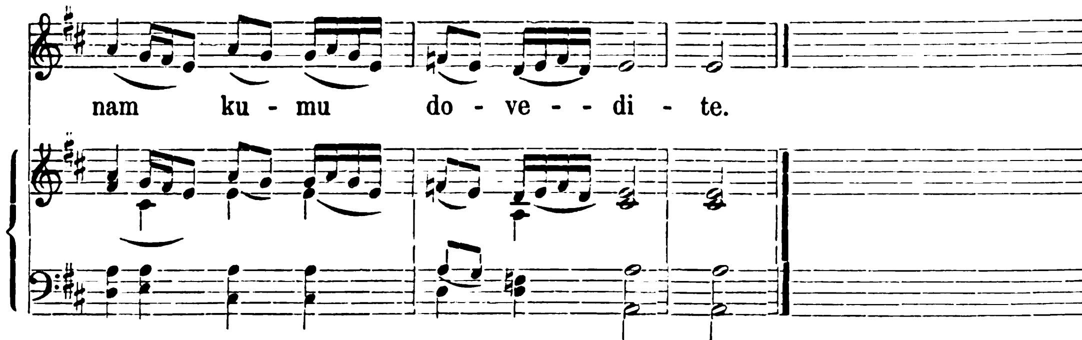
Più vivo ♩ = 80.

zo - ve, da - ro - ve je spre-mi - la, za sva-kog ju - na - ka,

Adagio molto ♩ = 52.

te - bi ve - ze ko - šu - lju do bie - li čla - na - ka. Za ran'

Na noge, svatski kume, kuma te zove:
Darove je spremila, za svakog junaka,
Tebi veze košulju, do bieli članaka,
Za ran' kume, za rana junaci,
Za rana nam kumu dovedite.

Na noge, stari svate, neva te zove:
Što je s majkom naprela, netreba da znamo,
Koliko sa svekrvom, idemo da znamo,
Za ran' svate, za rana junaci,
Za rana nam nevu dovedite.

Na noge, mlad devere, snjaka te zove:
Nek se lomi biser grana od jorgovana,
Ti je primi, te povedi i našim poljubi,
Za ran' svate za rana devere,
Za rana nam snaju dovedite.

Svi na noge, složno svati, veselje zove:
Prijatelji spremiše i jela i pića,
Mi činismo od srdca, da smo dobra braća;
Za ran' svati za rana junaci,
Za ran' po tom svadbu dokončajmo.

(K. Stanković „Srbske nar. pjesme“ [posvećene Srbkinjama] štamp. god. 1859. u Beču.)

U oči pira.

(Po sljedećoj melodiji.)

Boga moli lipa Ana, oj Boga moli!
Daj mi Bože do dva dobra, oj, daj mi Bože:
Daj mi oči sokolove, oj, daj mi Bože!
Daj mi krila labudova, oj, daj mi Bože!
Da preletim preko gorah, oj, daj mi Bože!
I do dvora dragog moga, oj, daj mi Bože!
Da ja vidim vjerenika, oj, daj mi Bože!
Je li lijep, kako kažu, oj, je li lijep!
Je li dobar, kako hvale, oj, je li dobar?
Šta mu rade sad u dvoru,
Igraju li divno kolo,
Vodi li mu kolo majka,
Začinje li ona pjesme,
Vijel' mu se svilen barjak,
Pred njegovî bielî dvorî?
Boga moli lipa Ana,
Boga moli, umoli ga;
Dobi oči sokolove,
I još krila labudova;
I preleti preko gora,

A do dvora dragog svoga.
Vidje svoga vjerenika,
On je ljepši, neg' što kažu,
On je bolji, neg' ga hvale;
Pred dvorom mu igra kolo,
I vodi mu kolo majka.

Pred dvorom se barjak vije,
Nuz barjak je vito koplje,
U sried dvora usadjeno.
Na njem kita žuta smilja,
Kita smilja i bosilja,

I još stručak ružmarina,
Čim će Anu nakititi.
Na vrh koplja žuta tunja,
Žuta tunja suva zlata,
Čim će Anu darivati!

(M. Stojanović „Narodne pjesme i pripoviedke".)

1223. Svatovom sabirućim se.

Allegro moderato ♩ = 108. Iz slav. Krajine.

mf Do-bro do-šli mi-li go-sti, oj do-bro do-šli! *f* do-bro do-šli mi-li go-sti, oj do-bro do-šli!

Dobro došli mili gosti
Oj dobro došli!
Sad u naše biele dvore,
Oj sad u naše!
Bieli dvori otvoreni,

Oj bieli dvori!
U dvoru je sve veselo,
Oj u dvoru je!
Šeću u dvore golubovi,
Oj šeću u dvore!

I bijele golubice,
Oj i bijele!
Kićen-svati i svatice,
Oj kićen-svati!

(M. Stojanović „Nar. pjesme i pripoviedke").

1224. Svatovska popievka.

Andante moderato ♩ = 76. Iz hrv. Primorja.

f Oj, ča se o - no po-srid mo ra bi - li?

Oj, ča se ono posrid mora bili?
Oj, 'suli vali, al mladi mornari? —
Oj, nit su vali, nit mladi mornari;
Oj, nek je ono mladoženja Ive.
Oj, na njemu stomanjica beli;
Oj, nit ju sprala majka, nit sestrica;
Oj, nek je prala tiha godinica,
Oj, al sušila jasna misečina.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1225. Kad donesu barjak iz crkve.*

Andante moderato ♩ = 76. Iz Risna.

mf

U i-me Bo-ga, u čas do-bar sun-ce iz-te-če, sun-ce iz-te-če.

mf

U ime Boga, u čas dobar sunce izteče,
Čestito ti, domaćine, u dom veselje!
Odlećeše, dolećeše sivi sokoli,
Donieše domaćinu kitu masline;
Čestito ti, domaćine, u dvor veselje! —
Fala tebe, siv sokole, bio sa srećom!

(Iz Vukove sbirke.)

Na isti se napjev pjevaju i:

Kad hoće da polaze po djevojku.

Iz Risna.

U ime Boga, u čas dobar sunce izteče,
Ajd' iz dvora, prvijenče, brijeme ti je,
Konji su vi oseldani** te vas čekaju,
A junaci oružani, te vas gledaju;
Ko vi stio nauditi, ne dao mu Bog!

U ime Boga, u čas dobar sunce izteče,
Ajd' iz dvora, barjaktaru, brijeme ti je,
Konji su vi oseldani, te vas čekaju,
A junaci oružani, te vas gledaju;
Ko vi stio nauditi, ne dao mu Bog!

U ime Boga, u čas dobar sunce izteče,
Ajd' iz dvora, stari svate, brijeme ti je,
Konji su vi oseldani, te vas čekaju,
A junaci oružani, te vas gledaju;
Ko vi stio nauditi, ne dao mu Bog!

U ime Boga, u čas dobar sunce izteče,
Ajd' iz dvora, zlatni kume, brijeme ti je,
Konji su vi oseldani, te vas čekaju,
A junaci oružani, te vas gledaju,
Ko vi stio nauditi, ne dao mu Bog!

(Iz Vukove sbirke.)

Kad dolaze svatovi po djevojku.

Iz Risna.

Prvijenče gospodine, dobro došao!
S vama došla svaka sreća i sam gospod Bog!
Ko vi stio nauditi, ne dao mu Bog!

Barjaktaru gospodine, dobro došao!
S vama došla svaka sreća i sam gospod Bog!
Ko vi stio nauditi, ne dao mu Bog!

* U Srbiji, kao i u Ercegovini i u Crnoj gori, mnogi imućniji ljudi po selima imaju svoje barjake, koje ostali uzimaju u naruč za svatove, u Risnu pak u oči svatbe donesu crkveni barjak, te s njime idu po djevojku.

** Osedlani.

Stari svate gospodine, dobro došao!
S vama došla svaka sreća i sam gospod Bog!
Ko vi stio nauditi, ne dao mu Bog!

Zlatni kume gospodine, dobro došao!
S vama došla svaka sreća i sam gospod Bog!
Ko vi stio nauditi, ne dao mu Bog!

Djever-baše, braćo naša, dobro ste došli!
S vama došla svaka sreća i sam gospod Bog!
Ko vi stio nauditi, ne dao mu Bog!

Vojvod-baše, braćo naša, dobro ste došli!
S vama došla svaka sreća i sam gospod Bog!
Ko vi stio nauditi, ne dao mu Bog!

(*Iz Vukove sbirke.*)

1226. Poputnica svatovska.

Allegro con moto ♩. = 88. Iz ziljske doline.

Per Zi-lji ru-že ra-ste-jo po zi-mi naj po le-ti, tů-ri ho-če tr-gat je naj gre k Zi-lji po nje.

1227. Poputnica.

Allegro ♩. = 80. Iz ziljske doline.

Še ne tak pa, še ne tak pa, še ne ma-lo ve-či, ve-či.

mf

I., II. etc.

Coda.

f

(Nastavka tekstu ne imam.)

1228. Svatovska koračnica.

Allegro moderato ♩ = 108.   Iz zagrebačke okolice.

mf

mf

I.

Fine. I.

1229. Svatovska koračnica.

Iz Bisaga u Hrvatskoj.

Allegro moderato ♩ = 108.

f

Words printed in the music score: f, p, f, f

Opazka. Momak, koji mi je tu poputnicu uz violinu odgudio, oponašao je glasove „bajsa", brundajući ih kroz nos, tako vješto, da bi čovjek — nevideći ga — zbilja mislio, da dvoje gude. Imitirani taj bajs ovako je glasio:

1230. Svatovska koračnica.

Andante moderato 𝅗𝅥 = 76. Iz Bosne.

mf

f

8va

mf

f

8va

Opazka. Ova je koračnica bez dvojbe vrlo stara, te će po svoj prilici poticati od starih hrvatskih bandura. (Pandoron, Ménestrels, Trobadoures, Hofsänger.)

1231. Svadbena popotnica.

Iz Ziljske doline u Koruškoj.

f

f

f
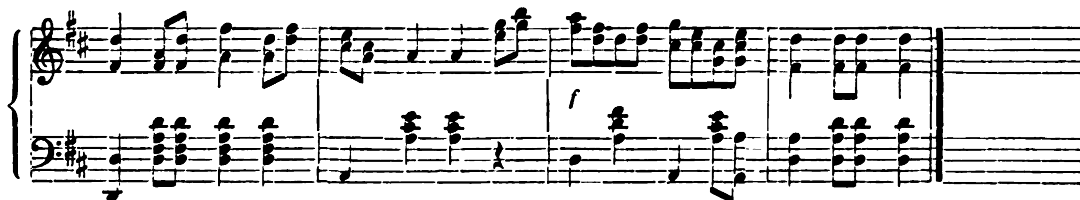
Ako čovjek ovu popotnicu sa koračnicom iz Bosne prispodobi, vidit će u kakvu je mlitavost gonio tudji upliv koruške seoske mužikaže.

1232. Svatovska popotnica.

Allegro moderato ♩ = 108. Iz Kočevja.
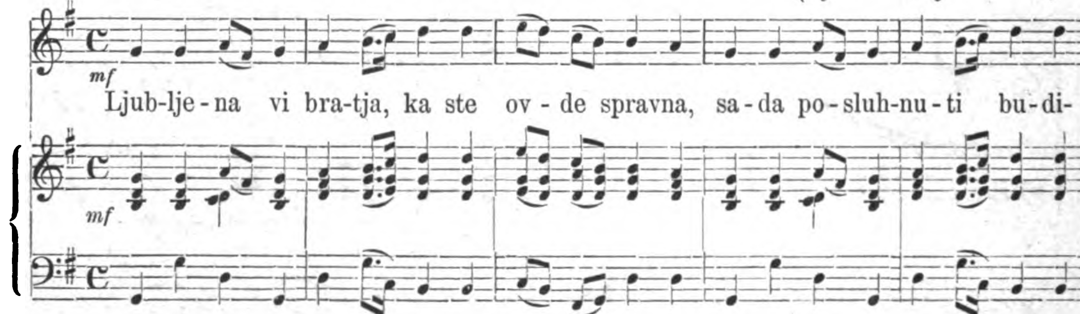
mf

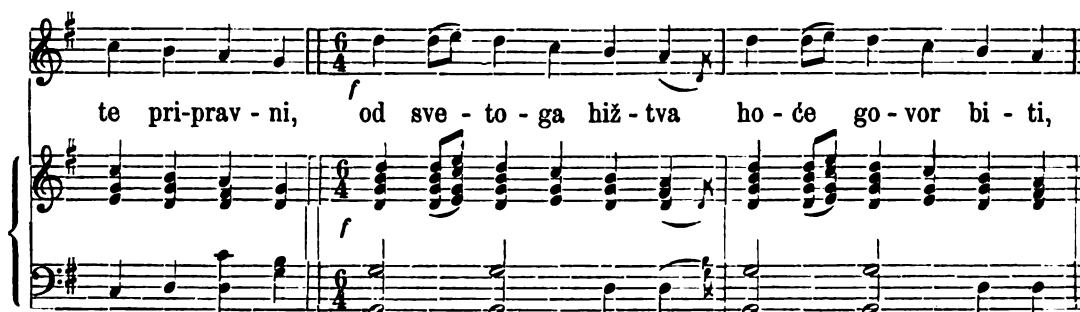
mf *sfz* *mf* *sfz* *mf*
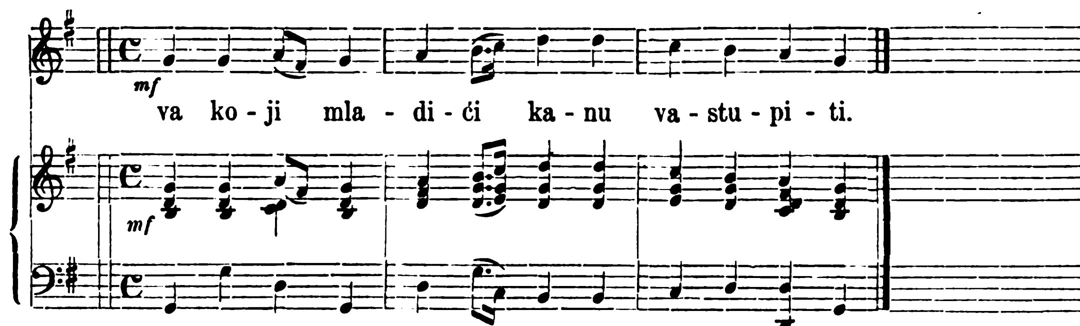

1233. Popievka k vjenčanju.

Andantino ♩ = 63. Iz Vel. Borištofa. *(Pjeva učitelj u crkvi.)*

Ljubljena vi bratja, ka ste ovde spravna,
Sada posluhnuti budite pripravna:
Od svetoga hižtva hoće govor biti,
Va koji mladići kanu vastupiti.

Sveti hižni savez sam Bog je odredil,
Kad je na početku on Adama stvoril,
Koga je va rajski lipi vrt postavil,
I njemu na pomoć ženu je pridružil.

I spasitelj kad je crikvu utemeljil,
Vrědnost sakramenta hižtvu je udělil
I rekal, da hte bit u njem blagoslovni,
Ki se tako združu u lipoj ljubavi.

Ali vendar mnogi srićniji bi bili,
Da b' se u dibokom morju zatopili,
Neg da bez ljubavi preda oltar stúpu,
I v-nesrićnom hižtvu pakal si zadobu.

Mnogi jesu nemi v hižtvo stupili
I va njem do smrti v-ljubavi živili;
Ali opet drugi, što su pretrpili,
Koliku nevolju jesu podnosili!?

Mnogi drugi jesu dost suzic stočili,
I va tom stališu žuhkak kruh su jili,
Dokle je j' višnji Bog od svita odlučil,
I njihovoj tugi konac je učinil.

Zato lipo, mirno vi s kupa živite,
Da vas blagoslovi, višnjega molite,
I va ime Božje sad si ruke dajte,
Stalnu si do smrti ljubav obećajte.

Sada srdca vaša i oči dignite,
K-Jezušu, Mariji ovako zdahnite:
Hodi o Jezuše, hodi molimo, k-nam,
Budi nam v stališu hižnom blagoslovan,

Pred sveti sad oltar skupa pokleknite,
Vaš zeleni vienac Bogu prikažite,
I va Božje ime va hižtvo stupite,
Jezuša Mariju na pomoć zovite.

A ča pak naliže vaš ta stališ hižni,
Željim, da bi bili va njem blagoslovni;
Ako vas pak stane kakova nevolja,
Recite: Spuni se, Bože! tvoja volja,

(Iz moje sbirke tekstova.)

Opazka. Sljedeći opis „Običaji pri pirovanju medju ugarskimi Hrvati", koji doslovce štampamo, napisao je kolnovski učitelj i urednik časopisa „Seljak", Mihovil Naković, za našu sbirku ovako:

„Obično i većinom dogadjaju se pirovi u zimi i to u mesopustu, kada seljaki obično imadu sami vina i mesa. Zaručnju išće si mladić ili sám, ili mu ju žene nagovoru, i neznam, kad bi se štatistika napravila, ne bi li se zaslužba, ženitbe spraviti, ženam dosuditi morala, ar jedva se začuje, N. N. će se ženiti, jur letú tete, ujne strine, susede i kume kako pčele, i navalu na mladića i nagovaradu ovu ili onu, dokle jedna ili druga svoj cilj dosegne. Ovakove žene su obično ali i pogibeljne. Joj, onomu mladiću, pri kom ovakova žena nij svoga cilja dosegnula; one ga ogovaradu sada da je lěn, srdit, nagal, da je pijanac i Bog zna ča još drugo. — Kada si mladić zaručnju najde, projde s dvimi muži, koji su mu uvjek najbližnji rodjaki (ujac, stric, krstni kum), vsi svetčano opravni, i to uvjek sobotu večer u zaručnjinu kuću, da onde svetčanu privolu zaručnje i njezinih roditelja primu. Ova svečanost zove se „zaručanje."

Dolazeći u zaručnjinu kuću, postanu na sredini sobe i pozdravu njezine roditelje i svidoke, koji su kako i pri zaručnjaku, njezini najbližji rodjaki, i molu je za dopust, u kući si poiskati golubicu, ka se je simo zaletila, čemu su si doprimili i golubca, koji će si poznat svoju golubicu. Pri vsem ovom zaručnja nije nazoči. Sada dojdu zamumljene žene, jedna za drugom u sobu, i začmu se oko zaručnjaka militi, a jedan iz med zaručnjinih svidoki ga pri vsakoj ženi pita, je li nije to njegova golubica, a on odgovori, da to nije. Na posljednje stupi u sobu i zaručnja, svetčano opravna nezamumljena. Ovu zaručnjak zeme za ruku i veli: Evo je moja golubica. Jedan iz med njezinih rodjaki ju pita. A je li to zaista tvoj golubac? Jest odgovori ona; i to je privola. Sada stoprv smû zaručnjak i njegovi sprovoditelji sesti i po tom se naredi nagoda, za tim se minjadu prsteni, a posljednjič slidi dobra večera i zabava, ka se stoprv dovrši, kada jur bili dan nastane. Pri odhodu preda zaručnja, kako vidljivi znak svoje privole, zaručnjaku šaren svilni rubac, koji pak ostane zaručnjaku, ako zaručnja svoju privolu prelomi. — Prvi dan po „zaručanju" to je nedilju projdu obično zaručnjici, ili kako se ovde zovu mladići u bljižnji varoš, gde zaručnja svomu zaručnjaku kúpi lipu umjetnu kiticu, širokim vezakom, koju on do pirovnoga dana verno nosi na svojoj kriljači. Nĕkoliko dana pred pirom ide bábac (vabac, Einlader) nakitjenom kriljačom pozivati goste, koji su mu imenovani postali, med kimi je uvjek i selski župnik i školnik. Nij se još nikada čulo med našimi Hrvati, da ne bi župnik i školnik na pir pozvani bili. Venčanje ili kako ovdje vele „priručanje" dogadja se s-malimi iznimkam, uvjek pri svetoj misi, gde školnik pjeva prigodnu pjesmu, kako ovdje jedna sledi. Obed počne se oko 3—4 urom, i traja višeputa do 7—8. ure. Po dovršenom obedu beru se darovi za mladiće, koji su raznovrstni: novci, pratež, posudje itd., i višeputa primi zaručnja dara više od 100 fl. „Darovanje" započne vabac glasom: „Rodi, Bože, rodi! hodte simo, koji ste va rodi!" što mnogo puta ponovi. Vsaki svoj dar vabcu prikda i veli: Ovo daruje krstni kum, kuma, stric etc, ov pak opet preda dar stačili (Brautführer) i povi ime darovnika, a stačilo odgovori: Hvalimo lipo na ovom daru; služit ćemo vam dokle živili budemo. (Opet zagrmi vabac: Hodte žene od peći punimi žepi! ili kako drugačije šalno.)

Na koncu „darovanja" prikažu zaručnji prijateljice med velikom šalom i grohotnim smiehom veliku lutku, koju ona pograbi i pod stol hiti. Jedva je ova buka zamuknula, jur je drugu čuti. Cela četa junakah se približava ka-kući veselo pjevajuć. Dobar večar Bog daj! zagrmu vsi s kupa i stupu u sobu i prosu od zaručnjaka, koji je sada iz njihovoga saveza izstupil, „vrtanj" (vrt biloga kruha) vrč

vina i tri tance.“ To je naša pravica, velu oni, ka nam je potvrdjena od visoke zemaljske vlade. Većinom činu ov posal i šaljivo. Govorač veli: Putujemo iz Bosni čemerni su onde puti; na našu veliku nesriću potrlo nam se je pri ulazu sela kolo, nemoremo dalje. Čuli smo, da je u ovoj kući kolar, koji zna takovo kolo napraviti, da valja za vsaku osovinu. Molimo vas hižni otac, pomilujte nas, dajte nam takovo kolo, da neg k-domu dojdemo. Svatovi im prigovaradu vsakojako, da to kolo nevalja za njihovu osovinu, da nimaju putnoga lista itd, ali znadu si pomoći. Neki dá im palicu i veli: valjda valja kolo za ovu osovinu, drugi drži ur u ruki putni list (koga si sami napravu) itd. Kada vrtanj dobidu, molu zaručnjaka za „angjelsku vodu“ (vino) da si namoču kolo, da im se ne potare, i na posljednje za tri tance, koji bi najkratji trajal od Beča do Rima itd. Vrtanj i vino odnesu si u krčmu, i onde ju potrošu; vsaki momak ali, koji komad vrtanja primi, mora u družtvo 1 litr. vina platiti.

Do sada je bilo vse veselo, ali najednoč postanu tužni otac i mati i zaručnjica probledi i začme suze točiti. Začto? Prispila je tužna ura, da zaručnja mora zaostaviti dragoga otca, ljubeznu majku i milu bratju, ostaviti stan, gdje su joj oči zagledali prvi svitli dan njezinoga žitka, da projde s-njezinim mužem u svoj novi dom. Vsa rodbina nju sprovadja. Zaručnja zeme sobom rozmarijom nakitjenu flašu vina i vrtanj. U njezinom novom domu primu ju zaručnjakovi roditelji, i bratja. Zaručnja kušne vse po redu i moli je, da ju primu za svoju kćer, za svoju sestru i podvori je prviput donesenim vrtanjem i vinom. Po kratkoj zabavi projdu opet vsi va zaručnji stan, gde je pravi pir i onde plešu do jutro, mnogo puta još i cel drugi dan. Najpovoljniji muzikaši na piru su Cigani, jer oni znadu najbolje igrati vse hrvatske melodije.

Svatovi zabavljadu se cielu noć; ako gdo izmed svatovi pred dnevom spati ide, to mu drugi svatovi štogod iz kuće odnesu i sranu, a to si pak mora gospodar osloboditi za novce. Za ove novce kúpu si svatovi jutro slivovice ili žganice.“

1234. Svatovska.

Andante con moto ♩ = 76. Iz Sriema.

f 8va *mf*

Se-lo sun-ce, sti-glo ve-če, me-se-či-na me-ka,

a ve-se-lje buj-no te-če kâ go-le-ma re-ka.

Selo sunce stiglo veče,
Mjesečina meka;
A veselje bujno teče,
Ka' golema rieka.

Po toj rieci od milina
Srce naše plovi;
E tako je od starina
U srbski svatovi!

Nisu svati umoreni
Putem ni daljinom,
Već svi lepo iskićeni
Ruzmarinom, vinom.

Mladoženja smelim okom,
Hitrolakim gledom,
A neveste tihim krokom,
Stidljivim pogledom.

Ustaj kume, ponoć ova
Ne miluje vence!
Ukradi se od svatova,
Da svedeš mladence!

„Drkću grudi, gori lice
Dovedenom zlatu.
Ne stidi se, nevestice,
Mrak je u vajatu!“

Vino teče pjesma teče,
Kolo se okreće,
Dika je naša pored čaša,
Slušati gajdaša!

Kolo s' vije i koleba
Cupka noga sama,
Sitne zviezde s vedra neba
Poigrajte s nama!

Ne bi zviezde bile spore
Igrat' po visina,
Kad bi bilo tamo gore
Evakih milina!

Pa još pjesma kad zaori
Iz toliko grudi,
Nije možno bilo zori,
Da se ne probudi!

Zora nam je razbudila
Mladoženju s mladom,
Svekrva ih izpustila,
Iz vajata kradom.

Sad medljanu daj rakiju!
Mladenci doneše,
„Dobru sreću!“ svati piju
Piju pa se smieše! —

(Spjevao J. Jovanović, „Pesmarica I.“ u Novom Sadu episkopska pećatnja, 1862.)

1235. Jasenje momku.

Larghissimo ♩ = 44. Iz Kostajnice. *(Vrlo stari napjev.)*

p *f*

Aj, re - dom, re-dom ja - se - njem —, aj, re - dom, re-dom ja - se - njem.

pp

Aj redom, redom jasenjem!
U svom dvoru veselom,
Nikina majka najbolje,
Koja je Niku rodila.

(Iz moje sbirke tekstova).

Opazka. Kada se zaručnik, zaručnica i svatbeni gosti iz crkve povrate, pleše se neposredno prije večere kolo. Svršiv kolo pripjevaju njeki od mladjih gosti pred prozorom momku, tada djevojki a poslije njihovim roditeljem gornju pjesmu, koji običaj „Jasenjem“ nazivaju. Poslie piela baca mlada onu jabuku preko kuće, (a djeca ju love) u koju su kum i djeveri novac metnuli. Isti je taj običaj i u hrv. Primorju.

1236. Jasenje.

Largo ♩ = 50. Iz Kostajnice.

Aj redom, redom jasenjem!
U svom dvoru veselom,
Nikina majka najbolje,
Koja je Niku rodila.

Otišće se sunce od gorice,
Liepa Kata od dvora svoga,
Liepa Kato! ti nežali majke,
U Nike ti bolju majku kažu.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1237. Jasenje roditeljem.

Largo ♩ = 48. Iz Kostajnice.

1238. Kada se darovi za nevjestu beru.

Larghetto ♩ = 60. Iz Kranjske.

Le sem, le sem hižni oča
Ino tudi hižna mati!
Le sem se pomikajte,
V jabelko potikajte!
Le sem, le sem brat in sestra
K življenju pomagajte,

Ino tudi rado dajte.
Le sem, le sem strici, ujci!
Ino tudi cela žlahta!
Kaj se bote spogledvali,
Ko bi radi nič ne dali?
Nevesti bo dnarjov treba,

Bode zibko kupovala,
Bode sinka v nji zibala,
Bode daleč prepeljana:
Čez tri gore zelene,
Čez tri vode zelene!

(E. Koritka „Slovenske pésmi“ štamp. u Ljubljani god. 1839.)

1239. Kad sjedaju za trpezu.*

Largo ♩ = 50. Iz Konavlja.

Posadi se, domaćine, |:neka ti je čast:|
Pripjev. Medju braćom i družinom vazda pošten glas!
Posadi se, prvijenče, neka ti je čast,

Posadi se, stari svate, neka ti je čast,
Posadi se, kum' vjenčani, neka ti je čast,
Posad'te se, dva djevera, neka vam je čast.
Posad'te se, svi svatovi, neka vam je čast.

(Iz Vukove sbirke.)

* Ovo se pjeva kad na piru posjedaju za trpezu, i to ovako: Najugledniji od gosti (n. p. pop) pjeva: „Posadi se domaćine neka ti je čast“, a na to svikolici pripjevaju: „Medju braćom i družinom vazda pošten glas“. -- Čim se rekne „domaćine“, „prvijenče“, „stari svate“ itd. dotični se gost sjedne, dočim ostali još stoje. Pošto se je svakomu od glavnih gosti „posadi se“ pjevalo, pjeva se svima ukupno: „Posad'te se svi svatovi“. — Zatim počmu jesti. (Kuhač.)

Inačica.

Iz Caſtata.

:Paun tica perje gladi krajem Dunaja:|
Posadi se, stari svate, neka ti je čast.
Pripjev: Medju braćom i družinom vazda pošten glas.
Posad'te se, mladi hrabri, neka vam je čast,
Posadi se, kum vjenčani, neka ti je čast,
Posad'te se, dva djevera, sa mladom nevom,
Dva djevera, mlada neva, neka vam je čast,
Posadi se, prvijenče, neka ti je čast,
Posadi se, dolibaša, neka ti je čast,
Posad'te se, svi svatovi, neka vam je čast,
Posad'te se, svi pirnici, neka vam je čast.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1240. Tronjak.

Andante ♩ = 69. Iz Belovara. *(Vrlo stara pjesma.)*

mf Tro-nja-ka, ba-bo, tro-nja-ka; *mf* se-ki-ru, dje-de, se-ki-ru.

mf *mf*

Tronjaka, babo, tronjaka;
Sekiru, djede, sekiru;
Kanticu, snaho, kanticu;
Kudelju, dekla, kudelju;
Bičoka, dečec, bičoka.

(Iz moje sbirke tekstova.)
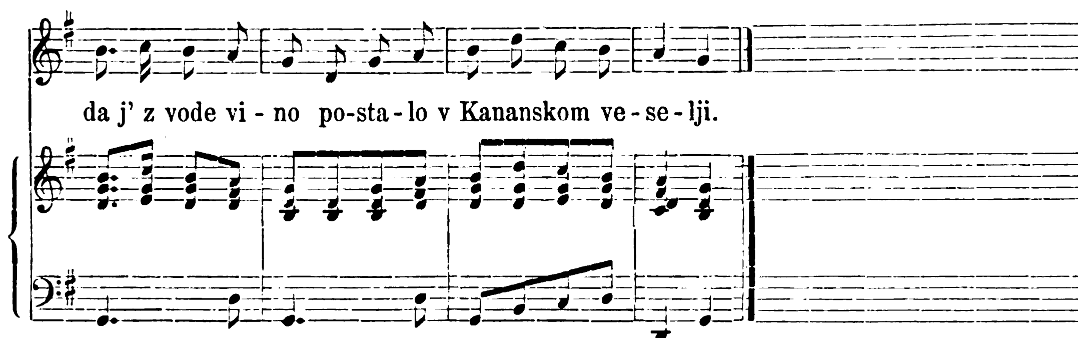
Opazka. Ova se pjesma pjeva prije nego što svatovi k stolu idu u kolu, i to samo svatovni članovi, naime: dever, mlada, mladoženja, snašice, starešina i zastavnik. Kada popievku svrše, vodi starešina cielo družtvo za stol. — Ista se pjesma pjeva i isto se kolo igra, i kada mlada hoće ostaviti roditeljski dom, t. j. kada se oprašta. Kad sam pitao za značenje rieči tronjak, nije narod ništa znao reči, nu Ferdo Rusan, koji je prisutan bio, kada sam tu pjesmu zabilježio, mislio je, da rieč tronjak svakako potiče od običaja stare dobe, kada su morale tri glavne osobe svatovah to kolo igrati. Da tronjak znači ples ili igru, to potvrdjuje i Luka Ilić u svojih „Narodnih slavonskih običajih" (str. 211), samo što ga mieša s igrom „Jastučak". U ostalom moguće je — a meni se to vrlo vjerojatnim čini — da se rieč tronjak proteže na tročetvrtinsku mjeru melodije odnosno na tri korake što se u jednom taktu prave.

1241. Jačka od Kananskoga veselja.

Andante ♩ = 69. Iz Kolnova u Ugarskoj.

mf Sve-ti I-van pi-še v svojem drugom de-li,
Da je svad-ba bi-la v Ka-ni v Ga-li-le-ji.
mf On-de se je ču-do sta-lo:

mf

Sveti Ivan piše v svojem drugom déli,
Da je svadba bila v Kani v Galilei.
Onde se je čudo stalo:
Da j' zvode vino postalo
V Kananskom veselji.

Onde gosti bili prelipi zibrani,
Dvanajst apoštolov bilo je pozvanih,
Jezuš i Marija s njimi,
Gosti su se veselili
V Kananskom veselji.

Sveti Ivan onde za stačilo bil je,
A ta Tomaš za stolnika bil je:
Ana onde proročica
Sis družicû Magdalenum
V Kananskom veselji.

Gosti jili, pili, veseli su bili,
Da su oni vino vse do čistâ 'zpili.
Marija sinka prosila,
Da b' učinil 'z vode vina
V Kananskom veselji.

Staral se je onda svatski starešina,
Ča ćedu onde pit pozvana rodbina?
Jezuš odgovori na to:
Ne staraj se ničtar za to
V Kananskom veselji

Sveti Tomaš hodi, posluhni ti mene,
Napuni šest vîdric kamenih sis vode.
Šest vîdric su napunili,
Ter je nutar doprimili
V Kananskom veselji.

Kad su se najili, oni gori vstali,
Otcu Bogu hvalu oni su davali:
Da je Jezuš milostivo
Ziz vode učinil vino
V Kananskom veselji.

Sveti Ivan 'zpeljal mladu zaručnicu,
Jer ju on pripeljal prvomu svatskomu.
Tad se počne on 'zpričati,
Da će najpotle tancati,
V Kananskom veselji.

Drugi put si 'zpeljal lîpu Magdalenu,
Ter ju on pripeljal drugomu svatskomu.
I on se počne 'zpričati,
Da će najpotle tancati
V Kananskom veselji.

Treti put si 'zpeljal Anu proročicu,
Ter ju on pripeljal tretomu svatskomu.
On se vstane van ziz stola,
Ter se udre vred po škornjah
V Kananskom veselji.

A Filip si 'zpeljal Martu kuharicu,
Ča je njim skubala tu dobru supicu;
A Ivan sis zaručnicû
V rukah drži pečenicu
V Kananskom veselji.

Mar'ja Magdalena vesela je bila,
Ar se je va tanci prelipo nosila,
A Petar sis zaručnicû
Va rukah drži flašicu
V Kananskom veselji.

(Fr. Kurelac, „Jačke“ str. 196—197.)

1242. Djevojka dvori kuma.

Andante agitato ♩ = 84. Iz slav. Krajine.

pf

Oj! ku-ma dvo-ri giz-da-va dje-voj-ka,
Oj! ku-ma dvo-ri, u su-naš-ce gle-da,
oj! pak go-vo-ri jar-ko-mu su-naš-cu; oj! lag-lje, lag-lje mo-je sun-ce žar-ko!

dol.

Oj! kuma dvori, gizdava djevojka,
Oj! kuma dvori, u sunašce gleda,
Oj! pak govori jarkomu sunašcu:
Oj! laglje, laglje moje sunce žarko!

|: Oj! nemoj naglo za goru zahodit: |
Oj! da još budem u majkinom dvoru,
Oj! da još nosim vienac djevojački.

(M. Stojanović „Narodne pjesme i pripoviedke".)

1243. Debelomu kumu.

Largo ♩ = 46. Iz Bačke.

mf

Oj Zom-bo-ru, cie-le Bač-ke sbo-ru, hej! Ka-ži me-ni,

Pripjev. *Alegretto* ♩ = 92.

zim - ze - le - ni, gdje je sad moj lju-bez - ni? I - gra - la bi al ne mo-gu,

pre-bi - o mi šva-ler no - gu, der, der, dja-vo - le, drž dja-vo - li - cu, dja-vo - li - cu

za no - ži - cu, ci - cu, mi - cu ja - re - bi - cu, a - ke, fa - ke, drž za ja - ke,

pa po-pje-vaj ku-mu mo-mu, pa po-pje-vaj ku-mu mo-mu, kumu de - be - lo - mu.

Oj Zomboru, ciele Bačke sboru, hej!
Kaži meni, zimzeleni,
Gdje je sad moj ljubezni!
Pripjev: Igrala bi al ne mogu,
Prebio mi švaler nogu;
Der, der djavole, drž djavolicu,
Djavolicu za nožicu,
Cicu micu jarebicu,
Ake, fake, drž za jake,
Pa popjevaj kumu momu,
Kumu debelomu!

Vukovaru, moj mileni stanu, hej!
Kaži meni i t. d.

Oj Osieku, živ te Bog ubio, hej!
Kaži meni i t. d.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1244. Djeveru ručnomu.

Andante sostenuto ♪ = 132. Iz Babinegrede.

Oj, dje-ve - re, zla-će-ni pr-ste-ne! Oj, dje-ve - re, zla-će-ni pr-ste-ne!

Oj, djevere, zlaćeni prstene!
Čuvaj snašu kô svoju sestricu;
Sad duvakom pokrivaj joj lice,
Da ju nebi urekli svatovi;
Napajaj ju hladjahnom vodicom,
Da joj nebi žedja dodijala;
Čuvaj njena vienca zelenoga,

Da ga nebi sapalilo sunce,
Dokle dodje u vojnine dvore.
Kada dodje u vojnine dvore,
Provedi ju kroz bijele dvore,
Pokaži joj dvore i timare,
Dok nesvikne kako je u dvoru.

(M. Stojanović „Narodne pjesme i pripoviedke".)

Opazka Ovu vrst napjeva zove narod „pomužki", valjda zato, što se u Slavoniji zovu radnici iz civilne Hrvatske ili Primorja „muži", dočim se slavonskomn seljaku kaže seljak, paur ili poljodelac, te što je narod u Slavoniji ove fele pojkah naučio od muža. Ili se možda hoće tim izrazom reći, da su ovakovi napjevi samo na pô mužki?

1245. Domaćinu.

Andantino ♩ = 63. Iz Komletinaca.

Od tri vr - sti od če - ti - ri, oj, od tri vr - sti.

Od tri vrsti od četiri, oj od tri vrsti!
Mili dako, dragi dako! oj mili dako!
Pjevamo ti bud veseo.
Veselja ti prva kita,
Mili dako, dragi dako!
A druga je bosiljkova,

Mili dako, dragi dako!
A treća je suha zlata,
Mili dako, dragi dako!
A četvrta razgovora,
Mili dako, dragi dako!
A peta je gore lista,

Mili dako, dragi dako!
Hvala, hvala, mili dako!
Koji si nas darovao,
Darovao, dukat dao,
Do godine i dva dao!

(M. Stojanović „Narodne pjesme“.)

Opazka. To pjevaju djeveruše skupljene oko domaćina svekra, pokle ga redom izljube u ruku. Kad dopjevaju, on plati krajcaru pod imenom dukata. Kad dobiju dar, pjevaju dalje, i odu za kumova ledja i kuma ljube u ruku i pjevaju i njemu isto. Tako i staromu svatu i prikumku, i mladoženji, i svatovskomu kapetanu, i uzovnikom i obredaju sve svatove. (Stojanović.)

1246. Svekru.

Andante agitato ♩ = 84. Iz Slavonije.

Oj svekre babo,
Biserna brado!

Biser se kruni
U čašu truni.

Popij de, babo,
Na dnu je zlato.

(M. Stojanović „Narodne pjesme“.)

1247. Domaćinu.

Allegro ♩ = 120. Iz Bačke.

mf mf

Der, der pi-le mo-je, der ko-ko mo-ja, svi-raj mi ku-mu mo-me,

mf

ku-mu de-be-lo-me.

f

(Nastavka tekstu ne imam.)

1248. Gajdaševa poskočnica.*

Andante ♩ = 69. Iz dol. Miholjca.

f

Sa-da dra-gi, sa-da dra-gi lju-bi svo-ju dra-gu; sa-da dra-gi

f

* Poslie objeda igraju mladji ljudi kolo poskočnicu, kojom prilikom gajdaš pripjeva svakomu svatovskomu članu nješto šaljivoga, nu kadšto i nješto ozbiljnoga.

lju-bi svo-ju dra-gu. *Allegro moderato* ♩ = 108.

f

1249. Svatovac.

Largo ♩ = 48. *(Mitolog. sadržaja.)* Iz Sriema. *(Po K. Stankoviću.)*

f p

Sun - ce je na za-ho-du, ho - - će da za - dje.

Allegro ♩ = 120.

tr tr

mf

Largo ♩ = 48.

f

Ne - da je na po-ho-du, ho - - će da po-dje.

p

Allegro ♩ = 120.

mf

Largo ♩ = 48.

f

Bra - tac joj Te - ja pred konj' - ma sto ji.

p

f *p*

Allegro ♩ = 120.

f

Largo ♩ = 48.

f

De - sni - com ru-kom za uz - du dr - ži.

p

f *p*

Allegro moderato ♩ = 108. **Pripjev.**

f

Te - raj, ku - me, lo - go - va pre - ko to - ga ko - ro - va, da - le - ko je

f

Mi-tro-vi-ca, gdi se ku-va ki-se-li-ca.

f

Kolo. *Allegro* ♩ = 120.

8va

p

cresc.

8va loco

mf

tr

f

f

p

tr

8va

tr

p

8va

tr

dolce.

p

8va

loco

tr

dolce.

pp

8va loco

tr tr

f cresc. ff

tr tr 8va loco

Sunce je na zahodu, hoće da zadje,
Neda je na pohodu, hoće da podje.
Bratac joj Teja, pred konj'ma stoji,
Desnicom rukom za uzdu drži.
Pripjev: Teraj, kume, logova
Preko toga korova,
Daleko je Mitrovica,
Gdi se kuha kiselica!
A lievom rukom na sunce maše:
Lako polako sunašce žarko,
Dok seja Neda iz dvora podje,

Iz dvora podje, u drugi dodje.
Nemajka lepu Nedu u zoru budi,
U zoru budi, u kosu ljubi:
Ustaj ne spavaj Nedo djevojko!
Svekrovi redom darak čekaju.
Nek stoje, nek čekaju, ja dara nemam,
Majka me tajom đala, nisam ni znala,
Svekrovi deveri oprostit će mi,
Ja majke nemam, ja dara nemam,
Majka me tajom dala, nisam ni znala,

(„Srbske narodne pesme skupio K. Stanković (posv. knezu Mihajlu Obrenoviću I.) št. g. 1862. u Beču).

1250. Svatovska.

Andante moderato ♩ = 72. Iz Istre. **Pripjev.**

mf f

Maj-ko Ju-ru, Ju-ru j' o-že-ni-la, na-naj. Ni-na ni-ne ni-na

Ju-ru j' o-že - ni - la na - naj.

(Nastavka tekstu ne imam.)

1251. U kolo.

Allegro moderato ♩ = 108. Iz Srbije.

mf

I-mam ko-lo i ko-lo, i ko-lo; i-mam ko-lo, i ko - - lo.

mf

Imam kolo i kolo:
„Dajte nama do jedno.
Mi ne damo ni jedno.
A mi ćemo na silu.
Sila Boga ne moli.
Vetar gore oblomi.
Križna vrata otvoraj!
Otvorena s večera."

(Iz Vukove sbirke.)

1252. U kolo.

Allegretto ♩ = 92. Iz Valpovštine.

mf *mf*

Predpjev. I ja i-mam mo-ju di-ku, be-laj du-de; i ja i-mam

mf *mf*

mo-ju di-ku, u nje i-ma kćer-ci - ca.

I ja imam moju diku
Belaj dude;
I ja imam moju diku,
U nje ima kćercica,*
Nju mi prose svatovi,
Majka ne da pa ne da,

Dok ne prave ćupriju,
Od dragoga kamenja
I od sitnog bisera;
Kad ju pojdu voziti,
Neka kamen zvekeće,
Sitan biser trepeće.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1253. Svatbeni raj.

Andante con moto ♩ = 76. Iz ziljske doline.

Jes in mo-ja lu-bi-ca, koj mi dva ter-pi-va, po dni vkup ne pri-da-va, po no-či skup ne sme-va.

Jes in moja lubica,
Koj mi dva terpiva,
Po dni vkup ne pridava,
Po noči vkup ne smeva.

V łani sen se ženiła,
Ljetas me pa že griva;
Sen dobiła možeju,
Je hujši ko kropiva.

(Iz moje sbirke tekstova.)

* Na takav se način pjeva svaki stih, umetnuv: „Belaj dude".

1254. Blagoslov.

Adagio molto ♩ = 50. Iz Slavonije.

Jedna. Svi.

Po - mo - zi Bo - že i Go - spo! Po - mo - zi Bo - že i Go - spo!

Pomozi Bože i Gospo,
I draga sveta nedelja!
Da naša draga Anica
U dvoru ima svojemu
Ovakve soli bijele,
Ovakva kruha sladjahna,
Ovakva vinca rumena,
I ovaj vienac zeleni,
Neka joj nikad ne vene,
U domu zdravlje i sreću.*

(M. Stojanović „Narodne pjesme i pripoviedke“.)

1255. Pitanje i odgovor.

Andante ♩ = 69. Iz dol. Miholjca.

Je li Ma-ro maj-ke ža - o,

* Ovu pjesmu pjevaju djevojke prije nego što mlada ima poći u novi svoj dom, pletuć pri tom vienac i metnuvši na stol kruha, soli i vina.

što ti ho-ćeš poj-ti, što ti ho-ćeš poj-ti?

Coda.

pp

rall.

pp

ppp

„Je li Maro majke žao,
Što ti hoćeš pojti?“ —

„„Šta bi meni žao bilo
Što ja hoću pojti;

I tamo ću majku naći,
Gdje ja hoću dojti.““

(Iz moje sbirke tekstova.)

1256. Svatovska.*

Allegretto ♩ = 92. Iz Vel. Borištofa.

f

Do-ber ve-čer Bog daj ov-de sku-pa sprav-ni, od srd-ca že-li-mo ljub-lje-ni sva-to-vi!

f

* Ta se pjesma pjeva poslie gostbe svatovske, prilikom kada družice mladenke hoće da se s njome oproste, noseći joj kitu cvieća, nariešenu novci srebrnimi i zlatnimi, vrpcami i kojećim drugim.

Dobar večer Bog daj ovde skupa spravni,
Od srdca željimo ljubljeni svatovi!
Tebi lipa roža, ka si lipo cvala,
V zimi ino v leti v se na jednom cveti:
Sada ti je došal jedan rudi klinčac,
Ki ti je razvezal tvoj zeleni venac.
Moj zeleni venac kamo hoće pojti?
Va morje splavati, nikdar nazad dojti.
Ar sad mi je došlo 'no nesrićno vrime
Ko je meni vzelo divojačko ime.
Ar ću se ja seda morat odpraviti
Va tuju tujinu, med ljudsku družinu.
Tujina tujina žuklja od pelina,
Ka mi hoće biti moja domovina.
Sada hodte k meni moj otac i mati,
Za vse vaše dare ću vam zahvaliti.
Pristupite k meni, ću vam se 'zpričati
V mojem zaručanstvi, v zadnjem divojačtvi.
Tuju ću si majku majkum zazivati,
A moju si moram sada ostaviti.
Tujega ću otca otcem zazivati,
A mojega moram sada ostaviti.
S bogom mi ostante, bratci i sestrice,
Ar ću vas ja morat vreda ostaviti.
Lipo ja vam hvalim, ljubljeni svatovi,
Na vsih vaših darih meni darovanih.
Sad ja v Frankavi žitak dokonjavam,
Iz dibine srdca žalostno vzdihavam
Minihof Minihof, stalno mesto moje,
Kamo te me odnest čar do smrti moje!
S bogom mi ostante, vsi mladi ditići,
Ki ste s manum rasli kot mladi 'hrastići.
S bogom mi ostante, vse mlade divojke,
Kê ste s manum rasle kot sbirne konoplje.
S bogom mi ostani vse drago i milo,
Ko si me v Frankavi največ veselilo."
„„S bogom sad odhajaj ti naša družica,
Ka si s nami rasla kot lipa rožica,
Srićan put, lagku noć tebi mi željimo,
Od našega srdca tebi to velimo.
A ti, mladoženja, i ti se vzpomeni
'Z te naše družine, ter joj dobar budi.""

(Fr. Kurelac „Jačke".)

1257. Kad svatovi dolaze po mladu.

Allegro ♩ = 120. Iz Bisaga u Hrvatskoj.

mf

I-gra-la se je Ja-bu-ka; i-gra-la se je Ja-bu-ka.

Igrala se je Jabuka
Pred gospodinom na stolu,
Igrajuć nakel opala,
Trem gradom vrata razbila,
Četvrtom gradu obloke.
V' onom mi gradu nikoga,
Samo mi jedna divojka,
Junakom svilu zavdala:
„Uglej se junak vu polje,
Jiduli moji svatovi,
Trepće li zastav pred njimi?"
„„Trepće ti, trepće divojka,""
„Uglej se junak vu polje,
Zvone li konjem potkove,
Mladim junakom ostruge?"
„„Zvone ti, zvone, divojka.""
„Trepću li snahom kitice?"
„„Trepću ti trepću, divojka.""

(Iz moje sbirke tekstova.)

1258. Kad hoće da odvedu djevojku.

Moderato ♩ = 100. Iz šopronjske županije.

mf

Cva-la je - si ro - ža, lî - po je - si cva - la; cva - la je - si ro - ža, lî - po je - si cva - la, *f* v zi-mi kot i v le - ti, v zi - mi kot i v le - ti va jed - na - kom cve - ti.

Cvala jesi, roža, lîpo jesi cvala
V zimi kot i v leti va jednakom cveti.
Sada ti je došlo ono tužno vrîme,
Ono tužno vrîme kô rožu odkine.
Stoprv si počela na višinu rasti,
Ur će ti zeleni venac doli 'zpasti.
Rodi, bože, rodi, darki su na stoli
Darki su na stoli, otac mat pri stoli.
Hodte simo, hodte, preljubljeni otac,
Preljubljeni otac, preljubljena mati,
Poglejte dćerčicu, mladu zaručnicu,
V zadnjem dîvojačtvi, v mladom zaručenstvi,
Kako milo plače i suze proliva,
Premišljavajući smače svoja lica.
I tebi se molim, o mîsec prelîpi,
Da mi nažgež svîću i lampaš nebeski,
Da srîtno odnesem moj venac zeleni,
Kî mi je vàs uvit iz samih pavenčić.
S Bogom mi ostante, preljubljeni bratci,
Kî ste s manum rasli na jednom srdačci.
S Bogom mi ostante, premile sestrice,
Kê ste s manum rasle, kot 'z šipka rožice.
S Bogom mi ostante, vi mladi junaki,
Kî ste smanum rasli kot sbirne konoplje.
S Bogom mi ostante, vse mlade dîvojke,
Kê ste smanum rasle kot mile fiolke.
Sada, mili otac, Bog vam sto krat plati,
Na vsih vaših trudih Bog vaš platnik budi.
Truda ino skrbi vam ne morem platit,
Ar je sad kratak čas, da moram projt od vas.

(Fr. Kurelac „Jačke".)

1259. Kad djevojka iz svoje kuće odlazi.

Larghetto ♩ = 60. Iz hrv. Zagorja.

p *dolente*

Če - ši me če-ši maj-ki - ca, ne buš me vi - še če - ša-la.

Allegro moderato ♩ = 112.

pf *risvegliato*

Kam si poj-dem, tam si zaj-dem, tam si dob-ro naj-dem; kam si poj-dem, tam si zaj-dem, tam si dob-ro naj - dem.

1260. Oproštaj.

Andante ♩ = 46. Iz Istre

Pripjev.

mf *f*

Stojte nam vese-lo, stojte nam ve-se-lo. Ta - ko, ta - ko o ja-na ni-na ni-ne-ne naj.

Stojte nam veselo
Pripjev: Tako, tako
O jana nina
Ninene naj!
Draga bratjo naša!
Bila Katarina
Majka za te pita,
Si li namorana?
Ako san, al' nisan
Ne grem se hvalečat'
Ni ljudem pravečat',
Da imam ružicu,
Kiticu bašeljka.
Poslušajte divojke,
Ča svirale govore*:
„Gojte kose divojke
Pojti van je od majke,
Za te tuje junake."

(Hrv. narod. pjesme izdala uprava „Naše Sloge" U Trstu god. 1880.)

1261. Lahku noć.

Adagio ♩ = 54. Iz Novigrada.

Lah-ku noć, na po-moć mo-ja sta-ra maj-ka; lah-ku noć, na po-moć mo-ja sta-ra maj-ka!

* U našega naroda roditelji često savjetuju svojoj djeci, da slušaju „ča svirale govore" ili „kaj gusle kažu." Tako mi je pripoviedala njeka žena iz Horvatov (kraj Zagreba), da se njeka liepa i bogata djevojka ni tada jošte pravo odlučila nije, bi li za svoga zaručnika prošla ili ne, kada su već svatovi sakupljeni bili, da k venčanju pojdu. Zato je još jednom majku svoju upitala, šta da bi činila, pa šta da mati misli, hoće li u braku sretna biti ili ne. Majka će na to: ja ti neznam drugo, drago diete, van da slušaš, kaj gusle kažu, jer one ti sve tajne znadu. Djevojka ode kumu, pa mu kaže, neka se svatovi u red stave, da k venčanju pojdemo, misleći u sebi, ako budu gusle nepovoljno gudile, da će na pol puta okrenuti. Svatovi idu guslari gude; sve je veselo, samo mlada je vrlo zamišljena. Na jednom stane, te zove kuma k sebi. Čuj, reče njemu, kaj gusle vele: „ne bu, ne bu nikaj dobro, ne bu, ne bu nikaj dobro!", neću da se vjenčam, hajdemo natrag. Kum razborit čovjek, kaže mladoj: tà molim te, kaj znadu te male gusle, pazi na staroga bajsa (Cello), pa ćeš odmah istinu čuti." Pa kaj kaže bajs, zapita ona? Ta zar ne čuješ: bu bu, bu — bu; dobro bu(de), hajd napred, nikaj se neboj! — Pa tako se je udala i sretnom postala.

Savjet, da djeca slušaju „ča svirale govore", izvrgao se s vremenom u šalu, nu ja sve mislim, da je to stara, pa čak i znamenita tradicija našega naroda. Mislim naime, da će se imati ova tradicija na ona vremena svesti, kada su bili guslari, panduri (tanburaši), trubari (troubadouri) kao pjesnici i ljudi od velikoga ugleda i upliva pravi, ako ne jedini savjetnici naroda.

Lahku noć, na pomoć moja stara majka!
Mi morama iti i vas ostaviti,
I vas ostaviti, i drugoga ljubiti,
Dragoga, dragoga s družinom složiti.
Sprevod, mene draga, do dvora mojega,
Do dvora mojega, do doma svojega.
„Al ja neznam dragi, gdi su tvoji dvori.“
Za moje ti dvore svaki znati more:
U mojih ti dvorih tri grma pruspana,
Na svakojem sedi vtiček i slaviček;
Prvi zapopeva: večer dober večer,
Ja se stvojom dragom na večerku spravljam.
Drugi zapopeva v noći v polnoći:
Ja se s tvojom dragom na posteljku spravljam.
Treti zapopeva na zoricu belu:
Ja se s tvojom dragom ni naspaval nisem.
Da bi znala zorja, što je misel moja,
Ne bi ni svanula do osmoga dana,
Dok si ja dragomu košulju našijem:
Na desnom rukavcu belu golubicu,
Na levom rukavcu beloga goluba,
A na prvom krilcu sivoga sokola.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1262. Ista pjesma.

Andante ♩ = 69. Iz Virja.

|: „Sprevod mene, draga, do dvora mojega.“ :|
„„Kak bi te sprevela, da ti za nje neznam.““
„Moje je dvorove lako poznavati,
Moji su dvorovi liepo ogradjeni;
Liepo ogradjeni s miljkom i bosiljkom,
U mojemu dvoru tri grma bruspana,
Na svakojem sedi tiček i slaviček.
Prvi zapopeva na večernu dobu,
Kada se dva draga k večeri spravljaju;
Drugi zapopeva na devetu vuru,
Kada se dva draga na sanak spravljaju;
Treći zapopeva pred bielu zoricu,
Kada se dva draga skup se razastaju,
Skupa razastaju, konja obsedljaju.
Pojdi dragi pojdi, a natrag mi dojdi.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1263. Pri odlazku.

Lento ♩ = 56. Iz Zemuna.

Od-be-gla je po-pa-di-ja, ra - - no; od-be-gla je po-pa-di-ja, ra-a-a-no i-hi-hi-hi, ra-no.

(Nastavka tekstu ne imam.)

1264. Kad odvedu mladu.

Allegro moderato ♩ = 108. Iz Sriema.

Pro-sti-ri plat-no Jo-vi-na maj-ko; pro-sti-ri plat-no, da še-će zla-to.

Allegro ♩ = 120.

Mi dja-vo-la do-ve-do-smo,

sa svircem je do-pra-tis-mo, čim u ku-ću o-na do-dje, ža-rač tra-žit

o-na po-dje, o-ja raj daj dom, o-ja raj daj dom.

Prostiri platno Jovina majko,
Prostiri platno da šeće zlato
Prîpjev: Mi djavola dovedo smo,
Sa svircem je dopratismo,
Čim u kuću ona dodje,
Žarač tražit ona podje.
Oja raj, daj dom; oja raj, daj dom!

Ali besedi tužna svekrva:
Žalostni svekre, šta si činio,
Našto si tvoje novce trošio,
Novce trošio, svate molio?
Pripjev: Al besedi mladoženja:
Majko, bit će t' naopako!
I mene je izćušala,
Dva mi zuba izterala.
Oja raj, daj dom; oja raj, daj dom!

Ostaše dvori kao opaljeni,
Tužna svekrva sva izčupana;
Pripjev: Svekar uze motičicu,
Pa obesi kabanicu,
I on tužan ode tada
Čak do svoja vinograda.
Oja raj, daj dom; oja raj, daj dom.

Ali besedi besna snašica,
Oštro besedi svojoj svekrvi:
Jesi l' kučko uranila?
Je si l' vatru naložila?
Je si l' fruštuk zgotovila?
Je si l' ručak pripravila?
Pripjev: Ja sam tako naučila,
Dok sam bila još djevojka,
A sad sam ja nova mlada,
Sad počimlje moja vlada.
Oja raj, daj dom; oja raj, daj dom.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1265. Kad odvedu mladu.

Andante ♩ = 69. Iz Ribnice u Kranjskoj.

f

Le preč, le preč od hi-še z njoj da ne-bo pra-ga bla-ti-la.

(Nastavka tekstu ne imam).

1266. Kad već polaze svatovi.

Andante ♩ = 69. Iz Srbije. *(Napjev po Fr. Mireckovom nacrtu (1815).*

Od - bi se gra - na od jor - go - va - na.*

Odbi se grana od jorgovana,
I lepa Smilja od svoje majke.
Od svoje majke i od sveg roda.
Vrati se, Smilja, majka te zove,
Majka te zove, košulju daje —
Bila me, majko, od predje zvati,
Od predje zvati, košulju davat',
Dok nisam stala uz milog kuma,
Uz milog kuma i uz devera,
Dok nije bio prsten na ruci,
Prsten na ruci, venac na glavi.

(Iz Vukove sbirke.)

1267. Ista pjesma.

Allegretto ♩ = 92. Iz Bačke. *(Napjev priobćio je g. 1825. E. Kolarović.**)*

Od - bi se gra - na od jor - go - va - na.

* Mireckieva udesba ovako je u originalu:

Od - bi se gra - na od er - go - - va - na.

** Vidi „Letopis" za god. 1828. čast četvrta, a napjev prispodobi sa onim od pjesme „Prostiri platno Jovina majko" (br. 1264).

1268. Razložba.

Largo ♩ = 46. Iz Valpovštine.

p O-ba-vi se zlat-na ži-ca o-ko hra-sti-ća, *mf* o-ko hra-sti-ća.

Obavi se zlatna žica oko hrastića.
Nije ono zlatna žica oko hrastića,
Već je ono lipa Mara oko momčića.
(Više teksta ne znade tamošnji narod.)

Inačica.

Iz gornjega Primorja.

Povila se zlatna žica iz vedra neba.
Savila se milom kumu u svil'na nedra,
To ne bila zlatna žica iz vedra neba,
Već to bila lepa Ruža od dobra roda.
Povila se zlatna žica iz vedra neba,
Savila se milom svekru u svil'na nedra;
To ne bila zlatna žica iz vedra neba,
Već to bila lepa Ruža od dobra roda.

(Iz Vukove sbirke.)

1269. Ista popievka.

Adagio ♩ = 54. Iz Valpovštine.

mf Od-bi-la se šaj-ka la-dja od br-da, od br-da.

Odbila se šajka ladja od brda;
Oj tako ćeš i ti Maro od rada.
Približe se šajka ladja Budimu,
Onako ćeš i ti Maro k tudjemu.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1270. Na oprost.

Lento ♩ = 56. Iz Vulka Proderštofa u šopronskoj županiji.

mf

Pro-str - la se j' zla - ta ži - ca od sto - la do vrat — — —, od sto - la do vrat; po njoj te - če ka - plja kr - vi, vi - no čr-lje- no, vi - no čr - lje - no.

Prostrla so zlata žica
Od stola do vrat;
Po njoj teče kaplja krvi,
Vino črljeno.
Vsa rodbina j' oko stola
Ter se veseli;
Moga bratca gospodina
Nikdir vidit ni.

(Fr. Kurelac „Jačke“ br. 651.)

Inačice.

Iz Risna.

1. Odvila se zlatna žica od vedra neba,
Savila se prvijencu oko klobuka;
To ne bila zlatna žica od vedra neba,
Već to bila dobra sreća od mila Boga.
Čast da ti je. prvijenče, i crveno vino!
Popij i tu i drugu, da ti obje probudu!

(Iz Vukove sbirke.)

2. Odvila se zlatna žica od vedra neba,
Savila barjaktaru oko barjaka;
To ne bila zlatna žica od vedra neba,
Već to bila dobra sreća od mila Boga.
Čast da ti je, barjaktaru, i crveno vino!
Popij i tu i drugu, da ti obje probudu!

(Iz Vukove sbirke.)

1271. Kada putuju s djevojkom.

Andante sostenuto ♩ = 63. Iz hrv. Primorja.

Igrala j' zlatna jabuka; oj, igrala.
Po lipom stolcu gospodskom; oj, po lipom.
Pala j' divojki na krilo,
Razbila j' vrata trim gradom:
Trogiru i Šibeniku

I Zadru gradu nad morem.
Kuda će ti svati prolazit?
Ča ćemo tim svatom darovat'?
Junakom pisan' košulje,
Divojkam šaren' mahrame.

(Iz moje sbirke tekstova.)

Inačica.

Iz gornjega Primorja.

Igrah se zlatnom jabukom
Po polju po mjedenome,
Po guvnu po srebrnome,
Odskokom skoči jabuka,
Udara Budvi u vrata,
Salomi vrata na dvoje
A ključanicu na troje,

Prosu se biser po perja,*
Savi se paun od neba,
A paunica od polja,
Da kupe biser po perja.
Mlada se Mare moljaše:
„Paune, moj mio brate!
A paunice, sestrice!

Ne kup'te biser po perja,
Jer sam djevojka vjerena,
Vjerena, nepovedena,
Pak mi se hoće darovi:
Svakome svatu grinjica,
Starome svatu i dvije.“

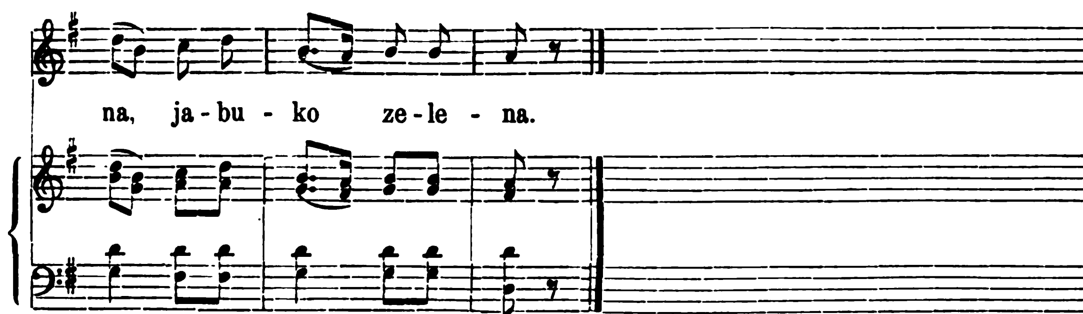
(Iz Vukove sbirke.)

1272. Kad idu svatovi s mladom.

Andante sostenuto ♩ = 63. Iz Otočca.

* „Po perja“ znači „po travi“ ili upravo „po lišću“; jer kao što se kod nas kaže „pero luka“ tako se onamo zove svaki list „pero“. Vuk.

|: Mili Bože (jele) :| čuda velikoga
Pripjev: Ojajna, nine na,
Jabuka zelena.
Gje pod jesen (jele) gora oblistala, *Pripj.*
I u gori jabuka cvatila.
Kroz tu goru nitko ne prolazi,
Nego jedna gospoda svatovi,
I med njima kičena djevojka.
Pod jabuku sjeli večerati,
Na jabuku barjak naslonili,
Al jim veli kićena djevojka:
Boga vami gospoda svatovi,
Tiho jašte, tiho besedite,
Ova gora nigda nije sama,
Al bez vuka ali bez ajduka.
Al jošt ona reče i nereče,
Eto jaše šestdeset ajduka,
I pred njimi Mijat arambaša,
Govori im mladi arambaša;
„Boga j' vami gospoda svatovi,
Volite li glave izgubiti,
Ali dati lijepu djevojku?"
„„Mi volimo glave pogubiti,
Nego dati kićenu djevojku.""
A govori mladi arambaša!
„Držte sablje, odsecajte glave!"
Kad to vidi lijepa djevojka:
„„„Prokleto vam materino mlieko,
Što ste moje svate pogubili."""
A govori Mijat arambaša:
„Nebudali lijepa djevojko,
Ti si meni i sudjena bila."

(Iz moje sbirke tekstova.)

1273. Kad dolaze svatovi s djevojkom.

Audante con moto ♩ = 80. Iz Osieka.

mf

O - ba - zri se, le - pa Cve - to, maj - ka te zo - ve,

f

maj - ka te zo - ve.

„Obazri se, lepa Cveto, majka te zove.“
„„Nit' se mogu obazreti, nit' odazvati;
Zanese me konj zelenko medju svekrve.““
„Obazri se, lepa Cveto, otac te zove.“
„„Nit' se mogu obazreti, nit' odazvati;
Zanese me konj zelenko medju svekrove““

„Obazri se, lepa Cveto, bratac te zove,“
„„Nit' se mogu obazreti, nit' odazvati;
Zanese me konj zelenko medju devere.““
„Obazri se, lepa Cveto, seja te zove.“
„„Nit' se mogu obazreti, nit' odazvati;
Zanese me konj zelenko medju zaove.““

(Iz Vukove sbirke.)

Inačica.

Iz gornjega Primorja.

„Obrni se, mlada Mare, majka te zove.“
„„Neka zove i prizivlje, sad nemam kolje.
Odnese me Bog i sreća Jovu na dvore.““
„Obrni se mlada Mare, otac te zove.“
„„Neka zove i prizivlje, sad nemam kolje,
Odnese me Bog i sreća Jovu na dvore.““

„Obrni se, mlada Mare, braća te zovu.“
„„Neka zovu i prizivlju, sad nemam kolje,
Odnese me Bog i sreća Jovu na dvore.““
„Obrni se, mlada Mare, sestre te zovu.“
„„Neka zovu i prizivlju, sad nemam kolje,
Odnese me Bog i sreća Jovu na dvore.““

(Iz Vukove sbirke.)

1274. Kad dodju svatovi s djevojkom.

Moderato ♩ = 100. Iz Hercegovine.

Zlat - ni to - pi u grad u - - - da - - - ri - - - še;
zlat - ni to - - - pi u grad u - da - ri - še.

Zlatni topi u grad udariše,
Lepu Maru u dvor uvedoše:
„Lepa Maro, je l' ti žao majke? —“
„„Zašto bi mi bilo žao majke.
U mog draga bolju majku kažu.““
„Lepa Maro, je l' ti žao babe?“
„„Zašto bi mi bilo žao babe,

U mog draga boljeg babu kažu.“
„Lepa Maro, je l' ti žao braće?“
„„Zašto bi mi bilo žao braće,
U mog draga bolja braća kažu.““
„Lepa Maro, je l' ti žao seje?“
„„Zašto bi mi bilo žao seje,
U mog draga bolju seju kažu.““

(Iz Vukove sbirke.)

1275. Kad dovedu mladu.

Andante agitato ♩ = 84. Iz Duge-Rese.

Ka-te mo-ja mi-la, ve-se-la mi bi-la, kot si onda bi-la, kad si venčac vi-la.

Kate moja mila,
Vesela mi bila,
Kot si onda bila,
Kad si venčac vila.

Kate moja mila,
Sad je tebi znati,
Ko su tvoji ćaćki,
I premile majke.

Kate moja mila,
Sad je tebi znati,
Ko su tvoji bratci
I premile sestre.

Kate moja mila,
Sad je tebi znati,
Ko su tvoji strici
I premile strine.

Kate moja mila,
Sad je tebi znati,
Ko su tvoji tetci
I premile tete.

Kate moja mila,
Sad je tebi znati,
Ko sn tvoji vujci
I premile vujne.

Kate moja mila,
Sad je tebi znati,
Ko su tvoji kumi
I premile kume.

Kate moja mila,
Sad je tebi znati,
Ko su ti susedi,
Premile susede.

Tete, vujne, strine,
Otvarajte škrinje,
Svi se približujte,
Katu mi darujte.

(Iz moje sbirke tekstova.)

Opaska. Kad mladoženja dovede djevojku, a to je obično pod večer, tad nastane gostba. Pošto već prodje dobar komad noći, a svatovi se okite vinom, tad stari svat uzme drven tanjir, pa zabode u nj nož. To je znak, da će sad početi darovanje mlade. Gudac tad mora otići k peći, ili ako je prilika, zadje i na peć, pa prosi dara gudeć i pjevajuć gornju pjesmu.

1276. Kod kuće.

Andante sostenuto ♩. = 44. Iz Pečuha u Magjarskoj.

Sa-di-la sam bo-ra po-leg dragog dvora; kad sam ga sa-di-la, ve-se-la sam bi-la.

Sadila sam bora poleg dragog dvora.
Kad sam ga sadila, vesela sam bila,
Kad sam ga trgala, vesela sam bila,

Kad sam vienac vila, vesela sam bila,
I na glavu dela, vesela sam bila,
S dragim za stol sjela, vesela sam bila,

I od stola pošla, vesela sam bila,
U ložnicu zašla, vesela sam bila,
U počinak legla, vesela sam bila.
Sutra rano stala, turobna postala,
Vienac izgubila, dragoga dobila.

(Iz moje sbirke tekstova).

1277. Umivaljka.

Larghetto ♩ = 60. **Iz slav. Krajine.**

Po-ra-ni-la Ja-go-da na vo-du; za njom i-de mlad na ko-nju Mar-ko, a za Mar-kom Ja-go-di-na maj-ka.*

Poranila Jagoda na vodu,
Za njom ide mlad na konju Marko,
A za Markom Jagodina majka;
Pa govori Jagodina majka:
„Vrat' se natrag mlad' na konju Marko,
Tam je moja na vodi Jagoda;
Tanana je, prilomit će mi se,
Majušna je, u vodu će pasti,
Plašljiva je, pobjeć će u goru.
Al govori mlad na konju Marko:
„Neboj mi se Jagodina majko,
Svu noć sa mnom Jagoda prispava,
Desnu mi je priležala ruku,
Nisam mogo konja osedlati,
Ni na glavi kalpak namjestiti;
Babo mi je konja osedlao,
Seka mi je buzdovan dodala,
I na glavi kalpak namjestila.““

(M. Stojanović „Narodne pjesme i pripoviedke“.)

* Kad prvi dan osvane poslie kako je djevojka postala nevjestom, urani rano, pokrit mora prvi put glavu pocelicom ili šamijom, ide s djeverom na vodu i svakomu po kući pere ruke. Hodi nova mlada i od kuće do kuće po susjedstvu i rodbini. Tom prilikom prate ju pustosvatice i djeveruše i pjevaju ovu pjesmu.

1278. Nesretna mlada.

Adagio ♩ = 54. Iz Slavonije.

f

Dra-gi dra-gu u pi-smu pozdravlja, du-šo, dragi dragu u pismu pozdravlja.*

Dragi dragu u pismu pozdravlja (dušo):
„Mila draga! jesi l' se udala?" **
Draga dragom pismom poručuje:
„„Jesam dragi, al' sam za nedraga,
I čedo sam veće porodila.
Tvoje sam mu ime, dragi, dala.
Ne zovem ga: hodi k meni sine,
Već ga zovem: hodi k meni dragi,
Tako zovem, da me želja mine.

(M. Stojanović. „Nar. pjesme i pripoviedke".)

* Prispodobi melodiju s onom od pjesme, koja je pod brojem 202.
** Svakomu se stihu dodaje „dušo", a tada se stih opetuje.

V.

NAPITNICE.

(CHANSONS À BOIRE.)

Napitnica (napojnica, napivka, zdravica, počašnica, počastnica; gr. σκόλιον, σκόλια μέλη. lat. propinatio, tal. brindisi, fr. chanson à boire, engl. toast, njem. Trinklied Trinkspruch) je pjesma, koja se pjeva u hvalu vina te u čast i u zdravlje one osobe, kojoj se nudi piti u veselu družtvu, kod svatova i inih svetčanih gostba. U doba starih Grka pjevale su se takve pjesme samo u slavu vina i u slavu Baka, kao što to dokazuju pjesme (skolia) od Alkaiosa, Sapphe, Anakreona, Praxille i Pindara i kako to posvjedočuje naša rieč na-pivka.* Poslie nije se više toliko vino slavilo koliko osoba, kojoj se je nazdravilo, te su zato napivke postale sve više ozbiljnije a melodije im dostojnije i svetčanije. Ovaj se običaj i ton u Slovjena sve dotle sačuvao, dok nisu tudji narodi valjda Germani na naš narod uplivali, te mu sa neumjerenosti u piću zao primjer davali. Da je to historička istina, posvjedočuju najbolje same naše napitnice, koje imadu ili biljeg starinske ozbiljnosti ili tudji napjev.

S početka nisam htjeo tudjinke ove, većom stranom njemačke Sauflieder, u sbirku primiti, kao što nisam primio ni inih popievaka tudjega porietla, koje su se k nam ušuljale (n. p. „Bez tebe draga" potičuć iz Holteiove komedije „Die Perlenschnur** ili „Što se bore misli moje", potičuć od njemačke pjesme: „Ist denn Liebe ein Verbrechen" i t. d.). već sam ih naumio bio u dodatku ove sbirke samo spomenuti: nu budué mogu napitnice ove vrsti služiti kulturnoj povjesti našega naroda nepobitnim dokazom, da pijančevanje i bilikum nije izvorni običaj Hrvata, smatram si dužnošću iste amo uvrstiti.

Dakako da je narod, čim se je naučio bio pijančevanju, i sam napivke izmišljao, ali ni ove mnogo ne vriede. Stvar je medjutim u doba kada su Hrvati počeli, tudjemu se uplivu otimati — a to je novije doba — na bolje okrenula, što opet posvjedočuju napitnice, koje potiču od naših bardah: Rusana, Oreškovića i t. d.

Uzevši u obzir, da su talijanske rieči: bellicone i brindisi uzeta iz njemačkoga,*** to bi čovjek lahko mislio, da Hrvati nisu bilikuma neposredno dobili od Germana već preko Talijana, nu budué da Hrvati u Dalmaciji i u Primorju još prije 20—30 godina običaj bilikuma poznali nisu, tad ne ima dvoumbe, da je bilikum predaj Germana.

* Pjevalo i uzveličavao se pitak, pitje, odtud: na-pivka, kao što: na-ricanje, na-sladak, na-putak, na-zadak, na-prsak, na-lik i t. d.

** Vidi: Slav. Lžičář „Album hrvatskih napjeva" br. 2.

*** „Auf italienisch heisst brindarsi: sich zutrinken, brindisi, ausgebrachte Gesundheit, von „bring dir's zu, bellicone, Pokal, von „willkommen". (C. Jul. Weber „Fie Trunksucht, Stuttgart Rieger. XVI. pag. 193.)

1279. Napitnica.

Andante moderato ♩ = 72. Iz Srbije.

Mno-ga-ja, mno - - - ga-ja, mno-ga-ja lje-ta; mno-

ga - - ja, mno-ga-ja lje - ta — — , mno-ga-ja lje - ta —

— — ; mno-ga-ja mno-ga - ja lje-ta, mno-ga-ja lje - ta.

Opazka. Kada je papa imenovao sv. Savu nadbiskupom Srbije, okruni ovaj svoga brata Stefana, tada velikoga župana, u gradu Žiči za srbskoga kralja, i to krunom, koju je sv. Sava dobio od grčkoga cara Teodora Laskarisa. Historik Engel opisuje čin taj u svom djelu: „Geschichte von Serwien und Bosnien" (pag. 218) ovako: „Kada se je sv. Sava povratio god. 1221 iz Niceje u Maloj-Aziji na svoju nadbiskupsku stolicu u Žiči, sazva iza njekoga vremena veliki zemaljski i crkveni sabor, odvede svoga brata k oltaru, pomaže ga svetim uljem, odjene ga bagrenom haljinom, stavi mu krunu na glavu, dade mu žezlo i mač u ruke te poviče tri puta **„Mnogaja ljeta prvovjenčani kralj i samodržac Srbije: Stefan."** „„Mnogaja ljeta"" odvrati skupština.

Engel piše doduše da je sv. Sava rieči ove **vikao**, nu ja sudim, da se ni tada nije kod svetčanoga čina krunisanja u crkvi vikalo, već da je Sava svoj „**Mnogaja ljeta**“ dostojnim, pobožnim i svetčanim načinom odpjevao, i da su sakupljeni dostojanstvenici i narod isto tako svetčano **pjevajući** odgovorili.

Da li je sv. Sava sam izmislio tekst i napjev, ili je jedno ili drugo već i prije u porabi bilo, nije mi dosada za rukom pošlo izpitati, akoprem sam glede toga puno čitao i mnogo tražio. Moguće da će naši historici s vremenom tomu u trag ući, a dotle ćemo se s godinom 1222 zadovoljiti. Ali ipak neće valjda s gorjega biti, ako o toj pjesmi mnienje svoje kažem. Mislim naime, da tekst potiče od grčke obredne pjesme „πολλὰ ἔτη δέσποτα“, koju su u crkvi kao himnu ili molitvu za cara pjevali, melodija pako, da je originalna t. j. slovjenska, budući u njoj ne ima baš nikakova prizvuka staro grčkoga pjevanja, a niti je konstrukcija po grčku.

Iza dobe sv. Save, osobito pako iza propasti samostalnosti južnih Slovjena, pjevao je narod svetčani ovaj crkveni koral svakom odličniku i junaku, a kašnje svakomu poštenjaku kao zdravicu; što i sada biva.

1280. Ista popievka.

Andante maestoso. Iz Srbije. *(Udesio K. Stanković.)*

ff

Mno - ga - ja, mno-ga - - ja, mno - ga - ja lje - ta, mno-ga - ja lje-

— — ta mno - ga - ja lje - ta, lje - ta, — — mno - ga - ja

lje - ta, lje - - - - ta, mno - ga - ja, mno - ga - ja, mno-ga - ja

lje - ta mno - ga - ja lje - - - - ta!

1281. Ista pjesma.

Andante ♩ = 80. Iz Srbije. *(Udesio K. Stanković).*

p Mno - - - - ga - ja lie - - - - - ta - - - -, *p* mno - - - -

ga - - ja lie - - - - - ta - - - - -, na mno - ga - - ja

cresc. lie - - - - - ta - - *rit.* - - -!

1282. Ista pjesma.

Allegro ma non troppo ♩ = 112. Iz sriem. Karlovaca.

1283. Pripjevi uza zdravice.

Moderato ♩ = 108. Iz Paštrovića u austr. Arbaniji.

Ko vinca pije u slavu Božu,
Slava mu Boža vazda pomogla!
Slava i sila Boga gospoda.*
(*Iz Vukove sbirke.*)

1284. Ista pjesma.

Iz Bosne.

Andante moderato ♩ = 76. (*Ukajdio Poljak Fr. Mirecki g. 1815. po Vukovom pjevanju.*)

mf

Ko pi - je vi - no za sla - vu Bož - ju.

mf

1285. U zdravlje sveštenika.

Moderato ♩ = 108. **Iz Paštrovića.**

f

O - vi do-mov dar, ve - lji Bo - žij dar. Ko na-pit' ve - li, sam se ve - se - li; *p* ve-se-
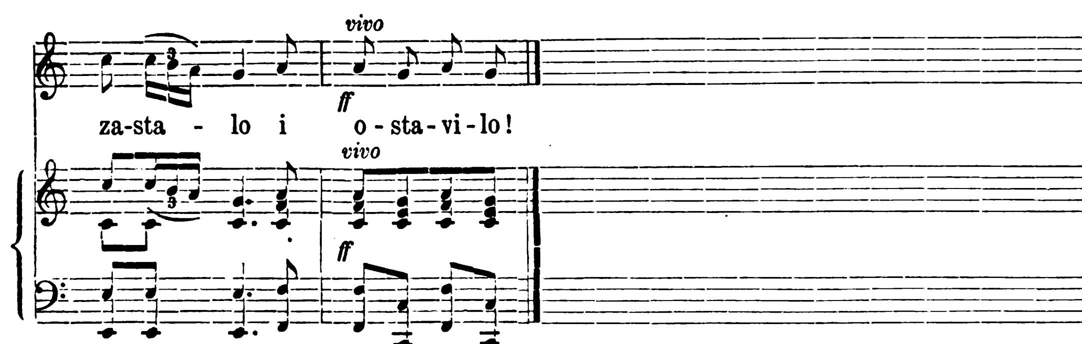
f *p*

poco a poco cres. ed accel. *f*

lio mu Bog ku-ću i vas dom! a pro - lje - će ga zdra-vo za - sta - lo, zdravo

poco a poco cr. ed accel. *f*

* U Paštrovićima je običaj, da se na svatbama, a i o krstniem imenima i na ostalim velikiem gostbama pije upravo i samo po s e d a m zdravica, i to 1. u slavu Božju; 2. u slavu svijeh svetijeh; 3. u zdravlje domaćinovo; 4. u zdravlje crkovno ili svešteničko; 5. u zdravlje svojieh starješina i poglavica; 6. u zdravlje carsko; 7. u zdzavlje sofre (cieloga družtva). Osim napijanja ili molitve uza svaku zdravicu imaju mali pripjevi, koje svi u glas pjevaju. Da bi čitatelji iz drugijeh krajeva to sve bolje mogli razumjeti, stavismo najprije od svake zdravice molitvu, koja se govori, pa onda pripjev, koj se pjeva. (Vuk).

Opazka. Vuk skratio je molitve pojedinim zdravicama, pa je i pravo učinio; nu da občinstvu podamo primjer, kako ove zdravice prekomjerno raztežu, evo jedne zdravice i molitve iz Konavlja, koju je Ivan Suppilo god. 1867. u Dubrovniku na svjetlo izdao. „Ah pomozi Bože i danas i vazda! Da nam pomože Bog i današnji dan! Dobro napijali, a bolje životovali, u dugu vieku, a u kratku griehu. Sastali se, a neomrazili se. Gdje bi se junaci sretali, da bi se za liepo zdravlje pitali, dokle bude volja Gospodina Boga, a požuda naša. Eto, moja mila i draga braćo, ovi nas skladni i pošteni domaćin polako zazva, a mi se k njemu brzo potežismo. Vince pismo, blaga blagovasmo: Komu što bilo za volju, nebi sakraćeno. Ali Gospodinomu Bogu nije od potrebe ni od ješe, ni od pića, već od nas jedna ugodna molitva.

Kad je panuo snieg na ovi sviet; ali nije panuo da oglobi ovi sviet, nego da pobieli. Ali posla Bog svoje učenike, velike mudroznance, da iznadju od šta je najbolji put; ter su našli da je put najbolji od čovjeka: zašto ga je Gospodin Bog stvorio na sliku i priliku njegovu. A mi pismo vince sjedeći, a spomenut ćemo Gospodina Boga stojeći.

Sunce nam na istok, a Gospodini Bog na sreću i pomoć! Pomogo nam Bog u ovi dan dom, domaćina i njegove kumove, i njegove prijatelje, koji li su mu ovdje, i drugovdje, pomozi mu ih, jaki Bože! Da bi mu se vazda kupili kumovi i prijatelji, na punu sopru, a na dobru volju, na svietli obraz, a na poštene glasove, dugo, dobro, časno i pošteno. Da bi išo on u prijateljâ, a prijatelji u njega, sve za čast, a za liepu ljubav. A da bi mu Gospodini Bog dô svega do volje, a brez nevolje, kruha i vina, meda i mlieka, srebra i zlata, a od Tebe, Gospodare Bože, data i poslata. A da bi mu nebo rosilo, a zemlja plodila, a njegova mùka liepi rod rodila, su čiem bi ovi skladni i dobri domaćin sam sebe časno i lasno hranio, a ovake mile i dobre za sopru posadio, nemučnomu na vrata iznosio, koji bi mu junaku dolazio zlovoljno, da bi odlazio dobrovoljno, punieh ruka a vesela srdca, putem hodeći, Boga moleći, a ovako govoreći: Mili Bože! i da Bog pomože! Liepo ti mi u ovega domaćina bi, dobro ti mi udieli, udielio njemu Gospodini Bog sa sve bande i četiri strane, a s nebesa mu Gospodini Bog davo i pomago odkle se nebi junak nado. A da bi mu Gospodini Bog udielio punu ćesu, a na putu dobru sreću, svaka ga dobra božja pristizala, a zla ga i nečula i nevidjela. Pa da bi ga se držala svaka sreća i napredak, kako se drži piesak mora, zviezde neba, brštan drva i kamena, andjeli ràja, a pčelica premaljetnoga cvieta, — a da bi mi zaslužili i ovoga i onega svieta! Pa, Gospodare Bože, da bi Ti udielio ovemu skladnomu i poštenomu domu jednu vrlu mladicu, a dobru domaćicu, koja bi ovo dobro sudržala i k ovemu više pritiecala, stare prijatelje potvrdivala, a mlade privadjala: Koja bi jutrom rano odpravljala, a u veče zdravo i veselo pričekivala, sve što bi bilo od dike i od časti, a od liepe radosti i koristi. Pa, Gospodare Bože, da bi ti ovemu skladnomu i poštenomu domu udielio brza konja, tvrda vola, a za njime hitra orača, koji bi dobro sijo, a bolje mu nicalo, u dnu se busilo, a u vrhu klasilo, a u klasku čisto tegoveto zrnce bilo, od tegote se zemlji klanjalo, kako i mi Gospodinu Bogu po zakonu. A Gospodine Višnji Bože, sve to bilo po tvojoj milosti. A jedali nam jopet Gospodina Boga na sreći i na pomoći!

Ove svete misice današnje, koje su se pievale po svemu puku i narodu kršćanskomu, da bi se bile pjevati živiem za zdravlje, a mrtviem za spasenje. Na svetoj misi tko je bio i ko nije bio, Gospodar, Bože, udieli mu da uzima sveti i slavni dio.

A ovo junak, koji je činio krsno ime . . . . , učinio u veliki dobri čas, ove godine kao mogo, a do godine i unaprieda kako hotio.

A ovo junak koji je namislio činit veselje, učinio ga u veliki dobri čas, po jednu stranu i po drugu stranu, i kumovâ i prijateljâ, učinili ga časno, a činilo mu se lasno.

A ova mlada moma, koja je imala otiti iz ovega doma u oni dom, pomogo je jaki Bog! Iz ovega doma, iz koga pošla, da se nebi bilo poznati da je pošla; a u oni dom, gdje došla, da bi najprije ugodila

Gospodinomu Bogu molitvom, a svojiem starijem dobrotom: Da bi se š njom podičili i pohvalili, da bi ovako govorili: A blažen Bog, koji je stvori, a majka koja je rodi, a babo, koji 'e svietovao i put po kome dodje, i oni ko po nju podje! Š njom dodje svaka dobra sreća i napredak! Sve to bilo po božjoj milosti, — a 'edali nam Gospodara Boga na sreći i na pomoći!

A sad, moja mila i draga braćo, ja sam dosta govorio, vas, skladne i poštene obraze, zagovorio.

Ali ćemo ovu prvu napiti u veliku Slavu Božju, da bi vam Slava Božja pomogla dom, domaćina njegove kumove i prijatelje, koji li su mi ovdje i drugovdje — pomozi mu Bože i Velika Slava Božja! Pa da bi Slava Božja pomogla mornara na moru, a ratara na polju, putnjika u putu, domotnjika u domu, čobana na paši, svakoga brata kršćanina, koji u rimsku Crkvu hodio, a po zakonu se Bogu molio — ah pomozi ga, Bože, i velika Slava Božja!

A ovu ćemo drugu za ljubav dugu, u Ime Jezusovo, a za zdravlje domaćinovo, a potvrdju njegova šljemena, pod njim šljeme tvrdo vjekovito, a domaćin zdravo i veselo! Da bi se ovdje vazda nahodio gospodar čovjek i gospodja žena, koji bi drugomu sviéta i nauka davali; koji bi krstili, krizmali, sinove ženili, kćeri udavali, kuća gradili, vinograda sadili, svaka izvrsna veselja radili: dobro doslie, bolje odslie, — a podrži, Jaki Bože, i ovako!

Tko bi nam primako ovu prvu, i drugu, i treću kako se primiče ljeti gora, zimi voda, tako k nama svako zdravlje i veselje.

Pa ćemo napiti ovu treću u ime veliku i dobru sreću! U Ime Svetoga Trojstva i Jedinstva da bi nas sudržala u sramu ljudskomu, a u miru druženskomu. Sačuvalo nas mutne vode, guste gore, tiesna klanjca, gnjila broda a rdjava roda! Sve to bilo po božjoj milosti; a jeda li nam Gospodara Boga na sreći i na pomoći!

A ovu ćemo četvrtu napiti u ime junaka tužnieh i nevoljnieh, koji su u tuzi i nevolji, Gospodare Bože, da bi jih Ti zla izubavio; sačuvo ih turske sablje, kraljeve sužnje, natrune svake; pa da bi se junaci zla izubavili, a dobra dobavili: da bi vranje konje jahali a britke ćorde pasali; putâ se naputovali, a družine nadrugovali; u rimsku Crkvu hodili, po zakonu se Bogu molili, u Crkvu *lemozinu* dielili na oltar svieću namienili. Sve to bilo po božjoj milosti — a jedali nam Gospodara Boga na sreći i na pomoći!

A ovu ćemo petu primaknuti u ime sopre i obrazâ; sopra nam svietla, a družina liepa; a u ime skladnoga i poštenoga domaćina od ove kuće: da bi on išo po svietu kako pčela po cvietu; kud junak išo, Bogu se molio, a prijatelje dvorio; Boga izmolio, a prijatelje izdvorio, mjesta mu činili, poštenja mu nosili, na svakomu mjestu, a nada sve pred Zbornom Crkvom, gdje skladni i pošteni obrazi gledaju, da se prijatelji raduju, a zločinci dušmani crkaju.

Gospodine Višnji Bože, više tvoga stvorenja, već je moga govorenja. Gdje ja netego rieči mojom, ti izpuni i pomozi svetom voljom i pomoći tvojom.

A sad ja nemogu ništa, nego vam zahvaljivam na poslúhu, starijemu i mladjemu; starijemu kao ćajku, a mladjemu kao brajku. Ja vam ljubih ruke, a Gospodini Bog duše a pred lišcem Njegovim. A mi kako se očima gledali, srdcem se ljubili, a naše duše neogriešili. — I zdrav si, stari svate, mili brate!

1286. Napitnica junaku.

Moderato ♩ = 100. Iz Perasta.

Pa-de li-stak na-ran-če, u-sred ča-še ju-nač-ke. Da je zna-la

na - ran - ča, da je ča - ša ju - nač - ka, vr - hom bi se po - vi - la,

pa bi ča - šu po - pi - la. I o - ko i če - lo sve vam, braćo,

ve - se - lo! sve vam, braćo, ve - se - lo!

Pade listak naranče
Usred čaše jnnačke,
Da je znala naranča,

Da je čaša junačka,
Vrhom bi se povila,
Pa bi čašu popila.

I oko i čelo
Sve vam, braćo, veselo!

(Iz moje sbirke tekstova.)

Napitnica djetetu.

Pade listak drenjine
Usred čaše dječine.
Da je znala drenjina,

Da je čaša dječina,
Vrhom bi se povila
Pa bi čašu popila.

I oko i čelo
Sve nam budi veselo!

(Iz Vukove sbirke.)

1287. U z č a š e.

Allegro agitato ♩ = 92. **Iz otočke pukovnije.**

(Za mužkog).

Pade listak s' narandže
Posred čaše junačke,
Junak će ju popiti,
Pak se neće srditi;
Neg' će reći: „ibumbu!“
Pak će piti i drugu.
Drugu pije,
Na treću se smije.

(Za žensku).

Pade listak s breskve
Posred čaše ženske,
Žena će ju popiti,
Pak se neće srditi.
Neg' će reći „ibumbu“
Pak će piti i drugu.
Drugu pije,
Na treću se smije,

(Za popa).

Pade listak s'topole
Posred čaše popove,
Popo će ju popiti
Pak se neće srditi
Neg' će reći: „ijuju“!
Pak će piti još koju.
Šestu pije,
Na sedmu se smije.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1288. Tri ptičice.

Andante moderato ♩ = 72. Iz Kričke u Dalmaciji.

mf *f* *mf*

Tri pti - či - ce go - ru pre - le - ti - še, sva - ka no - si u klju - nu zna - me - nje, sva - ka no - si u klju - nu zna - me - nje.

Tri ptičice goru preletiše,
Svaka nosi u kljunu znamenje,
Prva nosi klasak od pšenice,
Druga nosi vinovu lozicu,
Treća nosi zdravlje i veselje.
Koja nosi klasak od pšenice,
Ona pade na Petrovo polje,
Koja nosi vinovu lozicu,
Ona pade na kaštelsko polje,
Koja nosi zdravlje i veselje.
Ona pade na svu Dalmaciju.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1289. Na časti.

Andante ♩ = 69. Iz Srbije. (*Udesio K. Stanković.*)
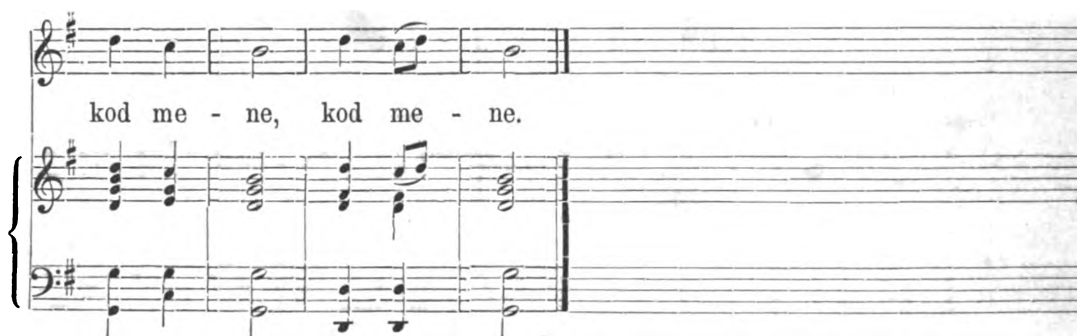

Tri ptičice goru preletele,
Svaka nosi u klunu zlamenje:
Jedna nosi vlatak od pšenice,
Druga nosi vinovu lozicu,
Treća nosi zdravlje i veselje;
Koja nosi vlatak od pšenice,
Ona pada na tu ravnu Bačku!

Te je Bačka žitom izobilna;
Koja nosi vinovu lozicu,
Ona pada na Frušku goricu,
Koja nosi zdravle i vesele,
Ona pada nama na trpezu,
Da budemo zdravi i veseli!

(*Iz Vukove sbirke.*)

1290. Napitnica.

Moderato ♩ = 100. Iz Gradiške.

Tri ptičice goru preletiše
Pripjev: Stani der ptico, stani der,
Stan' počekaj samo malo kod mene:
Prva nosi klasa od pšenice,
Druga nosi vinovu lozicu,
Treća nosi zdravlje i veselje.

Koja nosi klasa od pšenice
Neka padne u naše žitnice.
Koja nosi vinovu lozicu,
Neka pade u našu goricu.
Koja nosi zdravlje i veselje,
Neka pade med nas u skupljenje!

(*Iz moje sbirke tekstova*).

Inačice.

Iz Čunova.

Kad je bilo, Bože, o božići,
O božići u pravoj polnoći,
Vse ptičice visoko letile,
Neg tri su mi od jata ostale.
Jedna leti va to ravno polje,
Ona nosi tri klase pšenice,
Da b' pšenica rodno obrodila,
Da b' dal snopak po kabal pšenice,
A kladnica po tri po četiri.

Druga leti va te vinske gore,
Da bi gore s vinom obrodile,
Da b' dal trsak po vidarce vina,
A putnica po tri po četiri.
Treta letí va to naše selo,
Da bi zdravo i veselo bilo;
Da bi s' mladi nikdar ne starali,
A i stari, da b' se omladili.

(Fr. Kurelac „Jačke" br. 655.)

Iz Katalena.
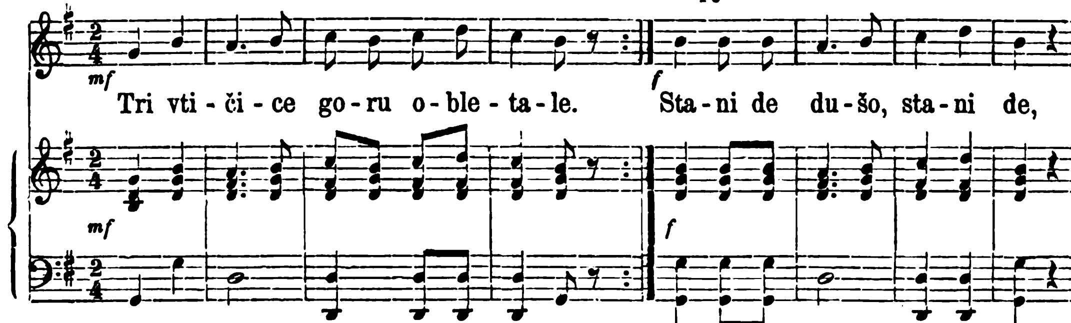
Izletile tri drobne ptičice,
Prva nosi črljenoga vinca,
Nosi, Bože, va to naše trsje,
Da bi troje rodno urodilo:
Vsaki trsak po vidricu vina,
Grebenica po tri po četiri.
Druga nosi bilicu pšenicu
Nosi, Bože, tovar v naše polje,
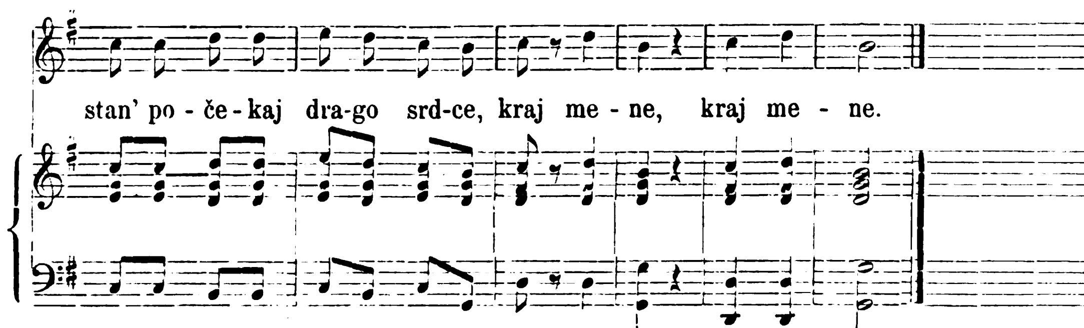
Da b' nam polje dobro urodilo:
Vsaki snopak po kablić pšenice,
A križićak po tri po četiri.
Treća nosi zdravlje i veselje,
Nosi, Bože, tovar v naše selo.
Da bi stari vsi mladi postali.
A mladi se nikdar ne starali.

(Fr. Kurelac „Jačke" br. 656.)

1291. Ista pjesma.

Moderato ♩ = 100. Iz Varaždina. **Pripjev.**

Tri vtičice goru obletale,
Pripjev: Stani de dušo, stani de,
Stan počekaj drago srdce kraj mene
Saka nosi vu kljunu znamenje:
Jedna nosi od pšenice klasa;
Druga nosi od gorice lozu;
Tretja nosi zdravje i veselje. —
Koja nosi od pšenice klasa,
Opalo nam vu to ravno polje,
Daj nam, Bože, pšenice i kruha!
Koja nosi od gorice lozu,
Opalo nam vu tu črnu goru,
Daj nam, Bože, ta r mena vinca!
Koja nosi zdravje i veselje,
Opalo nam vu te bele grade,
Daj nam, Bože, zdravja i veselja!

(„Nar. pjesme i pripovjedke" skupio u i oko Varaždina M. K. Valjavec; štamp. g. 1858. u Varaždinu.)

Inačica.
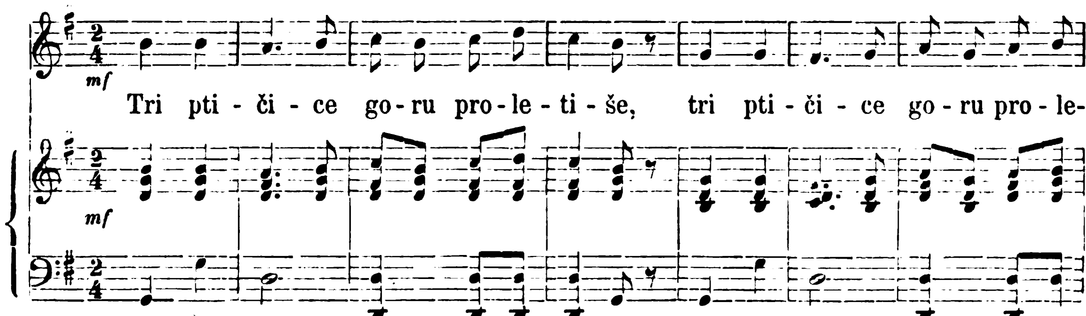
(Pjeva se po melodiji: „Vozila se galija po moru".)

Tri su tice morje preletele:
Prva nosi zdravje i veselje,
Druga nosi grozdek od lozice,
Tretja nosi latcu od šenice.
Dragi Bože, da bi ova tica,
Koja nosi zdravje i veselje,
Ostala pri nas:
Naše selo zdravo i veselo!
Dragi Bože, da bi ova tica,
Koja nosi grozdek od lozice,
Ostala pri nas:
Da bi gora dobro obrodila,
Saka loza vinca pol vederca.
Dragi Bože, da bi ova tica,
Koja nosi latcu od šenice,
Ostala pri nas:
Da bi pole dobro obrodilo,
Saka latca dala pol vaganca.
Naše selo zdravo i veselo!

(R. F. Plohl „Hrv. nar. pjesme i pripoviedke" I. U Varaždinu god. 1868).

1292. Ista pjesma.

Moderato ♩ = 100. Iz Sriema.

Pripjev.

Tri ptičice goru proletiše,
Pripjev: Stani der dušo, stani der,
Stan', počekaj drago srce, |: kod mene :|.
Svaka nosi u kljunu znamenje.
Jedna nosi vlatak od pšenice,
Druga nosi vinovu lozicu,
Treća nosi zdravlje i veselje. —
Koja nosi vlatak od pšenice,

Ona pada u banatsko polje,
Zato Banat pšenicom urodi.
Koja nosi vinovu lozicu,
Ona pada u Frušku planinu.
Koja nosi zdravlje i veselje,
Ona pada na našu stolicu,
Da budemo zdravi i veseli.

(*Iz Deželićeve pjesmarice*)

1293. Napitnica.

Andante ♩ = 69. **Iz Našicah u Slavoniji.**

koj' nam da - je da-naš - nje go - stje-nje, i još k to-mu, i još k to-mu

na - mi na ve - se - lje.

(*L. Ilić „Slav. varoške pjesme" II., štamp. u Zagrebu god. 1852.*)

1294. Ista pjesma.

Andante ♩ = 69. Iz Huma u hrv. Zagorju.

mf

{ De - nes i - mam vo-lju ve-sel bi - ti, { koj nam da-je,
{ Ku - će gaz - de le - po za-hva - li - ti, { iš - će k to-mu,

mf *mf*

{ koj nam da - je de-neš-nje ve - se - lje.
{ iš - će k to-mu ba-bi-no ve - se - lje.

f

Nu-der ti, ka-ko mi

f

1295. Napitnica.

Andante ♩ = 69. Iz dol. Miholjca u Slavoniji.

naj - da - lje, bra-ći o - ko vra - ta.

1296. Zdravica domorodna.

Adagio ♩ = 54. Iz Slavonije.

mf *deciso*

Kra-lje - vić je Mar - ko hra-bar ju-nak bi - o, ne-go je i hra - bro

mf *deciso*

ruj - no vin-ce pi - o. Da-kle i mi bra - ćo, nje - go - vi u - nu - ci,

f

f

na - sljeduj-mo Mar - ka s ča - ša - mi u ru - ci.

Kraljević je Marko
Hrabar junak bio,
Nego je i hrabro
Rujno vince pio.
Dakle i mi, braćo,
Njegovi unuci,
Nasljedujmo Marka
S čašami u ruci!

Nije zalud Marko
Rujno vince pio;
Već je njim za mejdan
Srdce slobodio.
Dakle i mi, braćo,
Markovi potomci,
Pijmo i budimo
Na mejdanu momci!

Kad pokuša zlotvor
Biće nam oteti,
I nas sokolove
U verige spoti.
Onda, braćo, onda
Markovi potomci
Sviet nek vidi, da smo
Na mejdanu momci!

Kad zatrubi trublja
U borbu za prava,
Kada krvcu našu
Tražit bude slava.
Onda braćo, i t. d.

Bože živi Marka,
U našoj pameti!
Bože i nas živi! —
Pijmo, vrieme leti.
Onda braćo i t. d.

D. Rakovac.

(L. Ilić „Slav. varoške pjesme“, št. g. 1847. u Zagrebu.)

1297. Ista pjesma.

Andante ♩ = 69. Iz Slavonije.

pf

Kra-lje - vić je Mar - ko hra-bar ju-nak bi - o, ne-go je i hra - bro ruj-no vin-ce pi-o. Da-kle i mi bra - ćo, nje-go-vi u-nu - ci, na-slje-duj-mo Mar - ka s ča-ša-mi u ru-ci!

pf

f

1298. Napitnica.

Largo ♩ = 48. Iz Slavonije.

mf

Dra-ga mo-ja go-spo-do! dra-ga mo-ja go-spo-do! hva-la Bo-gu kad je dao, da smo da-nas za-jed-no.

Opazka. Slični napjev pjevaju i baranjski švabe, te se dotična pjesma nalazi i u Silcher-Erkovoj knjizi „Allgem. deutsches Commersbuch", naime:

Der A-bram ist ge-stor-ben, der A-bram ist ge-stor-ben; stor-stor-stor-ben-ben-ben, stor-stor-stor-ben-ben-ben; der A-bram ist ge-stor-ben.

Ništa nemanje smatram melodiju ovu starom slovjenskom, kako sam to u opazci k pjesmi 938 iztaknuo. Uz to pokazuje sama melodizacija na slovjenska načela, te su ovaj napjev Niemci po svoj prilici od Čeha naučili, budué je drugi stavak (7, 8., 9-i takt) sasma po českoj dikciji.

1299. Ista popievka.

Larghetto festoso 𝅗𝅥 = 60. Iz Bačke. *(Udesio A. Kalauz.)*

mf *f*

Dra-ga mo-ja go-spo-do! dra-ga mo-ja go-spo-do

dim

hva - la Bo - gu, kad — je dao, da smo da-nas za - jed - no.

dim.

1300. Napitnica.

Largo ♩ = 46. Iz Borištofa u šopron županiji.

mf

Ni na svi - tu lip - še - ga, ni - ti ve - se - li - je - ga, neg s pri - ja - te - lji, ko - ji su ve - se - li, skup ži - vi - ti.

mf

Ni na svitu lipšega
Niti veselijega,
Neg s prijatelji
Koji su veseli
Skup živiti.

Zami brate kupicu,
Ter si napi zdravicu,
Bog zna je li k letu
Budemo na žitku
Skup živili.

(Iz moje sbirke tekstova.)

Inačica.

Ništa nije lepšega,
Niti veselijega,
Kak s prijatelji
Koji su veseli
Sastati se.

Točim onda čašicu,
Ter napijam zdravicu,
Možebit da k letu
Ne bumo na svetu
Skup živeli.

Bog te anda poživi,
Mijo moj preljubljeni!
Ti znaš dobro piti,
Dobre volje biti
Med nami tu.

(L. Ilić „Sl. varoške pjesme“ II.)

1301. Ista pjesma.

Andante ♩ = 69. Iz Hrvatske.

f Ni-šta ni-je ljep-še-ga, ni-ti ve-se-li-je-ga, *f* ne-go s prija-te-lji, ko-ji su ve-se-li, sa-sta-ti se.

1302. Napitnica.

Andante ♩ = 69. Iz Karlovca.

mf Dra-ga mo-ja go-spo-do, ne moj-te za-mje-ri-ti, neg po sta-roj na-va-di do-bre vo-lje bi-ti.

Draga moja gospodo,
Ne mojte zamjeriti,
Neg po staroj navadi
Dobre volje biti.

Jer je danas takov dan,
Da se mora piti,
Piti, piti i piti,
Dobre volje biti.

Napijmo se vinca mi,
Da veseli bud'mo svi,
Koj nam god prigovori,
Nek mu vino ne rodi.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1303. Pijanačka.

Andante agitato ♩ = 84. Iz Slavonije.

mf Ja sam se-be za-kle-o pod če-pom u-mrie - ti, f i moj pe-har p raz-bi - ti, mf raz-bi-ti, f na hi-lja-du crie - pi.

mf f p mf f mf cresc. pp mf f

Ja sam sebe zakleo
Pod čepom umrieti,
I moj pehar razbiti
Na hiljadu criepi.

Ti si brate lupača,
A ja ti pomažem.
Propast ćemo obadva,
Istinu ti kažem.

Ti se rado napiješ,
A ja neprolievam.
I sa starim šilercem
Svoje prsi sgrievam.

Kucnut ću se s susjedom,
I s desna i lieva.

Ja ću njemu pjevati,
A on njek odpjeva.

(Iz Deželićeve pjesmarice.)

Inačica.

Po Virgilu posrbio Luka Milovan.*

Ja sam sebe zakleo
Pod čepom umreti;
Tek mog' vina baš neće
Nasljednik uzeti.
Sa mnom i kap poslednju
U grob ću odneti;
I moj bokal razbiti
Na hiljade crepi.

Svaki čovek osobne
Ima slave svoje:
Meni ide od ruke
Lit' u grlo moje.
Piće, jelo, to čini,
Da mi noge stoje,
Pića neka mi traje,
Dok je glave moje.

Ja sam slab baš ko žena,
Od žene jošt gorji,
Dok me god glad i treznost
Sve jednako mori;
I najmanje djetence.
Prstom ne obori,
Risa svladam, tek kad mi
Grud sva vinom gori.

Čisto vino jest olaj
Za svjetilnik uma,
Diže duha u nebo
Od silnog razuma;
Umnost, mudrost sva ide
Iz punog podruma:
Onda pjevam i igram,
Kad mi glava ljuma.

Ja sam gladan i trezan
Bez ikakve vlade,
Dok se mili moj trbu
Pun baš ne naklade.
Al' kad Bahus u glavu
Svu krjepost mi dade,
Onda jezik moj strane
Sve jezike znade.

Dok sam gladan i trezan,
Moj jezik sve muta.
Kljast u ruku i nogu,
Na obadva buta.
Kad se mili moj trbu
Pun vina naguta:
Filosofi, juriste.
Nek' se klone s puta!

Zato sam se zakleo
Pod čepom umreti,
Sa mnom i kap posljednju
U grob ću odneti,

Nek me Bahus po smrti
Krčmarem posveti! —
Pijanice, spasi Bog!
Nedaj im umreti.

1304. Slična pjesma.

Moderato ♩ = 100. Iz Srbije. *(Udesio K. Stanković.)*

Za-što da se ja bri-nem, zašt' da se pe - ča - - lim? Zašt' o-vaj sviet hr-dja - vi, još već-ma da kva - rim?

* Luke Milovanova „Sličnorečnosti i slogomerju ili prosodij"; (na strani 82—84) izdao ga Vuk Stef. Karadžić god. 1833. u Beču.

Zašto da se ja brinem,
Zašt' da se pečalim,
Zašt' ovaj sviet hrdjavi,
Još većma da kvarim?

Ta nisam ja došao
Na ovaj sviet bieli,
Da u tugi nesnosnoj
Viek provedem cieli.

Na radost je čovjeka,
Stvorila sudbina,
Zato mu je radosti
Poklonila — vina.

Zato mu je veselo
Pjesme dala glase,
Da razvedri oblačne
Ovog svieta čase.

Kucnut ću se s komšijom,
I s desna i s lieva,
Ja ću njemu pjevati,
On nek mi odpjeva.

Neka plače tko vole,
Ja ću da popjevam,
I sa starim šiljercem
Vedre prsi sgrievam!

(Iz moje sbirke tekstova.)

1305. Napitnica svatovska.

Andantino ♩ = 63. Iz Slavonije.

p
Paj - da - šu ljub-lje - ni u srd - cu sa - dje - ni,
de - der ti na - to - či svi - uh nas na o - či.

con molta espressione

p

Allegro moderato ♩ = 108. *Tempo primo*

dolce *p* *cresc.* *f* *mf*
Jer ja znadem do-bro pi - ti, za-tim do-bre vo - lje bi - ti. Hva-la jim —,

dolce *p* *cresc.* *f* *mf*

p. poco a poco accelerando *cresc.*
do - sta je — —, sa - mo ma - lo, do - bro je, do-bro, do-bro, do-bro je!

p. poco a poco accelerando *cresc.*

Allegro moderato ♩ = 108.

f

Do-bro j' o-vo vin-ce pi-ti, za-tim do-bre vo-lje bi-ti.

f

Pajdašu ljubljeni,
U srdcu sadjeni,
Deder natoči
Sviuh nas na oči!

Jer ja znadem dobro piti,
Zatim dobre volje biti,
Hvala jim, dosta je;
Samo malo dobro je,

Dobro, dobro, dobro je!
Dobro j' ovo vince piti,
Zatim dobre volje biti.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1306. Napitnica.

Andante con moto ♩ = 80. Iz Sriema.

mf *f*

Li - staj go - - - ro, li - - - staj go - - - ro; ej mo-re li-staj go-ro, li-staj Fru - ško dič - na.

mf *f*

Listaj goro, listaj goro,
Ej more listaj goro,
Listaj Fruško dična.

U tebe nam, u tebe nam,
Ej more u tebe nam
Rujno rodi vino.

Rujno vino, rujno vino,
Ej more rujno vino
Medna malvasia.

Nema lica, nema lica,
Ej more nema lica,
Bez rujnoga vinca.

Nit mladosti, nit mladosti,
Ej more nit mladosti,
Bez zelena vjenca.

Nit ljubavi, nit ljubavi,
Ej more nit ljubavi.
Bez krasne djevojke.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1307. Napitnica.

Allegretto ♩ = 92. Iz Hrvatske.

mf *rigoroso*

Ja po - di - žem ča - ši - cu, vi - vla compag - ni - ja! i na - pi - jam zdra-vi - cu, viv - la com-pag - ni - ja.

Pripjev. *mf* Viv - la viv - la viv - la - la, viv - la com-pag - ni - ja; viv - la viv - la viv - la la, viv - la com-pag - ni - ja.

Ja podižem čašicu
Vivla compagnija,
I napijam zdravicu
Vivla compagnija.

Pripjev: Vivla vivla vivla la,
Vivla compagnija.
Koji sedi do mene, vivla.
Zdravica mu od mene, vivla.
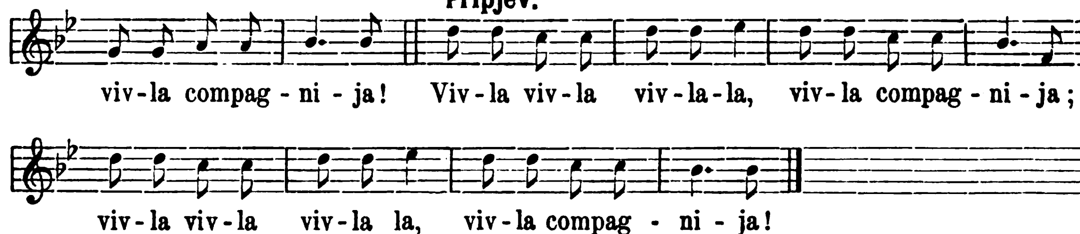
Ovog vina čašica,
S čisto punog sudića;
Rad bi znati valja li
I srdašce gali li?

(L. Ilić „Slavonske varoške pjesme“.)

1308. Inačica.

Iz Slavonije.

Sva-ki mo - ra ve-sel bit, vi - vla compag - ni - ja! za ve - se - lje iz - vr - šit,
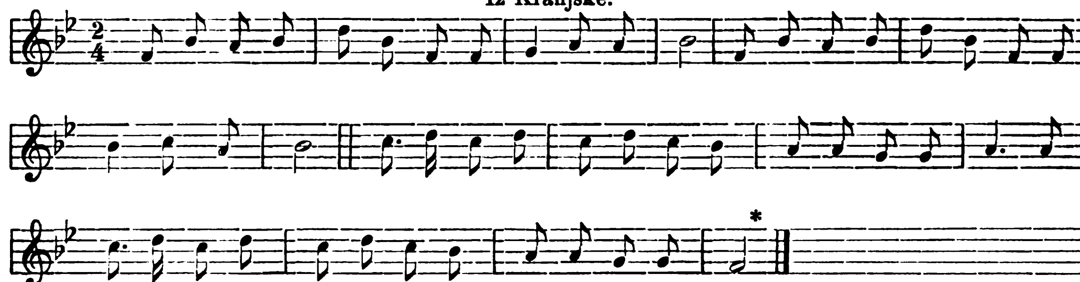

Svaki mora vesel bit,
Vivla compagnija!
Za veselje izvršit,
Vivla compagnija!
Pripjev: Vivla vivla vivla la,
Vivla compagnija!
Čaše nam je natočit, vivla.
I po redu nje popit.
Prvi naš će gospodar,
Ne motreći na svoj kvar.
Ali spravi svu tu moć,
Da izprazniš, dok ni noć.
Tebe bratco rad gledim.
Majstor si nam ovdje svim.
S tog za volju svima nam
Zprazni čašu ovu sam.
I ako ti što fali,
Podvostručit ne žali.
Ovo bo je dobar liek,
A kratak je bratco viek.
Nit ću dužan ja ostat.
Ma baš išo odmah spat.
Jošte jedno za pravo
Domovine sve Slave.
Sada gazda lahku noć,
Sutra ćemo opet doć.

(L. Ilić „Slavonske varoške pjesme“.)
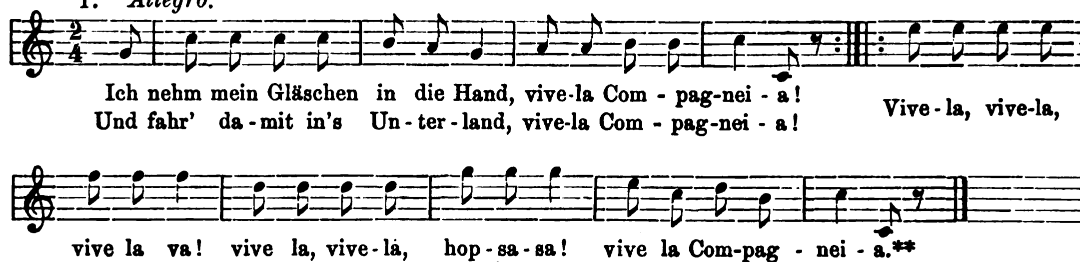
1309. Inačica.

Iz Kranjske.

Opazka. Jedna i druga je pjesma slobodni prevod francezke napitnice, koju su Francezi u dobe okupacije Ilirije u naše krajeve donieli. Istu su francezku pjesmu i Niemci preveli, koju pjevaju na dva načina, i to na dvie slovjenske melodije:

1. *Allegro.*

* Ovu sam melodiju u Kranjskoj ukajdio, ali tekst njekako izgubio, ili ga valjda i zaboravio napisati, jedino što sam si uz melodiju zabilježio bio, je to, da je „napitnica.“ Propitav kašnje u hrv. Zagorju za tekst ove pjesme, rekoše mi, da početak ovako glasi: „Tko med nama vince pije, hej, hoja, haj! „Ako bi me koji slovenski rodoljub, znajući šta pobližega za tu pjesmu, ubaviestio, drago bi mi bilo.

** G. W. Fink „Musikal. Hausschatz d. Deutschen“, Altona (pag. 306).

2.

Ich nehm' mein Gläschen in die Hand, vive-la Compag-ni-a! vive-la Compag-ni-a! und fahr da-mit in's Un-ter-land, vive-la Com-pag-ni-a! vive-la Com-pag-ni-a! Vive la, vive la, vive la, va! vive la, vive la, hop-sa-sa! vive la Com-pag-ni-a!

Melodija 1. hrvatska je, a 2. lužička srbska:

Allegretto.

Za-dy na-šej' pe-cy kunt-wor-ski 'ra-ja, kunt-wor-ski 'ra-ja, čer-we-ne, ze-le-ne suk-nič-ki ma-ja.*

Ja zato mislim, da je prva melodija hrvatska a ne francezka, jer u nas primjera ne ima, da bi naš narod ma ikoju francezku melodiju poprimio bio. Što se pako Niemacah tiče, to oni niti nemaju u svojih starijih pjesmarica napjev za ovu pjesmu,** s česa sliedi, da melodija ova nije po izvoru njemačka, već da su napjevi uzeti od Slovjena. Važno je pako i to, što je Josip Haydn ovu melodiju upotriebio za svršetak svoje mise „Hier liegt vor Deinen Majestät“:

Nun ist das Lamm ge-schlachtet, das Op-fer ist voll-bracht; wir ha-ben jetzt, wir ha-ben jetzt be-trach-tet, i t. d.

Znade se pako, da je Haydn upotriebio množinu hrvatskih napjeva,*** dočim se to nemože tvrditi za francezke.

1310. Napitnica.

Andante con moto ♩ = 76. Iz varažd. Toplica.

mf

Da bi gu-šće vin-ce pil, za sve bri-ge bi za-bil; da bi gu-šće

mf

* I. E. Smoler „Pjesnički hornych a delnich Łužiskich Serbov“ Grimma I. pag. 96.

** Vidi: „Auswahl deutscher Lieder mit ein- und mehrstimmigen Weisen“. Leipzig Serig'sche Buchhandlung 1836, (pag. 253).

*** Vidi: Kuhač „Josip Haydn i hrvatske narodne popievke“, Zagreb. 1880 u posebnom otisku.

vin - ce pil, za sve brige bi za - bil, zabil; za sve brige bi za - bil.

|:Da bi gušće vince pil,
Za sve brige bi zabil:|
Ako bi se i zopil',
Brez sve brige bi živil'
Da ja ne bi vinca pil,

Žalosten bi na vek bil.
Pune čaše natoči,
Grlo s vinom primoči.
Ne bi mi bil dugi svet,
Da bi živel tri sto let.

Anda braćo lahku noć,
Doklam bumo pak drugoč.
Zadnjić hoću napiti,
Vreme nam se raziti.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1311. Napitnica.

Andante con moto ♩. = 52. Iz hrv. Zagorja.

Po - leg na-vade sta - re družtvo se sabra-lo je, bi-lo ne bi-lo na pa - re, sa-mo da ve-se-lo je — sa-mo da ve-se-lo je.*

* Na melodiju ovu pjevaju Niemci pjesmu „Es kann ja nicht immer so bleiben", koju je spjevao A. pl. Kotzebue za njekakvu komediju, a uglasbio ju H. F. Himmel, i to uzevši motiv njemačke prostačke pjesme, od koje niti prvi stih amo uvrstiti ne smijem. Poslie su Niemci Himmelovu melodiju zabacali, te Kotzebuev tekst pjevali na ovu staru melodiju, kako sam to sto i sto puta čuo od saskih, bavarskih i pruskih kalfa, koji su radili kod pokojnoga moga otca. Stara njemačka melodija sudara se s onom od naše napitnice glas po glas, samo da je prva slovka njemačkoga teksta došla na uzmah. Isto tako glasi napjev francezke pjesme „C' est le mois de Marie". Mislim da ne trebam iztaknuti, da melodija nije hrvatskoga porietla, jer to njezin kroj sam kaže. — Da je g. Lžíčař u svom Albumu izabranih hrvatskih napjeva i ovu primio, razumije se, jer ton takvih melodija najviše odgovara ukusu izdavateljevu.

Poleg navade stare,
Družtvo se sastalo je.
Bilo, ne bilo na pare,
|: Samo da veselo je. :|

Anda Franjo ljubljeni,
Nek te Bog nam poživi,
I da u družtvu ovome,
Ljubav se nam uzdrži.

Dignimo čaše visoko
Z kriknimo složno na glas:
Našega Frana Bog živi,
Veselo mnoga leta!

(*Iz moje sbirke tekstova*).

1312. Napitnica.

Andante con moto ♩ = 76. **Iz Hrvatske.**

Pu - na srd-ca, pu-ne ča - še, ne - ka ži - vi, što je na - še,

k to - mu lju-bav sva-ki čas, bra - ćo, ne-ka vo - di nas!

Puna srdca pune čaše,
Neka živi, što je naše;
K tomu ljubav svaki čas,
Braćo, neka vodi nas!

Bože živi naše krasne,
Našeg žića zviezde jasne,
Neka bude čitav sviet,
Njima samo jedan cviet!

Bože živi prijatelje
I sve domorodne želje,
U njih nam je prava slast,
U njih domovine čast.

Jošte jednu za Slavjane,
Da jim željna sloga svane,
U jeziku, krieposti,
I u staroj vjernosti.

Braćo! još i ovu čašu
Za ljubav i slogu našu,
To je ona silna moć.
Kâ će sravnat sve jednoć!

Spjevao Al. Zdenčaj.
(Iz Deželićeve pjesmarice.)

* Ovu prononciranu njemačku melodiju sam je pjesnik odabrao za svoju napitnicu, što je u toliko težko pojmiti, jer se odmah u početku pjesme kaže „neka živi, što je naše", i što melodija ova pripada strašno plačljivom „Abschieds-Lied-u von der Heimat", dakle ne veseloj napitnici. I ova se originalna melodija nalazi u „Albumu hrvatskih napjeva".

1313. Napitnica.

Andante agitato ♩. = 56. Iz Hrvatske.

mf *f* *mf*

Ni - kaj na svie - tu ljep - še - ga nij, ne - go go - ri - ca ka - da ro - di.

Pripjev. *mf*

Ku - me moj dra - gi daj se na - pij, *cresc.* *f* du - go nas ne - bu, daj se ga vžij!

Nikaj na svietu ljepšega nij,
Nego gorica kada rodi.
Prip. Kume moj dragi daj se napij,
Dugo nas nebu, daj se ga vžij!
Mužek se trudi, ter se vrti,
Da mu se djelo ne zamudi.
Ognec si loži, v kleti sedi,
Kuma napija, pak mu veli:
Moramo spravit posudu tu,
Vince i k letu rodilo bu.
To mi po glavi zmirom hodi,
Da mi se djelo dobro vgodi.
Kolja nasečem, belil ga bum,
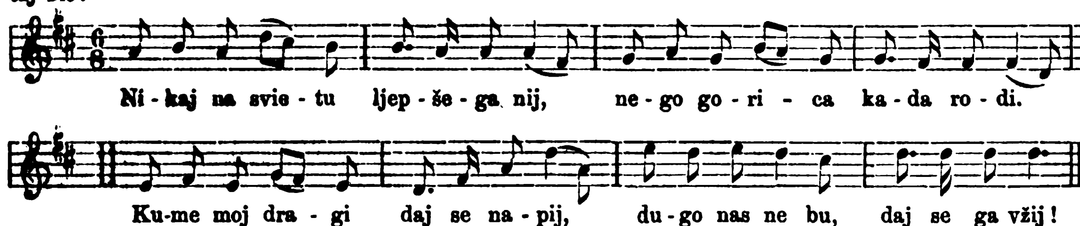
K trsju dopeljam, oštril ga bum.
Zima prestane, rezal ga bum,
Grebnic' povalim, kopal ga bum.
Žene dovedem, kopal ga bum,
Dok ga uzkopam imal ga bum.
Vezal i snažil bum ga ja sam,
Kaj ti ja posel taj dobro znam;
Budem ga kopal, trsil se bum,
Pak se napijem, da jakši bum.
Kósi po grmu fućkavaju,
Kopači lozu okapaju.
Bum ga prekopal još jeden put,
Tako opravim velik ov trud.

Lagve bum strugal, kace nabil,
Da me krvavi pot bu probil.
Do toga dojde sveti Mihal,
Grozdje dozrije, budem ga bral.
Kada pak zprešam moje grozdje,
Onda pozabim na sve trude,
Mošta si točim, srdce krepim,
Da se bar malo razveselim.
Martinje dojde, krstil ga bum,
Vince postane, točil ga bum.

Idem iz kleti s čuturicom
Žena me čeka s pogačicom.
Jedem i pijem s decom, ženom,
Koji se trude skupa z menom.
Petar v pivnicu s kluči leti,
Pipu skreće, ter ovak kriči:
Zakaj se trudim, neg da pijem,
Zakaj se mučim, neg da živem.
Danas al sutra mrtav nam glas,
Vince ostane, nebude nas!

(L. Ilić „Slavonske varoške pjesme“).

Opaska. Ova je melodija stara hrvatska, makar je i ritam njemački. Najstariji je način melodije taj bio:

te se čuje ovako pjevati jošte i dan danas po Zagorju, najpače pako kod ugarskih Hrvata. Od ovih je po svoj prilici Josip Haydn naučio istu melodiju, te ju je upotriebio za motiv svoje noturne iz G-dura (peterogudje od god. 1754), naime:
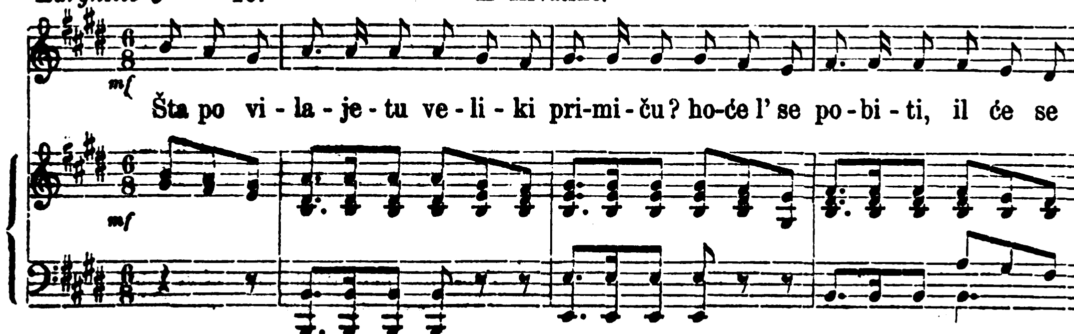

Buduć je ritmizacija naše melodije njemačkomu ukusu odgovarala, to su se i drugi njemački kompozitori nje latili, nebi li time uzčuvali njemačku tradiciju. Tako počimlje n. p. pjesma od Heine-Silchera „Lorelei“ ovako:

Hrvatskoj melodiji sličnu ima i slovenska pjesma „Moj pubič dol po poli gre“, koja se nalazi u ovoj sbirci pod br. 532; slični pako tekst nalazi se u Koritkovoj sbirci „Pesmi krainskiga naroda“ (V. pag. 116 — 118). Uzrok zašto je gosp. Lžičař i ovu melodiju u svoj album primio, jasan je.

1314. Napitnica.

Larghetto ♩. = 40. Iz Hrvatske.

Pripjev.

smi - ri - ti ? ne mi-slim o to - mu, po - koj dam sva - ko - mu. Po vo - lji

ži - vim, po vo - lji gu-dim, po - pi-jem vin-ce, ve - se - lim srd-ce.

Šta po vilajetu
Veliki primiču?
Hoće l' se pobiti,
Il' će se smiriti?
Ne mislim o tomu,
Pokoj dam svakomu.
Pripjev: Po volji živim,
Po volji gudim,
Popijem vince,
Veselim srdce.

Šta drugi nagrću,
O meni blebeću,
Nisu mi predmeti,
Žalim u pameti.
U Boga vjerujem,
Pošteno čuvstvujem.

Šo mi Bog dozvoli,
To tvorim po volji,
Hvatam se istine,
Sreća mi negine;
Upravo govorim,
Nikog se nebojim.

Poso moj obavim,
Hljebac si pribavim,
Ne išćem visoko,
Dobijem toliko,
Koliko trebuje,
Trbuh negladuje.

Ako mi prijatelj
Prostote ljubitelj,
Dolazi u kuću,

Natočim čuturu,
Nazdravim zdravicu,
Izpijem čašicu.

Ugrijem glavicu,
Poljubim snašicu,
Ona me zagrli
I triput poljubi.
Igračke sprovodim,
Šta želi učinim.

Gdjegod je veselo
Ili se pjevalo,
Tud ti ja pristajem,
Pjevati nestajem;
Svakoga veselim,
Izljubim, izgrlim.

Zašt' da se ja brinem,
Te se ne napijem,
Ta život netraje

Hiljadu godinah.
Svaki čas manji je,
Dok dihnem već nije.

(Iz Dezelićeve pjesmarice).

1315. Napitnica.

Andante con moto ♩. = 50. Iz Slavonije.

1316. Napitnica.

Allegro agitato ♩ = 138. Iz Požege. *(Udesio K. Katinelli 1847).*

* Ova i prijašnja melodija nosi biljeg Niemstva.

1317. Napitnica.

Allegro moderato ♩ = 104. Po Hrvatskoj i Slavoniji. (*Češki napjev unešen oko god. 1860.*)

mf

Do-mo-vi-na ti si ma, ti si ma, ti si ma, na-ša srd-ca ta su tva, ta su tva.

Pripjev.

f

Za-to pij-mo ruj-no, ruj-no vin-ce ruj-no, ruj-no vin-ce ruj-no, ruj-no vin-ce; da nam ži-vi mi-la, do-mo-vi-na mi-la, do-mo-vi-na sva!

Domovina ti si ma,
Ti si ma, ti si ma,
Naša srdca ta su tva,
Ta su tva.
Pripjev: Zato pijmo rujno,
Rujno vince rujno,
Rujno vince rujno,
Rujno vince.

Da nam živi mili,
Domovina mila
Domovina sva.

Ta Mariška ta je ma,
Ta je ma, ta je ma,
Crne oči kakor ja,
Kakor ja. *Pripjev.*

(Iz moje sbirke tekstova.)

1318. Dolenska zdravica.

Allegretto ♩ = 92. Iz Kranjske.

p Pri - ja - tli zdaj ve-sel bo - di-mo, *p* te-ža - ve, skr - bi po - za - bi-smo.

mf Naj - lep - ši je dan *cresc.* za do - len-sko stran: *f* čast Bo-gu za tó re-ci-mo.

Prijatli zdaj veseli bodimo,
Težave, skrbi pozabimo,
Najlepši je dan,
Za dolensko stran:
Čast Bogu za tó recimo.

Le bodite Gorenci u snežninah
U svojih gorah in pečinah.
Žalost je vse
Kamor ozrem se,
Po vaših gorah in pečinah.

Vse drugač Dolencom solnce sije,
Kolkokrat brez skrbi zavpije,
Ljubi bratec naš,
Vzemi v roke glaž,
Pij na zdravlje tovaršije,

Tukaj se život redi in pase,
Kjer nam vinska trta rase,
Sladek je njen sad,
Vsak ga vživa rad,
In gre tebi in meni v lase.

* Kašnje su na istu melodiju pjevali tamburaši šaljivu pjesmu „Kad ja podjem u Berlin, kupit ću si krinolin“.

Le primi bratec kupico v ročico,
In trdi znami dolensko pravico!
Čisto ga izpij,
Pa naprej napij,
Saj imaš modro glavico.

(Iz Dr. I. R. Razlagove pjesmarice štamp. u Gradcu god. 1863).

1319. Napitnica.

Andante con moto ♩ = 80.

Mi-li moj ku-me, dra-gi moj ku-me, mi-li moj ku-me, dra-gi moj ku-me; ku-me, ku-me, ku-me!

|: Mili moj kume,
Dragi moj kume :|
Kume, kume, kume!

Hodte sim k meni,
Idemo k kleti;
K kleti, kleti, kleti!

Napijmo se ga.
Nebojmo se ga;
Sega, sega, sega!

Vino nij' voda,
Već je vojvoda
Voda, voda, voda!

Čudni su ljudi
Naši susjedi,
Sjedi, sjedi, sjedi!

Oni su rekli
Da smo se stepli,
Stepli, stepli, stepli!

(L. Ilić „Slavonske varoške pjesme".)

1320. Napitnica.

Allegro ♩. = 80. **Iz Zagreba.**

Go-sti mo-ji mi - - li, ko-ji ste me po-ho-di-li, hva-la za vaš

trud, ter že-lim vi-še put. Aj, ne-moj-te mi za-mje-ri-ti, ak vas ne mrem

po-dvo-ri-ti, kak bi že-lel ja — ej, dra-ga bra-ćo ma.

Gosti moji mili, Koji ste me pohodili, Hvala za vaš trud, Ter želim više put. Aj, ne mojte mi zamjeriti, Ak vas ne m'rem podvoriti,	Kak bi želil ja, Ej, draga braćo ma. Dragi prijatelji, Budmo dakle svi veseli, I kako smo sad	Dao Bog višekrat. Aj, u to ime natočimo, Pijmo, ter se veselimo, Dok ne dodje čas, Kad već nebu nas.

(Iz moje sbirke tekstova.)

Opazka. I ovaj će napjev biti od kakve njemačke djačke ili lovačke pjesme. Dobro bi dakako bilo, kada bi čovjek izrično znao dotičnu njemačku pjesmu naznačiti, ali kod svake takve naše napitnice cieli njemački sbornik narodnih i popularnih pjesama pregledati i prispodobiti, vrlo bi mučan posao bio, koji se ne bi osobito izplatio. Medjutim ako bi tko slučajno na dotičnu izvornu njemačku pjesmu naišao, te mi istu priobćio, drago bi mi bilo.

1321. Napojnica.

Allegro ♩ = 120. Iz Kranjske.

Na sve-ti je do-sti bra-tov, se-stric,
ki ne-ma no-be-den last-nih go-ric.
A vin-či-ce pi-je-jo

zdrav-ji-če po-je-jo, zdrav-ji-če po-je-jo tek kak zdaj mi.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1322. Napitnica.

Andante ♩ = 69. Iz Požege. (*Napjev ukajdio K. Katinelli.*)

mf

Pri-ja-te-lji, bra-ćo, na-šu go-spo-ju,
Nek nas o-pet pri-mi u mi-lost svo-ju.
Ne daj-te da ve-ne, sli-di-te sad me-ne: Bog ju ži-vi-o!

1323. Napitnica.

Andante moderato ♩ = 76. Iz Karlovca.

f

Što si ta-ko tu — — — žan, valj-da da si du — — — žan?

patetico

p grazioso f p

Komu groš, komu dva, komu sto ta-li-ra; komu groš, komu dva, komu sto ta-li-ra.

p grazioso f p

Što si tako tužan,
Valjda da si dužan?
Komu groš, komu dva,
Komu sto talira?

Nemoj biti tužan,
Nisi zato sužanj.
Nije to sakrito
Ni kod kavalira.

Vince slabe jači,
Tužno srdce vrači.
Nuder ti, kano mi
Gazdi na veselje!

(Iz moje sbirke tekstova.)

1324. Napitnica.

Allegro. Iz Požege. *(Udesio god. 1847. K. Katinelli.)*

mf

Bra-te, što si tu-žan, valjda da si du-žan, komu groš, komu dva, ko-mu sto ta-li-ra; ko-mu groš, komu dva, ko-mu sto ta-li-ra.

mf

Brate što si tužan?
Valja da si dužan
Komu groš, komu dva,
Komu sto talira?

Nemoj biti tužan,
Nisi zato sužanj,
Nije to sakrito
Ni kod kavalira.

Vince slabe jači,
Tužno srdce vrači;
Nuder ti, ko i mi
Gazdi na veselje.

Ovak' naši stari
Negda su radili,

Pak su zato svega
Još dosta imali.

(Iz Deželićeve pjesmarice.)

1325. Napitnica.

Largo ♪ = 92. Zagorska iz Radoboja.

Gdo nam to vince dal
Da je tak sladko?
Nam ga je Jezuš dal,
Mi ga vam damo.
Sosjed moj mili je l',
Kaj je tak svetlo?
Sanju sam sanjala
Đa je Marija.

Ne vam to Marija,
Nek je devica,
To je 'na žena,
Kâ dete povila.
Kaj bomo dali
Detetu za mutu?
Mi bomo dali
Črlenu jabuku;

To naj bo, to naj bo
Detetu za mutu.
Za stolom sedi
En stari dedek,
Z nogami giblje
Detešce ziblje.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1326. Napitnica.

Andante moderato ♩ = 72. Iz Karlovca.

Jedan: Vino piju Niemci,
Cigani i Pemci,
Kada se napiju,
Vuku se za lasi.
Svi: Al' mi ćemo piti,

Dobre volje biti,
Doklen budmo mogli
Stajati na nogi.
Jedan: Hrvat pak spametno
Skupa i s Bugarom,

Kada se napiju
S brkmi podfrkuju.
Svi: Al mi ćemo piti i t. d.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1327. Pri vinu.

Larghetto ♩. = 60. Iz Štajerske.

Ko b' sodov ne b'lo,
Tud čepov b'ne b'lo,
In vince bi teklo.
V majolko samó.

Pa čepek, ha! ha!
Odbiti se dá,
In vince v majolko
Po curku kapljá.

Na mizi stoji,
'Z majolke veli:
Oj bratec, le pij! pij!
Pa drugič nalij!

Nalijmo si ga,
Popijmo do dna,
Saj vince je žlahno,
In zdravlje nam da.

Zató pa terdim,
Da je ne pustim
Te kapljice žlahne,
Doklér še živim,

Bom pametno pil,
Ne kaplje razlil,
In jutri je zopet,
Bom v gerlo točil.

Oj vinček hoj! hoj!
Bod' dober z menoj:
Nikar me ne verzi.
Pod mizo nicoj!

Šentjanževca zdaj
Nalij nam točaj,
Potem se podamo,
Spet vsaki v svoj kraj.

In pridemo k' daj,
Še semkaj nazaj,
Spet bomo imeli
Pri vincu svoj raj!

(Josip Kocijančič „Slovenske narodne pesmi II. štamp. god. 1877.)

1328. Napitnica.

Allegretto ♩ = 92. Iz Siska.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1329. Napitnica.

Andante moderato ♩ = 72. **Iz Varaždina.**

pf *mf*

Ko-mu kumpa - ni - ja dra-ga je, nek joj ča - šu vi - na na - pi - je,

re - da ro - da ča - sti, kak će bit, sa-mo da je v srdcu i - sti - nit.

1330. Napitnica.

Larghelto ♩ = 60. **Iz Karlovca.**

pf

Kum-pa-ni - ja ka se - di, tre-ba da se pre-bu - di, da z'ljuba-vi sr - ce sva-ko

ve - se - lo bu - de, i na - pi - je go - spo-da - ru na zdravlje.

Kumpanija ka sedi,
Treba da se prebudi,
Da z ljubavi srdce svako

Veselo bude, i napije
Gospodaru na zdravlje,
Nu napojmo braćo mi,

Gazdi našem ki sedi,
Zafalnost, dužnost je naša,
Da se ciela 'z prazni flaša.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1331. Napitnica.

Allegretto ♩ = 92. Iz Caftata u Dalmaciji.

1332. Napitnica.

Andante con moto ♩ = 84. Iz Kolnova u šopronskoj županiji.

Pijmo bratci vince,
Voda naj stoji,
Voda nam je mrzla,
Srdcu zdrava nij.

Gledte mene bratci,
Ja sam vodu pio,
Sad moram zamriti
V tugi žalosti.

Zakopajte dušu
V Jezušovu klit,
Telo mi odnes'te
V vanjsku pivnicu.

Noge mi obrnte
Vinskim gantarom,
Zube mi obrnte
Vinskoj pipici.

Pipicu odškrnte,
Da vino curi,

Da 'vo trudno telo
Vince okripi.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1333. Ista popievka.

Andante ♩ = 69. Iz Varaždina.

Pi-te braćo vin-ce, voda naj sto-ji, nek ju pi-je ža-ba, ka u njoj ži-vi.

1334. Napitnica.

Allegretto ♩ = 92. Iz Slavonije.

A, a, a: dra-gi bra-te kom-ši-ja! A-ko ho-ćeš ve-sel bi-ti, a ti mo-raš s menom pi-ti. A, a, a: dra-gi bra-te kom-ši-ja!

A, a, a: dragi brate komšija!
Ako hoćeš vesel biti,
A ti moraš s menom piti.
A, a, a: dragi brate komšija!

E, e, e: uzmi malo i vode!
Jer će tebe, boj se, zdrava
Zaboliti sutra glava.
E, e, e: uzmi malo i vode!

I, i, i: ne dangubi, veće pij!
Ti za zdravlje sada moje,
Pak' ću onda ja za tvoje.
I, i. i; nedangubi, veće pij!

O, o, o: ala ode duboko!
Al' ako će, daj mu mira,
Neka znade kako svira.
O, o, o: ala ode duboko!

U, u, u: ima li još u sudu?
Ako ima, gazda nosi,
Tebe družtvo lipo prosi.
U, u, u: ima li još u sudu?

(L. Ilić „Slavonske varoške pjesme“.)

1335. Napitnica.

Allegro ♩ = 120. **Iz Velike Nedele u Štajerskoj.**

pf Kad so-dov ne blo, tud če-pa ne blo, in f vin-ce bi te-klo z ma-joł-ke sa - mo, pf in f vin-ce bi tek-lo z ma - jol-ke sa - mo.

Kad sodov ne blo,
Tud čepa ne blo,
In vince bi teklo
Z majolke samo.

Pa oh zaprejo,
Ga v sode tvrdo
In s pilkom in s čepom
Zabijejo zlo.

Pa čepak ha, ha.
Odbiti se da,
In vince v majolko
Po curi kapla.

Na mizi stoji,
Z majolke veli:
„Oj bratec pij, pij,
Pa drugač nalij.“

Nalijmo si ga,
Popijmo do dna,
Saj vince je žlahtno,
I zdravje nam da.

Za to potrdim,
Da jo ne pustim,
To kaplico žlahtno
Dokler da živim.

Bom pametno pil,
Ne kaple razlil,
In zopet ga jutre
Bom v grlo točil,

Hoj vince, hoj, hoj!
Bod dobro z menoj,
Nikar me ne vrži
Pod mizo nicoj.

Šent Janževca naj
Nalejemo zdaj,
Pod tem se podamo
Spet svak u svoj kraj.

In pridemo k daj,
Še sem pak nazaj,
Spet bomo imeli
Pri vincu lep raj.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1336. Napitnica.

Allegro moderato ♩. = 72. Iz hrv. Primorja.

mf Pri-pe-la-li so for-ma-ni en gla-žek sladko-ga vin-ca.
Pri-pre-gli so ko-nji-ća tri spe-ša-la im je ži-vin-ca.
f Le bi-sta hij, le bista hej, voz-ga voz-ga I-vek ti; le bista hij, le bista hej, vozga vozga I-vek ti!

(Iz moje sbirke tekstova.)

1337. Napitnica.

Allegro ♩ = 120. Iz Idrije u Kranjskoj.

mf Spa-val je spa-val do pol dan, *f* još je pi-tal ak' je dan, *f* još je pi-tal ak' je dan.

Spaval je spaval do pol dan,
Još je pital ak' je dan?
Pasel je pasel kravce tri,
Nigdar, četiri, vsigdar tri!
Žutko, rumenko, sivko, čadko ni,
Žuli ga, žuli, bratec ti.

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

Inačica.

Spaval sem, spaval do poldan,
Jošće sem pital bu li skorum dan?
Pasel sem, pasel krave tri,
Negda četiri, negda tri,
Žotku, rumenku plavku, črlenku.

(R. F. Plohl „Hrvatske nar. pjesme“ I. str. 76.)

1338. Napitnica.

Andante ♩ = 69. **Iz Kazana u iztočnoj Rumeliji.**

mf Pij Ste-fa-ne, ja pij bratko, vin-ce da ti je slad-ko. Pij Ste-fa-

ne, ja pij dru-že, na mno-go go-di-ni! **Fine.** *mf* Će mi i-stek-la,

će mi i-stek-la, ta je bi-stra vo-da, ta je iz-vlek-la,

ta je bi-stra ča-ša, pl-no mi rav-na s ruj-no bi-stro vin-ce.

Ti si ju-nak nad ju-na-ka, i na teb pri-li-ča. Ta je svjet-la

bi-stra i po-zla-te-na ča-ša.

Da capo sin' al Fine.

1339. Vinska terta.

Allegretto ♩. = 60. Iz Koruške. *(Napjev ukajdio M. Ahacel.)*

mf

Na sve-tu lep-še rož-ce ni, ka-kor je vin-ska ter-ta; po

mf

zi - mi spi, po let cve - ti, je - sén so - de na - ta - ka.

Na svetu lepše rožce ni,
Kakor je vinska terta;
Po zimi spi, po let cveti,
Jesén sode nataka.

Po hribcih je nasajena,
Od sončica obsjana,
Od kmetića obrezana,
Od Jezuša darvana.

Naše serdce razveselí,
Povzdigne nam veselje,
Tud slabim svojo moč delí,
Tolaži naše želje,

Te druge rožce tud cvetô,
Nobena ni tak žlahtna;
En čas cvetô, se posušô,
In minejo brez sadja.

Nobene svete maše ni,
Da bi ne bla darvana
Nobene dobre volje ni,
Da bi ne bla spoštvana.

Otrokam sladko grozdje da,
Možam pa dobro vino,
Za vsakega veselje ma,
Za to jo vsi čestimo.

Kak sladko je, pokusmo zdaj
Od vinske terte piti,

Bog ji še tudi za naprej
Obilno daj roditi.

(Iz stare predelana od biskupa Slomšeka.)

1340. Napitnica.

Allegro ma non troppo ♩. = 74. Iz hrv. Zagorja.

mf

Još ni jedan Za- go - rac ni - je pro - dô vi - na, ve - se - lo ga iz - pi - la do - ma je dru - ži - na.

Pripjev.

f

Pij-mo ga, pij - mo ga, doklem ga i - ma-mo;

pij - mo ga, pij - mo ga, doklem ga je.

rall.

rall.

Još ni jedan Zagorac,
Nije prodô vina,
Veselo ga izpila,
Doma je družina.

Pripjev: Pijmo ga, pijmo ga,
Doklem ga imamo,
Pijmo ga, pijmo ga,
Doklem ga je!

Koji s nami neće pit,
Čašu rujna vina,
Taj k Turčinu može it,
Živjet kao svinja. *Pripjev.*

Anda braćo pijmo ga
Sve do biela dana,
Ne žalimo mi njega,
Dok je Bone nama! *Pripjev.*

(Iz Deželićeve pjesmarice.)

1341. Ista pjesma.

Andante moderato ♩ = 76. Iz Podravine.

Pripjev.

mf

Još ni je - dan Za - go - rac ni - je pro - dô vi - na,
Ve - se - lo ga iz - pi - la do - ma je dru - ži - na.

Pij-mo ga, pij-mo ga,

doklem ga i - ma - mo; pij-mo ga, pij-mo ga, doklem ga i - ma - mo.*

* Uzporedi melodiju s onom od pjesme, koja je pod br. 673.

Opazka. U nas je običaj, da gost — kada prvi put u koju kuću dodje — ima dobrodošlicu t. j. bilikum izpiti. Bilikum je ili velika pozlaćena čaša, ili velik iz porculana načinjen trostruki pehar, od kojega su pojedini pehari ozdol tako u savezu, da vino curi iz jednoga u drugi, čim čovjek nagne bilikum k ustima, da pije. Na ova tri spojena pehara napisano je obično „Čeh, Leh, Meh.“

Koliko je gostoljubivost liepo svojstvo Hrvata, toliko je običaj bilikum piti za čovjeka ne snosan, koji nije naučan mnogo vina piti, i to osobito zato, što te upravo sile bilikum (koji kadkada do $1^1/_2$ litra drži) na jedan dušak izpiti bez obzira, da li si žedan ili ne, zdrav ili bolestan. U novije se vrieme običaj ovaj u toliko ublažio, da se gostu dopušta bilikum na višeputa izpiti, ili da si smije u družtvu zamjenika tražiti, koji će mjesto njega običaju tomu zadovoljiti. Bilikum se ne pruži odmah čim gost k stolu dodje, kao što se n. p. u Hercegovini i u Crnoj Gori sol i kruh pruža na pragu vrata, već kada je gost pri stolu već njekoliko čaša rujna vinca (Heuriger), popio.

Kod svake je gostbe stola-ravnatelj, kojega obično imenuje odmah s početka gostbe kuće gazda, ili ga bar kao takvoga družtvu predlaže. Pristaje li družtvo na predlog domaćine, pa primi li predloženi nudjenu mu čast, to izpije u to ime punu čašu, te se predstavi družtvu kao izabrani i po svih odobreni glavar, kojega svaki slušati i odredbam njegovim pokoravati se ima. Glavna je zadaća stola-ravnateljeva ta, da se čim više pije, i da svakoga pri stolu nazdravi. Obično nazdravi on najprije najuglednijega ili najstarijega a tada druge sve redom, pa da nazdravljeni sam ne živi i sam ne pije, podieli mu drugaricu od prisutnih gospodjah, ili ako takovih ne ima, koju poznatu vanjsku ljepoticu.

Kako je iz opazke k broju 1285. razabrati, govori se kod takovih zdravica toliko, da se čovjek upravo diviti mora govorničkom talentu Hrvata. Učeni njeki Niemac, koji je sa mnom jednoč u takovom družtvu bio, pitao me je, da li je stola-ravnatej od prije znao, tko će sve k današnjoj gostbi doći, jer je mislio, da se je stola-ravnatelj na razne zdravice, koje je govorio, pripravljao. Rekav mu, da stola-ravnatelj *ex abrupto* govori, i da je tomu više manje svaki Hrvat vješt, nehtjede mi skoro vjerovati, primećuć: „Wenn Sie es sagen will ich es glauben, aber dieser Herr da wird denn doch zu denn ausgesuchtesten Festrednern gehören.“ Da u nas stola-ravnatelja imade, u kojisu u tom svojstvu pravi virtuozi, istina je, nu taj o komu je naš Niemac mislio, da je „ausgesuchtester“ nije s daleka takav virtuoz bio, kao njeki već ponješto stariji gospodin, kojega sam u M. Bistrici čuo nazdravljivajuć. — Uvod govora kreće se obično tako, da čovjek i nezna na šta i na koga stola-ravnatelj smjera, istom u polovici govora okrene se na osobu, koju si je izabrao, iztičuć joj zasluge i svojstva, i nagla šivajuć nade, koje se u nju stavljaju, umiešajuć kadkada i politiku ili koju šalu, te zaključuje napokon sa: „Bog poživi našega N. N-a, a da sam ne živi, sa krasnom nježnom etc. gospodjicom N-ovom!“ — Na to svi kucnu čašami, udare složno u „živio!“ i „živila!“ te izpiju od stola-ravnatelja natočenu im čašu, što mora nazdravljenik pa i stola-ravnatelj baš do kapi. Iza toga pjeva se koja napitnica, a tada se ima dotičnik zahvaliti, dakako opet s punom čašom, u ime svoje drugarice i u svoje ime, replicirajuć stola-ravnatelju na ono što je malo prije rekao. Prije jedno dvadeset godina imao se je u Slavoniji svaki zahvaliti „liepo i cifrasto i to po paragrafu šestnaestom“, što se je protezalo na njekakvu naredbu bivšega austr. ministra Bacha, u kojoj se je u §. 16 govorilo bombastičkim načinom o umjerenosti. U vojničkoj pako krajini imao se je nazdravljenik ovako zahvaliti: „Blagodarim za napitu mi zdravicu u ime pridieljene mi drugarice, u ime feldšera i u svoje ime mit Ausnahme der k. k. Militärgränze.“

Ako bi tko izmedju družtva želio mjesto stola-ravnatelja koju progovoriti, to mora prije ravnatelja za dozvolu moliti. Ovaj mu molbu obično usliši uz uvjet, ako si ponajprije jezik pere, t. j. da prije nego što bi progovorio punu čašu izpije. Čim je čašu iztrusio i sa dva svjedoka posvjedočio, da si je jezik oprao, tada mu predsjednik podieli rieč. Uz takovu povlasticu počme dotičnik u još širjem govoru, nego što običava ravnatelj, govoriti, nazdravljivajuć ili stola-ravnatelja, ili domovinu ili kojega zaslužnoga i obće štovanoga muža n. p. bana, biskupa Strossmajera, Dr. Ante Starčevića i t. d., ili kakovu družtvu prosvjete, ili bratinsku ljubav izmedju Hrvata i kojemu drugomu slovjenskomu narodu, uz usklik: „éljen a haza!“ i t. d., i t. d. Govori li govornik po nazorih cieloga družtva, tada mu se povladjiva, kaže li pako takvoga šta, što nije većini po volji, tada se larma, viče, protestira, te se ne kuca s njime, dapače stola-ravnatelj mu čak i rieč oduzme. Pa tuj neka tko kaže, da Hrvati ne imaju izkustva u parlamentarnomu životu? — Ali Kurelac rekao je god. 1869. u otmenom njekom družtvu u Zagrebu, kamo je on i ja pozvan bio: „Gospodo, laglje i sladje je za domovinu piti, neg umrieti!

Čim je stola ravnatelj svim pri stolu nazdravio (a to i najmanjemu djetetu, ako je takovo pri stolu), dosta se nagovorio i do sitosti napio, tada polaže u znoju rada svoju čast, te otvori republiku riečmi: „Odsada može svaki po volji piti i po volji govoriti.“

Ako još ima vina, pa ako je narod još žedan, i ako jezici nisu još svu pruživost izgubili, to se republikanci još malo nasladjivaju i nose skrb za ranjenike, liečeć ih crnom kafom, čistim zrakom ili mehkom posteljicom.

1342. Napitnica.

Andante sostenuto ♩ = 66. Iz Slavonije.

Do-bri do-ma - ći - ne i svi go - sti š nji - me, hva-la dra-gom Bo - gu, da baš da-nas mo - gu pje - va - ti.

Dobri domaćine
I svi gosti š njime,
Hvata dragom Bogu
Da baš danas mogu
Pjevati.

Naši stari kažu,
Koji riedko lažu:
Gdje se jede, pije,
Da tu dobro nije
Šutiti.

A gazda naš veli,
Iz sveg srdca želi,
Da me poslušate,
I da cienu znate
Njegovu.

Na travnom ostalku,
Caru i prostaku,
Ja sam uviek bila
Služkinja premila,
To pamtim.

Al novije vrieme,
Prispjelo je meni,
Za ublažit tugu
Navukla sam drugu
Košulju.

(Iz Deželićeve pjesmarice.)

1343. Ista pjesma.

Moderato con animo. *(Udesio K. Stanković.)*

Dob-ri do-ma - ći - - ne i svi go - sti š nji - - me, hva - la dra-gom

Bo - - gu kad vam da-nas mo - - gu pje - va - ti.

1344. Dolenska zdravica.

Moderato ♩ = 100. Iz Kranjske.

mf

Pri - jat - li zdaj ve - sel' bo - di - mo, te ža - ve, sker - bi po - za - bi-mo. Nar lep - ši je dan za do - len-sko stran, čast Bo - gu za - to re - ci - mo; nar *f* lep - ši je dan za do - len-sko

stran, čast Bo - gu za - to re - ci - mo.

Prijatli zdaj vesel' bodimo.
Težave, skerbi pozabimo,
|: Narlepši je dán,
Za dolensko stran.
Čast Bogu zato recimo: |

Le bodite Gorénci u snežnikah,
U svojih goráh in pečinah!
Žalostno je vse
Kamor ozrem se,
Po vaših goráh in pečinah.

Vse drugač Doléncam sonce sije,
Koljko krat bez skerbi zaupije,
Ljubi bratce naš,
Vzami v roke glaž,
Pij na zdravje tovaršije.

Tukaj se život redi in pase,
Kjér nam vinska terta rase,
Sladek je njen sad,
Vsak ga vživa rad.
In gré tebi in meni vlase.

Le primi bratec kupico v ročico,
In terdi z nami dolènsko pravico!
Čisto ga izpij,
Pa naprej napij,
Saj imaš modro glavico.

(Grlica, venec slovenskih pesem, I. svezek; štamp. v Ljubljani.)

1345. Napitnica.

Andantino ♪ = 126. Iz Vipavske u Goričkom.

f mf mf
Jaz sem najmlaj-ši brat, pi - jem ga zme - raj rad, pil ga bom, pil ga bom

f
dokler bom živ, bom živ, pil ga bom, pil ga bom, do-kler bom živ.

(Nastavka tekstu ne imam.)

1346. Napivka.

Andante con moto ♩ = 80. Iz Dubrovnika.

mf

Pij, bra-te, pij! al se ne o-pij! da po-pi-ješ tri sta zla-ti, sve će te-bi Ni-ko pla-tit; pij, bra-te, pij, *f* *rall.* al se ne o-pij!

(Iz moje sbirke tekstova.)

1347. Napitnica.

Allegretto ♩ = 92. Iz Slavonije.

f Ži-vi-o *p* sto go-din' *mf* na-še do-mo-vi-ne sin; *f* ži-vi-o *p* sto go-din' *f* na-še do-mo-vi-ne *ff* *rall.* sin!

tremol.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1348. Napitnica.

Larghetto ♩ = 60. Iz Medjumurja.

Nij na sve - tu kin - ča, ni - ti bla - ga,
Nit je mo - ći naj - ti do - bra ta - kva,
kak pri - ja-telj sta-len, ve-ren,
i - stin-ski, u - fa - ni, koj od - pi - ra srd-ce svo-je bliž-nje-mu vu tu - gi.

Ni na svetu kinča niti blaga,
Nit je moći najti dobra takva,
Kak prijatelj stalen,
Veren, iztinski, ufani,
Koj odpira srdce svoje
Bližnjemu vu tugi.

Neka pušu vetri vsakojački,
Prijatelj ti nosi pomoć taki,
Nebrini se dragi brate,
Bu li dobro ali zlo,
Napimi se sladkog vinca,
Živi let jošće sto.

Nut prijatelj v rukaj drži flašu,
V sakomu natače punu čašu,
Vsi za njegvo drago zdravje
Hoćemo se napiti,
On pak vsem nam iz punoga
Želi se zahvaliti.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1349. Napitnica.

Moderato ♩ = 100. Iz Huma u hrv. Zagorju.

Zdrav nam bu-di, ve-sel bu-di, hi - že go-spo-dar!
Ko - ji nam je de - nes ov - di do - bre go-sti dal.
Ži - vi nje - ga dra-gi Bog!

Ka-da bu mu poj-ti v grob, i po smr-ti daj do-spe-ti vu ve-ki-večni raj.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1350. Napitnica.

Andante ♩ = 69.

Iz Jaske.

Lju-biš me, kuš-ni me, pi-jem ti na zdravlje,
Za tvo-je, za mo-je, sva-ki nam po-mo-re.
Zdra-vi bi-li i ve-se-li, zdra-vi bi-li svi! mi, ko-ji smo ov-dje sku-pa sprav-lje-ni; mi, ko-ji smo ov-dje sku-pa sprav-lje-ni.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1351. Napitnica.

Larghetto ♩ = 60. Iz hrv. Zagorja.

con animo

Allegro vivo ♩. = 92.

Pri-ja-te-lji, ko-ji smo sku-pa, svi ve-se-li bu-di-mo, zgub-lje-ni bra-tec ne doj-de već, po-pi-to vin-ce ne doj-de već. Ne, ne, ne, ne doj-de već; ne, ne, ne, ne dojde već; ne, ne, ne, ne doj-de već, ne doj-de već.

Muži: Prijatelji, koji smo skupa,
Svi veseli budimo!
Zgubljeni bratec ne dojde već,
Popito vince ne dojde već,
Ne, ne, ne, ne dojde već,
Ne, ne, ne, ne dojde već!
Ne, ne, ne, ne dojde već!

Žene: Prijatelji, koji smo skupa,
Svi veseli budimo!
Zgubljena ljuba ne dojde već,
Popito vince dojde već.
Dojde, dojde, dojde već;
Dojde, dojde, dojde već;
Dojde, dojde, dojde već; ta dojde već!

(Iz moje sbirke tekstova.)

1352. Zdravica.

Allegro ma non troppo ♩ = 112. **Iz Kranjske.**

mf

Brat-ci ve - se - li vsi, tra - la - la - la, tra - la - la - la. Pe-sem za poj-mo mi,

tra - la - la - la la, *mf* od vin-ca slad - ki - ga, ko son-ce či - sti - ga.

tra - la - la - la, tra - la - la - la, tra - la - la, tra - la - la, tra - la - la - la,

tra - la - la - la, tra - la - la - la - la.

Bratci veseli vsi,
Tralala, tralalala,
Pesem zapojmo mi
Tralala la.
Od vinca sladkiga,
Ko sonce čistiga.
Tralalala, tralalala
Tralala, tralala, tralalala,
Tralala tralala lala.

Glažke nalimo si,
Tralalala i t. d.
Vun ga popimo vsi!
En glažek alj pa dva,
To nam korajžo da.

Kadar per miz' sedim,
Glažek v rok' deržim,
Si serdce mi smeje,
Oj kakšno veselje.

Kadar pa vinca ni,
Takrat me vse boli;
Vince mi zdravlje da,
Ker moč u seb' ima.

Kadar pa dnarcov ni,
Kaj pa nas to skerbi?
Sej birt še kredo imá,
Bratci le pimo ga.

(Grlica, venec slovenskih pesem II. št. v Ljubljani.)

1353. Napitnica.

Allegretto ♩. = 60. Iz Križevca.

mf

Vin-ce se je pi - lo, kad nas ni - je bi - lo, vin-ce će se pi - ti,

Adagio ♩ = 54.

f

kad nas ne-će bi - ti, sva-ku u - ru, sva-ki čas.*

1354. Napitnica.

Andante moderato ♩ = 76. Iz Karlovca.

compiacevole

Pijmo jednu, pij-mo dru-gu, da ve - se - li bu-de-mo, da ve - se - li bu-de-mo.

* Prvi put pjeva samo jedan, a tada opetuje isto cielo družtvo i to pjevajuć nješto brže.

Pijmo jednu, pijmo drugu,
|:Da veseli budemo:|

Zaboravmo našu tugu,
Daj der, da se kucnemo. i t. d.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1355. Napojnica.

Allegro moderato ♩ = 76. Iz Sv. Petra u Štajerskoj.

mf Zdaj pa bo-mo pi - li na zdravlje Mi-ci - ke, *f* daj nji Bog ži - vi - ti, pa *mf* po - ne so-de me - ti, de bo-mo pi - li ga, de *f* bo-mo pi - li ga.

Zdaj pa bomo pili
Na zdravlje Micike,
Daj nji Bog živeti,
Pa pone sodi meti,
|:De bomo pili ga:|

K nam pride en sosed,
En sosed žalosni,
Kupico natoči,
Si srdčece odmoči,
|:Pa gre vesel domu:|

(Iz moje sbirke tekstova.)

1356. Napitnica.

Larghetto ♩ = 60. Iz Siska.

mf {Na - pij - me se vin - ca mi, da ve - se - li bud - mo svi.
{Ko - ji nam pri - go - vo - ri, nek mu vin - ce ne - ro - di.
Nek si pi - je

vo - du sam, nek ga bu - de i š njom sram, sram, sram, sram, sram, sram, sram,

sram, sram, nek ga bu - de i š njom sram, nek ga bu - de i š njom sram.

1357. Napitnica.

Andante moderato ♩ = 76. Iz Osieka.

Ži - vi - o, ži - vi - o, ži - vi - o! Mno-ga lje-ta sre-tan bi - o, mno-ga

lje-ta ži-vi - o; mnoga lje-ta sretan bi - o, mnoga ljeta ži-vi - o, ži - vi - o!

1358. Napitnica.

Larghetto ♩ = 60. Iz Koprivnice.

Fa - la bu - di Bo - gu ve - sel bum, ve - sel bum, makar na vjek pi-jan bum.

(Nastavka tekstu ne imam.)

1359. Napitnica.

Andante ♩ = 69. Iz Spljeta.

Sa - da svi u sku-pi sklad-no za - pi - vaj - mo, od ve - le ra - do - sti s vi-lam uz - i - graj - mo.

Sada svi u skupi
Skladno zapivajmo,
Od vele radosti
S vilam uzigrajmo.

Rumenoga vinca
Čašicu nalivam,
Prijatelji Juri
Od srdca napivam.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1360. Napitnica.

Andante agitato ♩ = 84. Iz Valpova.

Do-ma-ći-ne, dra - gi, go-sto-ljub-če bla - gi! daj mi ča-šu ma - lu, ak ho-ćeš da ša - lu pro-vo - dim, pro - vo - dim.*

Domaćine dragi,
Gostoljubče blagi!
Daj mi čašu malu,
Ak' hoćeš da šalu
|: Provodim :|.

Ja mu dajem vjeru,
Al' zašt nije mjeru
Ostavio svetu,
Da bi lakše metu
Dostigli.

Jer ovakvu vriednu
Još da spremim jednu,
Š njom bi kralju sveti,
„S bogom o pameti!"
Vikao.

Pak „nek pije" veli,
Kolik koji želi,
Nek čašice broji,
Za se mjeru kroji
Po volji.

Kralj nam David veli,
Da vino veseli,
Srdašce čovjeka,
Od prvoga vieka
Do danas.

Mnoga j' predkazao,
Al' to nije znao,
Da vremena naša
Hoć' priličnih čaša
Imati.

On je moro znati,
Da će nas sazvati
Dobri gazda danas,
I spraviti za nas
Ovu čast.

Znao il' ne znao,
Ti si nas sazvao;
Dostojan si hvale,
Ak' i nisu male
Čašice.

Živ nam dakle bio,
Rujno vino pio.
Goste dočekivo

Š njimi vesel bio
Za dugo.

(Iz Deželićeve pjesmarice.)

* Katinelli je napjev ove pjesme u Požegi ovako čuo, koji sam radi laglje prispodobe od G-dur na E-dur preneo:

Do-ma-ći-ne dra - gi, go-sto-ljub-če bla - gi! Daj mi ča - šu ma - lu, ak ho-ćeš da ša - lu pro - vo - dim.

1361. Zdravica.

Andante con moto ♩ = 80. Iz Kranjske. *(Napjev ukajdio M. Ahacel.)*

mf

En hrib - ček bom ku - pil, bom ter - te sa - dil, pri - jat - le po - va - bil, še sam ga bom pil.

En hribček bom kupil,
Bom terte sadil,
Prijatle povabil,
Še sam ga bom pil.

Tam gori za hramom
En tersek stoji,
Je z grozdjem obložen,
Da komej derži.

Že čriček prepeva,
Ne more več spat',
V tergatuv veljeva,
Spet pojdemo brat.

Konjički škrebljajo
In vozjo težko,
Ker vince peljajo,
K'je močno sladko.

Prelepo rumeno
Kak čisto zlato,
Le pijmo pošteno
Prežlahtno blago.

(Slomšek biskup „Šola vesela lepoga petja" štamp. u Celovcu god. 1853. Po stari pomnožena.)

1362. Napitnica.

Moderato ♩. = 66. Iz Gradiške.

pf

Ze - len so - kak, e - to ta - ko, po - to - pi - la Sa - va, Šo - rom Jan - ko

ja sve ta-ko ši-jem al i pi-jem.*

Zelen sokak, eto tako,
Potopila Sava,
Šorom Janko ja sve tako,
Šijem al i pijem.

Moju dragu, eto tako,
Zaboljela glava.
Čuješ strina, ženi sina,
Da pijemo vina.

Preplivat ću, eto tako,
Zelen sokak Savu,
O jeseni grožđje beri,
Beri pa se ženi.

Uzabrat ću, eto tako,
Ljekovitu travu.
Šorom Janko ja sve tako,
Šijem pa i pijem.

Pa ću malo, mojoj dragoj,
Zaliečiti glavu.
Čuješ strina, ženi sina
Da pijemo vina.

(Iz Deželićeve pjesmarice.)

1363. Napitnica.

Allegretto ♩ = 92. Iz Slavonije.

Da hva-li-mo i sla-vi-mo na-šeg do-ma-ći-na, ko-ji na-ma za-ba-da-va da-je do-bra vi-na.

* Ovu je melodiju, koja se od vajkada i u Slavoniji i u Hrvatskoj pjeva, upotriebio glasbotvorac Jaques Offenbach u svojoj opereti „Liepa Helena" za pjesmu „Auf den Bergen Ida."

Da hvalimo i slavimo
Našeg domaćina,
Koji nama zabadava
Daje dobra vina.

On ne mari niti brani,
Da se napijemo,
Već on veli, da veseli
Kod njega budemo.

Zato tebi dragi brate
Moj mili susjede,
Čašu punu, kano tunju
Od reda napijam.

Ala muzi, ala muzi,
I čašu pomuzi,

Ti susjede požali ga,
Otari mu suze.

(Iz Deželićeve pjesmarice.)

1364. Nazdravica.

Allegro ma non troppo ♩ = 112. Iz Slavonije.

p

Pij, pij, bra - te, na dnu ti je zla - to, pij, pij, do kàpe, makar o-sta' bez kape.

Pij, pij brate!
Na dnu ti je zlato,

Pij, pij, do kape,
Makar osta' bez kape.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1365. Napitnica.

Allegro ma non troppo ♩ = 112. Iz Dubrovnika.

f

Redom, redom, re - di - ce na - pi - jaj-mo zdra-vi - ce, na - pi mi se ku-me I - vo,

do - šo ti je red, red, *ff* red, red, red, red, red, red, red!

Redom, redom, redice
Napijajmo zdravice,
Napi mi se kume Ivo,
Došo ti je red, red,
Red, red, red, red, red, red!

Kum je Ivo izpio,
Kumu Peru napio,
Napi mi se kume Pero,
Sad je tebe red, red,
Red, red, red, red, red, red!*

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

1366. Napitnica.

Allegro moderato ♩. = 69. Iz Slavonije.

mf

Re-dom, re-dom zdra-vi-ca, tu-lum-ba-še ča-ši-ca.
Tu-lum-ba-ša iz-pi-o, ter je Mi-ji na-pi-o.

mf

Na-pij mi se Mi-jo moj, do-šo ti je re-dak tvoj! Red, red, red! do-šo ti je red! Red, red, red! do-šo ti je red!

* Pjeva se u sboru, do zadnjeg stiha „red, red, red" gdje svi jednoglasno (unisono) pjevaju, i to dotle, dokle god ne izpije cielu čašu; i tako napried dok se ne izmiene svikolici.

1367. Napitnica.

Moderato ♩ = 100. Iz Karlovca.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1368. Napitnica.

Moderato ♩ = 100. Iz Požege. (*Ukajdio Katinelli*).

(Nastavka tekstu ne imam.)

1369. Ista pjesma.

Allegretto ♩ = 92. Iz Karlovca.

ne-ka ži-vi vier-nost, slo-ga, pri-ja-teljstvo za-druž-bi-na.

1370. Napitnica nevjesti od strane župnika.

Andante ♩ = 69. Iz Sv. Petra u Štajerskoj.

mf

A-na pij, pij, pa si ne-žo na-pij, ni-gdar ne po-za-bi na Je-zu-sa ti, oj Je-zus je zram Ma-ri-ja na stran, svet Jo-žef na de-sno je stran — — Oj, vi-vat, vi-vat vön ga zpi, oj

giocoso

(Iz moje sbirke tekstova.)

1371. Napitnica.

Moderato ♩ = 100. Iz Slavonije.

|:Kako smo se mi sastali,
Do zore se ne razstali:|
Bog zna, što će sutra biti,

Hoćemo li skupa biti,
Hoćemo li skupa biti,
I zajedno vince piti.

Pijmo dakle, pijmo složno.
Sve do kaplje, hrabro smožno.

(Iz moje sbirke tekstova.)

Inačica.

Došlo nam je danas ruke.
Napijmo se tudje muke,
Tko zna, što će sutra biti,
Hoće l' nam ga dati piti,

A tko reče, da je dosti,
Nestalo ga bez milosti!
Jer će m' onda dosti biti,
Kad u grobu neće piti.

Svi smo ljudi, svim j' umrti,
Al' ne onda, kad se vrti,
Medju nami čaša vina,
Lipa, stara i k tom fina.

Pijmo dakle, pijmo složno,
Sve do kaplje, hrabro smožno;

Jerbo sutra hoće l' biti,
Neznamo, ni kak' će biti!

(L. Ilić „Slavonske varoške pjesme“.)

* Prispodobi melodiju s onom od pjesme, koja je pod brojem 1107.

1372. Napitnica.

Andantino ♩ = 63. **Iz Hrvatske.**

pf *gajo* *f* *pf*

Nut kak gazda ve-se-li se, kak se on ra-du-je, što pri sto-lu

ha-la-bu-ku kri-ku vi-ku ču-je. To se nje-mu ja-ko za-i-sto do-

pa-da, kad pri njegvom sto-lu duh ve-se-li vla-da, duh ve-se-li vla-da.

Nut kak gazda veseli se,
Kak se on raduje,
Što pri stolu halabuku,
Kriku viku čuje.
To se njemu jako
Zaisto dopada,
Kad pri njegvom stolu
|: Duh veseli vlada :|.

Bog poživi anda njega
Koj iz srdca želi,
Da budemo danas ovdi
Jako svi veseli.
Bože daj mu rodne
Gorice i polje,
Da budemo pri njem
|: Već put dobre volje :|.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1373. Zlatna čaša.

Adagio ♩ = 54. Iz Železnika u istočnoj Rumeliji.

Če - sti - ta mu i lje - ka ra - ka, koj to čaš - ka dr - ži,
{ Čaš-ka po-zla- te - na, čaš-ka po-sre - bre-na, čaš-ka ob - ki - će - na.
{ Čaš-ka o - gi- zde-na s vin-ci na - pl - ne - na, s merdžan o - gra - de - na.
Pij, Pet-ko, pij, — pij, bratko, pij, za mno-go go - di - ni!

(Iz moje sbirke tekstova.)

1374. Napitnica.

Andante con moto ♩ = 76. Iz Požege.

{ Gdje su ča - še, gdje su ča - še, pi - je li se vi - no?
{ To ne pi - je, to ne pi - je sva-ka šu - ša vi - no,
{ Ve-će Jo - zo, ve-će Jo - zo, za ko - ga je vi - no.
Pij Jo - zo,

pij! sam te Bog ži - vi! pij Jo-zo, pij! sam te Bog ži - vi!

(Iz moje sbirke tekstova.)

Opazka. U krajini čuo sam g. 1863. domaćinu ovako nazdravljivati: „Joso, Bog te živio mnogo ljeta! Želim ti na tvoj imendan sve ono dobro, što si sam želiš; najprije čvrsto zdravlje, veliku zadovoljnost i k tomu punu kesu i još puniji peharček! Bog te sačuvao tiesna sokaka, biesna Bošnjaka, kratkijeh gaća i dugačkijeh kopriva, jake kiše, duboke vode i kratkog vesla, šuplja mosta i magjarskih gosta. Nadalje sačuvao te Bog od vukovarskoga blata, iriške pravde, novosadske politike, petrinjskih kaldermah, zomborskih batina, osječkih tamnica, pakračkoga dekreta, trulog oranja, majdanačke seke, od košte apotekara Mihića i od kvartira u petrinjskoj kasarni! — Ako se danas na svjetli tvoj imendan ne opiješ, dao ti Bog svako jutro u rog svirati i svinjski učitelj bio u petrinjskom lugu i žirio se; dao ti Bog drvene opanke, jalovu sablju i na tri čoška šešir, pak onda vukao u toj monduri ladju i prednjak bio, sjedio za popa i za njim govorio, oženio kćer stražmeštra Vristala iz bare, te hranio financbaktere; šišmiši ti u lasih gnjezdo načinili i svi sisački psi za tobom lajali, i nos ti narasao do neba; od kože ti dude delali i ti uz njih tancao, pred vratima ti trava rasla i u toj travi žabe kreketale, čivut ti brižnik bio a švabi ti kruh pojeli; u luli sjedio, kroz kamiš noge pružio a cielu godinu žedan bio. Ako l' pako danas pod stolom zaspiš, tada sretan bio kud hodio, dobio za viek urlaub s dvostrukom plaćom i još svaki mjesec četiri akova vina culag i svaki dan pečenoga purana od komesa turopoljskoga. Živio!"

1375. Napitnica.

Larghetto ♩ = 60. Iz Huma u hrv. Zagorju. *Allegretto* ♩ = 92.

mf Oj ča - ši - ca, ver-na paj-da - ši - ca. *f* Kud se go-der ski-ta-la,

sve za An-dru pi - ta - la. *f* Ne pij An-dro vo-de, v kojoj ža-be ho-de.

Larghetto. *Allegretto.*

Neg pij vin - ce, ko - je gla - di li - ce. Pak se na - pij s pu - no - ga,

raz - ve - se - li dru - go - ga, pak se na - pij s pu - no - ga, raz - ve - se - li dru - goga.

1376. Ista pjesma.

Moderato ♩ = 100. Iz Slavonije.

Oj, ča - ši - ce, vierna pajda - ši - ce, oj, ča - ši - ce, vierna pajda - ši - ce.

|: Oj, čašice, vierna pajdašice, :|
Sve se skitaš, pa za Karla pitaš,
Gdje je Karlo, ono momče mlado,
Koji znade rujno vince piti,
Vince piti, djevojke ljubiti?

(Iz moje sbirke tekstova.)

Opazka. Izrazom „rujno vino“ razumije se obično vino od rujne boje, nu meni se sve čini, da bi izraz ovaj imao glasiti: rujna vino (Wein des Septembers, September-Wein), jer koliko sam ja opazio te pitajuć narod saznao, ne kaže se nikad staromu vinu: rujno vino, već samo novomu, bio taj od ma kakve boje. A budući se po Dalmaciji, Sriemu i Srbiji već u mjeseeu rujnu vinogradi oberu i pravi šira (mošt) to mislim da fraza rujno vino ono znači, što kod Niemaca der Heurige.

1377. Napitnica.

Allegretto ♩ = 92. Iz Kolnova.

f mf f

Zdig-ni-mo na-ša stakalca i spivaj-mo vsi od srdca, i spivaj-mo vsi od srdca.

(Nastavka tekstu ne imam.)

1378. Napitnica.

Andante ♩ = 69. Iz Goričke.

mf

Pre - mi - la do - lin'-ca kjer vin - ce ro - di, še lep-šje mo - ja ljub-ca k'mi

f

pušeljc na - re - di. La - la, la - la - la, la - la - la, la - la - la, še

marcato

lep-šje mo - ja ljub - ca k'mi pu-šeljc na - re - di.

(Nastavka tekstu ne imam.)

1379. Napitnica.

Adagio molto ♩ = 50. Iz Strpeda u Istri.

(Nastavka tekstu ne imam.)

1380. Tepci.

Andante moderato ♩ = 76. Iz Senja.

Hajdemo kući zora je.
Naša je majka ustala,
I biele dvore pomela,
I hladne vode doniela,
I nas je tepce·tražila.

(Iz Deželićeve pjesmarice.)

1381. Napitnica.

Allegretto ♩ = 92. Iz Slavonije.

bra-ći na ve - se - lje.

(Nastavka tekstu ne imam.)

1382. Napitnica.

Adagio molto ♪ = 100. Iz Kranjske.

mf

Jaz sam bi - la sta - ra dva - naj - set let,
pa sem ho - di - ti se nav - či - la v klet

slad-ke-ga vin-ca pit,

Pripjev.

pa paj-bi - čov lu-bit. Lu-bi moj mož, na - pij mi en toš!

(Nastavka tekstu ne imam.)

1383. Napitnica.

Andantino ♩. = 42. Iz Vrabča u Hrvatskoj.

pf *p*

Rod-no je ne - bo zvez-da-mi, zvez-da-mi; rod-no je ne - bo zvez-da-mi.

Rodno je nebo zvezdami,
Puno je pole ovcami.
Med njima stoji ovčarče,
Nemu je imẹ Ivanek.

Bog nama stvori zemlicu,
Zemla rodila trseka,
Trsek je rodil mošteka,

Moštek je rodil vinčeka,
Nega mi piju brata dva,
Bog ih poživi obadva.*

(Iz moje sbirke tekstova.)

1384. Napitnica.

Andante moderato ♩ = 76. Iz hrv. Zagorja.

mf Ve-sel-mo se, bra-ća, da se vi-di - mo,
Ža-lost nas pre-ha-ja, da s' rez-i-de - mo.
f Ta ve-se-la kom-pa-ni-ja,

ta ve-se-la kom-pa-ni-ja ne-bu ni-gdar do-le.

Veselmo se braća, da se vidimo,
Žalost nas prehaja, da s' rezidemo.
Ta vesela kompanija, ta vesela kampanija
Nebu nigdar dole.

Lepo ime Andro, sam te Bog živi,
Stoga čašu vinca čisto van popij.
Le popiti, pa ga vžiti, le popiti, pa ga vžiti,
Vnog' let dočekati.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1385. Napitnica.

Andante agitato ♩ = 84. Iz Karlovca.

f Šta ti has-ni, dra-gi bra-te, ža-lost-no-mu bi-ti?
Ni li bo-lje v kumpa-ni-ji ve-se-lo-mu bi-ti?
f Pu-sti buru, neka pu-še,

* Prispodobi napjev i tekst s mitologičkom pjesmom „Osu se nebo zviezdami“.

pu-sti ljude tepsti, { dok se i-maš jo-šće ko-mu dru-go-mu do-pa-sti, s ovom čašom, njim se mo-reš vi-tež-ko o-tep-sti.

(Nastavka tekstu ne imam.)

1386. Vino ino voda.

Allegro moderato ♩ = 108. Iz Kranjske. *(Napjev ukajdio Mat. Ahacel.)*

Vi-no i-no vo-da žlahtne dve re-či, sko-raj bez no-be-ne bit' mo-go-če ni. Vi-no ho-če gospod bi-ti, vo-da se mu ne vklo-ni-ti; hud pre-pir med nji-ma je.

Vino ino voda
Žlahtne dve reči,
Skoraj bez nobene
Bit' mogoče ni.
Vino hoče gospod biti
Voda se mu ne vkloniti;
Hud prepir med njima je.

Vino:

Vino se na prodaj
Vozim križem svet,
Mene vsaki hvali
In me hoče met'.
Hlapcem kakor gospodarjem,
Kmetom, kraljem in cesarjem
Vsem na mizo nosim se.

Voda:

Voda jaz pretečem
Mesta in vesi,
Se predajat nečem,
Vsak me tak dobi.
Bod' za prati, al za vmiti,
Bod' za kuhat', al za piti,
Brez vode ne more bit'

Vino:

Res je to, al vino
Hočem biti gospod:
K sveti meši služit,
Moram jaz povsod!
Tud' pri vsaki kompaniji
Na sedmini in gostiji
Moram jaz na mizo prit'.

Voda:

Kaj pa prida storiš,
Pijancem vino ti?
Kdor te preveč pije,
Pamet c'lo zgubi.
Kdar p'janci obnorijo
To ti delaš, te dolžijo
Kak pa hočeš bit gospod?

Voda sem za pitje
Zdrava bolj' ko ti,
Tega ki me pije,
Glava ne boli.
Z vodo krst'jo otročiče
Gledat tam božje obličje
Jaz gospa, ti nis' gospod!

Meni saj ponujat,
Se potreba ni;
Kar na svetu raste
Vse me poželi:
Rože, trava ino žito,
Sadje, da je rodovito,
Mora voda pomočit'.

Voda jest sam stara,
Pri šest tisoč let;
Vino Noe sadil
Ni te blo po pred,
Solnce te je hotlo speči,
Morala sam ti priteči,
Kak gospod li moraš bit?

Vino:

Voda da češ biti
Bodi ti gospa!
Kdor me hoče piti,
Modro naj ravna:
Mero naj ima to pravo,
Z vodo mešat' me je zdravo,*
Al' na mizi naj se stri!

Opazka. Tekst i melodija ove pjesme stara je. Tekst je popravio biskup Slomšek god. 1833, melodiju pako objelodanio je isto tako kako narod pjeva Matija Ahacel (vučenik u Celovskih viših šolah) u svom djelu: „Koroške ino Štajerske pesme"; drugi natis štamp. god. 1838. u Celovcu.
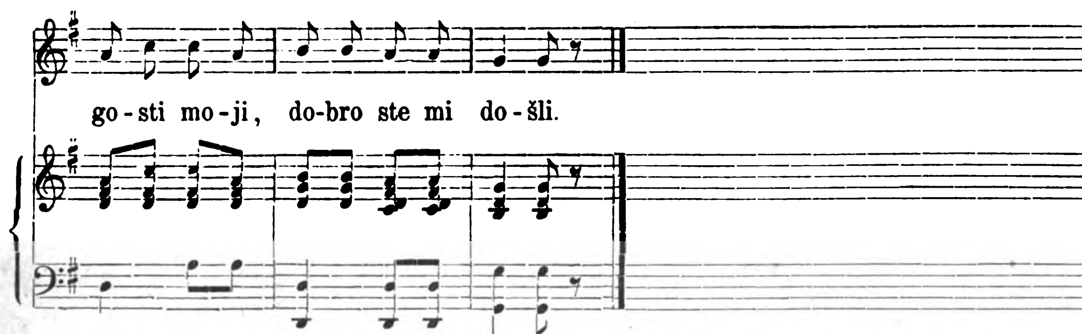
1387. Napitnica.

Andante ♩ = 69. Iz Požege. *(Napjev ukajdio K. Katinelli.)*

Go - sti mo - ji, go - sti mo - ji, do - bro ste mi do - šli; go - sti mo - ji,

* U Luke Milovana „Sličnorečnosti" (izdao Vuk god. 1833. u Beču) nalazi se slični savjet:

„U mjesecu, koji ima r-ci,
Čisto vino piti, vele Grci,
Akol' r-ci u mjesecu nije,
Onda nek se s vodom vino pije."
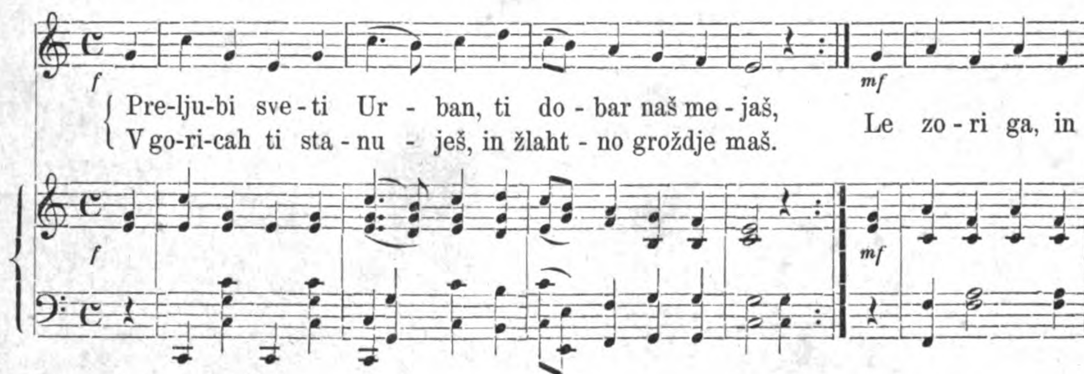

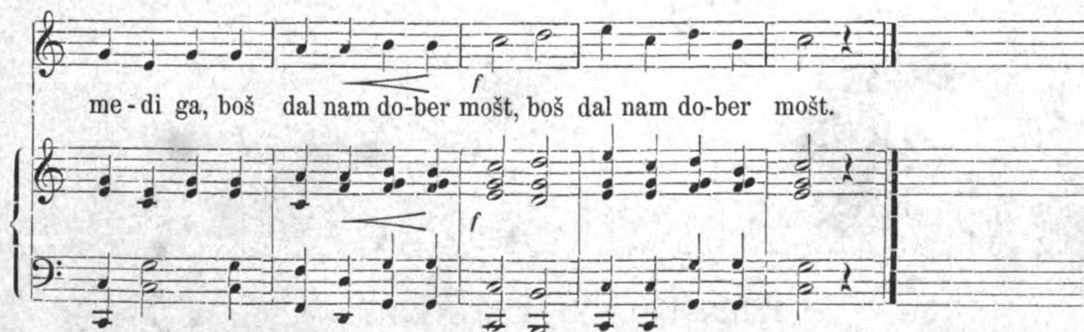

|:Gosti moji, dobro ste mi došli!:|
Zdravi došli, a zdraviji pošli!
Bog vam dao zdravlje i veselje,
I svû dragu polag svakog želje;
Osim toga za ljubovcu snašu,
U to ime punu pijem čašu!

(Iz Deželićeve pjesmarice.)

1388. Urbanova napojnica.

Allegro moderato ♩ = 108. Iz Celovca.

Preljubi sveti Urban,
Ti dober naš mejaš,
V goricah ti stanuješ.
In žlahtno grozdje maš;
Le zori ga, in medi ga,
|:Boš dal nam dober mošt:|.

Veselo te na hribce
Vsak kmetić počasti,
Okolj podobe tvoje
Rad brajdo naredi;
Le varji nam, oskerbi nam,
Gorice žlahtne sad.

Vsak priden kmetić skerbno
Vinograd okopá,
In h svetimu Urbanu
Se v gorco rad poda;
Pogledat gre, kak kaže sem.
Alj čepek se derži.

Iz gorce v gorco gleda
Alj Urban zeleni;
Vesel mejašu kaže,
Kdar zelen plajš dobi.
Povabi ga, da b' v hramek šla,
In pila vsak en glaž.

Po svetimu Miheli
Tergatev dobra je,
O svetomu Martini
Pa vinca kersti se;
Le pijmo ga, hvalmo Boga,
K' nam dobro vince da.

Na zdravlje vsih Slovencov,
Naših prijatelov,
Posebno pa Dolencov,
Urbana sosedov:
Nalijmo mi, popijmo vsi,
Slovence Bog živi!

(Slomšek „Šola vesela lepoga petja“ Celovac g. 1853. p. 54.)

Opazka. U Hrvata i Slovenaca običaj je da se na Martinje mošt krsti, što biva na ozbiljno-šaljivi način. Evo priobćujem takav „Obrazac za krštenje mošta“.

Ti dolaziš mošte pred naše lice, da se krstiš! Jel da? — Dolazim.

Kaži ali nelaži! Je li istina, da si obsednut svakakvimi nečistimi duhovi? U tebi je osa i pčela, muha i mušica, žaba i mrava, i svakakvog drugog ležećeg i plazućeg, letećeg i puzećeg, skakajućeg i gmižućeg gada i smrada. Zato su te strogo kaznili, da se očistiš. Bacali su te u škafe i brente, moštilom su te gnjavili, pak u bednje hitali, u njih su te mužeki blatnimi nogami sa dugimi nokti, u zamazanih gaćah, kao vrag svoju mater nemilo gazili, dreckali i gnječili. Ali to sve nije ništa koristilo, morali su te još prešom tiskati, da su ti kosti pucale, i krvavi pot iz tebe curio. Još se nisi popravio; zato su te bacili u duboki lagev, nebi li te bar tamnica popravila.

Ali ti si tamo u njoj bučio i mrmljao kao stari medvjed, te da te nisu čuvali dobri stražari, odavna bi bio već utekao. Kaži mi mošte, jesi li već došao k pameti i jesi li se nakanio proći nečistoće, te okaniti se razuzdanog života, da postaneš vriedan i dostojan primiti sveti ovaj današnji obred? — Jesam.

Ti si svadljivica jako naprasit, i zločeste čudi, nagoniš ljude na svadju i kavgu, po cesti ih valjaš, u grabe bacaš, glave im lupaš, na potok ih mamiš, na nemir i neslogu potičeš. Ti se u željudcu svadjaš, na polje bježiš, te tako sobe i hodnike, odielo i pokućtvo okaljaš. Čuješ li mošte! hoćeš li i nadalje u svadje svoj nos zabadati, i takova pogrdna i bogumrska diela činiti? Kaži po istini, hoćeš li se toga okaniti? — Hoću. — Mošte! mošte! Ti živiš bludno i raskošno, koliko si putah već gospodične zdenčeve u svoj stan primio i s njimi se kriomice družio. Pomisli si samo, da se takov život ne pristoji za onoga, koj je izabran, da nam predstavlja krv našega Spasitelja.

Hoćeš li se dakle okaniti bludnog življenja i proći se zdenčevih kćerih? — Hoću.

Obvežuješ li se dakle, da ćeš od sada razigravati srdca, zbijati šale, kriepiti tielo, veseliti družtva, hrabriti junake, tješiti žalostne i nevoljne, a proći se vraga i lukavštine? — Hoću.

Hvalimo ti dakle svemogući Bože, što si naplatio dugotrajni trud našeg vriednog domaćine, i blagoslovio djelo marljivih težaka, kopača i rezača, vezača i birača, spravljača i prešača, i što si iz ovoga nečistog i nemirnog nevjernika napravio čistog i kriepkog, mirnog i poslušnog sina. Molimo te ujedno, da ga nadahneš dobrim i čistim duhom, da mu više ne naškodi mamljenje onog prokletog kuplera zdenca, nego da ostane čist i nevin, i da se nepokvari, već da bude jak, dobar i miran, kao što su mu bili njegovi djedi i pradjedi, izim onoga grintavoga djeda od godine 1864., koji nije nikad pokazao veselога lica, nego se je uviek držao kiselo i odurno, kao da ga Tvoje sveto sunce nikad obasjalo nije. Usliši pobožnu ovu molitvu, o milostivi Bože, kako sada, tako vazda i uvieke po Bakosu gospodinu u vinu, svetomu Martinu i duhu vinskom. Amen.

Mošte stupi napred, da te krstim!

Mošte! Ja te krstim na vino! U ime Bakusa Otca vina, i sv. Martina, i Duha od koga se mošt kuha. Amen.

Evo ti svete soli, da od tebe glava nikad ne boli. Amen. Mir budi uviek s tobom. Amen.

Da budeš uviek pun duha i jakosti. Amen. Effeta! to će reči otvori se i putuj novim putem, jer je sada krst obavljen.

1389. Litanije dobrovoljne.

Iz Zagreba. *(Oko god. 1840.)*

Jedan. *Recitativo.* **Svi.**

Go - spo - dar do - bar dan. Go - spo - dar do - bar dan!
Go - spo - ja sve jed - nak. Go - spo - ja sve jed - nak!
Go - spo - dar pri - mi nas. Go - spo - dar pri - mi nas!
Go - spo - ja slu - šaj nas. Go - spo - ja slu - šaj nas!

Jedan. Svi.

Krč-mar ti naš vin-ski. Po-slu-ži ti nas!
Krč-ma-ri-ce dvorki-nja. „ „ „
Du-ha na-ša vin-ska. „ „ „

Jedan. Svi. Jedan. Svi.

Dobra kap-lji-ca. O-krie-pi ti nas! Do-bra ju-ha s rižka-šom. O-krie-pi ti nas!
Dobra du-hi-ca. „ „ „

Jedan. Svi. Jedan.

Do-bra go-ve-di-na s hrenom. O-krie-pi ti nas! Do-bro ze-lje s' sla-ni-nom.
Do-bar gu-laš s pa-pri-kom.

Svi. Jedan. Svi.

O-krie-pi ti nas! Tu-sta gu-ska s mlin-ci. O-krie-pi ti nas!
„ „ „ „ Do-bra pe-če-ni-ca. „ „ „ „

Jedan. Svi. Jedan.

Do-bra ša-la-ti-ca s jaj-ci. O-krie-pi ti nas! Dra-gi pe-har-ček.

Svi.

O-krie-pi ti nas!

Dragi poliček. Draga holbica. Dragi sajtliček. Draga kapljica. Draga čuturica. Dragi barilec. Dragi srabljivec. Okriepi ti nas!

Jedan. Svi.

Zmož-na ja-kost vin-ska. Bu-di s na-mi sva-ki čas!
Zmož-na krie-post vin-ska. „ „ „ „

Jedan. Svi.

Dra-gi tr-sek. Po-mo-zi ti nam!

Dragi grozdek. Draga jagodica. Draga vožica. Bratek peharček. Sestrica majolika. Brenta grožđja. Pomozi ti nam!

Jedan. Svi.

Od hma-njeg zra-ka pri trs-ju. O-slo-bo-di nas go-spon!

Od maloga priroda. Od prazne posude. Od praznog polića. Od praznog pehara. Od praznog barilca. Od praznog srabljivca. Od prazne čuture. Od lakomice žedne. Od prazne butelje. Od pesje govedine. Od nekosanih bržolic. Od privoza mesa. Od nekuhanih buč. Od lepuhove šalate. Od borove kave. Oslobodi nas gospon!

Jedan. Svi.

Oh, krč-mar, ko - ji od - na - šaš fla - ši - ce. Smi - luj se nam!
Oh, krč-mar, ko - ji od - na - šaš ku - pi - ce. „ „ „
Oh, krč-mar, ko - ji od - na - šaš zde - li - ce. „ „ „

Jedan. Svi. Jedan.

Sve-ti, sve - ti, sve - ti. Tmi - na je u kle - ti. Nek po - slu - ži nas svig-dar.
Oj, Mi - o naš ključar. Ne - o - sta - vi nas nig-dar.

Svi.

Nek po - slu - ži nas svig - dar. Nek po - slu - ži nas svig - dar.*

1390. Napitnica.

Larghissimo 𝅗𝅥 = 40. Iz južne Bugarske.

patetico *marcato* *f* *f*

Mno - ga - ja, mno - ga - - ja, mno - ga - ja lje - ta

patetico *f* *f* *marcato*

f *cresc.* *ff*

mno - ga - a - ja — — lje - - - - ta!

f *cresc.* *ff*

Opazka. S divnom ovom melodijom htjedoh narodne proizvode zaključiti, te ju zato nisam uvrstio k drugim takvim napitnicam.

* Ova se pjesma pjeva obično kod krštenja mošta i to jednogrlice (unisono).

1391. Napitnica.

Allegro agitato ♩. = 92. Iz Srbije. *(Tekst i napjev od Nik. Gjurkovića.)*

|:Tko med nami žena nije,
Već u družtvu sokol siv:|,
|:Taj nek čašu svu izpije,
Ma ne ustô s mjesta živ:|.

Za malo nam život traje,
Dok trenemo nema nas;
U veselju ko pristaje,
Tom ne siedi brzo vlas.

Zato braćo tkogod neće,
Da pristupi u naš krug,
Ne imao nikad sreće,
Nit nas bio vieran drug.

(Iz moje sbirke tekstova.)

* Nikola Gjurković bio je agenat kod dunav. parabrodskog družtva, te je kao takav u Zemunu, u Pančevu, u Osieku itd. živio. Gjurković njekoliko je pjesama (koje su danas popularne) spjevao i odmah im napjev dodao, a nije bio muzikalno naobražen.

1392. Napitnica.

Allegretto ♩ = 92. **Iz Visokoga.** ***(Tekst i napjev od Vatr. Vernaka.)***

f Oj hr - vat - ske dič - ne go - ri - či - ce, gdje-no ra - stu lje - po - te dje-
recitativo

vi - ce. Aj za - što li, aj ne bi mi dje - voj - či - ce lju - bi - li. **Pripjev.** Aj za - što li, aj
p *f* *p* *scherzando*

ne bi mi ruj - no vin - ce pi - li?
f *rit.*

Oj hrvatske dične goričice,
Gdjeno rastu ljepote djevice.
Aj zašto li, aj ne bi mi
Djevojčice ljubili.
Pripjev. Aj, zašto li, aj, ne bi mi,
Rujno vince pili?

Naši djedi rujno vince pili,
Naši otci majke su ljubili.
Aj zašto li, aj ne bi mi
Majčice obljubili? *Pripjev.*

Naš je narod vazda hrabar bio,
Pa je uz to rujno vince pio.
Aj zašto li, aj ne bi mi
Vazda hrabri bili?

Daj svim Bože sreću, gdje se tuku,
A još k tomu čašicu u ruku.
Aj zašto li, aj nebi mi
Sreću njima želili?

Za našega sjevernoga strica,
Nek se puni svakoga čašica.
Aj zašto li, aj nebi mi,
Stričeku nazdravili?

Za naš narod i za sve Slavjane
Da pod njimi svaki dušman pane,
Aj zašto li, aj nebi mi
Slavjanom nazdravili?

Još tu čašu radostno izpiti,
Tebi N. zdravicu nazdraviti.
Aj zašto li, aj nebi mi
Za te čašu izpili?*

(Iz Deželićeve pjesmarice.)

1393. Napitnica.

Allegro ma non troppo ♩ = 112. Iz Slavonije. *(Napjev i tekst od M. Oreškovića.**)*

mf

Drž' - te ča - še svi u ru - ci, a ti gaz - da vi - no vu - ci,
ča - sti go - ste, dok ne sva - ne, dok ti ar - dov ne u - sah - ne:

f *mf*

On - da gaz - da lah - ku noć, Bog ti bi - o u po-moć.

Drž'te čaše svi u ruci
A ti gazda vino vuci,
Časti gosti dok ne svane
Dok ti ardov ne usahne:
Onda gazda lahku noć,
Bog ti bio u pomoć.

Deder gazda goste služi,
Da te koji ne naruži,
I napuni čašu svima,
Da pijemo zdrav'cu vina.
Zdrav nam gazda ti budi,
Pak nas opet ponudi.

Za veliku slavu našu
Sad u ruke svaki čašu,
Zašt' da mi se tud pečemo,
I u novac sve tečemo,
Hitro složno pijmo sad,
Koji ima vince rad.

* Visočki župnik Vatroslav Vernak (umro 20. srpnja 1863.) bio je velevriedan glasbeni diletant, koji je, čim je kajde i nješto skladbouke naučio, njekoliko liepih sborova sastavio. Ovu je pjesmu kao djak spjevao i napjev joj nadao oko godine 1840, kada jošte kajde poznao nije.

** Vidi opazku kod pjesme „Prag je ovo milog Srbstva".

Baš je braćo Božja volja,
Da nemože biti bolja;
Osta čisto prazno staklo,
I vino se već izmaklo;
Sladko smo ga popili,
I u grlo salili.

Sada opet nek se toči,
I to gazdi baš na oči,
Ma se zato on ljutio,
I sebikar naškodio;
Mi ćemo se veselit,
Još k otomu jest i pit.

Svud je dobro, novca gdi je,
A najbolje gdje se pije;
Nisu dobra sva u raju,
Jerbo tamo pit ne daju.
Na nebu je slavni raj —
A na zemlji kelneraj.

Danas jesmo, sutra nismo,
Do godine Bog zna gdi smo,
Pitat će nas, gdje smo bili?
A nismo se ni napili.
Pijte braćo, dok ima,
Nek se nitko ne štima.

Mi smo ljudi kratka vieka,
Još da nema toga lieka,
Bog i duša! svi bi ljudi
S mnoge brige bili ludi.
Deder da se kucnemo;
I da vince gucnemo.

Tako, mila braćo, valja,
To je našeg gazde volja,
Svaki neka dobro muze,
Otari mu bližnji suze,
Pak se spremi, i drugu
Bacit koju još tugu.

(Iz Deželićeve pjesmarice.)
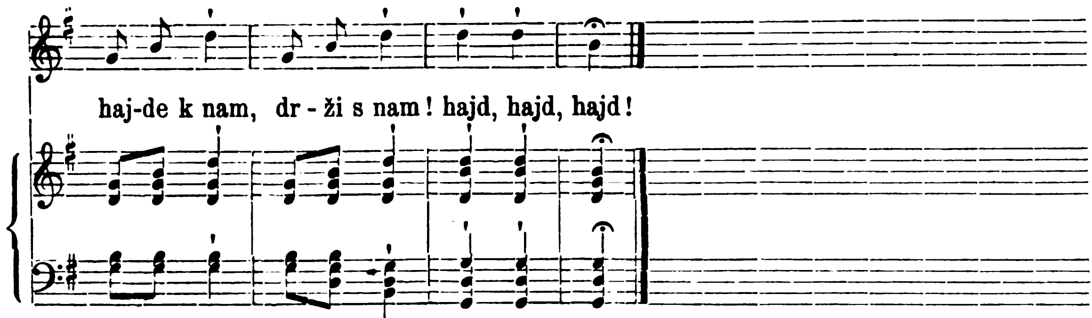
1394. Napitnica.

Allegro ma non troppo ♩ = 112. *(Tekst i napjev od Ilije Okrugića.)*

Kom' slavskih u ži-lah plam-te-ći krv vri-je, kom' srd-ce ju-nač-ki u grudih još bi-je!

Pripjev.

Taj k nam nek pri-stu-pi u ju-nač-ki krug, nek ru-ku nam da-de i bu-de naš drug! Haj-de, k nam, hajde k nam, haj-de, haj-de,

Kom' slavskih u žilah
Plamteći krv vrije,
Kom' srdce junački
U grudih još bije:
Prip. „Taj k nam nek pristupi
U junački krug,
Nek ruku nam dade
I bude naš drug!
Hajde k nam'! hajde k nam'!
Hajde! hajde! hajde k nam'!
Drži s nam'!
Hajd! hajd! hajd!"

Koj dom, rod svoj ljubi
Vrh svakoga blaga,
Koj rad mu pomaže
Iz svijuh viek snaga':
„Taj knam nek pristupi, itd.

Koj gotov je sgrabit
Mač oštar, zeleni,
Pobit se i umrjet
Za dom, rod mileni:
„Taj k nam' nek pristupi itd.

Koj svakog Slavena,
Nariečja mâ koga —
Bez razlike ljubi,
Kó brata viek svoga;
„Taj k nam' nek pristupi itd.

Koj god jeste takov,
Taj lati se čaše,
Pokucni i pjevaj!
Bog živi što j' naše!
Dom, rod naš nek živi,
Svak' slavski brat, drug!
Slavenke nek živu
I bratski naš krug!
Živili! Živile!
Mnoga ljeta živili!
Živili!
Ži - vi - li!

A koj takov nije
Taj nek se izgubi,
Nij' vriedan da pije,
Slavenku da ljubi!
Nij vriedan da živi,
Nij' brat naš, ni drug,
Već izrod je hudi,
Kužeći naš krug!
Van s njime! Van s njime!
Van s njim! Van s njim!
S njime van!
Van! Van! Van!

(„Sriemska vila" Ilija Okrugića; št. g. 1863. u Osieku.)

1395. Sabor veselosti.

Allegretto ♩ = 92. *(Tekst i napjev od Ferde Rusana.)*

p *animato* *mf*

{ O kak žur-no gi - ne o - to na - še vrie-me,
{ ka - no mu-nja si - ne, pa mahom i mi - ne.
Jed-va što nas bo - lja

p *animato* *mf*

* Ilija Okrugić, župnik u Petrovaradinu, mnogo je vrlo krasnih pjesama spjevao, njekojim i melodiju dodao, a nije se u glasbopis razumio.

più lento rall.

ve-se-lo-sti vo-lja u srd-cu raz-dra-ži, već na po-lje tra-ži,

f più lento rall.

a tempo riten. a tempo

gi-ne ka-no jek, gi-ne ka-no jek, jek, jek, jek, ka-no jek.

f a tempo riten. energico

Predsjednik.

O! kak' žurno gine
Oto naše vrime;
Kano munja sine
Pa mahom i mine.
Jedva, što nas bolja
Veselosti volja,
U srdcu razdraži,
Već na polje traži,
|:|:Gine kano jek.:|:|

Poklisari.

Veselosti mila!
Kam ćeš sad od vina?
Tu je vjekom bila
Tvoja domovina.
Dok nas jošter svuda
Jedra nose uda.
Dok nam jošter hitra
Krv u srcih titra,
|:Drž' se nas uviek:|
Št! št! Kada nas u crnu
Obaviju tmicu,
Nad nami nagrnu
Studenu zemljicu;
Neće biti čaša,
Niti malo časa
Pogledat na tvoju
Čara punu boju.
Svemu bit će kraj.

O ti vrhu svega
Gode naš predragi!
. . . .*
O životu blagi!
To je onaj tabor,
To veselja sabor,
U kome se resa
Trsova pretresa,
Gdje je slavi raj.

Predsjedniče visi
Tja do neba slavu,
Nek pada što visi
U veselja dravu.
Predloži nam milo
Veselosti bilo,
Kako da se vrle
Nje uredbe grle,
Dok smo jošter tu.

Predsjednik.

Kad marljivost rodne
Blagosliva čaše,
Cielivanju shodne
Kô i naše snaše;
Onda svaki ima
Bilo ljeto, zima
N'je mignuće svako
Poslušat ovako,
Dok smo jošter tu.**

Poklisari.

. . . . .*** Živio! taj je
Zahvatio klina,

* U mjesto pieva — zviżda se.
** Predsjednik izpije čašu.
*** Pljesnu dva put dlan o dlan.

Liep nam primjer daje
Kô da je učio Plina.
Pucaj, drž se malja,
Bum* i to valja,
Da potomci znadu,

U kom ječi gradu
Stare sloge glas.

Hukmo . . . . .** i mi
Sad u naše ruke,
Sa silami svimi

Podat se u muke.
Da nam jedne misli
Makar i pokisle
U veselju služe,
Dok nam cvatu ruže
Kucni eto nas.

Opazka. Ferdo Rusan, c. k. poručnik (umro g. 1879. u Belovaru) najvrstniji naš bard novijega vremena, spjevao je puno patriotičkih i drugih pjesama, koje su mal ne sve narodnimi postale. Izim tanburice nije nikakvo glasbalo znao, niti se je ma i samo ponješto u kajde razumio. Kao naturalistički pjevač izumio si napjeve za svoje pjesme, dapače skrojio je čak i njekakvu spjevoigru, o kojoj ću na drugom mjestu govoriti.

1396. Oproštaj veseljakah.

Andante con moto ♩ = 80. (*Tekst i napjev od Ferde Rusana.*)

Do-ba zri-je, u-ra bi-je, ra-stat nam se bude sad,
svak' na svo-je sta-ze mni-je, tak ve-se - lja zvo-ni sat.
Sie-ke mi-le, bra-ćo ot - ci — —, sa-kup-lje-ni do-mo-rod - ci,

* Udari šakom u stol.
** Huknu dvaputa (hu! hu!) u šake.

dim. p

mrž-nju, za - mjer i ne - na - vist, o - go - vo - - re hit-mo ta,

f dim. p cresc.

f dim. p

s tim o-skvr - nit sviet-lu za - vist, to bi bi - - la gre-ho - ta.

f dim. p

Doba zrije, ura bije
Razstat nam se bude sad,
Svak' na svoje staze mnije,
Tak veselja zvoni sat.
Sieke mile, braćo, otci,
Sakupljeni domorodci
Mržnju, zamjer i nenavist,
Ogovore hitmo ta,
S tim oskvrnit svietlu savist,
To bi bila grehota.

Tračno sunce ništ ne daje
Za ognjište ljenosti,
Sladka radost, kratko traje,
Štujmo njene vriednosti.
Sviet ustaje, opet pada,
Sve k promieni teče sada,
Gore kak je, to ne znamo,
Samo da će bit nam kraj,
Dole kak je, eto znamo,
Gradit valja žitju raj.

Prijateljstvo, ljubav obća,
Prvi sreći dižu svod,
Bez tih vlada, grieh, samoća,
Tužan to je svieta hod.
Zviezdo našeg ovde bitja,
Žezlo sladjeg duhožitja:
Vodite nas dne i noći,
Putem vruće ljubavi,
Da nas svaki teb' u oči,
Sretno život probavi.

Ime nam je svim Hrvati,
Obraz taj je knjizi star;
Sam Lucifer nato piri,
Jer je sveta s neba stvar,
Sastasmo se ko Hrvati,
Razstat ć'mo se ko Hrvati,
I kada nas smrt namiri,
Kad nas ovde neima već,
Ostat će mo još Hrvati,
Tja do groba to će reć,

S Bogom sada kućo, dvori,
Domaćino s tobom Bog,
Koj nas danas tak' podvori,
Dneva božtvo hvali tog.
Ruke evo tebi naše,
Sveza hvale da ih paše,
Ta nas struka k sreći veže,
Pruž'mo s' ruke zmedj nas svak,
Sve nezgode odtuj bježe,
Gdje se srdca slažu tak,

Bratska ljubav čvrsta sloga,
K blagostanju krče put,
Svadje, buna i nesloga,
U propasti grnu kut.
Složno dakle svak nek pazi,
Da nas sila ne pogazi.
S tim ostav'mo stan ov vriedni,
Sve dobro mu Bože daj.
S Bogom braćo, bud'mo jedni,
Dok nas život krepi taj.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1397. Zdravica.

Allegretto ♩ = 92. (*Tekst i napjev od Ferde Rusana.*)

Budmo bra-ćo do-bre vo-lje u o-vo-mu kru-gu, za-bo-rav-mo sve ne-vo-lje, i svu na-šu tu-gu. Da-nas bo je takav dan, bježte bri-ge sve na stran; haj, huj, daj Bo že, vince pi-ti da s' mo-že, haj, huj, daj Bo-že, vince pi-ti da s' mo-že.

Budmo braćo dobre volje
U ovomu krugu,
Zaborav'mo sve nevolje
I svu našu tugu.
Danas bo je takav dan,
Bježte brige sve na stran.
|:Haj, huj, daj Bože,
Vince piti da s' može!:|

Jer je vince i pjesmice
Za vesele ljude,
Sim se broje i ženice
Radost da uzbude.
Danas bo je takav dan,
Bježte brige sve na stran!
|:Haj, huj, daj Bože,
Vince piti da s' može!:|

Prem da vince mnogu tajnu
Sve bez sudca 'zbija,
Kuje ljubav uru krajnu,
Ipak da se pije.
Danas bo je takav dan,
Bježte brige sve na stran!
|:Haj, huj, daj Bože,
Vince piti da s' može!:|

Dižmo dakle sad kupice
Pune trsodara,
Za napiti svim zdravice,
Rieč je gospodara.
Danas bo je takav dan,
Bježte brige sve na stran!
|:Haj, huj, daj Bože,
Vince piti da s' može!:|

Živio nam N . . . . mili
Na mnogo godina,
Zadovoljstvo da te krili,
Želja jest jedina.
Punom čašom sad da znaš
Običajnu hvalu daš,
|:Haj, huj, daj Bože,
Vince piti da s' može!:|

Medju nami i doljnimi
Leži brvca kratka,
Kucnimo se, smrt nas spremi
Jednom bez povratka.
Punom čašom sad da znaš,
Običajnu hvalu daš,
|:Haj, huj, daj Bože,
Vince piti da se može!:|

(Iz moje sbirke tekstova.)

1398. Družtvenica.

Allegretto ♩ = 92. *(Tekst i napjev od Ferde Rusana.)*

mf Haj-de dru-zi vuc'mo kaplje, pa na-her-mo na-še ka-pe,

nek se ču-je, vi-di sa-de, tko se svie-ta u-žit zna-de. Ne-gle-daj-mo

na tvr-di-ce, ni bre-za-ste co-pr-ni-ce; *p* jer-bo družba o-na sni-va,

p da u ja - mi drug-če bi - va, jer-bo družba o - na sni - va, da u ja - mi drug-če bi - va, *f* da u ja - mi drug-če bi - va.

p

f

ff
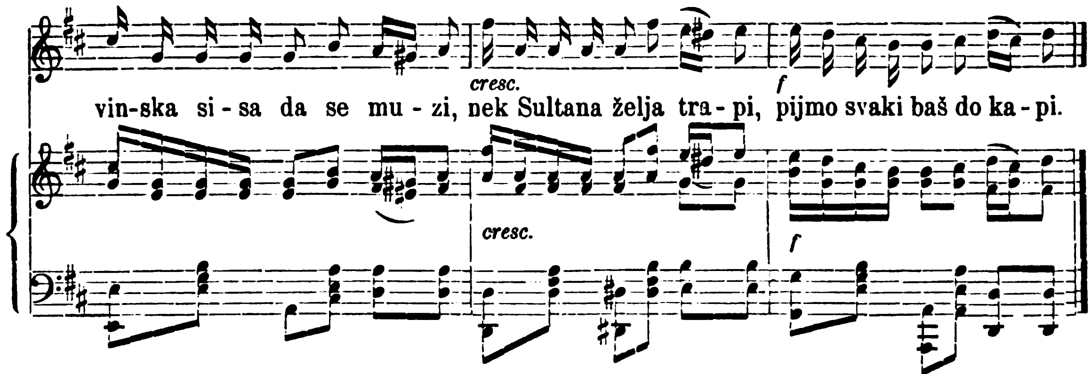
Pripjev.

p Mi na suprot dne i mra-ku, ka - no pti-ca u svom zra-ku

p

cresc. ži-vjet hoć'mo u slo - bo - di, *f* složno piti dok koj ho - di. *p* Saku-pljeni dakle dru - zi,

cresc. *f* *p*

1. Hajde druzi vuc'mo kaplje,
Pa nahermo naše kape,
Nek se čuje vidi sade,
Tko se svieta užit znade.
Ne gledajmo na tvrdice
Ni brezaste coprnice,
Jerbo družba ova sniva
Da u jami drugčje biva.

Pripjev:
Mi na suprot dne i mraku,
Kano ptica u svom zraku,
Živjet hoćmo u slobodi,
Složno piti dok koj hodi.
Sakupljeni dakle druzi,
Vinska sisa da se muzi,
Nek sultana želja trapi,
Pijmo svaki baš do kapi.

2. Mučno skupac posti, pati,
Novce trpa, nemre spati,
Ako koga i podvori
Aždajom ga već potvori.
Takav čovjek za nas nije,
Pošto već u žitku gnije.
Magare se stričkom siti,
On se ne zna dobra žiti.

Pripjev za 2., 3., 4., 5., 6. i 7. kiticu.
Mi na suprot dne i mraku
Kano ptica u svom zraku
Živjet hoćmo u slobodi,
Složno piti dok koj hodi.
Dakle N . . . naš ljubezni
Tvoju čašu sad izprazni,
Sreća, zdravlje i veselje
Nek izpune tvoje želje!

3. Strašivice nek odlaze,
Ak se koji tu nalaze.
Što nam samo snagu ruju,
Domovini sreću truju
Čim zašvasti grana suha,
Kano zeci dižu uha,
Čim im burna udri ura,
Al eto im puna tura.

4. Mnogi goso od ponosa
Dalj ne vidi od svog nosa,
Poznat valja po oholu,
Što je slično jednom volu,
Kano žaba Ezopova
Rad bi korak nad kopova (?),
Tu se prči, tu se koči
Ne zna vladat noge, oči.

5. Nit onakih ne trebamo,
Ki na pleme škilje samo,
Kod tih više prnjak vriedi,
Neg pod prnjkom srdce sriedi,
To su druzi, zbor u gaju,
Štono kvar kvar svud kraktaju,
Daj mu samo struku zlata,
Izdati će dom i brata.

6. Polutani kruhoždere,
Vi uskoci, oj nevjere,
Odpadnici, vid vam manjka,
Nu zašto vas rodi majka?
Čujte da vas nitko neće,
Svaki hrdju na vas meće.
Ajdte skakat svi u Dravu,
Bolj' će bit' po vašu slavu.

7. Tko šta hoće nek blebeće,
Nek nas kudi, kreće pleće,
Zato zviezda ništ ne haje,
Ako pseto na nju laje.
Neka ludi ljudi blude,
Nek se hrustit prot nam trude,
S lati zmija plod ne trusi,
Ak jezikom kraj njeg brusi.

8. Rodoljubci su najbolji
Što u sreći i nevolji
Za ognjište sve ne žale
Poginuti bez sve šale,
Oni traže mjesta skoku,
Ak'prem da su trn u oku;
Jerbo ljubit kane majku,
Od nje odbit pakla hajku.

Pripjev: Niti sila jednog kana,
Niti buka vatikana,
Nemogu nam zabraniti,
Ovako se pozdraviti:
Neka živu one strane,
Što narodnost svoju brane,
Bog poživi pravoljube
Što svoj dom i jezik ljube!

(Iz moje sbirke tekstova.)

1399. Izpoviednica veselosti.

Moderato ♩ = 100. (*Tekst i napjev od Ferde Rusana*)

mf

Pri - je jo-šter ne-go se to družtvance ra - zi-dje, ni-kom ni - je o-du - ze-to

da baš sam o - ti - dje. Tko si kra - ti vi-nom ča - še i ra - do - sti bi - tje,

ne u - ži - va slad-ke ča - se, ne zna što je ži - tje.

Svi.

p

Tko šta ho - će ne-ka mni,

poco a poco cresc.

gdje je ra-dost tu smo mi; tko šta ho - će ne - ka mni, gdje je ra-dost tu smo mi.

p cresc. ff

Stola ravnatelj.

Prije jošter nego se to
Družtvance razidje,
Nikom nije oduzeto
Da baš sam otidje.
Tko si krati vinom čase
I radosti bitje,
Ne uživa sladke čase,
Ne zna što je žitje.

Svi.

|:Tko šta hoće neka mni
Gdje je radost tu smo mi.:|

Stola ravnatelj.

Red je Franjo, dajda lati
Ovu kupicu s vinom,
Bog ti trude tvoje plati
Dajda izpi, pa natoči
Bližnjemu medjašu,
Dok se sjetim, što će doći.
Napuni mu čašu.

Svi.

|:To nam šaptni mimogred,
Jer je došo do njeg red.:|

Franjo sam.

Čuj medjaše što govore,
To nas ne pobije,
Sud je puko iza gore,
Redom da se pije.
Gledaj kak' se u dno toči,
Sve u prkos vodi,*
I ti zbulji k nebu oči
Sve po staroj modi**

Svi.

|:Pravo pravo druže naš
Junak pravi ti si baš.:|

Stola ravnatelj.

Komu nije baš do volje
To naše veselje,
Družtvo koji traže bolje,
Spavat nek se sele.
Mi želimo bez ponosa
I nezriele dike,
Da nam pere lozorosa
Srdce i jezike.

Svi.

|:Tko šta hoće neka mni,
Gdje je radost tu smo mi.:

Predsjednik: **„Red je Stievo" i t. d. kao i prije sve do kraja, i tako se pjeva doklam se svi obrede s tom samo razlikom, što predsjednik svaki put drugi i drugi stih izpjeva prije nego kaže: „Red je N . . . dajda lati i t. d." — Evo za izbor stihovah:**

Njeki grade po oblaku
Palače i dvore,
A kad tamo svi u mlaku
Već im se pretvore.
Nove škude i cekine
U prnjčiće druždu,
A na Božić valjankine
Ti koštice ruštu.

Njeke opet brazgotine
Častohlepne muče,
Jer im sreća domovine
U srdcu ne tuče.
Od igrah ih, ko iz bala
Kesa prati loša,
Narodnosti ka neb' dala
Ni probita groša.

Ne gledajte na takovo
U živici trnje,
Bez kukolja nikakovo
Ne rodi nam zrnje.
To je bolest, koja prti
Gatju starog vjeka,
Proti kojoj, osim smrti,
Drugog ne ima lieka.

Njeki pletu da tobože
K našem vode kolu,
I to samo, ah o Rože!
Pri veselom stolu.
Oti hoće sa jezikom
Judaša da kažu,
Što im mjerom prevelikom
Srdce, savjest lažu.

Njeki mudro opet proti
Zdravoj grieše glavi,
Da se razkoš samo kroti,
Bog sebičtva slavi,
Oni točno predložiti
Kane ljudma snieta,
Što ni bilo, nit će biti
Za ovoga svieta.

S rodom čuvaj jezik, vjeru,
Na rodbinstvo drži,
S njim se gosti, paz' na mjeru,
Samo s njim ne trži.
Ne zamjer'te, što zasieca,
Tak duboko Suada,***
Jerbo vino ludak, djeca
Istinu izbada.

Gdje ne vinca, ne veselja,
Nit radosti žara:
Pijmo vince, to je želja
Kućnog gospodara.
Kad nam jednom mrzle kosti
Smrtni krit će kamen,
Tad će i nam biti dosti,
Do viek vieka Amen.

(Iz moje sbirke tekstova.)

*** Natoči mu punu čašu.**
**** Izpije svoju čašu.**
***** Božica rečitosti.**

1400. Napitnica.

Andante con moto ♩ = 80. (*Napjev i tekst od F. Rusana.*)

f Slu - šaj - te me pri - ja - te - lji, da vam vriednost vi - na ka-žem, *mf* koj' ste njegvi

lju - bi - te - lji su - di - te me, je l' ja la-žem. **Pripjev.** (Svi.) *f* Ču-tu - ra sim, ču - tu - ra tam,

nek je sa - mo vinko s nam, čutura sim, ču-tu-ra tam, nek je sa-mo vin-ko s nam.

Slušajte me prijatelji
Da vam vriednost vina kažem,
Koj' ste njegvi ljubitelji
Sudite me, je l' ja lažem.
Prip.: |: Čutura sim, čutura tam
Nek je samo vinko snam. :|

Težko ide muž na polje,
Kada vina doma nije,
K poslu nema dobre volje,
Dok se prije ne napije.

Mudro ide plug po rali,
Smiešno orač brazde meće
Svoju muku ništ' ne žali,
Ak' s barilca se navleče.

Neće koscu trava padat,
Svaka žila s trudom trepi,
Zna on kupe dobro slagat,
Kada s vinom se okriepi.

Nezna pisar ništa peru,
Dok ga vino ne ogrije,
Zabi Turčin svoju vjeru,
Kada mu se vince smije.

Neće gusle muzikašu
Složno u rukuh poigrati,
Kad popije vina čašu,
Zna on strune prebirati.

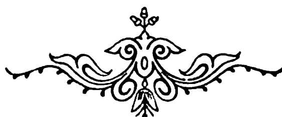
Isti vojak kada stoji
Tam gdje mnogim smrt se kroji,
Smrti on se ništ' ne boji,
Ako s vinom se napoji.

Dvojvrst svoje muke trpi,
Koga trieznog one biju,
Brže režu ženski srpi,
Kad se snaše ponapiju.

Nij tu tuge ni žalosti,
Kada gazda goste gosti,
Goste gosti bez žalosti,
Jesti piti dade dosti.

Anda braćo čašu pijmo.
Pijuć složno s' veselimo;
Bože živi gospodara,
Kuće ove poglavara.

(Iz Deželićeve pjesmarice.)

VI.

ŠALJIVE POPIEVKE.

(CHANSONS PLAISANTES.)

Svaki, koji sviet oštrim okom motri, mogao je opaziti, da glasbenici u obće imadu dar za humor, matematiku i igranje šaha,* dočim slikari rado filozofiiraju ili bar torlaju, pjesnici se pako rado iztiču kao govornici, političari, pa i mačem u ruci. Poslovice: „Dobar mužikaš ali hrdjav politik, loš slikar ali ugodan družtvenjak, pjesnik i junak", karakterišu doduše dosta dobro sposobnost i nesposobnost rečenih, ali ne kažu zašto ova ili ona umjetnost podpomaže razvijati ili uništiti dar za koju nuzstruku, to jest, zašto je skopčan s glasbom dar za matematiku i humor, s pjesničtvom govorničtvo i hrabrost i sa slikarstvom dar za psychologiju, metafiziku, logiku i t. d.

Dosada nije znanost mnogo za to marila, da uzrok toga pojava izpita, zato neću si ni ja utvarati, da ću zagonetku ovu posvema riešiti, ali budući ja sve ono, što na moju struku spada, ozbiljno promozgavam, to ću ovdje iztaknuti ono, što sam u toj stvari opazio, nadajući se, da će sposobniji od mene stvar na tanko izpitati, popuniti ili oprovrći. Bolje je i koristnije, da na kojem zemljištu nješto raste, ma iz početka i drača bilo medju koristnim biljem, nego da ostaje golo, pusto polje. Literatura onoga naroda, gdje se svaki smatra za klasika, isto tako ne ima budućnosti, kako ona, gdje neće nitko mnienja svoga izreći i rezultat svoga iztraživanja javnosti predati.

Glasba se osniva na njekoj vrsti više matematike: treptaji pojedinih glasova progresivni su, odnošaj razmaka (intervala) proporcionalan je, a slied glasova za melodiju i sudaranje više glasova za sazvuk matematična je kombinacija. Slušalac ima dakle (dakako i ne znajući da to čini) neprestano u duhu računati i prispodabljati razvijanje ritmičkoga motiva i melodije s rezultatom istih. Nu mnogo više, strožije i napeto nego li slušalac ima računati glasbar, koji glasove tvori, dovodeć treptaje pojedinih glasova i intervale u pravu proporciju. Neprestano vježbanje u glasbi, mora da razvija u čovjeka dar za matematiku, a jer mislim, da se i komus osniva na njekoj vrsti matematike, jer prava dosjetka predpostavlja dobru i oštru predomišljatost (Combinations-Vermögen) i jer pointa dosjetke leži u hotimičnom izkrivljenju rezultata proporcije: to djeluje glasba i na razvitak humorističkoga dara. Ako čovjek od naravi ne ima onu šaljivu žicu u sebi, tada ne pomaže ni nauk niti glasba, nu ja i ne tvrdim, da je humor od glasbe odvisan, već samo da glasba na razvijanje naravnoga humorističkoga dara upliva, pa mislim da to i naš narod njekako sluti, jer bez ikakvog razloga sigurno nije nazvao humoristički naravni dar šaljivom žicom ili šaljivom strunom. Ako pako narod razumieva pod izrazom „ima šaljivu žicu", takvoga tanburaša, guslara ili pjevača, koji humora imade ili šaljive pjesme znade, to je opet humor s glasbom u savezu.

Akademik J. Jurković nabrojio je u svojoj krasnoj razpravi „O narodnom komusu",** sve one jezične figure, koje mogu čovjeka na smieh potaknuti, dodavši svakomu pravilu i primjere. Na smieh može probuditi:

* Mimoišav Haydna i druge glasbenike starije dobe, od kojih se znade. da su dosjetke voljeli, hoću spomenuti samo našega Padovca, Rusana i dičnoga Frana Krežmu, koji su neizcrpljivi bili u pripoviedanju anekdota i pošalica.

** Vidi „Rad jugoslavenske akademije" kjiga IX. štamp. god. 1869.

a) Karikatura rieči t. j. smiešne izvratnice onomatopoeje: cmokati, ceriti se, čevrljati, klopotati, brundati, drndati, šušnuti se, njunjoriti, razkakotiti se, razkvocati se; u babe zubi boboću, u starca kosti grohoću. [frfljati, vrcati. cvrkutati, derati se, gundoriti, gnjevetati, čalabrčak, šćučunjiti, šušljetalo, utirišiti, cunjati. K.]

b) riečka (Wortspiel), t. j. rieči istoga kroja, kod kojih se promjenjuje ili naglas ili pojedina slova ili slovke: Lijep kao lijep (blato, kojim se omazuje plot.) Od vòde vóde, a od vina nose. Nije ovo opaklija već dobraklija. Ne daju mnogulje već rogulje. Nije umrla baba od korbe, već od prazne torbe. [Daj mi bože čabar glavu (mjesto: čabar blaga). Svetečina mesi (mjesto: mjesečina svieti). Nogova stola (mj. stolova noga). Čuturotvorac (mj. čudotvorac). Ove godine ne ima godine (kiše). U poke nema cvoke. Varka pred Marka (Der Hintere geht voran). Grozdne (grozne) suze lije — u se. K.]

c) Neobičajno sastavljene rieči: izjedipogača, izpičutura, nametpušaka, čaukoliza, pržibaba, majstora pletikotarica, kupikrastavčića, sjekirbaba, lažitorba, vrtirepa, stokuća, vucibatina, hlapimuha, svrzikapa, prišipetlja, pustolova, vrbopuca, čorporaza, ćorokuša, kučkodera. [brzoprst, cjepidlača, gaziblato, derigrlo, napniguša, oceravac, vazdagladnik, apa-drapa, sudopera, cicvaraš, troprojan, gluhoprča, deriguša, grabikapa, šipoder, šakopis (mjesto rukopis), šakatati (mj. aplaudirati), kruhožderac, torbonoša, kozjobrad, čičoglav, lomigore. K.]

d) Konsonancija (srok), asonancija, aliteracija, anominacija i polyptoton:* Izpod mire devet vire. Što kuc to muc. Udario tuk na luk. Ni vratiša ni platiša. Tele vele, koka malo, jagnje žao (te zetu jaje u torbu). Sluti, sluto, doslutit ćeš! Čorbine čorbe čorba. [Našišu po punišu, a tudjišu po ponjišu. Pisarev pisara pisarče. Golog . . a sijevala, golo maslo slijevala, a Radiču trop. Čorba čorbušta, popa posipušta. Kako otcu tako Šokcu. Ne mogoše pojedoše a ne ktješe sve popiše. K.]

e) Prevraćena fraza: Likom kogaopasati. U suho grožđje opremiti (upropastiti). Papak u ledinu zabosti (bjegati). Mehku postelju pod koga podvući (oblaskati ga). Za pojas koga zadjeti (biti pretežniji od njega). [Bubati (učiti se). Učit ću ga ja brojanice moliti (miran biti). K.]

f) Emfaza (prekriepki izraz): zaliepiti koga (čušnuti); razpaliti koga batinom ili buzdovanom (udariti); opuckati (pojesti); namjestiti komu kičmu (izbiti ga); ozebao po glavi (lud je); šarati (lagati); nakititi se (opiti se); udarala ga čutura po glavi (opio se). [nasamariti koga; odrapio je molitvu. Kada se je ovrhovoditelj dosta namrnjaukao, tada itd. —; namazati koga (nalagati), nacifrati koga (opiti ga). K.]

g) hyperbola i mioza (figura preko mjere uveličavanja ili umanjivanja): Ne bi ga poljubio ni kroz devet ponjava. Da je devet džigerica za paru, ne bi se hranio. Ne bi ga razumio ni tovar oraha. Dohvatio bi tarane s neba. Da ga objese, donio bi vješala kući (kolik je);

h) amfibolija, kojoj je kriepost u dvogubom znamenu ili smislu rieči: „Naidje nam liepe kišice, sad će sve iz zemlje oživljeti. — Ne pope! ta ne znaš, da su mi tri žene u zemlji.“ [Njekoliko dana iza potresa od 9. studenoga g. 1880, kada su zagrebački kućevlastnici porušene zabate (začelja) daskami oplatili, kazaše njetko: sada je težko u Zagrebu pametnu misao imati, jer je cieli grad daskami zalupan. — Konja valja biti a vola milovati. (Das Pferd sekire nie von hinten, den Ochsen nie von vorn.)];

* Tko hoće za sve ove figure imati valjanu definiciju, neka pročita knjigu prof. Luke Zime, koju je naša akademija izdala god. 1880. pod naslovom „Figure u našem narodnom pjesničtvu s njihovom teorijom.“

*

i) perifraza (figura u prenešom smislu): ljeskova mast (batine); lozova juha (vino); božji konj (magarac); ubraditi koga bez igle (opiti); podkovati bez klinaca (po tabanih izbiti); udario ga, kud se teoci vežu (po vratu);

j) personifikacija: Lezi kruše, da te jedem! Veseli se, torbo prtenjaro! Ide tebi racka zadušnica (kažu sliepcu).

k) prispodoba neočekivane sličnosti: Pijan kao zemlja ili sjekira (ili top) Gotov kao bos u trnje. Pouzdan kao vrbov klin. Drži rieč kao rešeto vodu. Pije kao dûga. Pliva kao crtalo. Pogleda kao seka na svatove. Napeo se kao svetčarski lonac uz vatru. Oguglao kao magarac šiljak. Pije kao orguljaš, a pjeva kao vol.

[Amo će spadati i paradokson (presenetka) lažljiv zaključak: Istina je, kao što dvaput dva — sedam. Čovjek ne živi samo da jede, već da i — pije (mjesto: radi). Davno je bilo — čak jučer. Junak — u zapećku. Danas živ i zdrav a sutra — oženjen. Triputa sam dasku odrezao, pa ipak je — prekratka. Svaka mu rieč — batine vriedi. K.] I go i bos i još mu je — zima. Ne bojim se, no me je — strah. Sačuvat će tajnu, dok se — s prvim ne sastane. Moja mati i njegova mati dvije su rodjene — žene. L. Zima.]

l) antiteza i kontrast (različje i protuslovlje): O moja sjerčana tojago! Sokol iz vranjega gnijezda. Ne puštaju ga u selo, a on pita, gdje je popova (najsigurnija) kuća. Nije za ćelava češalj, za slijepca ogledalo, za gluha svirač. Ne treba kvocati, nego jaja nositi. S konja na magarca.

m) metonymija (izmiena imena): Kad se digne kuka i motika. Koliki si veliki, a ne imaš gaćah (pameti). Ječam trči a rakija viče. [Bog zna tko će sada postati Mažuranićem (mjesto banom), reče njetko, kada se je Mažuranić zahvalio na banstvu.]

n) ironija, sarkazam i persiflaža (ujelica, podbodačica, rugalica): „Pokopaj najprije one, što si do sada pobio“, klasičan je odgovor kukavici, zaprietivšoj se njekomu, da će ga ubiti. „Pobij zube pa lezi u kolievku“, kada se tko hvali, da je mnogo mladji nego što je. [Neće mačka slanine. Mudra glava, šteta što je samo dvije noge nose. Vješt kao magarac u kantaru. Muha orala volu na rogu stojeći. Ide ni po zemlji ni po nebu (kaže se, kad se tko vrlo ponosi). L. Zima.] Govorili kaludjeri o seljačkih ljepoticah. Sliepac došuljavši se do njih, pozdravi ih sa „Pomoz Bog, prečastna gospodo!“ — Odkuda ti znaš, sliepče, da smo mi prečastna gospoda, zapita jedan od kaludjera. „Čujem to iz vašega liepoga razgovora“, primjeti sliepac. — Rišćanin kleo proroka Muhameda. Turčin ga za to tuži. Došav pred sud taji rišćanin, da je Muhameda kleo. Na to će kadija tužitelju: Vala ti nisi dobro čuo, jer čovjek koji tako štuje našega proroka kao što Jovo, taj ga i ne može kleti.“ „Evala kadio“, odvrati Mujo, pokloni se i otide. Nu jedva što je Jovo i Mujo na ulici bio, opetuje Jovo kletvu. „Slobodno ga kuni, reče Turčin, kunem ga i ja, kad ne nadjoh pravice.“

o) varakanje i hinjenje: Kad te opanke podereš, kupit ću ti druge (kaže se bosu). Dobar je: kad spava, hljeba ne ište. Na jedno oko čorav, a na drugo ne vidi.

p) disjunkcija: Jà je (ili je) čela, jà je brus, jà od motike štene (rekao Hero, kada je prviput u životu vidio raka).

r) otipanje, zauzbijanje, poklapanje: Što voziš? Drva. Tà nisu, čovječje božji, drva, nego su kukuruzi. A ti što pitaš, kad vidiš. — Liepo zviždiš, tek da hoće ovce za tobom.

Ovamo spada i odgovor in eventum onoga domišljana, što je, goneć na magaretu lonce, na pitanje: što voziš? odgovorio: „ako prevalim, ništa.“ — Pokajavši se Turci, vrati se jedan da opozove što bjehu ružno rekli djetetu: „Ne bilo ti, diete, što smo ti ono rekli“, „„Ni vama, Turci ono, što ja rekoh.““ [Pitali njekakvo diete: „Kako se zove kod vas

hladna popara?“ A ono odgovori: „Mi joj se ne damo nigda ohladiti.“ „Kako se zoveš?“ „„Kakor moj otac.““ „Pa kako se zove tvoj otac?“ „„Kakor ja.““ „A kako se zovete obadvoje?“ „„Ivani Dumbići.““ K.]

„Ovo što sam se pokazati trsio“ — piše Jurković — „da u našem narodu ima puno komične snage i od svih vrsti i forma šale, počamši od najprostije do najtanje, da ni jedna nije u njega nezastupana, već se je ravnom jedrinom i snagom, ravnom živosti i pravilnosti estetičnoga osjećanja razvila iz duha njegova onom bujnosti i obiljem, kakovo se, tragom književnih spomenika, jedva nalazilo u najizobraženijih, najuljudnijih, najtankoćutnijih naroda našega staroga i novoga svieta, i da je dosjetka u nas više slikovna (kojim je izvor u razmnjevi), nego reflektivna (kojim je izvor u razumu), te da se većim i vrednijim dielom više na stvari nego li na rieči osniva.“

Kako akademik Jurković tvrdi, to su sve vrsti i forme šale u našega naroda zastupane, samo što — kako se iz primjera vidi — rabi jedna vrst više, a druga manje. Zašto to biva, nije učeni pisac izrično iztaknuo, ali koliko sam ja razpravu njegovu razumio, to je valjda ovo mislio.

Uzrok, zašto se dosjetka naša više osniva na stvari nego li na rieči, tražiti je u jeziku i u ćudi naroda. Jezik hrvatski imade razmjerno malo rieči, koje su istoga kroja i raznoga značenja *, a ćud naroda u obće je blaga, makar mu je izraz lica ozbiljan a glas u govoru krepak. Čovjek blage ćudi ne upotrebljava često satiru; kada se pako dosjetka osniva na rieči, osobito na riečkanju, tada nije mimoići sarkazma i ironije, hoće li se, da dosjetka krepka bude i da čovjeka na smieh sili. Kako je naš narodni humorista delikatan, vidi se n. p. iz toga, da on tudje rieči ne stavlja na ruglo, dočim drugi narodi slovjenske rieči rado karikiraju, kako je to vidjeti osobito iz bečkih humor. listova. Hrvatu čine se rieči više sastavljene — kažemo njemačke — vrlo smiešnimi, nu ipak ne izvraća njemačke, već sastavlja na šaljivi način rieči svojega jezika, kako smo pod *c*) vidjeli. Ili: ako Hrvat ili Čeh dobro njemački ne zna, to se Niemac ne može dosta narugati i nasmijati, dočim se Hrvat ne srdi, ako Niemac ne govori pravilno hrvatski, već mu pomaže u govoru, dapače on se čak akomodira takvoj nepravilnosti i t. d.

Istina je, da sve one dosjetke, koje se temelje na čuvstvu, ne mogu imati onu silu, kakovu one, koje su plod rafiniranoga razuma, ali zato su opet plemenitije i od više estetične vriednosti. Ne uvidjam dakle nuždu, da se u tom pogledu sami varamo, ili da imitiramo one rafinirane i malo kad čiste dosjetke, koje na Niemca tako djeluju, da hoće puknuti od smieha **, jer niti se naš narod znade tako poltronski smijati, niti bi takove dosjetke bile po njegovu značaju. To je pako — kako mislim — glavni uzrok, zašto vesela naša igra ne napreduje i ne uspieva. — Pisci naši hoće, da im vesela igra bude od efekta bečke lakrdije, što se nikako ne da našim jezikom i smjerom narodne ćudi postići, pravi pako temelj i struju narodnoga humora ne poznadu ili neće da poznadu, jer ga gradjansko obćinstvo naše ne pozna i jer mu je ukus na takvoj stranputici, da sve ono, što je pravo narodno, scieniti ne zna. Bolje bi bilo za narodni razvoj umjetnosti, da se pisci

* Kȕpiti, kupiti; lijep, lij‹p; bilo (Puls) bilo (Art Bergkette, das Querholz eines Rechens), bílo (es war); vȉle, víle; biti (sein), bíti (schlagen); vȉjati, víjati; gori, gori (U toj crnoj gori, žarki oganj gori), puca, puca (Na dolami zlatna puca, nek zlorada srdca puca); svile, svile (košulja od svile, svile mu se kosti); vȁljati, váljati; babica (Hebamme, altes Mütterlein, Steinhaufen, Holzbock, Dengelstock), blago (Schatz, Geld, Vieh, wohl) varnica (Funke, Gerbergrube); vedro vêdro (hell, Eimer); božjak (Bettler, Wiedehopf); list (Blatt, Brief, ein Stück ausgewalgter Teig, die Wade, alle insgesammt, eine Art Seefisch) lȉst, schnell); točiti (schänken, schütten, wetzen, schleifen, laxiren); téžak, tèžâk; pȉtati, pítati; i još njekoliko.

** Sich todtlachen, krepiren vor Lachen, vor Lachen bersten, sich walzen vor Lachen, Bucklichtlachen, sich einen Kropf, einen Bruch lachen i t. d.

drže narodne tradicije i narodnoga značaja, ma i dosjetke ne bile „zum todtlachen“, nego li izkvarenomu ukusu za volju tudje imitirati. Zvanje pravoga narodnoga umjetnika tako je uzvišeno, da ne smije volju za rad izgubiti, ako vidi, da oni, koji laskaju izkvarenomu ukusu, više uspievaju nego li on, jer ovi su uz sav svoj uspjeh ipak samo kao vodeni cviet, za koji se sjutra više i ne zna, ili kako Goethe kaže: „Wer dem Publikum dient, ist ein armes Thier“: patriotičko pako djelovanje nije se nikada sasma zaboravilo i nije nikad neplodno ostalo, makar se je plod istom i za sto godina opazio.

Neću reći, da narod kod svoje šale uviek meda u ustima imade, jer kadkada naidje čovjek i na vrlo prostačke šurke, vragolice, rugalice, podbodačice i ujelice, ali tomu je više kriv upliv evropske kulture nego li ukus i tradicija Hrvata. U onih zemljah, kamo nije doprla ta kultura (?) -- mislim Bosnu — nije nikada ili samo vrlo riedko čuti sramotnih pošalica. Slikovni način naših dosjetka treba da se uzme uzorom, pa eto ti originaliteta u komediji, te će ova odgovoriti narodnoj tradiciji i narodnom značaju. Narod, koji je bliže idealizmu nego li realizmu, služi se slikovnom formom u govoru i pisanju, onaj pako narod, kojemu je fantazija i vjera puki fantom, komu ni rajski predjel nije liep, kada koristi od njega ne ima, taj narod neka goji sarkazam i neka dosjetke temelji na samoj rieči. Tà protuslovlje bi bilo, ako bi tko htjeo naivne dosjetke umiešati u komedije realističnih naroda! Za naš narod bi pako ono drugo protuslovlje bilo. Ima i u nas ironičkih dosjetka i riečica, kao što u drugih naroda i naivnih, ali svagdje odlučuje većina, te se mogu samo ona svojstva, oni nazori i običaji kojega naroda nazvati tradicionalnimi, koji u velikom broju obstoje i često rabe.

Mnoge naše dosjetke imadu tradicionalnu i historičku podlogu, te je zato akademik Jurković dobro primjetio, da se n. pr. poslovicam „prošao kao Janko na Kosovu“, ili: „Oteglo se kao vrcočka molitva“ ni naslutiti ne može značenje, dok im se nezna poviest.“ Isto tako ne bi nikoga na smieh probudilo ono: „dobio je pakrački dekret“ ili „tri za groš“, koji ne bi poznao historički dogodjaj prve, ili komičnu osobu Freudenreichove „Crne kraljice“. A šta da kažem o berlinskih „Blitzer-ih“, o bečkih „Schlager-ih“, o parižkih „bon motes-ih“? Ovi ne samo da su lokalni, već čak i individualni, a na čovjeka neće velik utisak učiniti, koji ne pozna lokalne odnošaje i dotične osobe pa i tradiciju i poviest Niemaca i Franceza. Znam da se ne bi bečki Niemac smijao, kada bi čitao bio poziv njekoga gostioničara u Glini, koji je obćinstvo na zabavu pozivao, te se ovako podpisao: „dero ergebenster Gast- und Kaffeesieder“, ili certifikat, koji ja u originalu imadem: „Mittelst welchem bestätiget wird, dass auf dem Cordonsposten Culumak der Kochkessel durch den Zahn der Zeit durchgebrannt und daher ganz unbrauchbar geworden. Oblaj am 3. Oktober. 1866. Metekaš Postens-Comdt, durch Rožić Korprl.“, već bi se ljutio, što jedan i drugi ne zna bolje njemački. Za nas je pako takva niemština vrlo komična, dakako tragikomična, pomislimo li na onaj politički odnošaj i vrieme, kada hrvatski narod u svom domu nije smio u svom materinskom jeziku pisati oglase i certifikate.*

* Naopako u nas po čovjeka, koji se bavi izdavanjem narodnih popievaka i opisivanjem narodnih glasbala. jer tada komisijam ni kraja ni konca. Tako dobih sljedeći klasički list: „Rojano am 11. Mai. 1875. Gechter Herr und Freund (!) Ich bitte inehn untärtenig verzeihens mich wegen meinen kleinen bitte auf Ihnen was Ich inen unten auf meinen kleinen Brife bitten will. Gehter Herr Ich bitte inen schön seiens so gut und ausfüllens sie mir meine Gütte das heis es wen sie haben eine Tanburica, das sie mir schicken oder wenn sie nicht haben, so seiens sie so gut und machens sie diesen Herr bekannt, welcher das ding hat, das er mich das schicke gegen baren bezahlung gegen nachname durch die Post, und bitte Ich inehn geben sie dem Herr die Adresse auf mich und bitte Ich unzählige mahle was sie früher können, das sie mir das schicken. Die Adresse folgt auf mich an k. k. Gefreiter Stefan Dragić des . . . . . Linie Inf. Reg. . . . in Triest. Und bitte ich noch ein Par Rad mit Wadel (valjda žice?) von welcher klasa wissens sie das bessere sind.

Pa pošto kod svakoga naroda šta drugo upliva na duševni mu razvoj, to je i u svakoga druga vrst humora preteţnija. Medjutim krivo bi tko sudio, kada bi mislio, da Hrvati, što imadu dar za glasbu, nisu junaci, jer se ne smije zaboraviti, da je svaki Hrvat i pjesnik. Za glasbenike zbilja ne ima u poviesti mnogo primjera, da su se na bojnom polju kao junaci izkazali, nu frulaš našega kazalištnog orkestra misli, da to zato biva, što tanahni sluh glasbenika ne može podnieti zveket sabalja, pucnjavu pušaka i gruhanje te ruk topova. Šala je. Ali poslovice naše vele: „Iz šale proja rodi“ i „Svaka je šala na pol istina“, pa će zato i u ovoj šali nješta istine biti; ova pako istina leži u tom, da zanimanje čovjeka (mala tradicija) i poviest naroda (velika tradicija) udari pojedincu ili cielomu narodu posebni biljeg značaja, te mu zadaje posebno nagnuće za koju stvar i posebni dar (i ukus) za koju struku. Njekoje su medjutim dosjetke izgubile u promjeni naših odnošaja znamenovanje, kao što i rieči: kmet, desetina, ceh, pero (kao pisalo) i t. d. Riečka: „subota djačka bubota“ ne ima danas znamenovanja, buduć ne obstoji više običaj, da učitelj dade učenike u subotu za sve ono izbijati, što su kroz cielu nedjelju zakrivili. A ni ova riečka „učenik mučenik, učitelj mučitelj“ ne stoji više, dapače danas bi se skoro moglo reći „učenik mučitelj, učitelj mučenik“. A tako će sve one dosjetke i poslovice, koje se turskoga gospodstva tiču, s vremenom značenje izgubiti, izim ako se kašnje što slična dogodi, da se mogu stare dosjetke na novo upotriebiti n. p. da je David Golijata ubio itd. Iz ovoga pako jasno sliedi, da su dosjetke u savezu sa vremenom i sudbinom, jednom riečju sa povješću naroda.

Ali koliko i naš narod ljubi šalu, te koliko i ima u njega šaljivaca (šaljivdžija) to ipak nisam nigdje naišao na — kako Niemci kažu — Anekdoten-Krampuse i Possenreisere, koje je Saphir nemilo žigosao; zato i ne ima u našega naroda one lakrdijaške fiziognomije, kojih je drugdje u izobilju naći, jer kako je poznato upliva smieh i način mu mnogo na razvoj crta lica na oči, čelo, nos i ustnine.

Naš narod kada se sastane bud na posao bud na odmor, znade ozbiljni razgovor miešati sa šaljivim. Sada čuješ nedužno titranje (Tändelei), sada šaljivo bockanje, zanovetanje, sada opet šta ozbiljna, a to čas u formi proze čas u formi poezije, kako to odsjek šaljivih popievaka pokazuje, gdje ima: šaljiva uztuka, šaljive kletve, ljubezne nestašnosti, okrogle, parodije, pustolovstva i t. d. Vuk piše: „U Hercegovini kadšto se sastanu u veče Hercegovci i Šijaci (Hercegovci zovu naime sve Srbe i Hrvate, koji ne govore kao oni, Šijacima), pa se čitavu noć nadgovaraju, t. j. Hercegovci pripovijedaju za Šijake štogod čovjek ludje i smješnije može izmisliti, a tako opet Šijaci za Hercegovce; i to se sve čini u šali i u smiehu.“ — Kadkada se dakako grohotom smiju, kikotaju, nahrepetaju i nahohokataju, ali do cerenja ipak riedko dodje, a kada bi naš Bošnjak vidio, kakovom žestinom ljudi evropske politure prsnu u smieh u bečkoj lakrdiji, držao bi ih za ludjake.

Promotriv ovako svojstvo glasbe i humora, moram još iztaknuti, da se ne smije upliv glasbe i t. d. i reciprok uzeti, jer matematičari i humoriste riedko imadu dar za glasbu, filozofi riedko za slikarstvo a još redje političari i diplomati za pjesničtvo.* Da i tomu mora razloga, biti bez dvojbe je. Ja od svoje strane mislim, da obični krupni brojevi s kojimi matematici posla imadu, uništuju brzo shvaćanje parcijalnih brojeva glasbe. E dakako! Tko mnogo spirituoza pije, najposlje vina i ne osjeća. Filozof stojeći nad svagdanjim svietom, ne scieni valjda ni vriednim koji predjel svieta ili kojega čovjeka mastmi

* Kao u svačem to imade i tuj iznimaka, jer Milton je n. pr. od zanata bio diplomat pa ipak glasoviti pjesnik. Naši slavniji političari-pjesnici, bili su s početka samo pjesnici te su se istom kašnje politike latili.

naslikati, pa onda se i ne da farbami sve potanko i obširno reći, kamo li citate navesti komentirati, zaključke izvadjati, i opazke činiti bez kojih mudroznanac biti ne može. Političaru pako, — koji hoće da sve praktičnu stranu imade, jer drugčije se ne da sviet usrećiti, — nije poezija niti koja druga umjetnost upravo ničemu, te ako je u mladosti svojoj sam stihove gradio, kašnje se srami takve dangube.* Stara su vremena u tom obziru mnogo sretnija bila, jer svaki je vladar i po njem i aristokracija kakvu umjetnost gojio, te zato bar nješto na umjetnike pazio, ali sada se bave izključivo diplomacijom i visokom politikom, te ne mogu ni kod najbolje volje na takve dangube misliti. Strogo uzev nije se tu čuditi, jer slaba sila čovječja težko se dade dieliti, a dar se vremenom iztroši, dapače tko nije vanredno obdaren mora jedno zanemariti, hoće li u drugom šta vriediti. Stariji sveštenici i stariji glumci, koji se često vježbaju u govoru, loši su javni govornici, stari glasbenici izgube sluh, stari kipari dobiju drhtavicu i t. d. dočim pastiri, pustinjaci, lovci i odvjetnici i dobro čuju i još u starosti junački govore, samo što ovi ne mogu humora podnieti, jer kako je Englez Addisson genealogiju humora nacrtao, to stoji stvar ovako:

Istina
zdravi razum
dosjetka, jarost
humor.

* Za tercijarni dar umjetnika može se ovo reći: Glasbenici znadu mnogo piti, slikari su velikí ȍblapȏrani, pjesnici ljube dietu (političari: diete), kipari rado škrte, graditelji igraju rolu kavalira, a glumci čine ono što i bačvari: prave duge. Pjevačice, virtuozice, slikarice, plesačice i glumice ne razlikuju se toliko, koliko umjetnici, budué je poznato, da je svaka pojedina više obdarena — od providnosti — nego li mužkarci svi skupa.

1401. Ljubovni list domobranca Jurića.

Adagio ♩ = 54. Iz Zagreba. *(Iz najnovije dobe.)*

Zlat-ni, slad-ki moj go-lub-ček, ra-do bi ti kuš-nul gubček, kak-ti pu-pek dro - ben, ro-ži-ci spo-do-ben.

Zlatni, slatki moj golubček,
Rado bi ti kušnul gubček
Kakti pupek droben,
Rožici spodoben.

Ali ti me nećeš čuti,
To me vendar jako ljuti,
Koketiraš zmirom
S črnim kanonirom.

Kanonir je pasja capa,
Srdce mu je kakti kapa,
Kam ju veter vrne,
Tam ti se obrne.

Posluhni me anda lepo,
I v nesreću nejdi slepo,
Tuliko za denes,
Zišel mi se penez.

Ništar manje „liebe Mici“
Oću tebi pri Švabici,
Košta kaj da košta,
Platit polić mošta.

Kad se tvoje srdce zgreje,
Kad se Jurić tvoj nasmeje,
Hrasti tuškanečki
Budu svi poprečki.

Micka, Micka, dragi zvonček
Srećnim ljudem dost je lonček,
Jeden lonček mali,
Jeden oslek v štali.

Oslek bude nas pri miru,
Vozil cel dan po španciru,
Lonček jesti kuhal,
Kad bum ogenj spuhal.

Dojdi anda moje zlato,
Nek te neženira blato,
Tvoj te Jurić marni
Čeka pri kasarni.

(Iz moje sbirke tekstova.)

Opazka. Ovu je pjesmu spjevao pokojni naš Jorgovanić za njeki podlistak izišavši 25. listopada 1879. u Obzoru. Njeka radinja ovdješnje tvornice duhana, dobila isti broj Obzora u dućanu za zamot, te je skupa sa njekoliko njezinih druga izmislila napjev za ovu pjesmu, kada su u vrieme objeda u vrtu fabrike počivale. Već drugi dan (10. svibnja 1881.) saznadoh od moga tasta za tu pjesmu, koji je tuj podravnatelj, te sam pjevačice izpitivao, kako da su napjev izmislile. Kazivali su mi, da je njeka Primorkinja prva kušala „špajsnu ovu pjesmu pjevati", da je njeka Vrabčanka (iz sela Vrabča blizu Zagreba) brzo novi napjev naučila, nu da je „drugi kraj izmienila", napokon da su „Krajnice" napjev opet na svoju preinačile. To jest, prva četiri takta napjeva izmislila Primorkinja, četiri posljednja takta Vrabčanka, Krajnice pako pjevahu pjesmu onako kako naša zapremica (Nachspiel) kaže. Ovo je u toliko vriedno znati, jer prva četiri takta pokazuju na načela talijanske melodizacije, četiri posljednja na hrvatsku, a zapremica — sa svojimi skokovi na sekstu i od ove dole na septimu — na njemačku tradiciju.

1402. Soldačka.

Moderato ♩ = 100. Iz Kostajnice. (*Od god. 1878.*)

mf

Oj Ka-ti-ce, Ka-ti-ce, što iz me-ne ra - diš, iz bu-na-ra vo-du grabiš, (hej!) pa mi srd-ce hla-diš.

f

Oj Katice, Katice,
Što od mene radiš?
Iz bunara vodu grabiš,
(Hej!) Pa mi srdce hladiš.

Biela vila orila,
Seka brata molila,
Oj, oj! mene mili brate
Stobom u soldate.

Nit je žito, nit je zob,
Ubio te mili Bog,
Što ti dade svoju kćerku
Drugom za švalerku.

Dvanajst sati udara,
A špital se otvara,
Pred špitalom banda svira,
Dragi moj maršira.

Dvanajst sati udara,
Na klupe se posjeda,
Dragi na me rukom maše.
Da mi nešto kaže.

Dva ću vola prodati,
Na četiri orati,
I još ne dam, moje lane,
Da spava kod mame.

Zelen bagren rodio,
Otac sina odbio,
Ajde sine pa se ženi,
Ovo do jeseni.

Zelen bagren promiče,
Urlaub nam se primiče,
Da predamo puške biele
Zimice zelene.

Liepa ruža kano cviet,
Žen' se dragi dog si liep,
Žen' se dragi dok si mio,
Makar soldat bio.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1403. Slična pjesma.

Iz Karlovačke okolice.

Oj brodaru, brodaru!
Prevez mene preko,
Da ja vidim svoju seku,
(Ej) Gdje sedi na bregu.

Oj malaru, malaru,
Namalaj mi maramu,
Ja ću tebi mlada momka,
(Ej) Kô što sam devojka.

Svi mi ljudi govore,
Da cipela nemam,
A ja imam, dvoje, troje,
Na ormaru stoje.

Oj, Radoja, Radoja!
Što ti radi gospoja?
„Moja gospa kavu kuva
I volove čuva."

Oj Katice, Katice,
Ne valja što radiš,
Iz bunara vodu grabiš,
Moje srdce ladiš.

Moja majka rodjena,
Kupi kola gvoždjena,
I rudicu sulaganu
Srebrom okovanu;

Da se vozim na polje,
Da ja vidim kako je,
Je li kiša ali rosa,
Ide draga bosa.

Moja mati budala,
Koja mene udala,
Za soldata domobranca,
Koji nema novca.*

(Iz moje sbirke tekstova.)

1404. Man se apoteke.

Allegro assai ♩. = 100. Iz Gospića. *(Od god. 1867.)*

* Prispodobi tekst sa pjesmom, koja je štampana pod brojem 1124.

ni-sam mo-go spa - ti.; al me noć mu-či - la, ni-sam mo-go spa - ti.

Sretan velmi sretan	U pol noći stanem,	Liečnik mi dolazi,	Liekarnika rieči
Bio danas dan,	Pa na papir pišem,	Ništa ne pomaže,	Nisu svagda svete,
Al me noć mučila,	Što na papir pišem,	On obaći bilo,	Napredak i sada
Nisam mogo spat.	To liečniku šaljem.	Pa sa glavom maše.	Man se apoteke.*

(Iz moje sbirke tekstova.)

1405. Iza bečkoga „krach"-a.

Adagio ♩ = 54. Iz Kolnova u šopronj. županiji. (*Od god. 1874.*)

mf O tu-ga i ža-lost, pre-mi-sli, člo-vik,
Kre-dit je po-gi-nul, naš za-go-vor-nik,
f naš naj-bo-lji pre-telj,
mf o tu-ro-ban glas, *f* iz svi-ta još ju-tro skril se je de - nas.

O tuga i žalost,	Naš najbolji pretelj,	Rano sam se zdignul,	I velim krčmaru:
Premisli, človik!	— O turoban glas —	Bižim po placi,	Vina natoči!
Kredit je poginul,	Iz svita još jutro	Ravno na krčmicu	Kredit je poginul,
Naš zagovornik,	Skril se je denas.	K toj „beloj raci",	Veli mi zoči.

* Ova se pjesma tiče njekoga generala, koji je putovao kroz dalmatinsku krajinu nadzirajuć ju. Što se ima apotekom razumjeti, lasno je pogoditi.

Nut oto čujeći
Sam se prestrašil,
Misleć, da je krčmar
Morbit lažac bil.
Hitro sam odišal
Ja na vrata van,
Štimajuć da v drugoj
Krčmi ima stan.

Mešto malo po tom
Kašnje k večeru,
Dal sam se ja k „orlu“
Opet krčmaru,
Ki rukami lamlje
I velje povi:
Kredit da je mrtav,
To je glas novi.

Tomu vsemu nisam
Verovati htil,
Neg sam se v pivnicu
K „Lizi“ odpravil;
I ona mi kaže,
Da kredit nij živ,
Da se j' još čer jutro
Zizma umrtiv.

Tako kad je kredit
Sada u grobi,
Moj ljubljeni brate,
Vino pit zabi!
Ter pij odsle vodu,
Nećeš osliepit,
Ar krčmar za vino
Platjen mora bit.

Ali ča za beteg
Kredit je imal,
Da je tako naglo
Umrl, rad' bi znal:
Mislim, da je imal
Praznu mošnjicu*
Ka mu j' umorila
Tielom dušicu.

Ufanje nas vindar
Odsle još drži,
Bratci, ki pri vodi
Sidimo v hiži,
Da će se od mrtvih
Kredit gore stat,
I da vinske žaje
Nećemo strajat.

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

1406. Knjaževa parada.

Allegro moderato ♩ = 108. Iz Jelovca u Bosni. (*Od god. 1865.***)

Sad ma - ši - ra knja-že - va pa - ra - da; sad ma - ši - ra, mi - le moj, knja-že - va pa - ra - da, joj!

(Nastavka tekstu ne imam.)

* Mošnjica, kesa, Geldbeutel.

** Ovu su pjesmu pjevali bosanski cigani na porugu onim Turkom, koji su poslie tursko-srbskoga rata god 1865. iz Biograda potjerani bili, a u turskoj se Kostajnici naselili.

1407. Tko bi se sada ženio!

Andante ♩ = 69. Iz Hrvatske.

Pas-ja ve-ra, vrag te vzel, kad sam te za že-nu vzel! Ja ju ljubim sva-ki dan, al je to njoj sve zahman.

Pasja vera, vrag te vzel,
Kad sam te za ženu vzel!
Ja ju ljubim svaki dan,
Al je to njoj sve zahman.

Pasja vera vrag te vzel,
Kad sam te za ženu vzel!
Ona neće pit kafe,
Neg' samo čokolade.

Pasja vera vrag te vzel
Kad sam te za ženu vzel!
Ja joj kupim kitlicu,
Ona ište krinolin.

Pasja vera vrag te vzel,
Kad sam te za ženu vzel!
Ja joj kupim kapicu,
Ona neće već šešir.

Volim sada devet let,
Iči u Lepoglavu,
Neg se sada ženiti
Pasju veru cifrati.

Pasja vera vrag te vzel,
Kad sam te za ženu vzel!
Naopak se rodio,
Tko bi se sad ženio.

Pasja vera vrag te vzel,
Kad sam te za ženu vzel!
Jer je žena svaka vrag,
Koja mužu slomi vrat.

(Iz moje sbirke tekstova.)

* Ova će pjesma biti iz novije („krinolinske“) dobe (1860.); izpjevana na melodiju kakve stare polke.

Inačica.

Kakov sem ja huncvut bil,
Da sem se ja ženil.
Mladu ženjku sem dobil,
Mladu i gizdavu.

Do desete vure spi,
Ob dvanajsti staja,
Onda k stolu ti seda,
V zrcalo se gleda.

Jaj si mene siroma,
Tužna ma ženitva,
Do poldneva lipša se,
Kej b' na posel išla.

(Iz Kukuljevićeve sbirke.)

1408. Uztuk.

Allegretto ♩. = 60. Iz Cindrova u šopronjskoj županiji. *(Spjevao seljak Dem. Šušić.)*

„Ženo moja, ženo moja
Glava me boli".
„„Natoči si pinat vina
Ter se ga napij"".
„Od onoga, ženo moja,
Zasilit će glava moja,
Zdrava će nastat".

„„Vrag ti plati grlo tvoje
Ti užiranac[1]
Saki dan b'ti malo bilo
Vina pun lonac,
A ja moram vodu piti,
Otu pak oš zaslužiti
Z drobnum dičicom"".

„„Ček pijanac oćeš tužit
Ti još za manum,
Ar s' prisegal ziz mozankom[2]
Ali ne s manum.
Čekaj, čekaj ću ti platit,
Ću ti većkrat herbat zmlatit
Veljek[3] pred krčmom"".

„Ne govori, ženo moja,
Ti strašni riči,
Ar mi se ni neće gmaiskoj[4]
Vino račiti.
Nego reci: lipi moj drug,
Pij neg vino se neg za dug,
Ter je zlij krez gut.

[1] Užiranac, Völlerer, Nimmersatt, Trunkenbold. — [2] Mozanka, Krug. — [3] Veljek, gleich. — [4] Gmaisko vino, Gemeinde-Wein.

„„O ti strašni užeranac,
Oš to govoriš,
Neznaš da košulje, gače,
Se ljudsko nosiš.
Da b' neg crkal bil oš lani,
To su se neg moji plani,
Lagle b' živila.""

„O ti norac gdo te oće
Onda hraniti,
Kad bi moral tvoj dragi drug
V zemlji ležati?
Dohajal b' ti na moj grob
Va dne, v noći i saku dob,
Mene jaukati."

„„Vrag ti plati grlo troje
Ti žitna jama,
Tebi b' morala na vrati
Visit mozana,
A pred tobum jedan vozić[1]
Ter čep va trube[2] zabit,
Da bi mogal gulit[3].

Seda seda si me stoper
Ti uputila,
Ali k tomu semu si joj
Jedno zabila,
Jeno šunka je potribna,
Ka je tilu dobrotivna,
I no povoljna.

Ček, ćeš dojć na smrtnu stelju,
Ti stara svinja,
Ondje ću ti dat žerati
Po hrbti vina;
Zaprit ću te užeranac
Ziz prasčići va naš livac[4],
Ček nek pijanac!

Ča bi ja va livci ležal,
Bolje na stelji,
Da budem mogal ugodit
Tilu po volji;
Pintenu[5] ću si uza se,
Ter ću livat vino va se,
Tebi na zdravlje.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1409. Kovač i sin mu študent.

Andante con moto ♩ = 80. **Iz Velike Nedele u Štajerskoj.**

mf
Ko - vač si zaž-go je ta-bak, ko - vač si zaž-go je ta-bak, skoz ok-no prasno je ma-čak:

Pripjev.
Či - di, či - da, či - do! či - di, či - da, či - do!

L' istesso tempo.
p
Ah lju - bi o - ča

[1] Vozić, Fässchen, Maul. — [2] Trube, Rüssel. — [3] Guliti, abziehen; guliti vino: Wein abziehen. — [4] Livac, Schweinstall. — [5] Pintena, eine Massflasche.

1. |: Kovač si zažgo je tabak :|
Skoz okno prasno je mačak.
Pripjev. |: Čidi, čida, čido! :|

2. Pa baba mi je kuhala
Kuružnih žganjkov piskra dva.

3. Gdo meni mira tu neda?
To je ma kovačnica.

4. Na strehi krikno je kokot,
Pa v hijo stupo je gospod.

5. Pa gdo ste velki vi gospod?
„Ja sem jeden poštni pot,

6. Prinesem pismo s Marburga,
Od vašega študenteca;

7. Že para penez meti će,
Ker ve da oda sem prase."

8. Še sutra pojdem v Marburg sam,
Penez po pleći mu ja dam.

9. „Ah ljubi otča prišli ste,
Sem v Marburg k meni gledat še,
Kaj dela mati doma zdaj,
Ste penez mi prenesli kaj?"

10. „„Od penez mi ne jokni več,"
Kaj ti nebi zdroba pleč.

11. Ti pojdeš z menoj zdaj domo.
Si dober za kovačnico.""

12. „Doma pa iti jas nečem,
Še rajši le soldatom grem."

13. „„Ah! ljubi Franček toga ne,
Nejdi mi k soldatom ne,
Penez kolko češ ti dam,
Študeraj le za mešni stan.""

14. „Če date kolko čem imet,
Študeral se bom dvaj sto let.

15. Tak srečen je pač svak študent,
Ker nema v glavi slame cent.

16. Pa Bog živi študente vse,
Očete ino matere."

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

* Na prvih jedanaest takta napjeva pjevaju se prve 8 kitice, tada 10., 11. i 12., iza toga 14., 15. i 16. kitica; 9. i 13. kitica pako na onaj dio napjeva gdje stoji „*L'istesso tempo*" te koji je u *C* mjeri.

1410. Podbodačica.

Larghetto ♩ = 60. Iz sisačke okolice.

|: Maširale do tri regimente :|
Pripjev. Roža moja!
Varaždinska, brodska i gradiška.

Gradiščani najbolji s' junaci,
Varaždinci sami dezentirci,
A brodjani silom poćerani.

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

1411. Udala bi se.

Andante ♩ = 69. Iz Bisaga.

Partu moram nositi,
O nesrećno breme,
Muža nemrem dobiti,
Kaj bu, kaj bu zmene!

Ljeta mi prehajaju,
Seda vre postajem,
Mlajše se udavaju,
Ja svigdar ostajem.

Je li sam na svietu
Najvekša sirota?
Druge za muž ideju,
Ja pak v živam špota.

Ja se perem i cifram,
Vendar nije sreće,
V koga sem se ufala,
Veli da me neće.

Sjedim vani cieli dan,
Da me ljudi vide,
Al je meni sve zahman,
Zaručnik mi nejde.

Dojdi dragi, žuri se,
Budem ti povolna,
Samo hitro pašći se,
Nisam ja oholna.

Vidovske sam ulici
Tri ljeta služila,
Jošće spola mužkoga,
Nisam nigdar vžila.

Vele da sam šantava,
Vendar ne istina,
Akoprem bi mogla ja
I roditi sina.

Trada, rada, hopsasa,
To je moja radost,
Ja prez muža nejdem v grob
Nedaj Bog tu žalost.

(Iz moje sbirke tekstova.)

Inačica.

Iz Kranjske.

Moža čakam pa ga ni,
Kaj bo, kaj bo s mano,
Parto moram nositi,
O nesrečno vreme!

Druge se udajajo,
Sama jas ostajam,
Leta mi prehajajo
Vse dobro, pošteno.

Malam, malam, cifram se,
Vender je ni sreče,
V koger sim zaupala,
Veli, da me neče.

Eden cent sapuna si
Sim več preskrbela,
Eden cent pa masila,
Sim več potrošila.

Ajdi, ajdi hopsasa!
To je moja radost,
Brez moža ne idem v grob,
Bog ne daj to žalost.

Pred oblokom stojim vjek,
Da me ljudi vidijo,
Ljudi se sprehajajo
Zaručnik ne ide.

V klošter bi odhajala,
Strah me je samote,
Tamkaj nebi rajala,
Kakor se mi hoče.

(Koritko „Pesmi kranjskiga naroda“ III., št. u Ljubljani g. 1844.)

1412. Sretni brak.
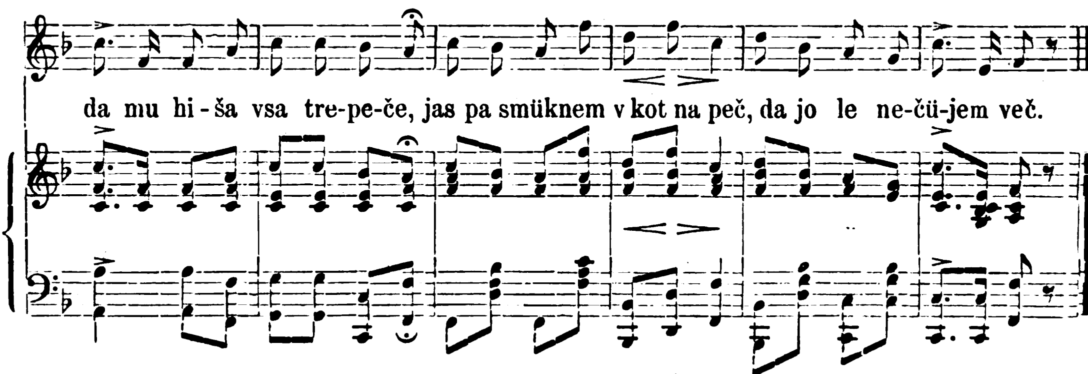
Adagio ♩ = 54.

Iz Tuhelske župe.

mf

V večer gda ja s krčme pridem, to je že jen velki strah; že-na nad menoj re-ge-če,

*

V večer gda ja s krčme pridem,
To je že jen velki strah:
Žena nad menoj regeče,
Da mi hiša vsa trepeče,
Jas pa smüknem v kot na peč,
Da ju le ne čüjem več.

Ženka meni pred'go dela,
Vse bogatstvo mi poveda:
Ne mam melje, niti kruha
Nemam jopce nit kožuha,
Ekzeküćija vön stoji,
V piskrü nemam nić soli.

Ak si jas to prav premislim,
Ženka mi res govori,
Dugovji me čejo požreti,
Hiša mi se če podreti,
Peč pa mi se tak drži,
Ke ju primem v köp zleti.

Rano gde se že probudim,
To po glavci mi germi,
Ženku sem za župcu proso,
Veslico mi je ponudla —
Jas pa vem za boljši kraj,
Pojdem v krčmu spet nazaj.

V jutro me je krčmar prašo,
Al s' kaj snoči tepen biao,
Eno malo je po vübi palo,
Niže bole z regetalo,
Necoj pa grem pri cajt demo,
Moja ženka bolša bo.

Na večer bom gosti služo,
Pridte bratci na gosti,
Moja ženka gosko peče,
Mašća zaj po hrbti teče,
Pes pa vleče tam črevo,
Skere že klobasa bo.

Klobase bi jas tudi delao,
Pa že pšeno mi fali,
Mati su glavice phali,
Kaj bojo v klobase djali,
Maček bo pa stupo pše,
Kaj bo bolje žmahno vse.

Vok se za žrebetom takao,
Ker bi rad teletno jao,
Kobila se za njim pognala,
Da ga skoro dol pognala,
Vbogi vok pa tak beži,
Da se dlaka v kraj kadi.

Krčmar bi jas tudi biao,
Tad bi jas prav lušen biao,
Sem tam bi po kleti skakao,
Pa si glažeke natakao;
Ma se duša veseli,
Da že kaplico dobi.

Mešnik bi jas tudi biao
To bi jas prav lušen biao,
Vdelatnik bi ljudem šivao,
V svetek pa ljudi privčivao;
Pernesi kaj ker kolima,
Ker klobasa al mesa.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1413. Ista popievka.

Allegretto ♩ = 63. Iz hrv. Zagorja.

mf

Z ve-čer kad ja s krč-me pridem, tu je že en vl - ki strah: ženka nad me-noj re-ge-če,

mf

da mi hi - ža vsa tre-pe - če, jes pa smiknem v kot na peć, da jo le ne ču-jem već.

1414. Nestašica.

Iz Šida u Sriemu. (*Tekst i napjev od M. Oreškovića.*)

Andante con moto ♩ = 80.

Pripjev.

mf *f*

Zar a - ko si mo - ja ma - ti, zar ti mo-raš sva-šta zna - ti? Hej ma - ti

mf *f*

le - dja, ko - šu - lja me vre-dja, hoj!

Zar ako si moja mati,
Zar ti moraš svašta znati?
Pripev. Hej mati ledja,
Košulja me vredja, hoj!
Zar ja moram tebi reći,
Kad ću sebi diku steći?

Dok si i ti bila mladja,
Ti si bila svakom sladja;
Ljubila si kog si tela,
Jer si mogla, pak si smela.
Mene danas samo psuješ,
Ako što god za me čuješ.

Tek si čuvaj sama sebe,
Ne brini se ništ' za mene.
Od tebe sam lepša, bolja,
Mogu ljubit' kog mi volja!
A mladoj mi može biti,
Ne moram se nikog kriti.

(*„Pesmarica I." štamp. g. 1862. u Novom Sadu.*)

1415. Ista pjesma.

Andante agitato ♩ = 84. Iz Srbije. (*Udesio A. Kalauz.*)

Zar a-ko si mo-ja ma-ti, zar ti mo-raš sva-što zna-ti?
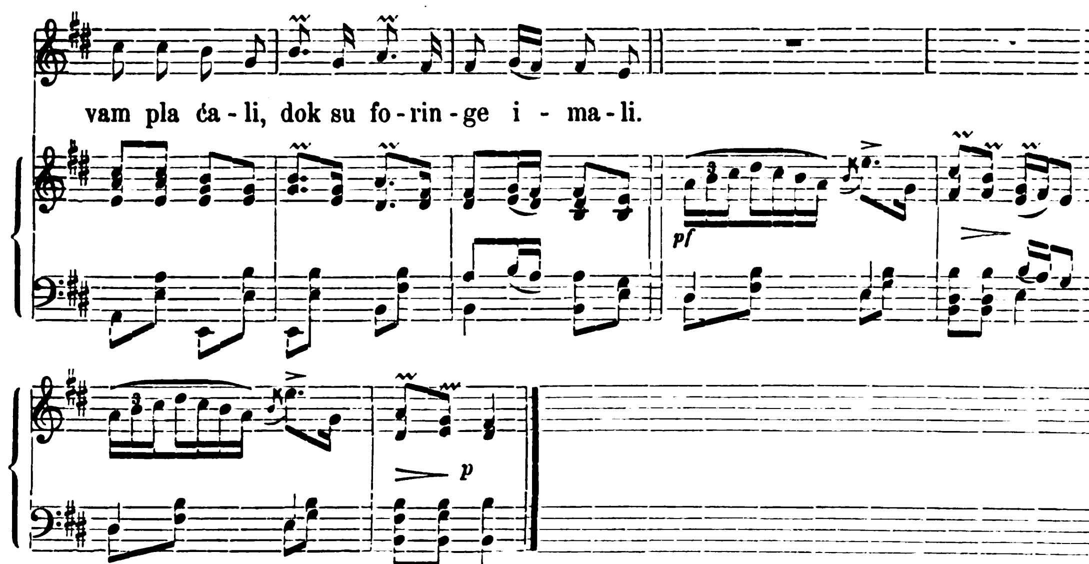
Ko-ga vo-lim da vo-lim, te-be pi-tat ne-ću.

(*„Srbski napjevi" od Alojza Kalauza"; štamp. u Beču.*)

1416. Hrvatski mužikaši.

Adagio ♪ = 108. Iz Medjumurja. (*Iz novije dobe.*)

Dra-ga bra-ćo mu-ži-ka-ši, gde su va-ši fo-rin-ga-ši, ki su ne-gda

Draga braćo mužikaši,
Gde su vaši foringaši,
Ki su negda vam plaćali,
Dok su foringe imali.

Ve su foringe prestale,
Štrunje su im potrgale,
Vezda v leti, niti v posti,
Ne mat' posla, vnogo gosti.

Mužikažka ta meštrija,
To je borme baš norija,
Dok gde v krčmi zaigraju,
Vsi se sim tam ogledaju.

Al bi nešče takaj došel,
Kaj bil dober za nas posel,
Kaj bi nam dal bar seksara,
Kaj bi imel krajcar para.

Ako pričme što plesati,
Njega mora se = adati,
Te nam nekaj platil bude,
Kaj si pokrpamo bude[1].

Slaba j' oprava kaputi,
Ar su vezda zimski puti,
Noge su nam skoro bose,
Čizme vas pak jesti prose.

Navadno ste skoro gluhi,
Požiraki su vam suhi,
V krčmi znaju zaigrati,
Pa za piti zapitati.

Da je vaša holba vina,
Onda bude polka fina,
Čardaša su nam zigrali.
Onda su je pak stirjali.

Seksare su nam davali,
Vsi su se nasmehuvali,
Ovo je ve plaća fina,
Ali je pak novca silna.

Igrati nam va[2] već najte,
Ar je hudo leto znajte,
Nek si malo odehnete,
Slobodno dimo idete.

Sad vam hoćem povedati,
Pozdravljenje vam speljati,
Tihu su se spominali,
Pozdravljat se odpravljali.

K nekvi hiži su hodili,
Vsi su dobre volje bili,
Hrvatski smo marš igrali,
Kaj smo bolje lepše znali.

Da smo mi tak zaigrali,
V hiži su si zamučali,
Jedan tanac smo igrali,
Pak smo malo mi mučali.

V hiži su se spominali:
Kaj bomo žnimi napravljali?
To bomo žnjimi napravljali,
Kaj je bomo pretirali.

„Idte k vragu mužikaši,
Vi prokleti nevaljaši!“
Onde su na pot bežali,
Jen drugoga preklinjali.

Nekoj' gosli si potrli,
Bajsa skoro góta[3] vtrgli.
Ah nesrećna ta meštrija,
Naše gosle bajsarija.

Ja ostavim tu meštriju,
Pak si kupim zlatariju,
Bar ne'm[4] nosil suhe gote,
Pak ne'm dobil tulke špote.

(Iz moje sbirke tekstova.)

[1] Buda (magj.) Oberrock. — [2] Va, sada, jetzt. — [3] Got, guta, Gurgel, Hals. — [4] Ne'm, nebudem.

1417. Prevzeten paverski sviet.

Adagio ♩ = 54. Iz slov. Bistrice u Štajerskoj.

pf

Kaj vam čim fan-tič jes nov-ga za-pet, kak je pre-vze-ten taj pa-ver-ski

svet, bod fan-tič al de-kle, bod ko-čar al kmet, go-spod-sko se no-si taj

pa-ver-ski svet, go-spod-sko se no-si taj pa-ver-ski svet.

Kaj vam čim fantič jes novga zapet,
Kak je prevzeten taj paverski svet,
Bod fantič al dekle, bod kočar al kmet,
Gospodsko se nosi taj paverski svet.

Glejmo svet revni, no kaj ma zan gvant,
To paversko dekle no paverski fant,
Ah tulko ni gizde na sveti kak zdaj,
Da če obnoreti ves zagorski kraj.

Fantjć bod kakviga vbogeca sin,
Nosi se gospodski kak gospodin;
Kaj mi to hasni se nobel drži,
Ker svaki to znade da slabo živi.

Dekle od slabiga stana doma,
Nobel se nosi, ko svaka gospa,
Kaj ji to hasne se nobel drži,
Ker svaki to znade, da je paverska kći.

Dekle se hvali, da delati zna,
Bele ma roke ko svaka gospa,
Po leti najrajši u senci leži,
Po zimi najrajši na peći sedi.

Dekle mi šivati, šlingati zna,
Toga bedaka ne pameti ma,
S fanti se dela še slajša ko med,
A ja ma hodičov pa jezik do pet.

Francuzki se češe fant svoje lase,
V snagi pa živi kak svako prase,
Zato se nam tol'krat revno godi,
Ki paver zdej preveč prevzetno živi.

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

1418. Bulkы sa prodavatъ.

Andante agitato ♩ = 84. Iz Bugarske.

To-do-re, To-do-re, bulkы se pro-da-vatъ, To-do-re, To-do-re, bulkы se pro-da-vat, a-dže-ba, a-dže-ba, skж-pi li gы da-vatъ, a-dže-ba, a-dže-ba, skж-pi li gы da-vatъ.

|: Todore, Todore
bulkы se prodavatъ :|
adžeba, adžeba
skжpi li gы davatъ.

Todore, Todore,
bulkы se prodavatъ,
tri za grošь, tri za grošь
efte nogы davatъ.

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

1419. O pijancu.

Andantino ♩ = 63. **Iz Kolnofa u šopronjskoj županiji.**

Ne-ka ta-ko pit pi-ja-nac, da b' se vi-nom za-da-vil.
Mu-či, mu-či, sta-ri lo-nac, sto-per sam si raz-triz-nil.
Vsa-ki dan sam ža-jan, daj mi krč-mar vi-na van.

O n a: *Neka tako pit pijanac,*
Da b' se vinom zadavil.
O n: Muči, muči, stari lonac,
Stoper sam se raztriznil,
Vsaki dan sam žajan,
Daj mi krćmar, vina van.

Doma moram gladovati
S mojom dragom ditčicom.
Neću se ja razpitati[1],
Neg' ću ostat bačvicom.
Ča ću reć? — Ništa već,
Neg' da pijem još sve već.

Doma imamo dva sine,
Jedan gluh, a drugi slěp.
Pitam te ja moja žena,
Na mozanki[2] ča j' pak za kip?
Ali glad! Ča j' pak sad? —
Vina bi se napit rad.

Dužniki su došli tirat. —
Od vrat projti ne kunu.
Va sudić ću se zabit dat; —
Onde me ne dostanu.
Ništ ni s-tim. Poj neg k-njim,
Ter im reci, da ležim.

O nesrićni ti pijanac,
Da b' te se mentovála.[3]
A da bi ja denas umerl,
Jako bi se plakala.
Crkni vred.! Još dost lět
Pit ću vino kako med.

Obraz ti je kot uglenje,
Vas uderan i važgan.
Oto j' lipo razladenje,
Kad ja pijem vsaki dan.
Nij te sram? Tebe znam?!
Muči, sova, ter poj van.

Bože, ovoga svinjara
Vreda iz svita znami!
Vakovoga gospodara —
Stara sova, objami.
Ej mražnjak! Bud je tak,
Gledam kako zaručnjak.

V-pakal dojdeš, to Bog veli,
Tvoji grihi su uzrok.
Nimam ja grihov na sebi,
Ti s' neg žena a ne Bog.
Zač pakal — nisam kral,
Krčmar je sam natakal.

Ne b' željila tvoju oprav
Ja pri sebi držati.
Zač? ča nisam uvjek va njoj?
Nij je treba krpati.
Bud je tak? *Ej mražnjak,*
Gleda kako manenjak[4],

[1] Razpitati, scheiden, trennen. — [2] Mozanka, Weinkrügel. — [3] Mentovati, befreien. — [4] Manen, toll.

Va pivnicu ću dat tebe
Ja po smrti zakopat.
Ovde sudić polag mene,
Jako će se žalovat.
A krčmar nima kvar,
Ar ću bit vinu čuvar.

Crkni vreda ti mrcina,
Ter pianstvo dokonjaj.
Ako nij va nebu vina,
Tamo ja negrem takaj;
Va pakal nebi šal,
Ar znam, da b' žaju strajal.

Gdo će pokop, škrinju platit,
I ki budu jačili?
To će krčmar sve nagradit,
Va bratinstvu smo bili.
To je zaman. Sad' poj van,
Daj mi vina sam žajan.

Šuba, kapa je ostala,
Vse je zalog krčmara.
On će pravo vse računat,
Neće biti ništ kvara.
Vražji gut! Jur sam ljut,
Vred će vrag va te zdahnut.

Da vrazi jur za te grabu,
Va tom ja ništ ne dvojim.
Oni neg za staru babu,
Ja se njih ništ ne bojim.
Neg muči! Ne kriči,
Ar to su zaman riči.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1420. Rugalica.

Andante ♩ = 69. Iz Kranjske.

Je ja-ra go-spo-da, dr-ži se ka-kor grof, 'ma ša-met-ne hla-će, na za-di pa en knof.

Je jara gospoda
Drži se kakor grof,
'Ma šametne hlaće
Na zadi pa en knof.

Gospodska je suknja,
Pa slamnati klobuk,
Pa burja potegne,
Pa pravi: fuk, fuk, fuk!

(Iz moje sbirke tekstova.)

*

1421. Ja sam cura malena.

Andante con moto ♩ = 76. Iz Slavonije.

Ja sam cu-ra ma-le-na, suknja mi je go-le-ma, ja bi ra-da da je kra-ća, al ne-da-du bra-ća oj!

1422. Mladoj prijateljici.

Andante moderato ♩. = 52. Iz Dubrovnika. *(Napjev i tekst od P. Bunića.)*

Slad-ko spa-vaj du-šo dra-ga kad n'je mi-sli da te sme-ta; al gre-ho-ta 'e mlad'-jeh lje-ta, da brez druž-be sa-ma spiš.

1423. Stara ne ljubi!

Andante ♩ = 69. Od otoka Hvara. *(Napjev i tekst od Pijerka Bunića.)*

Dje-voj-ko mla-da, sta-ra što lju-biš, vr'j-me što gu-biš, što ćeš mu ti?

Opazka. U časopisu „Dubrovnik, zabavnik u narodne štionice dubrovačke za godinu 1867." veli se na str. 258. „Pijerka Marquis Bunić (Bona) rodio se pri svrsi prošastoga vijeka od vlastovske kuće Bunića, koji su od starina na glasu u istoriji dubrovačke književnosti i politike"; a na str. 262: „Pijerka Bunića (umro god. 1846.) još spominju u Dubrovniku, osobito stare gospogje, koje nam ga prikazuju kao ljepotu od čovjeka, puna živoće i dragosti. Pošten, veseljak, vješt udaranju, pjevanju i slaganju pjesama, koje čudo, da je svakomu ugodio i sa sobom dobar glas ostavio!" — Nikša Presličić, koji nam je zabilježio ove viesti o životu Bunićevu, opazio je kod pjesme „Djevojko mlada, stara što ljubiš": Ove tri pjesme što idu (Bješice l'ječi; Razbludna dikla; Rekoh majko moli sina), i još nekoliko pjesama, stavio je on sam (Bunić) u muziku." — Ova me opazka najvećma potaknu, da podjem tražiti, ne bi li gdjegod našao i kajde Bunićevim pjesmama. Podjoh dakle s našim (sada već pokojnim) akademikom Kurelcem, koji u isto vrieme (jesenas g. 1869.) boravljaše u Dubrovniku, k sinu pokojnoga Bunića. Ovaj njegov sin, profesor na gimnaziji dubrovačkoj, kojega nadjosmo na svome imanju na Rieci blizu Dubrovnika, reče mi, da mu je otac doduše znao i egedat i klavirat, a da je za njekoje pjesme složio i napjeve, ele kajda nije zabilježio, nu zato da narod ipak još i dan danas njegove melodije pjeva. Zato opet sam se morao uteći narodu, našoj prabiblioteci. Ja sam mnogo pitao za Bunićeve melodije, ali se domogoh samo dviju, jedne u Dubrovniku, naime na pjesmu „Sladko spavaj", koju mi je pjevao sliepac Vlaho Obuljen, a druge na pjesmu „Djevojko mlada stara što ljubiš", na otoku Hvaru u gradu Hvaru, gdje sam je čuo od težaka Marina Papafave (Bobojeda). Mislim da nisam daleko od istine, ako kažem, da je Bunić na ove dvie melodije pjevao sve svoje šaljive pjesme, i to prema „Sladko spavaj" ove: „Rekli su mi liepa Made", Rěkoh majko moli sina", „Starac slavić na kamenu", „S Bogom gore i dubrave", „S' one strane zove od R'jeke; — a prema „Djevojko mlada" ove: „Poslušaj Kate" i „Razbludna dikla". — Sve ove pjesme naći ćeš u knjizi „Dubrovnik" za godinu 1867.

1424. Na vas.

Allegro moderato ♩. = 72. Iz gornje Kranjske.

Ve-se-li smo k'na vas gre-mo, ki žviž-ga-mo jen po-je-mo: di-

Veseli smo k'na vas gremo, Didra, didra, didra, dia!
Ki žvižgamo jen pojemo, Didra, didra dia!

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

1425. Lulo moja.

Allegro moderato ♩ = 108. Iz Vizvara (u magj. Podravini.)

Lulo moja, srebrom okovana;
Badava si srebrom okovana.
Što nemam cigara',
To nitko nemara,
Siroma od davna,
Jer nemam duhana.

Gladan sjedim, pokraj vatre dremam,
Torba plače, a slanine nemam.
Tikvicu ne držim,
Slaninu ne pržim;
Kad ništa ne jedem,
Ja podjem da legnem.

Gladan legnem, postelj se provali,
Komšija mi kolibu zapali.
Kako ću da ležim,
Kad moram da bježim?
Plamen me upali,
A dim me udavi.

(Iz Deželićeve pjesmarice.)

1426. Bolestna žena.

Lento ♩ = 56. Iz Novigrada (kod Koprivnice.)

Le-pe ti su Mo-li-var-ke, le-pe ru-me-ne; le-pe ti su Mo-li-var-ke, le-pe ru-me-ne.

Lepe ti su Molivarke, lepe rumene,
Cukur jidu kavu piju, pak se crvene.
Ljudi idu na oranje žene u krčmu,
Ljudi idu iz oranja žene na postelj.
„Povedj ženo, ljubo moja, kaj mi te boli?"
„„Glava boli, sve me boli, kaj me se drži?""
„Povedj ženo, ljubo moja, kaj bi ti jela?"
„„Na zidu ti črna kokoš, koja ne nese,
I pevčića bez repčića, koj za seme nij;
Izpeči mi pogačicu triput sejanu,
Donesi mi polič vina liepog staroga.""
Pojela je crnu kokoš sve do košcice,
I pevčića bez repčića sve do perčice;
Pojela je pogačicu sve do korice,
Popila je polić vina sve do kapljice.
„Povedj ženo, ljubo moja, kaj ja budem jel?"
„„Na polici siročica tri dana stara.""
„Ženo moja, ljubo moja, al je kisela."

(Iz moje sbirke tekstova.)

1427. Došel je mladi junak.

Allegretto ♩ = 92. Iz Karlovca.

p *cresc.* *dim.* *p* *cresc.* *dim.*

Nit' me vet-ri na - pu - ha - li, ni - ti se - ci na - ska - ka - li.

Pripjev.

mf

Hu-ma, hu-ma, dilj, dilj, dilj, dilj, du - ja.

Nit' me vetri napuhali,
Nit' su seci naskakali,
Pripjev. Huma, huma,
Dilj, dilj, dilj, dilj, duja!

Već je došal mladi junak,
Već je došal mladi junak,
Koje stepel s mojom dušom,
Kak ti medved starom kruškom.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1428. I to je bolestnik!

Adagio ♩ = 54. Iz hrv. Zagorja.

pf *f*

Večer se na-pi-jem, v jutro du-go spim, vtra-ga mi se sta - ti, vbeteg se pu-stim.

V večer se napijem, v jutro dugo spim,
Vtraga mi se stati, v beteg se pustim,
Dojde žena meni z mastnemi rečmi:
„O moj mili dragi, kaj tebi fali?
„„O ma mila draga glava me boli:

Skuhaj mi gulaša, rezku jušicu,
S čem si ja prikrepim telu dušicu;
K tomu polić vina; to bu meni prav,
Onda, draga žena, mah ti budem zdrav.““

(Iz moje sbirke tekstova.)

1429. Ista pjesma.

Larghetto ♩ = 60. Iz hrv. Zagorja.

mf

V' ve-čer se na - pi-jem v ju-tro du-go spim.*

1430. Drenovka.

Allegretto ♩ = 88. Iz Slavonije. *scherzando*

mf *p*

Je l' i - sti - na, što go - vo - re lju - di? As - bu - ki ar - ci - ci,

f *p*

puć' će srd-ce fraj - li - ci, za ju - nakom, dja-ko-vač-kim djakom, haj, haj,

cresc. *f* *dim.* *p*

haj, haj, haj! ci-frast ti je šlin - ge - raj.

(Iz moje sbirke tekstova.)

* Mislim da bi ova pjesma još smješnijom bila, kad bi čovjek obje melodije spojio u jednu, t. j. prva četiri stiha pjevao po melodiji pod br. 362., dalnja tri stiha po ovoj, a posljednja dva stiha opet po prvoj melodiji.

27

1431. Smiešni junak.

Allegro moderato ♩ = 108. Iz Slavonije.

pf

Maj-ka mo - ja o-že - ni me mla - da; maj-ka mo - ja o-že - ni me mla-da.

pf

Majka moja oženi me mlada,
Dok me nije obuzela brada,
Obuzela brada, i brkovi;
Pak će onda da reku djevojke,

Kad me svojoj majci ukazuju:
„Nuto, majko, iz medje medjeda,
Nuto, majko, iz kupusa zeca.“

(Iz moje sbirke tekstova.)

1432. Okrogle.*

Andantino ♩ = 63. Iz Kranjske.

p

So pe - smi o - kro-gle, prav lah - ko za pet', ko b'le b'na štir' o - gle, b'ne mo - gle po svet'.

p
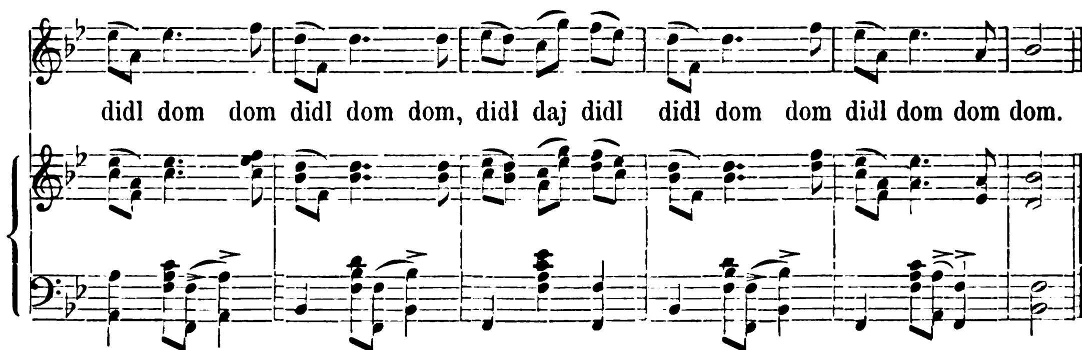
Pripjev. *Un poco più mosso*

mf vigoroso

O didl daj didl didl dom dom

mf vigoroso

* Vidi broj 1136. u III. knjizi.

Na krepko ročico,
Pošteno srdcé;
Na bistro glavico,
Bom gledal vselé.

Ne čakam pod oknom,
Raj pojdem drugam:
Kjer gorši dekleta,
Odpirajo nam.

Tak modre zvijače
Sto moških neznà;
Ko sam ena ženska
Če lovi možá.

Zasmeja se milo,
Ko rožca spomlad,
Se na me naslóne,
Pusti se kušvat'.

Ti praviš: me ljubiš,
Da rada me imaš;
Kušuješ; objemaš,
Pa druz'ga štemaš!

Pšenico sim mlatil,
In bob sim sadil;
Na podu sim Micko
Pri plesu vertil.

Aj ti serborita,
Ostudna pošast!
Že drugih si sita,
Češ meni dopast'.

Je béla ko mleko,
Rudeča ko kri;
Zalubljeno gleda,
Na smeh se drži.

Je zvezdice štela,
Kadar je šla spat;
Je fanta kušnila,
Za vsake enkrat.

Si hodil za mano,
Pa nič nis' dobil;
S' žerjavco zamudil
Pepél pa ni živ!

Jez nočem bogate,
Da s' žlahta me sil',
Da b' štela mi zlate
Pri vsakem kosil'.

Ponoč' je vas vala,
Ni marala nič,
Je mat'jo lasala,
Je vpila ko ptič.

Ko sunce gor pride,
Pa okno odpre;
Dol gleda v dolino,
Če ljubčeg mem' gre.

Okrogle kolesa,
Se zmiram vrté;
Zakaj le dekleta,
Za fanti leté.

Gre' Janez od doma,
Zavriska glasnó,
Nazaj pa pristoka
Skervavo glavó.

Je gledal pod oknom,
Je zlezel na gank,
Ta star se priplazi
Ga vseka čez vamp,

Možena živi le
Zvestó za možá,
Pa najbolj poštena
Ga vsak dan goljfá.

Kakó je prosila,
Da b' hitro šel dam;
Kje' mela že skrit' ga
Fantiča not v hram.

Mlada 'ma rada
Le jezik sladak,
Stari dopade pa
Kruhek mehak.

Je piške prodala,
Domú šla po pot;
Jo spremlja s kasarne
En beli gospod.

Okoli se vlači,
Vse ljube noči.
Pri drugih se pači,
Le k meni ga ni.

Se joka, zdihuje,
Upije, gorjé —
Razsaja, trepeče,
Si ruje lasé.

Je huda b'la zima
Je kurila péč,
Je kožuh zaflikan
Ki gorak ni več.

Golobe sovraži,
Če k'šujejo se —
Bolj rada 'ma mačke,
Njih kremplje ojstre —

*

Je kaša pogreta,
Se m' sline cedé;
Mi šest let obeta,
Pa k drugi zdaj gre!

Nargorši je Jer'ca
Županova hči,
'Ma lica rudeče
Pa černe oči.

Je jagnjeta pasla.
Jim dala soli;
Je fanta štemala,
Iz druge vasi.

Gosposka je zrela,
Tih pride pri stran;
Pa možkega zvijé,
In pričo ga kan'.

Je klicala pute,
Preštela ovce!
Pastirja zmerjala,
Pobrala trske —

Proso je omela,
Otrla je lan;
Za fanta plačvala,
Je vince v Ljubljan'!

(Uzeto iz II. svezke „Mične slovenske zdravice" od Jure Fleišmana. Štamp. u Ljubjani.)

1433. S oproštenjem.

Moderato ♩. = 69. Iz Osieka. *(Napjev i tekst od Paje Kolarića.)*

Potlam podne ode tata,
Pa ode i mama,
A djevojka s momkom sjela,
S oproštenjem sama.

Vriedna cura ne dangubi,
Već maramu rubi,
A momak ju — baš je djavo —
S oproštenjem ljubi.

Sva se cura zapurila,
Mora da se ljuti?
Ali zato sirotica
S oproštenjem šuti.

Kad se ljube, s oproštenjem,
Brzo lete sati,
Na jedanput stade tata
Batinom na vrati.

Posle sunca grmi, sieva,
To se tako mienja,
Vošti tata obadvoje
I bez oproštenja.

E sad gledaj, nit je momak
Nit djevojka kriva,
Al to tako, s oproštenjem,
Vrlo češto biva.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1434. Veseli hribček.

Allegretto ♩ = 96. Iz Štajerske.

mf

En hrib-ček bom ku-pil, bom tr-te sa-dil, pri-jat-le po-va-bil, še sam ga bom pil.

Pripjev.

mf *scherzando*

Lö-ra, lö-ra, lö-ra, lö-la, lö-ra, lö-ra, lö-la; *f* pri-jat-le po-va-bil, še sam ga bom pil.

En hribček bom kupil,
Bom terte sadil,
Prijatle povabil,
Še sam ga bom pil.

Pripjev: Löra löra löra löla,
Löra löra löla;
Prijatle povabil,
Še sam ga bom pil.

Tam gori za hramom
En trsek stoji,
Je z grozdjem obložen,
Da komej drži.

Že čriček prepeva,
Ne more več spat';
V tergatev veleva,
Spet pojdemo brat.

Konjički škrebljajo
In vozjo težko,
Ker vince peljajo,
K' je močno sladkó.

Prelepo rumeno,
Kat čisto zlató;
Le pijmo pošteno
Prežlahtno blagó.

(Iz Slomšekove „Šola" št. g. 1853. u Celovcu.)

Opazka. Slomšek imade ove napjeve, od kojih je prvi izvadjen iz „Pesme M. Ahacelna“, a drugi iz „Napjevi A. Bichlera“, ovako:

En hrib - ček bom ku - pil, bom ter - te sa - dil, pri - jat - le po - va - bil, še sam ga bom pil.

En hrib - ček bom ku - pil, bom ter - te sa - dil, pri - jat - le po - va - bil, še sam ga bom pil.

1435. Pazar.

Allegretto ♩ = 92. Iz Hercegovine.

mf U Mo - sta - ru *cresc.* na no-vom pa - *f* za - ru, *mf* u Mo - sta - ru *cresc.* na no - vom pa - *f* za - ru.

U Mostaru na novom pazaru,
Prodaje se momče i djevojče:
Po groš momče, po dukat djevojče,
Udovice po polu grošice,
Stari djedi po lule duvana,
Stare babe po četiri pare.
Udovčine, pogrijana čorba,
Sirovina, suvovine pita,
Kud se onda oženio skita,
Što ne čuva žene i bešike?

(Iz Pavlinovićeve sbirke.)

1436. Radole.

Allegro moderato ♩ = 108. Iz Bugarske.

Ra-do-le, Rad-ki-le, Ra-do-le, Rad-ki-le, hu-ba-va moma rod ne-ma dl-bo-ka voda brod nema, hu-ba-va moma rod ne-ma, dl-bo-ka voda brod nema.

(Nastavka tekstu ne imam.)

1437. Djevojačka sudbina.

Andante ♩ = 69. Iz Banata.

Dje bi bi-la že-na ko de-voj-ka, dje bi bi-la že-na ko de-voj-ka.

Pripjev.

Da-no, da-no i o-bruč, da-no i o-bruč, po-tuc', po-tuc'

Sbor.

si - ki - ra, po-tuc' si - ki - ra. a - la pin - ter pin-te - ri - še, a - la bu - ra
ro - go-zi, ro - go-zi, ro - go-zi,

ro - go - zi - še, ro - go - zi, ro - go - zi, čep!
ro - go-zi, ro - go - zi, ro - go - zi, čep!

Dje bi bila žena ko devojka,
Pripjev. Dano dano i obruč,
Dano i obruč,
Potuc', potuc' sikira,
Potuc' sikira.
Jedni: Ala pinter pinteriše,
Ala bura rogoziše,
Rogozi, rogozi, čep!
Drugi: Rogozi, rogozi,
Rogozi, rogozi,
Rogozi, rogozi čep!

Kad je žena ruža razvijena,
A devojka pupoljak od ruže;
Žena blaži, a devojka draži,
Sunce sija, pupoljak s' razvija,
Kiša pada, a ruža opada:
„Steć češ' muža, venut ćeš kô ruža,
Steć ćeš svekra — pazi što sam rekla!"*

(Iz moje sbirke tekstova.)

1438. Minka.

Moderato ♩ = 100. Iz Štajerske.

Ho-di da, Min - ka, zdaj do - mó, zdaj domó! Ne dem, nedem, ne-ti ne smém.

* Uzporedi ju s pjesmom, koja je pod brojem 218.

„Hodi da, Minka |: zdaj domó! :|
„„Nedem, nedem neti ne smém!““

„Što pa te, Minka, ne pisti?“
„„Lübi, lübi, lübiček moj.““

“Kaj pa ti, Minka, lübi dá?“
„„Tolar, tolar, tolara dva.““

„Kaj pa boš Minka, z talarma?“
„„Zibko, zibko küpila bóm.““

„Kaj pa boš, Minka, z zibkicoj?“
„„Sinka, sinka zibala bóm.““

„Kak pâš mu, Minka pévala?“
„„Tuja, haja, Bog daj skoro dva!““

(*Stanko Vraz „Narodne pěsni Ilirske“ I.; štamp. god. 1839. u Zagrebu.*)

1439. Potepuh.*

Allegro moderato ♩ = 108. Iz Slavoniie.

pf f pf f ff

U ka-fa-nu doj-do, pred a-du-ta se-do, a-dut ve-li: va-di nov-ce svo-je iz dže-pa.

U kafanu dojdo,
Pred aduta sedo,
Adut veli vadi novce
Svoje iz džepa.

Pivo je skupo,
Vino je još skuplje,
Za rakiju novac nemam,
Vode ne mogu.

Kola su skupa,
Karuce su još skuplje,
A za hintov mnogo ištu,
Pješke ne mogu.

* Usporedi s pjesmom „Nemam časti ni kredita“.

Marker me gura,
Kelner me tura,
Kuhačica čorbe ne da,
Svi me teraju.

Košulju imam,
Šešira nemam,
Krojač mi j' kaput pokrpo,
Pleća se vide.

Tur mi se para,
Čizme imam stare,
Na kaputu ni dugmeta
Nemam nikakvog.

U kvartiru stojim,
Kiriju ne plaćam,
Gazda meni po sokaku
Vija s batinom.

Kiša me liema,
Vjetar me praši,
Djeca vele: Bjež od toga,
Taj će ujesti!

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

1440. Potepuh.

Allegretto ♩ = 92. Iz Kolnova.

A, a, a, praz-na je mo - ja moš-nja. Va moš - nji - ci niš - tar nij,
proš - li su mi pi - ne - zi. A, a, a, prazna je mo - ja mošnja.

A, a, a,
Prazna je moja mošnja.
Va mošnjici ništar nij,
Prošli su mi pinezi,
A, a, a,
Prazna je moja mošnja.

E, e, e,
Prošlo mi je veselje.
Va mošnjici ništar nij,
Prošli su mi pinezi,
E, e, e,
Prošlo mi je veselje.

I, i, i,
Va mošnjici ništar nij.
Va mošnjici ništar nij,
Prošli su mi pinezi,
I, i, i
Va mošnjici ništar nij.

O, o, o,
Brate, tak ne bu dobro!
Va mošnjici ništar nij,
Prošli su mi pinezi
O, o, o,
Brate, tak ne bu dobro.

U, u, u,
Poslat ću ju ministru.
Va mošnjici ništar nij,
Prošli su mi pinezi,
U, u, u,
Poslat ću ju ministru.

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

1441. Pustolovska.

Allegro ♩ = 120. Iz Slavonije. (*Spjevao M. Orešković.*)

Ne-mam ča - sti ni kre - di - ta, nit u srd - cu a - pe - ti - ta. Mi-sle lju-di, gdje je hva-la, da ja i-mam ka-pi-ta-la; a ja i-mam sto ta - li - ra' sve od fi-nog flis-pa-pi-ra.*

Nemam časti ni kredita,
Nit u srdcu apetita.
Misle ljudi, gdje je hvala,
Da ja imam kapitala,
A ja imam sto talira
Sve od finog flispapira.

Dok sam imo, bank sam davo,
Po tri noći nisam spavo,
Da sam imo puno krilo,
Još mi nebi dosta bilo,
Sve na keca i na kuglje,
Dok ne dadem sve me žulje.

Halber cvelfe jest početak,
Šlage, gebe, jest svršetak;
A sad moram sjedit gladan,
Pipam trbuh čisto ladan;
Nisam vriedan ja oteti,
Jer ćedu me znam sapeti.

Mukta ljudi sad nedadu,
Jer me redom svi poznadu;
Fruštuk moram da odspavam,
Jer o njemu i ne sanjam,
Kafe nemam, niti mlieka,
Nit od glada kakva lieka.

Slador drže ljudi skupo,
Sve sam šole s tog polupo,
Zvoni podne, a ja driemam,
Jer za ručak ništa nemam:
Uzmem lulu i duhana,
Pak se sećem kraj kafanah.

Nuz nos gledim, al' sam ružan,
Na sve strane mnogo dužan,
Stižu konte sa svih stranah,
Ponajviše iz kafanah.
S čim ja znadem čekat zime,
Nigdje neće da me prime?

* Uzporedi melodiju s onom od pjesme „Mene majka jednu hrani“.

Nemam gaćah ni čakšira',
Nit po modi fein šesira;
Na kaputu trista krpa',
Svaki dužnik svoju drpa.
Čizme tiesne ni navući,
S tog me neće nitko tući.

Mogu radit što mi drago,
Kad sam tužan tako strado,
Kuburit ču kako znadem,
Nosit moram što imadem,
Još „Kubura“ mi ime dato,
Ime slavno svim poznato.

(Iz Deželićeve pjesmarice.)

1442. Iskrnjega svoga ljubi.

Moderato ♩ = 104. Iz Osieka. *(Iz XVIII. stoljeća.)*

Sastalo se jedno družtvo,
Al je bilo malo ružno;
Bio divan od snašica
I od mladih gospodjica.

Kazali su franciškani:
Oj djevojke, ajdte s nami!
Grieha ć'mo vas oprostiti,
Dobra diela naučiti.

Kad su vid'li franciškani,
Da je ovdje zgoda za nji;
Pozvali su gvardijana:
Hajdte starče, hajdte s nama.

Skočili su kapelani,
Prama otcu gvardijana;
Za vas nisu djevojčice.
Mašajte se za patrice.

Što mislite kapelani,
Što ste vi izkloštrovani,
Vi ste prosti slobodnjaci,
Žene s mužem zavadjaci.

Tom se čude jcžoviti,
Što su oni zavaditi,
Jer to djelo svaki radi,
Baš ni popi se ne gadi.

Svi na stranu kapucini,
To su pravi božji sini,
Oni rado jaja prose,
Svojim mladim snašam nose.

Minorite to su pravi,
Jer imadu um u glavi,
Oni u potaju rade,
Ljube seke, snaše mlade.

Ljubav nije zabranjena,
U knjige je postavljena,
Iskrnjega svoga ljubi,
Osobito u toj tuzi.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1443. Bockanje.

Adagio ♩ = 54. **Iz Sriema.**

p Sve su se-ke u I-lo-ku *cresc.* po-no-še-ne *f* le-pe;

scherzando

p al čim sa-mo vi-de *cresc.* momka, čud-no za njim *f* stre-pe.

Sve su seke u Iloku
Ponošene lepe,
Al čim samo vide momka
Čudno za njim strepe.

Kad u svetac svaka gledi
Lepo da s' naredi,
Obućena, nakićena,
Sva u licu bledi.

A kad koja momka steče
I šnjime se spari,
Ta po volji onda živi
Poginut ne mari.

Čudna raja zemaljskoga
U Iloku Sriemu,
Što se tiče za mladiča
Život jest u njemu.

Ladovinom kad na veče
Gdje se kolo vodi,
Na divanu tanbur bije,
Šala se provodi.

Sve radostno i veselo,
Sve na nogu stoji,
Dieva s momkom složno pjeva,
Ciela varoš ori.

Nek se čovjek samo makne
Čolićevom kraju,
Tud sastane lepih dosta
Sličnih zemnom raju.

Lepih ninfah, crno oko
Matkovića Ana,
Dobre ćudi, lepo ljubi,
Kad je s momkom sama.

A čaršiju, krasi dieva
Meštrovića Manda,
Što se tiče na lepoti
I ljubavi vlada.

Čaršija je dolnja varoš.
Al od srednje česti,
U njoj sjede lepe seke
Svakojake vrsti.

Šimičanke sve devojke
Nisu tako lepe;
Al su vješte milovati
Pa momka zaslepe.

Gornja varoš, krasni sokak
S kućami urešen;
Al' od sigre devoja čke,
Za nas nij' udešen.

Podunavje belo lale,
Tam su seke lepe,
Sve su vredne i poštene
Ljubit nisu lene. —

Koji nezna braćo mila
Ni za kakvu šalu,
Taj nek dodje mlad u Ilok
Živit će u raju.

(Iz moje sbirke tekstova)

1444. Liepo gospodarstvo.

Adagio ♩ = 54. Iz Osieka.

f
Od ka - ko je bie - lo la - le, od ka - ko je posta - lo par-ga - ra.
p

Allegro ♩ = 120.

p *scherzando*
Od - ka - ko je po-sta - lo par - ga - ra, ne-sta - lo je ži - ta iz ham - ba - ra;

mf
od ka - ko je po - sta - lo par - ga - ra, ne-sta - lo je ži - ta iz ham - ba - ra.*

f

Od kako je bielo lale,
Od kako je postalo pargara**
|: Od kako je postalo pargara
Nestalo je žita iz hambara :|

Pargar dere, bielo lale,
Pargar dere, ječmenicu ždere
|: Pargar dere, ječmenicu ždere
Jošt se fali, da se dobro hrani :|

* Uzporedi melodiju s popievkami „Gdje bi bila žena kô djevojka“ i „Molim otca da proda“.
** Pargar, od rieči „percail“ ein Kleidstoff.

Pa se fali, bielo lale,
Pa se fali, da je sve u redu,
|: Pa se fali, da je sve u redu,
I u domu, da je sve u modu :|

Na pendžeru, bielo lale,
Na pendžeru cvjetaju rozetli,
|: Na pendžeru cvjetaju rozetli,
Na ormaru poredjane šole. :|

Za furunom, bielo lale,
Za furunom trična kiselica,
|: Za furunom trična kiselica;
Uzme šolu, pa nadrobi proju., :|

Proja dole, bielo lale,
Proja dole, kiselica gore,
|: Proja dole, kiselica gore;
Jošt se fali, da se dobro hrani :|

(Iz moje sbirke tekstova.)

1445. Ista pjesma.

Sostenuto ♩ = 72. Iz Bačke. *(Nacrtao Alojz Kalauz.)*

mf Od-ka - - ko je be - lo la-le, *mf* od-ka - - ko je po - sta - lo parga - - ra:

Allegretto ♩ = 104.

f ne-sta-lo je ži-ta iz hamba-ra, ne-sta-lo je ži-ta iz ham-ba-ra. I. II. -ba-ra.

1446. Cigani.

Iz Broda na Savi.

Moderato ♩ = 100. Pripjev.

Svi Ci-ga-ni svet-ca sla-ve. Ča-vro-le, ča-vro-le, ča-vro-lju-ske ja-to ti-nje ča-vro-le; a-o le-le dju-kar le-le dju-kar-le, dju-ka pen-de cr-no le-le ter-ni-ne.

Svi Cigani svetca slave,
Pripjev: Čavrole, čavrole,
Čavroljuske jato tinje
Čavrole.
Ao lele djukar lele
Djukarle,
Djuka pende crno lele
Ternine.

Cigan prase ogulio,
I korito izdubio,
Čergu su im zapalili,
Knjezu brke opališe,
A knjeginji obrvice.

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

1447. Ciganice pitajo.

Andante moderato ♩ = 76. Iz Kranjske.

mf

Ci-ga-ni-ce pi-ta-jo: Ge pa so ci-ga-ne? Tam na po-li v o-vem do-li brum-bi-ce ko-va-ju.

1448. Mlade djevojke.

Andante con moto ♩ = 76. Iz Dubrovnika.

pf *cresc.* *dim.* *pf* *f*

Ov-ce pasle, ov-ce pasle dvi-je čo-ba-ni-ce; ov-ce pa-sle dvi-je čo-ba-ni-ce.

|: Ovce pasle :| dvije čobanice,
Jedno Mare a drugo Ljiljana,
Š njima pasu dva čobana mlada,
Jedno Niko, a drugo Nikola.
Zareče se Niko i Nikola,
Da će uzet dvije čobanice,
Niko Maru, Nikola Ljiljanu.
Što su rekli to su učinili:
Niko vrže Maru na samaru,
A Ljiljanu na grlo ridjanu;
Ma se Niko momče obrtaše:
„Jadna Mare čini mi se gruba!"
Ma li Mara njemu odgovara:
„Nit' sam mlada, ni odveće stara,
Nego moma od najljevšeg doba,
Kad su Turci Novi poharali,
Imala sam trideset godina,
Od tadar su trideset i sedam;
Ako li mi tomu ne vjeruješ,
A ti pitaj Ljiljanu djevojku,
Koja mi je na babine bila."

(Iz Vukove sbirke.)

1449. Kad se laže.

Andante ♩ = 69. Iz Šibenika.

I. II.

pf

Po-slu-šaj me, po-slu-šaj me dra-gi po-bra-ti-me. me.

pf

Poslušaj me, dragi pobratime,
Koji nosiš od Hrvata ime;
Kod kuće si, ter ništa ne znadeš,
Što se tebi kaže, to ne čuješ.
Veliki se dogodjaj dogodi:
Dočim spavaš s mirom na livadi,
Po kupusu rodila j' livada,
U kotaru na sried Sarajeva,
Po njoj jaše starac pod magarcem,
Puno starac štete učinio:
Na livadi kad ne dohodio,
Nesreća se njemu dogodila,
Puče puška iz studene vode,
Od serdara, od zla gospodara,
Ter pogodi starca pod magarca;
U zlo ga je mjesto udarila,
Izpod brka u čelo junačko,
Pod koljenom noge mu prebila,
Na uvo mu bubreg izgonila;
Mrtav starac crnoj zemlji pade.
Kako pade tako ne ustade,
Ležeć zdravo svojoj kući dodje.
Kad se laže ovako se kaže:
Vjeruj brate kako ti je drago,
Al ne troši ako ne maš blaga.
I ja bih ti bolje popjevao,
Da mi drugi tikvu vina puni.

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

Inačica.

Iz Bosne.

Starac djedo na magarcu jaše,
Puče puška iz vode studene,
Te pogodi starca na magarcu,
Mrtav pade a živ kući dodje.
Kad je došo svom bijelom dvoru,
Tako mu se kućni temelj stavlja,
Mati mu se u bešici njiha,
Otac mu se uz koljeno prima,
Mrtva koka snijela mu jaje,
Mrtav oro u ćumezu pjeva!

(*Petranović „Nar. pjesme iz Bosne". U Sarajevu 1867.*)

1450. Negledaj me, što sam malena.

Allegretto ♩ = 92. Iz Siska.

mf

Ej, djevoj-či-ce, sitna lju-bi-či-ce, ej, dje-voj-či-ce, sitna lju-bi-či-ce!

mf

(Ej), djevojčice, sitna ljubičice!
Ljubio bi te, ali si malena. —
„Ljubi me, dragi, bit ću i golema:
Maleno je i zrno biserovo,
Ali se nosi na gospodskom grlu;
Malena je i tica prepelica,
Ali umori konja i junaka.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1451. Hinjenje.

Larghetto ♩ = 60. Iz Karlovca.

A što su mi Karlovkinje bele, rumene,
Vino piju, papar zoblju, te su rumene.
Kad muž ide na oranje, žena u krčmu;
Kad muž ide iz oranja, žena u krevet:
„Jao mužu, lele mužu! glava me boli."
„„Jao ženo, živa željo! a što mi ti je?""
„Jao mužu, lele mužu! glava me boli."
„„Jao ženo, živa željo! da što ću ti ja?""
„Jao mužu, lele mužu! traži mi leka:
Dozovi mi nerodkinju, koja ne rodi,
Da umesi pogačicu triput sejanu;
Izpeci mi šarku koku, koja ne nosi,
I petlića bez repića, koji ne peva;
Donesi mi kondir vina od tri godine."

(Iz Vukove sbirke.)

1452. Tužba muža prik žene.

Andante sostenuto 𝅗𝅥. = 63. Iz Kolnofa u šopron. županiji.

Un poco più mosso.

mf

Že-nu sam si ja o - di-bral, da bi se ja š njom ra-do-val.

mf *p* *mf* *p*

Tempo primo. **Pripjev.**

p *cresc.* *dim.*

O dra - gi Vid, o dra - gi Vid, jur sam je do gu - ta sit.

p *cresc.* *dim.*

O dragi Vid, o dradi Vid,
Moje žene sam jur sit.
Ženu sam si ja odibral,
Da bi se ja š njom radoval.
Pripjev. O dragi Vid, o dragi Vid
Jur sam je do guta sit.

Mislil sam ja da j' bogata,
Vkanil[1] sam se do vrata:
Lepu pratež[2] bi nosila,
Vsa j' cunjava[3] sova gnjila.

Jutro kasno u devetih
Leži još vrag prokleti,
Stipa se[4] tajedan celi,
Ča će kuhat ništ ne veli.

Kada dojde k spalu doba,
Nema slame hudoba.
Steljna pratež razderana
A plagta[5] vsa omazana,

A kad dojdem k njoj na stelju,
Najdem velku vojnbu.
Smrdi kot s piplići kočka,
Ili nasadjena guska.

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

1453. Tako je kad se oženiš.

Andante ♩ = 69. Iz turskog Broda.

mf *p*

Kad sam bi - o mla-do mom - če; kad sam bi - o mla-do momče.

mf *p*

[1] Betrogen. — [2] Ausstattung. — [3] Zerfetzt, zerissen. — [4] Schleicht herum. — [5] Leintuch.

Kad sam bio mlado momče,
Djevojke me „bratcom“ zvaše,
A nevjeste; „mlado momče“,
Stare babe „majkin sine!“
A kada se ja oženih,
Svakog dobra ja poželih;
Djevojke me vragom zovu,
A nevjeste: „vragolome“
Stare babe: „kurvin sine.“

(Iz Vukove sbirke.)

1454. Podrž' Bože ovako!

Andante ♩ = 69. Iz Siska.

pf

O ja-blan-če tan-ko drev-ce, o ja-blan-če tan-ko drev-ce,

o ja-blan-če tan-ko drev-ce.

O jablanče tanko drevce!
Pod tobom me napast nadje,
Snašice me potvoriše,
A djevojke uhvatiše,
U gvoždje me postaviše,
S jednom nogom uz djevojku,
S drugom nogom uz snašicu.
Kad to vidje majka moja,
Ona s' suzam' Boga moli:
„Mili Bože! težke muke!
Težke muke sinka moga!
Mili Bože, oprosti ga!“
A ja junak Boga molim:
„Mili Bože, podrži me,
Još ovako dugo vrieme!“

(Iz Vukove sbirke.)

1455. Djevojkam.

Allegro vivo ♩ = 132. Iz Petrinje.

8va

pp

* Ovu sam pjesmu čuo pjevati od dvajuh sborova, od kojih je jedan bio u dvoru a drugi pred kućom. Prvi i treći dio gornje popievke predočuje sbor sastavljen od samih djevojaka, drugi i četvrti dio pako sbor mužkaraca. Efekt popievke bio je vanredan, te sam s početka mislio, da je negdje i treći sbor sakrit, buduć pjevahu treći dio u G-dur-u mjesto u A-dur-u i to još nješto malo glasnije, te je zato i utisak sasma drugi bio.

|: Vesel'te se djevojčice,
Koje pjevat znate, :|
Veselte se i pjevajte,
Dok volju imate.
Jesen vam se približava,
Da se razudate;
Ako li vas tko zaprosi,
I od moje strane

Vi recite, da hoćete,
Nepitajte mame.
Stara mama u zapećak
Nek sjedi u gnodi,
Lievo uho nek začepi,
To je sad u modi.
Bratac Pero nek se sprema

Nek u gitar svira,
Hrastov ormar treba dati,
Da se politira,
A djevojka nek se brini,
Da nakiti kuma,
Nek donese dobra vina
Iz nova podruma.

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

1456. Svekrvica hišu mete.

Iz Pazine u Istri.

Sve-kr - vi - ca hi - šu me-te, još ta brum na mla-da spi, po-spi,

po - spi mi-la mo-ja, još ni zo-ra be - - li.

1457. Zadovoljni Krajnc.

Allegretto ♩ = 92. Iz Kranjske.

p *semplice* *p*
Od stra - že Hro - vaš - ke gor son - ce mi pri - de. U - no-gra - de

p *semplice*

laš - ke, po pol-dne za - i - de; z Be - neš-ki - ga mor - ja jug če - lo po-

ti; od Šta-jer - ca bór - ja per del' me hla - di.

Od straže Hrovaške
Gor sonce mi pride,
Unograde laške
Po póldne zaide;
Z Benéškiga morja
Jug čelo poti;
Od Štajerca bórja
Per dél' me hladi.

Mi brazdjo konjiči
Za ajdo pšenico,
Netrudni dekliči
Pa beljo tančico;
Kaj maram, se kruha
Persluži zadost,
Ni sile trebuha
Okoli mi nost'.

Imam oblačilo
Domačga padvána.
Ženica pa krilo
Iz pravga mezlana,
Se sveti na lice
Ko pirh moj skarlát
Nje šapel, jeglice
Nje modric je zlat.

Rad plešem okrogle,
In s pèto glas dájam,
Premedem vse vogle,
Se v cepa dva majam,
Nožice pa Mince
Za mano drobni,
Pobéra stopince,
Se v króge verti.

Na žgancih tropine,
Pa kisliga zéla,
Bob, kaša, vse mine,
Ko pridem od dela,
Alj bodi pogača,
Klobasa al sók,
Alj kar se obrača
Na ražnu okrog.

Za vsako povêlje
'Mam židano voljo,
Za brambo deželе,
Alj hódit' v šolo.
Povsodi se maham
Ko čverst korenák,
Pa delam, pa baham,
Pa pijem tabák,

(*„Grlica, venec slovenskih pesem“ I. sv.; štamp. v Ljubljani.*)

1458. Podigle se bule.

Andante con moto ♩ = 80. Iz Bosne.

Po-di-gle se, po-di-gle se bu-le u ja-go-de, po-di-gle se, po-di-gle se bu-le u ja-go-de.*

Podigle se bule u jagode,
Kad su bule jagoda nabrale,
Polegoše na livadu spati.
Kad su bule oda sna s' prenule,
Svakoj buli gaće odrešene,
Aginici gaće ukradene.
Nij joj žao onog bielog platna,
Već joj žao onog suhog zlata.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1459. Crnomanjasti nad svimi.

Adagio molto ♩ = 50. Iz Slavonije.

Tri bi pla-va, joj, za je-dno-ga da - la, za je - -

* Prispodobi s popievkom „Skuhala sam večericu“, koja je štampana u prvoj knjizi pod brojem 13.

Tri bi plava, joj,
Za jednoga dala,
Za jednoga, joj,
Crnomanjastoga.

Za dva plava, joj,
Nebi grošić dala,
Dika plava, joj,
Bljutava kô trava.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1460. Šajkaši.

Andante ♩ = 69. Iz Sriema.

Svi šajkaši odoše (lako, lako)
Svi šajkaši odoše (lagano)*
Samo jedan ostade,
I taj jedan besedi:
Dones'te mi britvicu,

Da odsječem trščicu,
Da napravim frulicu,
Da posviram banatski,
Da popjevam bačvanski,

Da poigram sriemački,
Da podviknem šajkaški,
Da zapletem hrvatski,
Da poljubim slavonski.

(Iz moje sbirke tekstova.)

* Na isti se način svaki stih pjeva dodavajuć „lako, lako“ a kod opetovanja „lagano“.

1461. Rano pjelo petle-to.

Moderato ♩ = 100. Iz Trnova u Bugarskoj.

(Nastavka tekstu ne imam.)

1462. Fratar Ivane.

Andante con moto ♩ = 80. Iz Valpova u Slavoniji.

Allegretto ♩ = 92. **Pripjev.** *L'istesso tempo* ♩. = 60.

Tekla voda Karašica
Od Valpova do Našica.

Pripjev: Upalo u tu, fika fuku!
|: Zagrebem, potrčim, poljubim tu. :|

Gdje snašice noge peru,
Tu fratrovi u nje glede.

Oj snašice hajte s nami,
Častit ću vas devet dana.

Častit ću vas devet dana
Svakog dana po purana.

Bit će torte i paštete,
Ne žalit te vaše štete.

Bit će pite svake vrsti,
Za kojom se ližu prsti.

(Iz moje sbirke tekstova.)

Inačica.

Tekla voda Karašica
Od Valpova do Našica
Pripjev: Upalo u tu, fika fiku!
Zagrebem, potrčim, poljubim tu.

U toj vodi Karašice
Prale noge tri snašice.

Odtud ide Fra Ivane
Valpovački kapelane.

Oj Boga vam tri snašice,
Hajdte sa mnom u Našice.

Častit ću vas devet dana
Svakog dana po purana.

Bit će torte i paštete,
Ne žalit te vaše štete.

Bit će pite svake vrsti,
Za kojom se ližu prsti.

Oj Boga vam tri snašice,
Hajdte samnom u Našice!

(Iz moje sbirke tekstova.)

1463. Od fratra Zvekana, valpovačkog pelikana.

Allegretto ♩ = 92. Iz Slavonije.

no-ge pra-še; tu fra I-van pla-čan sta-še.

Kod potoka Karašice	Tu fra Ivan plačan staše,	Na sve grlo vapijaše,
Valpovačke tri snašice	U prsa se udaraše,	I ovako govoraše:
Svoje bile noge praše;	Grozne suze prolivaše,	(Dalnji mi tekst manjka.)

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

1464. Kostajnički satir.

Allegro moderato ♩ = 108. Iz Kostajnice.

f grave *p* *sfz*

Što nam ra - di o-naj di-do sta - ri, o-naj di-do sta-ri?

scherzando *pp* *pf*

Sta-ri di-do tra-vu ko-si, a ba-ba mu vo-du no-si sa na-še-ga

sfz *f*

sta-na, sa no-vog' bu-na-ra. Di-do ko-si o-ta-vi-cu, za-su-ku-je

Što nam radi onaj dido stari?
Stari dido travu kosi,
A baba mu vodu nosi
Sa našega stana,
Sa novog bunara.
Dido kosi otavicu,
Zasukuje nogavicu;
Psi na njega reže,
On ušima streže.*

Šta nam radi vaša stara baka?
Stara baka uranila,
Siedu kosu nagladila,
Zamiesila lamlačicu,
Metne luka u strunjicu,
Ogrnula kabanicu,
Uredi si maramicu,
Pa ide po ladu
Da je nepoznadu.

Što nam radi vaša nena** Kata?
Nema Kata vatru loži,
A čića se š njome boči.
Okupio Katu
Po malom ajatu,
Da mu Kata duhan reže,
A od njijuh djeca bježe,
Kata duhan sieće
U mraku bez svieče.

Što nam radi kaprolina Joso?
Kaprol Joso curu moli,
Da mu cura što pokloni,
Što poklonit znade,
I da se udade.
Neće cura da se uda,
Jer nemože ići svuda,
Cura dok je mlada
Njezina je vlada.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1465. Prignala mi je.

Moderato ♩ = 104. Iz Trnova u Bugarskoj.

* Striže, wenn das Pferd sein Ohr neugierig aufrichtet.
** Nena, Tante, auch Mütterlein.

I. II.

sna-ha da si tr - si, tr - si.

(Nastavka tekstu ne imam.)

1466. Haranje.

Allegretto ♩ = 92. Iz Djakova.

mf

Po-di-gla se če-ta ma-la, al je po-uz-da-na: dva Tur-či-na, dva Tur-či-na, če-tir Ci-ga-ni-na, *f* i pred nji-ma ba-ba bu-ljuk-ba - - ša, bu-ljuk-ba-ša s po-de-ra-nim tu-rom.

Podigla se četa mala
Al je pouzdana
Dva Turčina, dva Turčina
Četir Ciganina;
A pred njima baba buljuk-baša,
Buljuk-baša s poderanim turom.

U Cigana, u Cigana
Torbe bez uprte,
U Turaka, u Turaka
Puška bez kondaka.
Poharaše varoš Djakovicu,
Čudan šićar tu su zadobili.

Dva ulara, dva ulara
I pleće duvana,
Šaku šljiva, šaku šljiva
I rešeto gljiva.
I dobiše tri bureta prazna,
Tri bureta sasma sudovana.

U jednom se, u jednom se
Mačka omacila,
U drugome, u drugome
Kučka oštetila,
A u trećem kvočka razkvocala,
Davno bilo sad se pripovieda.

(Iz moje sbirke tekstova.

1467. Ista pjesma.

Larghetto ♩ = 60. Iz Bosne.

mf cresc. f p cresc. f
Po-di - gla se če-ta pu-sta - i - jah, če - ta pu-sta - i - jah,

p cresc. f p
po-di-gla se če-ta pu-sta - i - jah.

Podigla se |: četa pustaijah :|
Podigla se četa pustaijah
Tri Turčina |: i dva Ciganina :|
Tri Turčina i dva Ciganina.

U Turakah puške brez kundaka.
U Ciganah sablje brez balčaka,
Pak su silno zarobili roblje:
Porobili begove kokoške,
Hromu kvočku i čoravo pile.

(Mijat Stojanović „Narodne pjesme".)

1468. Mačak.

Andante con moto ♩ = 76. Iz Herešina u Hrvatskoj.

mf

Se-di maček na sta - zi - ci, lievu no-gu o - to - či - o, na des - nu se pod-bo - či - o, vel'-ke br - ke raz - ši - ri - o.

f *mf*

Sedi maček na stazici,
Lievu nogu otočio,
Na desnu se podbočio,
Vel'ke brke razširio.
K njim dolazi seka maca:
Kaj je tebi bača maček,
Kaj si sio na stazici,
Lievu nogu otočio,
Na desnu se podbočio,
Vel'ke brke razširio?

Mačak maci govoraše:
Sinoć babe večeraše,
Večere mi ne dadoše,
S ugarkom me udariše.
Kud ću tužan jadan, gladan,
Skočim gore na policu,
Nešto nadjem vu zdelici,
Sir bil, kaj bil,
Po moj trbuh dober bil.
V jutro babe uranile,

One vatru naložile,
Pogledaju na policu,
Pogledaju vu zdelicu,
U zdelici sira nema,
Na me bogca krivnja pala.
„Ti si mačak sir pojio!“
Ja se babe namolio:
Nisam sira ni vidio,
Da kamo ga ja pojio,
Samo sam se sit najio.

(Iz moje sbirke tekstova.)

Na isti se napjev pjevaju ove pjesme:

Ženitba macana.

Bere macan jagode,
U trljave košulje,
Košulje se razderaše,
Jagode se prosipaše.
Stade macan plakati,
Divojke ga tišiti:
Muči, muči macane,

Sutra ć'mo te ženiti,
Kurjak barjak nositi,
Guske će nam igrati,
A kokoši pjevati.
Ali veli macane:
Tužna mi je ženitba,
Kad je prazna torbica;

Udala b' se, udala,
Jer me prosi budala,
V dobru hižu, v dober dom,
U njem nema nikoga,
Već kobila svekrva,
Koja konja kotila.

(Iz moje sbirke tekstova.)

Uztuk.

Čera bil sem u planini,
Čul sam muža u dolini,
Gdje on milo tam popeva,
I od glada komaj zeva:
Celo leto delam klaku,
Doma idem sve po mraku,
A ja hoćem da ću spati,
Selski sudac već pred vrati,
Jal on meni zapovieda,
Sutra moraš na put iti,

Pa da ne dojdeš kesno,
Da ti polje nebu tesno,
S remenjaki mi se grozi,
Smiluj mi se dragi Bože,
Ne smem tužan nikaj reći,
Jer se bojim sve po pleći.
Ja ulovim staru puru,
Pa ju nosim provizuru,
Pura mi se v torbi tura,
Sudac šalje po pandura.

Puran veli: pipipiv!
Sudac veli ti si kriv!
Oh nesretna moja doba,
Od nikale nemam dobra,
Ja ulovim staro tele,
I praščiće sve debele,
Gibanice devet vrsti,
Za kojom se ližu prsti.
Ako pojdem ja na gosti,
Stari prasec nij' mi dosti.

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

1469. Težko sestri bez brata, a bratu bez sestre.

Iz Sriema.

Allegretto ♩ = 88.

mf *scherzando* *f* *p* *mf*

U Bu-di-mu gra - du čud-no ču-do ka - žu.

Pripjev.

sfz *f*

Ha, hm, jel i - sti-na, čud-no ču-do ka - žu?

U Budimu gradu čudno čudo kažu,
Pripjev: Ha, hm, jel istina
Čudno čudo kažu?*
Na zlo po junake, gore po devojke:
Junacima kažu, tanku predju presti,
Tanku predju presti, sitan vezak vesti;
Devojkama kažu, Budim grad zidati,
Budim grad zidati, kule izvoditi.
Blago onom bratu, koji ima seju!
Seja će za brata tanku predju presti,
Tanku predju presti sitan vezak vesti;
Blago onoj seji, koja ima brata!
Bratac će za seju Budim grad zidati,
Budim grad zidati, kule izvoditi.

(Iz Vukove sbirke.)

Zao adet.

Iz Požege.

U Požegi gradu zao adet kažu:
Pripjev: Ha, hm do djavola
Zao adet kažu.
Djevojke moraju Požežki grad gradit'
Požežki grad gradit bez svakog alata;
Junaci moraju sitan vezak vesti,
Sitan vezak vesti, tanku svilu presti.
Ah blago bratcu, koji ima seku,
Seka će za bratca sitan vezak vesti,
Sitan vezak vesti, tanku svilu presti,
A bratac za seku Požežki grad gradit,
Požežki grad gradit, kule izvoditi.

(Luka Ilić „Slavonske varoške pjesme"; štamp. god. 1852. u Zagrebu.)

1470. Što mora biti, biti će.

Lento ♩ = 56. Iz Vrabča u Hrvatskoj.

mf
Za-spa-la je de-voj-či-ca na lu-ko-ve gre-di.

mf

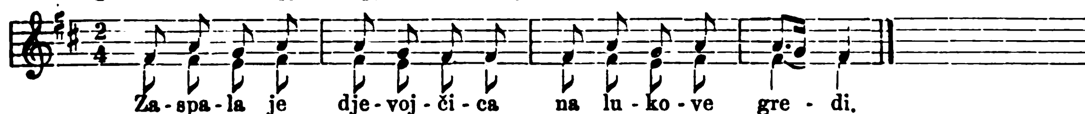
Zaspala je devojčica na lukove gredi,
Žute lasi razčesala po zeleni travi,
Mimo jaše star katana s preveliku bradu:
„Dobro jutro devojčica gladko počesana."
„„Nečum vera star katana s preveliku bradu.""
Priskočili verni slugi prirezali bradu.
„Zemi mene devojčica gladko počesana!"
„„Nečum vera star katana s prirezanu bradu.""
Priskočili verni slugi, prikelili bradu.
Kaj' sudjeno mora biti, ma ti i ne šćela.

(Iz moje sbirke tekstova.)

* Ovako se pripjeva uz svaki stih; t. j. pjeva se „Ha, hm jel istina" pa onda se dodaje šest zadnjih slovaka svakog stiha, kao „čudno čudo kažu" ili „gore po devojke" ili „tanku predju presti" i t. d.

*

Opaska. Ovu mi pjesmu pjevaše sbor djevojaka u dvopjevu, koji je ovako glasio:

Inačica.

Bacala Toda jabuku:
Na koga padne jabuka,
Onoga Toda da ljubi.
Na starca pade jabuka;
Ne te ga Toda ljubiti,
Veće ga šalje na vodu;
Ne bi l' ga voda odnela;
Al' eto starca gde ide,
I nosi Todi vodice:
„Ljubi me Todo, Todice,
Ljubi me dušo i srdce."
Toda ga ne te ljubiti,
Veće ga posla u drva,
Ne bi l' ga drvo ubilo;
Al' eto starca gde ide,
I nosi Todi drvaca:
„Ljubi me Todo, Todice,
Ljubi me dušo i srdce."
Toda ga ne te ljubiti,
Veće ga posla na vojsku,
Ne bi l' ga vojska posekla;
Al' eto starca gde ide;
I nosi sablju u ruci:
„Ljubi me Todo, Todice,
Ljubi me dušo i srdce."
Što mora biti biti će.

(*Iz Vukove sbirke.*)

Sljedeća je pjesma samo u prva dva stiha slična našoj; nu pošto je dalnji tekst šaljiv, to se vidi, da su si braća naša u Ugarskoj samo početak njeke šaljive pjesme zapamtila, a tada sami šta šaljivoga izmislili.

Inačica.

Iz Nove Gore.
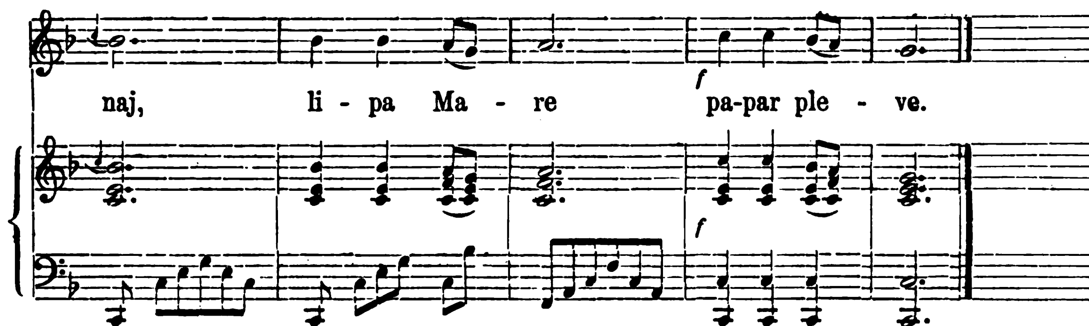
Zaspala je divojčica
Na lukovoj gredi,
Dohodil je mladi junak,
On ju tiho budi.
Dohodila stara mati,
Ona s prutom: udri!
Ne bij te ga, stara mati,
Srdce mi ga ljubi.
Zakoljte mu onog prasca,
Ki pred vrati trubi;
Zakoljte mu onog pivca,
Ki nas rano budi;
Zakoljte mu onu kokoš,
Ka nam jajca zgubi.

(*Fr. Kurelac „Jačke" br. 613.)*

1471. Mare i majka.

Andante con moto ♩ = 92. Od otoka Krka. **Pripjev.**

mf Li-pa Ma-re pa-par ple-ve. Ni-na-ni ne naj, tra-ni-ne naj, *p* tra-naj, na-naj, *mf* ni-na-ni ne
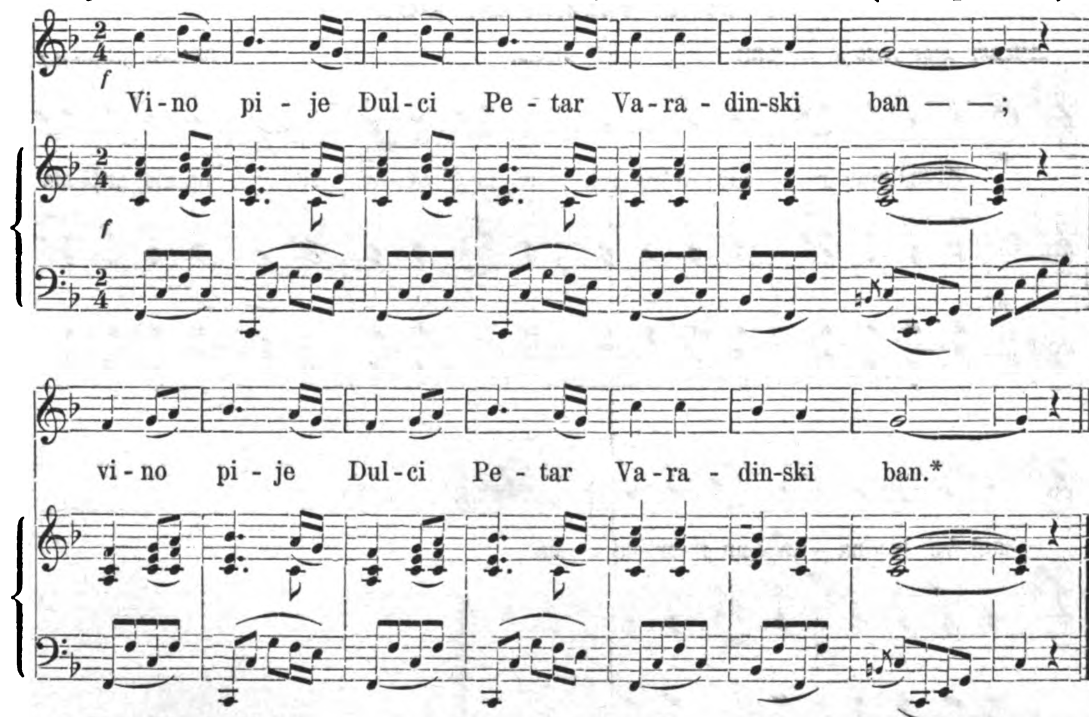

Lipa Mare papar pleve
Pripjev: Ninani nenaj, tranine naj,
Tranaj nanaj, ninani nenaj!
Pokraj luga samodruga;
S njom ga pleve mila majka.
Majka Mari govorila:
„Ti si Mare s ljubom bila!"
„„Da bih majko osliepila,
„„Ako sam ga ni vidila!""
Kada malo po pol noći
Lipoj Mari sina krste.

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

1472. Varadinski ban.

Allegretto ♩ = 92. Iz Slavonije. (*Stara popievka.*)

Vino pije Dulci-Petar
Varadinski Ban,
Popio je tri sto dukat',
Sve za jedan dan,

I k otomu šarca konja,
I zlat buzdovan.
Njega kara kralj Matija,
Zemlje gospodar:

„Što učini Dulci-Petar
Varadinski Ban?
Zašto popi tri sto dukat
Sve za jedan dan,

* Sravni napjev s pjesmami: „Čuješ Doro dobro moje", „Dunave tiha vodo hladna", „Krčmarica lepa ti si" i „Pod onom gorom zelenom".

I k otomu šarca konja,
I zlat buzdovan?“
Al’ govori Dulci Petar,
Varadinski Ban:
„„Ne čudi se kralj Matija,
Zemlje gospodar,

Zašto popih tri sto dukat’
Sve za jedan dan,
I k otomu šarca konja
I zlat buzdovan:
Da si pio rujno vino
Koje sam i ja,

I ljubio krčmaricu
Koju sam i ja,
Popio bi zlatnu Peštu
I Budima pol,
I k otomu grad Biograd
I cil Varadin,

(*L. Ilić „Slavonski običaji“ pag. 272. štamp. god. 1846. u Zagrebu.*)

Inačica.

Vino pije Dojčin Petar
Varadinski ban,
Popio je sto dukata
Sve za jedan dan.
I još k tomu vrana konja,
Zlatan buzdovan.
Karao ga kralj Matijaš

Zemlje gospodar:
„Bog t’ ubio Dojčin Petre
Varadinski ban;
Što s’ popio sto dukata
Jošte k tomu vrana konja,
Zlatan buzdovan?“
Al’ besjedi Dojčin Petar

Varadinski ban:
„„Ne karaj me kralj Matijaš
Zemlje gospodar!
Da ti piješ rujno vino
Što no pijem ja,
Popio bi ravnu Peštu
I sav Budim grad.““

(*Iz Deželićeve pjesmarice.*)

1473. Varadinski ban.

Allegro moderato ♩ = 108. Iz Bisaga. *(Stara pjesma.)*

pf Zi-šla nam je vin-ska roz-gva le-pa j’ ze-le-na, *pf* na njoj zra-sla hol-ba vi-na le-po j’ cr-ve-na.

Zišla nam je vinska rozgva
Lepa j’ zelena,
Na njoj zrasla holba vina
Lepo j’ crvena.

Nju mi toči krčmarica,
Lepa Katica,
Pije vino ljuti Peter
Varadinski ban.

Njega kara kralj Mateja
Zemlje gospodar,
„Ne karaj me kralj Mateja
Zemlje gospodar.

Da ti piješ ovo vince,
Koje pijem ja,
Ti bi zapil celu Peštu
I pol Budima.

Zapil bi ti jošće k tomu
Vranca konja tvog,
Zlatom vuzdom vuzdovana
Srebrom podkovan.

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

Inačica.

Iz Medjumurja.

Zrasla mi je vinska rozgva,
Lepa zelena.
Na njoj zraslo sladko vince,
Lepo čerleno.
Njega toči krčmarica,
Lepa Katica.
Njega pije Tucipeter,

Varadinski ban.
Njega kara kral Matiaš,
Zemle gospodar.
Ne karaj me, kral Matiaš,
Zemle gospodar!
Da bi videl krčmaricu,
Lepu Katicu,

Ti bi zapil Pešta grada,
I pol Budima,
Ti bi zapil vrana konja,
Srebrom kovana.
I to nebi bilo dosta
Se na jedàn dan.

(*Iz Kukuljevićeve sbirke.*)

Inačica.

Iz Štajerske (?).

Rase, rase vinska rozga —
Rozga zelena.
Na njoj rase slatko vince,
Vince rumeno.
Njega toči krčmarica —
Mlada Katica,
Njega pije Lucipeter,

Varadinski ban:
„Vzemida me, krčmarica,
Mlada Katica,
Ja ti dam tri sto dukati,
Vranj-konjiča dva;
Z zlatom su ti obvüzdana,
Z srebrom obkovana.“
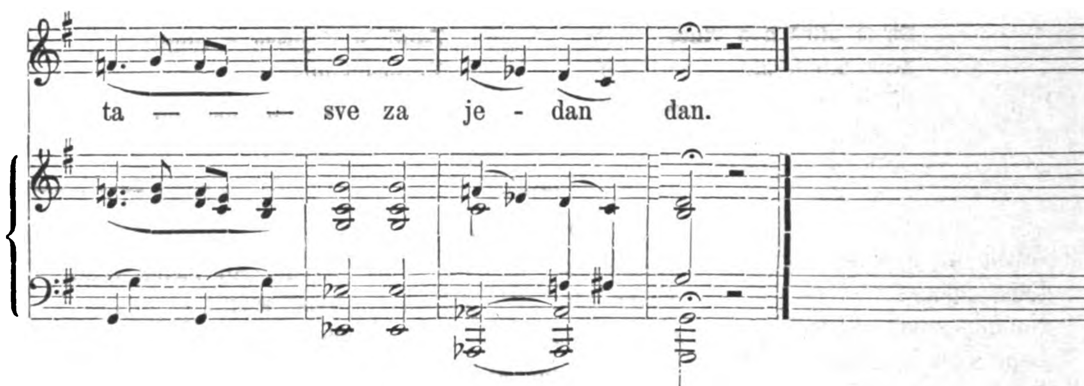
„„Nečem tebe, Lucipeter —
Varadinski ban!
Mej si ti tristo dukati,
Vranj-konjiča dva.
Ja bóm takšenega si vzela,
Ki srdci dragi bó.

(*Iz Vrazove sbirke.*)

1474. Ista pjesma.

Andante Iz Bačke. (*Udesio K. Stanković.*)

Vi - no pi - je — — — Doj - čin Pe - tar — — — Va - ra-
din - ski ban, po - pi - o je — — — sto du - ka-

Vino pije Dojčin Petar
Varadinski ban,
Popio je trista dukat'
Sve za jedan dan,
I još k tome vrana konja,
Zlatan buzdovan.
Karao ga kralj Matijaš
Zemlji gospodar:

„Bog t' ubio, Dojčin Petre,
Varadinski ban!
Bud ti popi trista dukat'
Sve za jedan dan,
Zašto popi vrana konja
Zlatan buzdovan?“
Al besedi Dojčin Petar
Varadinski ban:

Ne karaj me, kralj Matijaš,
Zemlji gospodar:
„„Da si bio ti u krčmi
Gdje sam bio ja,
I ljubio krčmaricu,
Kojuno sam ja,
Popio bi ravnu Peštu
„„I sav Budim grad.““

(*Iz Vukove zbirke.*)

Inačica.

Iz Hrvatske.

Silna vojska Sriemom podje,
Šajka Dunavom,
U njoj sedi Duci Peter,
Varadinski ban.
Njega kara kralj Matijaš,
Varadinski kral:
Što učini Duci Peter,

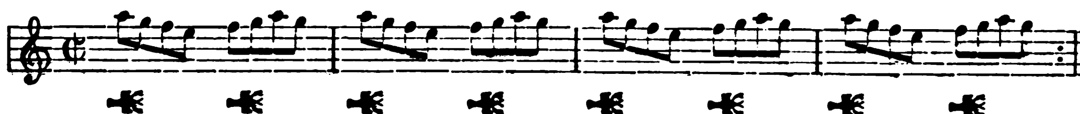
Varadinski ban?
Zapio si tri sta zlata
Sve za jedan dan,
I još k tomu vrana konja
Zlatom kovana.
Čut', neviči kralj Matijaš,
Varadinski kral:

Da si pio ono vino,
Koje jesam ja:
Zapio bi trista zlata
Sve za jeden dan,
I još k tomu cielu Peštu
I pol Budima.

(*R. F. Plohl „Hrvatske narodne pjesme i pripoviedke“ I., štamp. g. 1868. u Varaždinu.*)

1475. Rakom fučkati.

Iz Podbrešca u Kranjskoj. (*Od g. 1689.*)

Opazka. Valvasor pripovieda u XI. knjizi svoga djela „Die Ehre des Herzogthums Krain“ (po izdanju od godine 1877. na str. 147.) da Hrvati loveći u Kupi rake fučkanjem ih vabe, i to po gornjoj melodiji. „Von Fischen und Krebsen giebt der Kulp-Strom allhie die Menge, zumal wenn man diesen, den Krebsen nemlich, zuforderst pfeifft, und zwar in dieser Melodey, welche hier in der Figur, die unter den Noten Krebse führt, verzeichnet steht.“

1476. Zajec i kuhač.

Allegro moderato ♩ = 108. Iz Hrvatske. *(Iz XVI. stoljeća.)*

V če - ra bu-duć puš-kom va - ne, vi-dim zaj-ca da se sta - ne, ste - pe z vu-hi,

ter po - gle-da, strdnem o - kom zgrma zgleda. Tuž-ni za-jec ko-maj di - še,

od ža - lo - sti ko-maj ki - še, o-braz su - za - mi po-le-va, i ne-mi-lo o - vak spe-va:

Včera buduć š puškum vane,
Vidim zajca da se stane,
Stepe z vuhi, ter pogleda,
S trdnem okom z grma zgleda.
Tužni zajec komaj diše,
Od žalosti komaj kiše,
Obraz suzami poleva,
I nemilo ovak speva.

O nesrečna doba moja,
Kad nis zmirom od nikoga,
Nikomu ne činim škode,
Ter puškami nad me hode.

V životu sem kruto droben,
Vu nature tak turoben,
Plah i bojeć od vsakoga,
Če zapazim listor koga.

Srdca stalnost vusta vuska,
Rebra su mi jako tusta,
Oči plahe temne ktomu,
Priskočil bi ja k drugomu.
Glava mi je ni debela,
Ali pamet malo zrela,
Zubi dugi i mustači,
Kak da bi bil rodjak mački.

Bistre noge na tu sreću,
Kad za menum hrti teču.
Če me k teri vlovit hoće,
V dol se prignem pak preskoče.
Čeme k teri hrt dostigne,
Proti meni lovec ide,
Pohitime na drugti ka (?)
Da nebi bil više takov.

On napravi trstvo zmene,
Pak me proda na pol cene,
Ali dugo ne zmišljava,
Vu kuhinju me tam prodava,

* Ovdje je u originalu: a, f mjesto hes, e, što je valjda pisarska pogrieška.

Pak me kuhač oštro prime,
I na tablju tam porine,
Ter me sleče do gologa,
Da me je sram i samoga.

Još mi mira ne ostavi,
Neg me k ognju tam postavi,
Poleva mi s mašćum kuke,
Da se potim od te muke.

Kada mu se vidi vreme,
Pak me dolje z ražnja zneme,
Ter me nese k stolu gore,
Gde se oči suzmi bore.

Kaj bolšega, to odrežu,
Kaj goršega, to izrežu,,
Kosti dadu psum pojesti.
Da b' nim htele vsim presesti.

(Iz moje sbirke tekstova.)

Opazka. I ova je pjesma iz one male sbirke, koju sam spomenuo kod pjesme br. 997., te je po svoj prilici sastavljena po latinskoj pjesmi „Cantus de Lepore“ nalazećoj se u jednoj sbirci od god. 1575. potičuć od benediktinca Hüsemana Beckemensis-a (redovnika u Lisbornskom samostanu kod rieke Lippe u Ranjskom). Ovaj je rukopis „Perpulchri aliquot versus rhytmici,“ koji se čuva u Monakovskoj knjižnici (Cod. mon. ch. lat. 8.), obielodanio prof. dr. Massmann u F. I. Mone-voj „Anzeiger für Kunde der teutschen Vorzeit. 4. Jahrg. Karlsruhe 1835. (Sp. 184).

Flevit Lepus parvulus
clamans altis vocibus:
Quid feci hominibus,
quod me sequntur canibus?

Neque in horto fui
neque olus comedi.
Quid feci etc.

Longas aures habeo,
brevem caudam teneo.

Leves pedes habeo,
magnum saltum facio.

Caro mea dulcis est,
pellis mea mollis est.

Qando servi vident me,
Hase, Hase vocant me.

Domus mea silva est,
lectus meus durus est.

Dum montes ascendero,
canes nihil timeo.

Dum in Aulam venio,
gaudet Rex et non ego.

Quando Reges comedunt me,
vinum bibunt super me.

Qando comederunt me,
ad latrinam portant me.
Quid feci etc.

1477. Jačka od zeca.

Andante moderato ♩ = 76. Iz Cindrova u Ugarskoj.

Poslušajte draga braća!
Kako svît zvirje navraća,
Da bi je rad on skončati,
Ziz svîta, zemlje van zignati.

Po tom toga se zec boji,
Da mi on va grmi dvoji,
Ovako tužan govoreći:
„Ah joj mojoj zečjoj koži!

Ča sam jagaru zakrivil,
Da me išće on po grmlji,
Simo tamo gledajući,
Mene zeca iskajući?

Još me kucak ne zadahne,
Tako jur puška na me plahne;
Još nisam kucku pri nosi,
Jur me jagar v torbi nosi.

On me nosi v Nove Sajme,
Dá me za male pineze.
Nisu li to gorke muke,
Kad dojdem kuharu v ruke?

Halju, hlače s mene svliče;
Človik, ča imaš za srdce,
Kad me mećeš v velik lonac,
Na me izlivaš ljuti ocat?

Kad me sis slaninom okiti,
Valjen mi je ražanj v r...,
S vručim maslom me poliva,
Da mi se prîk r... 'zcija.

Kad sem onda pečen gotov,
Va zdeli me nosi na stol,
On vilice pikna va me,
Ter me na pladanj van 'zname.

Kad me vsega razdrapaju,
Iz zdele me pomikaju;
Kosti kuckom pohitaju,
Drob i meso oni vzimaju.

Oh tužni naš narod zečlji!
Na svîtu najstrašljiviji:
Ar nikdar nismo segurni,
Nit va lozi, nit va polji.

Kako mene zagledaju,
Kot norci se razteraju,
I pred njega drčte viču,
Vse jedan drugom kriču.

Ali to je još najbolje,
Da bižat morem najjače.
Kî bi mene rad imati,
Mora mi pod rep gledati.

Ja zec to vsakomu velim,
Kî me tako žerat želji,
Ter bi me rad uloviti:
Ta' mora gaće zahititi.

Vsaki norac bi me žeral,
Da b' mu ja kot krava ležal,
Dokle b' došal va grabicu,
Ter b' me pahnul on s baticu.

A još mi je onda gorje,
Kada šelma pauer orje,
Ter me s otkum on usmakne,
Da mi rebro 'z boka frkne.

Nî li, bože, dosta muke,
Još me šakum za vrat tukne.

Onda mislim, da bi bil znal,
Bi ti šišak ovde ležal.

(*Kurelac „Jačke" str. 220.*)

1478. Zajac.

Allegro. Iz Poljske. (*Udesio K. Wojcicki.*)

Sied-zi so-bie za-jąc pod miedzą, pod miedzą,
a my-śli-wi o nim nie wiedzą, nie wiedzą!
Psy po po-lu roz-puś-ci-li
krzy-ki łos-kot u-czy-ni-li, był tu kot! był tu kot!

f *sfz*

* Ova tri takta glase posvema onako kako napjev od naše napitnice „Fala budi Bogu (br. 1358.)

Siedzi sobie zając pod miedzą,
A myślíwi o nim nie wiedzą!
Psy po polu rozpuścili,
Krzyki łoskot uczynili,
Był tu kot! był tu kot!

Wszystko to chłopskie udanie,
Był tu stary zając mospanie,
Dzisiaj rano siedział w życie,
A dopiéro pobiegł skrycie,
Czym prędzéj, czym prędzéj.

Cóż ja tym myśliwym zawinił,
Czyż jakową szkodę uczynił?
Choć w kapuście czasem siadam,
Po listeczku tylko zjadam,
Nie jak woł, nie jak woł.

A ja wina, miodu nie proszę,
Za to taka biédę ponoszę;
Ja na łąkach sobie żyje,
Zamiast wina, rosę piję,
Siérota! siérota!

Grochu nie wytoczę, ni prosa,
A w jeczmień nie pójde, bo rosa;
Ja kusy uciekać muszę,
Ocalając swoję duszę,
Bo mi żal, bo mi żal.

Rozpuścili harty se smyczą,
Rozumieli że go uchwycą.
„Oni mówia: Sa! sa, sa, sa!
A ja czympredzéj do lasa,
Już ja pan, już ja pan."

„Wróćcieże się harty biednęta,
Nie będziecic mieli zwierzęta;
A jużci się posmucili,
„I paszczęki pokrzywili,
„Wielkie kpy! wielkie kpy!

A skoro zajączek jest w lesie,
Na myśliwych kosmyk podniesie:
„Całujcie mnie w kurtę wszyscy,
Doganiacze, i myśliwcy,
Skorom tu! skorom tu!"

(*Kazimir Wojcicki „Piesni ludu" I. (str. 139—141.*)

Opaska. Rusi, Srbi i luž. Srbi ne imaju tu pjesmu, valjda zato ne, što su grč. katolički i luteranski popovi slabo u savezu bili sa sveštenici rim. kat. crkve, od kojih pjesma ova potiče. U Niemacah naći je ovu pjesmu u više variantah samo što su mnogo mladje od naše, s česa se vidi, da nisu stari Hrvati istom tada, koju latinsku knjigu ili pjesmu preveli, kada bi to Niemci učinili, već sami tražili izvor. Prispodobi za volju preštampam ovdje jednu takvu njemačku i to najstariju pjesmu (od god. 1700), ostale variante naći će čitatelj u Erk-ovom „Deutscher Liederhort" (Berlin 1856) na str. 194.

Gestern Abend gieng ich aus,
gieng wol in den Wald hinaus;
sass ein Häslein in dem Strauch,
guckt mit seinen Aeuglein raus.
Armes Häslein, was du sagst,
und ganz heimlich zu mir klagst!

Was will denn der Waidemann?
hetzt auf mich die Hündlein an?
Wenn der Jäger mich ertappt,
und das Windspiel mich erschnappt,
hält er mir die Büchse her,
als wenn sonst kein Has mehr wär!

Bringt der Jäger mich nach Haus.
zieht 'r mir Pelz und Hosen aus,
legt mich auf das Küchenbrett,
spickt mir 'n Buckel brav mit Speck;
steckt den Spiess von hinten ein,
wie kann er so grob doch sein!

Wenn ich dann gebraten bin,
trägt man mich zur Tafel hin;
der Eine schneidt sich ab sein Theil,
der Andre bricht mir's Bein entzwei,
der Dritte nimmt sich s' Allerbest:
nehmt vorlieb, ihr lieben Gäst!

Nun bin ich todt, ich armer Has,
geh dem Bauer nicht mehr in's Gras,
geh dem Bauer nicht mehr in's Kraut,
hab's bezahlt mit meiner Haut.
Wenn ich an mein Schicksal denk,
es mich recht von Herzen kränkt!

Lange Ohr'n, das Maul ist breit,
und der Kopf sehr ungescheit,
stumpfe Zähn', ein langer Bart,
als wär ich von Katzenart.
Wenn ich an mein Schicksal denk,
es mich recht von Herzen kränkt!

Ein Schwänzlein hab ich, das ist klein,
wünscht, es möchte grösser sein.
Weil es nun nicht grösser ist,
muss es bleiben wie es ist.
Wenn ich an mein Schicksal denk,
es mich recht von Herzen kränkt.

VII.

SLJEPAČKE POPIEVKE.

(CHANSONS DE PAUVRES AVEUGLES.)

Sljepačke popievke zovu se one, koje sliepci uz gusle* ili gege** pjevaju. Popievke ove diele se u prosjačke, pobožne i ine naučne. Druge popievke koje sliepci pjevaju jesu junačke i šaljive. O guslarih i životu im govorit će se u sliedećem odsjeku.

* *Gusle,* pl., altsl. гѧсль, гѹсль, гѫсль, russ. гусли, poln. guślić, geśl, gaśle gedžba, böhm. housle, wend. husla, sloven. gosle, slovak. husle, bulg. гусле, lith. smuikas, arab.-türk.-pers. kemân, kemanče, kemangé; die einsaitige slavische Geige.

** *Gega,* altsl. гега, russ. гуига, poln. gega; die zweisaitige slavische Geige.
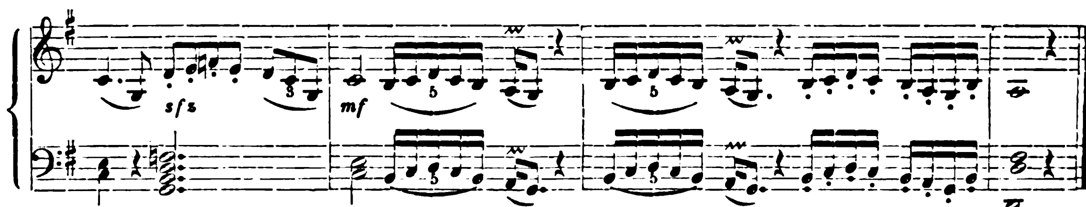

1479. Sliepačka pjesma.

Andante agitato ♩ = 84. Iz Slavonije. (*Uz gege.*)

O riš-ća-ni mi-la bra-ćo, i riš-ćan-ke mi-le maj-ke!

Po-da-ruj-te, ob-radujte porad Bo-ga je-di-no-ga, i rad ča-sa u-mr-lo-ga;

i tako vam gospod d'o, i ve-li-ka slava Bož-ja, i ve-li-ko krsno i-me.

O rišćani, mila braćo,
I riščanke, mile majke!
Podarujte, obradujte,
Porad' Boga jedinoga,
I rad' časa umrloga.
I Tako vam Gospod dao,
I velika slava Božja,
I veliko krsno ime.
Tak' ovako ne gledali,
Slepa čeda ne imali
U rodu ga negledali,
Ni ovako opravljali
U neznanu tudju zemlju,
Kô je mene moja majka
Od svojega od srdašca
Na daleko opravila
U neznanu tudju zemlju;
A za tudjim očicama
Težke pute da putujem,
Težke brode da brodujem.
Ja se bijem i prebijam
Od drveta do drveta,
Od nemila do nedraga,
Od kamena do kamnna,
Kano voda o bregove;
Tudju majku majkom zovem,
Tudjeg otca otcem zovem,
Tudjeg brata bratcem zovem,
Tudju seku sekom zovem.

Odberi se, koja majko,
Koja majko, koji otac,
Odberi se, koji bratac,
Koji bratac, koja seko,
Od naroda riščanskoga,
Od sabora božijega. —
Ne prolaz me, majko sladka!
Ne prolaz' me, otac dragi!
Ne prolaz'te mene slepu,
Mene slepu i nevoljnu!
Sladki brate! sladka seko!
Vidite li mene slepu,
Mene slepu i nevoljnu,
I u kalu i u prahu?
Ne prolaz'te mene slepu,
Mene slepu i nevoljnu,
Već udeli, pa nameni,
Svoje mrtve sve spomeni,
Svoje mrtve roditelje,
Koji su vas porodili,
Preko krila položili,
I na noge podignuli.
Pruži, brate, desnom rukom,
Pred ubavom svojom dušom,
Jedan novčić mali darak,
A velika zadužbina,
Rajska vrata otvorena,
Duši mesto uvaćeno,

Na prestolu Hristovome,
Gdino stoje dobra dela
I hristjanske zadužbine,
Što za Boga udelite,
I za dušu namenite.
Angjel piše, Gospod gledi
U angjelska desna krila. —
Vidiš li me, brate sladki?
Mene slepu i nevoljnu?
Ja sam željna bela sveta,
I po svetu pogledati,
Naroda se nagledati,
Žarka sunca i meseca;
Što je vama beo danak,
To je meni tavna noćca,
Kao sužnu u tavnici.
Sužan će se oprostiti,
Iz tavnice izhoditi,
Ja slepoća ni do veka,
Ni do časa umrloga.
Spomeni se, otac, majko,
Spomeni se, bratac, seko!
Ne prolaz'te mene slepu,
Mene slepu i nevoljnu,
Ne pronos'te moga darka,
Već udeli pa nameni;
Griehota je mene proći,
Mene slepu i nevoljnu.

(*Iz Vukove sbirke.*)

Opazka. Ovdje je melodiji podmetnuto osam stihova teksta, nu guslar neuzimlje svakiput toliko, već kadkad više a kadkad manje, kako mu tekst izadje. On bo uviek na to pazi, da tamo stane, gdje više stihova skupa jednu dovršenu misao izriču, t. j. pjeva dotle, dok u tekst ne dolazi tačka, dvotačka ili črknjotačka. Da to uzmogne, izostavi ili opetuje u melodiji srednji stavak, dočim prvi i posljedni stavak svakiput pjeva. To budi rečeno za sve guslarske popievke, koje budu od sada štampane u sbirci.

Predigre ili priigre (Praeludium, Postludium) nisu od mene komponovane, već vierno prepisane po gudjenju guslarevu; što sam ja dodao to je sazvučje (Harmonie), budući guslar samo jednoglasice (unisono) gudi. Uz gege, koja ima dvie strune, izvadja guslar još jedan prateći glas t. j. jedna struna zuji neprestano poput berde (Orgelpunkt). Ako je taj glas *toniku*, tada ne hvata kod izmiene sazvuka (Accord) *dominantu* za prateći glas, već izostavi pratnju, te hvata samo glas melodije n. p.

To ne biva zato, što bi guslar prelien bio hvat s dominantom izvesti, nego što je takvo dokončanje stara narodna tradicija, koja se (kako sam već njekoliko puta iztaknuo) i u skupnom pjevanju vazda opazi.

1480. Sliepac.

Andante moderato ♩ = 72. Iz Slavonije. (*Uz gege.*)

pp — *p appenato* — *f* — *p* — *appenato*

Da-ruj-te me maj-ko mi-la, maj-ko mi-la sret-na bi-la, i u-vje-ke ži-va bi-la; va-ša ru-ka sret-na bi-la, a du-ša vam sve-ta bi-la, ko-ja bi mi

Darujte me majko mila,
Majko mila sretna bila,
I uvjeke živa bila,
Vaša ruka sretna bila,
A duša vam sveta bila,
Koja bi mi darak dala;
I na Boga pogledala,

I menika darak dála,
Darak dala, suncem sjala.
Pruži brate desnu ruku,
I u ruci krajcar mali,
Krajcarica mali darak,
Al velika zadužbina.
Molit ću ti molitvicu

Svako veče, svako jutro,
Za orača i kopača,
Za pastira granatira.
Radostna mu majka mila,
Koja ga je porodila,
Preko krila položila,
Desnom dojkom odojila.

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

Inačica.

De udjeli, mila majko,
Zarad dana današnjega,
Zarad boga jedinoga,
I za zdravlje milostivo,
Za očiju vida svoga,
I za zdravlje čeda svoga,
I za sina rodjenoga,
I za djaka učenika,
Koj je škole izučio,
Pa priestolju pristupio.
De udjeli, mila majko,
Za orača i kopača,
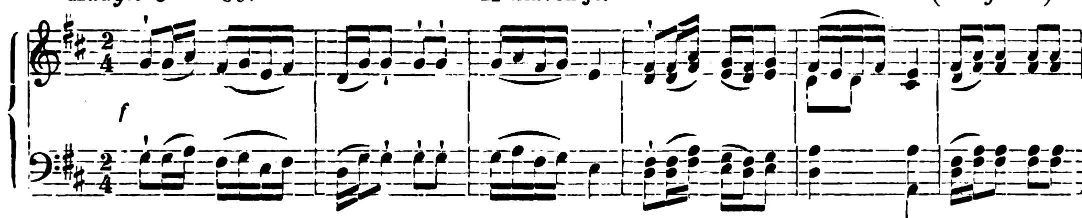
I vojnika i putnika,
Za soldačko liepo zdravlje,
Za njegovo putovanje,
Oficira granatira.
Mila majko živa bila,
Živa tvoja djeca bila,
U zdravlju se nahodila,
Koristni vam vojni bili,
I ratari živi zdravi.
Nemoj majko žalovati,
Nemoj Bogu griehovati;
Ne ćeš time gazda biti

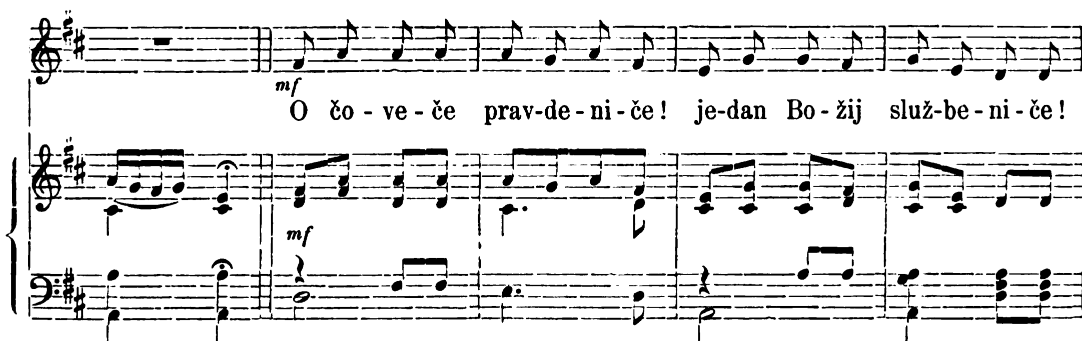
Što ćeš sliepcu udjeliti.
Sliepa čeda ne imali:
Sliepoća je vrlo težka,
Koj ne vidim biela svieta,
Ni današnjeg žarkog sunca,
Ni orati ni kopati,
Već me hrane vaše ruke,
Vaše ruke težke muke,
Pa se bijem i prebijam,
Od kamena do kamena,
Kano voda u briegovih.
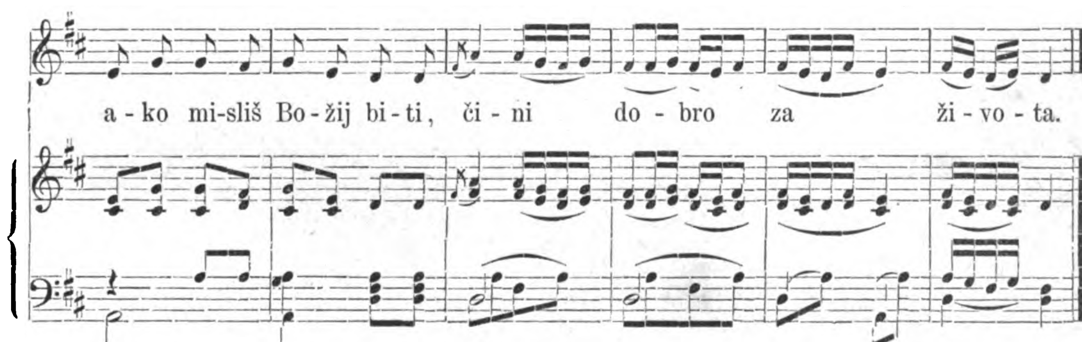
(*Iz moje sbirke tekstova.*)

1481. Šta da čini tko misli Božji biti.

Adagio ♩ = 69. Iz Slavonije. (*Uz gusle.*)

O čovječe pravedniče!
Jedanj Božij službeniče!
Ako misliš Božij biti,
Čini dobro za života:
Poštuj brata starijega,
I tebe će mladji tvoji.

U dobru se ne ponesi,
A u zlu se ne poništi,
Na tudje se ne lakomi;
Jer, čoveče pravedniče,
Kad čoveka samrt nadje,
Ništa s' sobom ne ponese,

Već skrštene bele ruke
I pravedna dela svoja.
Što za Boga udelite,
I za dušu namenite,
Eda bi vam dobro bilo
Ovog sveta i onoga.

(Iz Vukove sbirke.)

Inačica.

Oj čovječe pravedniče,
Jedan božji službeniče!
Ako misliš božji biti,
Čini dobro za života,
I čuvaj se od grjehota;
U dobru se ne ponesi,

A u zlu se ne poništi,
Na tudje se ne lakomi:
Jer čovječe pravedniče,
Kad čovjeku smrtca dodje,
Ništa sobom ne ponese,
Već skrštene bele ruke.

I pravedna svoja djela.
Što za Boga udielite,
I za duše namienite,
Eda bi vam dobro bilo
Ovog svieta i onoga.

(*Mijat Stojanović „Pučke pripoviedke i pjesme“.*)

*

1482. Ljuba bogatoga Gavana.

Andante ♩ = 69. Iz Slavonije. (*Uz gusle.*)

mf parlando

Za-po-ve-di gospod Bog dve-ma tri-ma an-gjelom: „O vi mo-ji an-gje-li! tri ne-bes-ke voj-vo-de!

Zapovedi Gospod Bog
Dvema trima angjelom:
„O vi moji angjeli!
Tri nebeske vojvode!
Sidj'te s neba na zemlju,
Sadelajte guslice
Od suvoga javora,
Pa podjite po svetu,
Kao pčela po cvetu,
Od Božijeg prozora,
Od sunčevog istoka,
Te kušajte sve vere,
I sve redom gradove,
Znade l' svaki za Boga
I za ime Božije."

Pa sidjoše angjeli,
Sidjoš' s neba na zemlju,
Sadelaše guslice
Od suvoga javora,
Pa podjoše po svetu
Kao pčela po cvetu,
Od Božijeg prozora,
Od sunčevog istoka,
Te kušaju sve vere,
I sve redom gradove;
Svaki znade za Boga
I za ime Božije.
Kad dodjoše pred dvore
Bogatoga Gavana,
A tako se dodesi

Baš u svetu nedelju,
I stajaše angjeli
Letni danak do podne.
Tu ih noge boleše,
Od samsova braneći s';
Kad izidje Jelena
Ponosita gospoja,
Pred njom 'du dvorkinje,
A za njome sluškinje,
Na glavi joj pauni,
Krilima joj lad čine;
I iznese Jelena
Ponosita gospoja,
Ogoreo kraj leba,
Što j' u petak mešeno,

U subotu pretano,
U nedelju vadjeno;
To nedade Jelena,
Kako Gospod miluje,
Nego baci Jelena
S desne noge pašmagom:
„Eto vama božjaci!
Kakovi je taj vaš Bog,
Koj' ne može hraniti
Svoje sluge kod sebe,
Već ih šilje do mene?
Imam Boga na domu,
Koji mi je stvorio
Od olova dvorove,
I srebrne stolove,
Mlogu stoku i blago."
Pa su pošli angjeli,
Susrete ih Stevane,
Vierna sluga Gavana
I besede božjaci:
„Čuješ, brate, Stevane!
Udiel' štogod za Boga!"
A besede Stevane:
Čujte, braćo, božjaci!
Nigdi ništa ne imam,
Razma jedno janješce:
Služio sam Gavana
Puno devet godina,
I ništa mi ne dade,
Razma jedno janješce;
Ja sam mlieko prosio,
Te sam janje hranio,
Sada mi je janješce
Od svi ovac' najbolje;
Da mi j' ovde janješce,
Ja bi vam ga sad dao,
Zašto prete čobani,
Da mi janje ukradu."
Al' besede angjeli:
„Fala, brate, Stevane!
Ako j' srce, k'o jezik,
Sad će janje biti tu."
Osvrte se Stevane
Ali ide janješce
Preko polja blejeći,
Raduje se Stevanu,
Kao svojoj majčici.
Uze Stevan janješce
Pa ga triput poljubi,
Pa ga dade božjaku:
Eto braćo, božjaci!
Nek je vama podela,
Men' pred Bogom molitva."
„Fala, brate, Stevane!"
I odoše angjeli,
I odneše janješce.
Kad su došli angjeli
Na prestola Ristova,
Pa kazuju Gospodu,
Kako j' bilo na zemlji
(Ono Gospod bolje zna
Nego oni što kažu),
Onda reče Gospod Bog:
Čujete li, angjeli!
Sidj'te s neba na zemlju
Pa idite ka dvoru
Bogatoga Gavana,
Na dvoru mu stvorite
Balatino jezero,
Uhvatite Jelenu
Ponositu gospoju,
Za grlo joj vežite
To studeno kamenje,
Za kamenje vežite
Nečastive djavole,
Nek je voze po muci,
Kao šajku po moru."

(Iz Vukove sbirke.)

Opazka. Vuk napisa ovu pjesmu po pjevanju njeke slepice Jece u Zemunu god. 1826., koja bi nju uz gusle pjevala; a osim toga je Vuk slušao u Imockom (u Dalmaciji) istu pjesmu pjevati od ljudi, koji ne bijahu niti sliepci niti prosjaci.

Ja sam ju god. 1866. slušao pjevati od njekoga sliepca Kuzmana Brankovića iz Budimaca (u Slavoniji) i po njegovu pjevanju melodiju ukajdio. Tekst Kuzmana B. manjkav je bio, zato poprimih tekst iz Vukove sbirke. Medjutim je i Luka Ilić objelodanio u „Narodni slavonski običaji" (na str. 81. do 85.) sličnu pjesmu.

1483. Krštenje Hristovo.

Allegro moderato ♩ = 108. Iz Crne gore. *(Uz gusle.)*

Po - še - ta - la pre-či - sta go-spo - ja,

o - na zemljom i svi - je-tom še - ta, a na ru - ke no - si si - na svo-ga,

si - na svo-ga I - su - sa Hri - sto - sa; o - na sre - te Kr-sti - telj, Kr - sti-telj Jo-

va-na.

Pošetala prečista gospoja,
Ona zemljom i svijetom šeta,
A na ruke nosi sina svoga,
Sina svoga Isusa Hristosa;
Ona srete Krstitelj Jovana,
Ovako mu govori gospoja:
„Ajd ovamo, moj Jovane kume!
Da idemo na vodu Jordana,
Da krstimo Hrista sina moga.“
Ondolen se bjehu podignuli,
I dodjoše na vodu Jordana.
Stade Jovan krstit' kuma svoga,
Od straha mu knjiga ispanula,
No ga pita prečista gospoja:

„Što bi tebe, moj Jovane kume?“
„„Kako što je, moja mila kumo!
Pomami se Jordan voda ledna,
E ne hoće voda potopiti;
A sva gora popada na travu;
A pogledaj više sebe, kumo!
Ka' se slomi nebo na četvoro.“
Govori mu prečista gospoja:
„A ne boj se moj Jovane kume!
E se nije voda pomamila,
No se voda, kume, posilila,
E se hoće od Hrista posvetit';
A gora se Hristu poklonila;
A nije se nebo salomilo,
No angjeli nebo razklopiše,
Da gledaju, ka' Hrista krstimo,
Eno gospod na istočna vrata!“
Sveti Jovan knjige uzimaše,
Te krstio Hrista kuma svoga,
Jovan Hrista, a Hristos Jovana.
Od tade su krsta nastanula;
Sve za milost Boga velikoga,
Da mi bude vazda na pomoći!*

(Iz Vukove sbirke.)

1484. Sveti Petar i majka mu.

Larghetto ♩ = 60. Iz Krašićke okolice (u Hrvatskoj.) (*Uz gusle.*)

f *p* *f* *p rall.* *mf*

Sve-ti Pe-ter vu raj še-će, za njim njegva maj-ka te-če, te-kom te-če, gr-lom vi-če: daj po-če-kaj si-nek Pe-ter, da ja s to-bom vu raj še-ćem.**

* Vidi Sušil „Moravské národní písmě“ br. 24., na str. 28—29.

** Ovu je melodiju upotriebio Josip Haydn u Prestu svoga A-dur četverogudja (u Artarijevu izdanju serija 2. br. 3.), samo što je promienio 2/4 mjerilo u 6/8, kako je ovdje vidjeti.

itd.

Sveti Peter vu raj šeće,
Za njim negva majka teče.
Tekom teče, grlom viče:
„Daj počekaj sinek Peter,
Da ja stobom vu raj šećem!“
Još govori sveti Peter:
„„Tu počekaj moja mati,
Idem Boga popitati,
Jel' si raja dostajala,
Da b' v raju prebivala.““
Još govori Jezuš Kristuš:
„„„Nije raja dostojala,
Da bi v raju prebivala;
Doklem je na svetu bila,
Šesdeset let stara bila,
Tri put je vu crkvi bila;
Kad se k maši opravljala,
Cifre na se nametala;
Kad je ona v cirkvu došla,
Ni pazila na antare,
Već na svoje druge pare.
Dok je v cirkvi maša tekla,
Ta duša je v krčmi bila,
Kad se vina je napila,
Kruto me je preklinjala.
Doklem je na svetu bila,
Tri je bogce nadelila
Z jednim povesancem
Prst debelo, prst dugačko;
Na troje ga razkolila
Tri je bogca nadelila.
Tri put se je pokajala:
„Lepo moje povesance,
Kud se buš ti potepalo,
Po planinah, po dolinah
Po bogečkih torbetinah?“
Još govori Jezuž Kristuš:
„„Vzemi Peter povesance,
Veži lakno na lakance,
Pa ga puštaj na sred pekla,
Nek se prime tvoja majka,
Če je raja dostojala,
V raju bude prebivala.““
Vzeme Peter povesance,
Veže lakno na lakance,
Pa ga pušta na sred pekla.
Prijela se negva majka,
Za nju su se griešne duše,
I majka se je otresala:
„Odlazite griešne duše,
Vi nimate sina Petra,
Da vas vadi van iz pekla,
Već ja imam sina Petra,
Ki me vadi van iz pekla.“
Sveti Petar ju potegne
Pukne lakno — padne majka
Tri put gliblje neg je bila:
Šesdest klaftra vu gliblinu,
A trideset vu širinu.
Još govori sveti Peter:
„Tu ti leži mila mati,
Nisi raja dostojala,
Ne buš v raju prebivala.“

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

Inačica.

Iz Istre.

Sveti Petar va raj grede,
Za njim majka tekom teče,
Majka Petru govoraše:
„Počekaj me, Petre, sinko,
Da ja stobom va raj greden!“
Petar majki govoraše:
„Nećeš, majko ga viditi,
Zač ga nisi zaslužila,
Ač nis' gladna nasitila,
Niti žejna napojila,
Niti naga ti obukla,
Niš za dušu priskrbela,
V ime božje nis' delila
Ko ne jeno povesance;
Još i njega si žalila,
Da će ti se povaljevat,
Po petljarskih torbetinah!“
Zato majka niš ne haje,
Neg za Petrom brže teče.
Kada Petar pokraj mosta,
Došla j' majka na sred mosta,
Most se j' stančal kano dlaka
Pala j' majka na dno pakla!“
„O Isuse, meštre dragi,
Kako bin ja učinio,
Da bin majku vanka s pakla
Kako tako izbavio?“
Isus njemu govoraše:
„„Hodi, Petre, v ono polje,
Onde nadješ jenu crikvu
I pogledaj na oltarak,
Onde ćeš najt povesance,
Ko ti majka podelila.““
Kako Isus govoraše,
Tako Petar učiniše.
„„Veži lakno za lakance,
Peljaj majku vanka s pakla!““
Ona j' bila va šubice,
Svaka dlaka dve dušice,
A vlasići po četiri.
Majka Petru govorila:
„Aj vah, meni, Petre sinko,
Ča si ti sad učinio:
Pakal oćeš vas sprazniti,
A raj oćeš utesniti,
Meni oće tesno biti,
Nego stresi povesancem,
Da se ove duše stresu!“
Petar strese povesancem,
Sve se duše virišile*
Okol Petra uhitile,
A mat pade na dno pakla.
„Sada, majko, tu prebivaj,
Nije bolje prosit za te,
Niti prosit ni moliti,
Jer si bila nenavidna,
Kako jesi dandanašnji.“

(*„Hrvatske narodne pjesme iz Naše Sloge“. U Trstu 1879.*)

* Virišile, izrišile.

1485. Ista pjesma.

Andante ♩ = 69. Iz Slavonije. (*Uz gusle.*)

Sve-ti Petar u raj še-će, za njim maj-ka te-kom te-će, pa be-se-di stara majka:

stan' po-če-kaj, si-ne Pe-tre, da ja s to-bom u raj i-dem!

Sveti Petar u raj šeće,*
Za njim majka tekom teče,
Pa besedi stara majka:
„Stan počekaj, sine Petre
Da ja stobom u raj idem."
Al besedi sveti Petar:
„„Vrat' se natrag, moja majko,
Koliko si živovala,
Nisi raja dostojala:
Nisi gladnog naranila,
Ni žednoga napojila
Nit si gole preodela,
Niti bosa preobula,
Nit si slepom udelila,
Ni za dušu namenila,
Veće jedno povesamce
Na troje si razcepila,
I triput si uzdanula:
Jao moje povesamce!
Kuda ćeš se povlačiti,
Po brdinah po dolinah,
Po slepačkim torbetinah!"
Jošt besedi sveti Petar:
„„Vrat se natrag, moja majko,
Te nastavljaj sve vlakance,
Sve vlakance po vlakance,
I po njemu u raj podji.""
Povrati se stara majka,
Nastavljala sve vlakance,
Sve vlakance po vlakance;
Pošla majka po vlakancu,
Da bi raja dostojala,
Prekide se to vlakance,
Pade majka usred pakla.

(*Iz Vukove sbirke.*)

1486. Najveći grijesi.

Moderato ♩ = 100. Iz Slavonije. (*Uz gusle.*)

* Vuk piše „podje", nu moj je guslar, sliepac Andrija Martinić, koji mi je istu pjesmu god. 1866. u Almašu u Slavoniji pjevao, rekao „šeće." — Ni kod ove pjesme, kao ni kod svih ostalih, koje je Vuk u Hrvatskoj, u Istri, u hrv. Primorju, u Slavoniji itd. čuo ili odatle dobio, nije naznačio od kuda je pjesma. U rječniku njegovom zabilježeno je kod rieči „povjesamce, povjesmo", da je od juga i da znači: der Bund Flachs, te se time njekako izdao.

pf

Ra-slo dr-vo sred ra-ja ple-me-ni-ta da - fi-na,

pf

ple-me-ni-to ro - di-la, zlat-ne gra-ne spu - sti-la, li-šće joj je

f

sre-br - no.
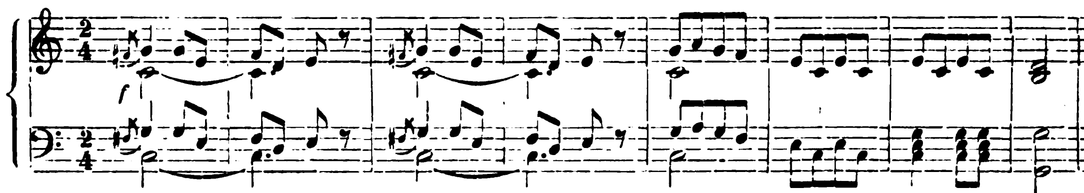
f
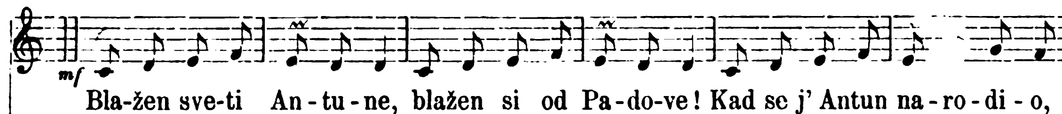
Raslo drvo sred raja
Plemenita dafina,
Plemenito rodila,
Zlatne grane spustila,
Lišće joj je srebrno;
Pod njom sveta postelja,
Svakog cveća nastrta,
Ponajviše bosiljka
I rumene ružice;
Na njoj svetac počiva,
Sveti otac Nikola.
K njem' dolazi Ilija,
Pa besedi Ilija
Mironosna vojvoda:
„Ta ustani, Nikola!
Da idemo u goru,
Da pravimo korabe,
Da vozimo dušice
S ovog sveta na onaj."
Al besedi Nikola:
„„Okan' der se, Ilija,
Mironosna vojvodo!
Danas jeste nedjelja!
U njoj s' ništa ne dela,
Već se krsti i venča,
Ruse kose češljaju,
Bielo lice umiva.""
Opet veli Ilija
Mironosna vojvoda:
„Ustaj gore, Nikola!
Da idemo u goru,
Da pravimo korabe."
Al' ustade Nikola,
Odšetaše u goru,
Napraviše korabe,
Prevezoše dušice
S ovog sveta na onaj,
A tri duše ne mogu:
Jedna duša griješna,
Kuma na sud vodila;
Druga duša griješna,
S komšijom se mrazila;
Treća duša najgrešn'ja,
Djevojku je skudila.
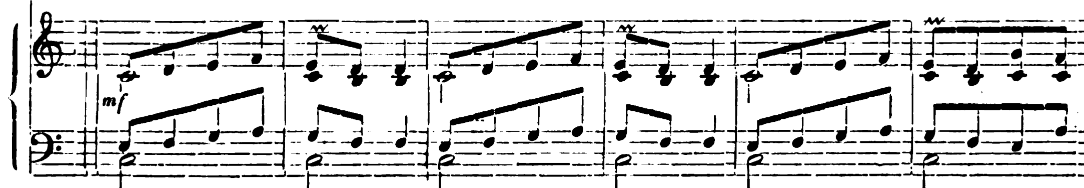
(Iz Vukove sbirke.)

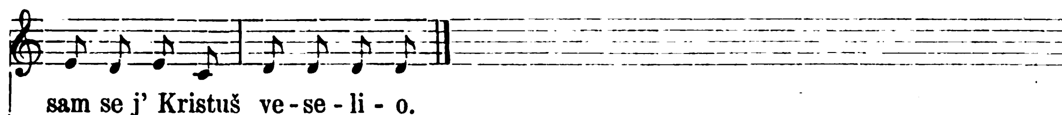
1487. Sveti Antun od Padove.

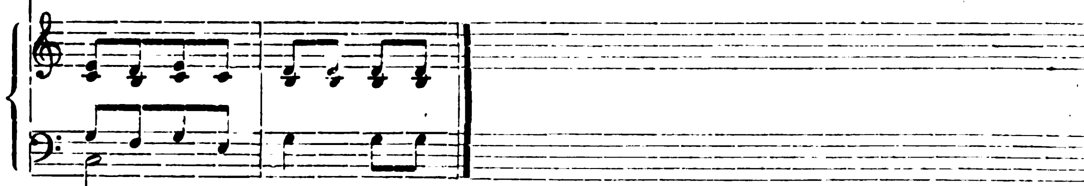
Allegretto ♩ = 88. Iz Krašića. (*Uz gusle.*)

Blažen sveti Antune
Blažen si od Padove!
Kad se j' Antun narodio,
Sam se Kristuš veselio;
Tri ga sluge služili,
Tri ga dekle dvorile.
Prva ga je kupala,
Druga na krst nosila,
Treta ga previjala.
Mati ga je zibala,
Zibajuć popevala:
„Nunaj, nunaj Antune,
Blažen si od Padove!
Da bi te dočekala,
I sedam let staroga,
Dala bi te školati,
Za otca duhovnoga,
Za mladoga popića."
Blažen sveti Antune,
Zrasel, vučil sve bolje,
Osamnaest let star bio,
Sve škole izučio.
I on išel na morje,
Tam je našel mornarje,
I počel prodikuvat.
Mornari se zbirali,
Barke prepelivali,
I Antuna slušali.
Blažen sveti Antune!
Kad se j' Antun vgledao,
Svim je blagoslov dao.
Sve se j' onda razišlo,
Samo Antun je ostal,
Nit na nebu, nit na zemlji,
Već u zraku na oblaku,
Gdje sam Jezuš mašu služi,
Dva angjeli domištruju,
Magdalena sveče οžiže,
Sveti Tomo zvonom zvoni,
A Marija Boga moli,
Za dušice preminuvše.
Da nam zdravlje i voselje,
Da nam zdušno zveličenje,
Da nam duša raj dobije
Dar Jezuša i Marije,
Zda rečeno, budi falen,
Sveti Antun uvjek Amen.

(Iz moje sbirke tekstova.)

*

1488. Sveta Kata i sveti Ivo.

Andante moderato ♩ = 72. Iz Herešina u Hrvatskoj. (*Uz gusle.*)

mf con sentimento

Sje-di Ka-ta na ka-me-nu, češ-lja ko-su po ra-me-nu.

K njoj do-la-zi sve-ti I-vo, sve-ti I-vo kr-sti-te-lju.

Sjedi Kata na kamenu,
Češlja kosu po ramenu,
K njoj dolazi sveti Ivo,
Sveti Ivo Krstitelju,
I govori svetoj Kati:
„Oš se Kato udavati,
I za grieha spoznavati?“
I govori sveta Kata,
Projdi me se brate Ivo,
Ja se neću udavati,
Ni za griehe spoznavati,
Mene prose kralji, bani,
Kralji, bani i cesari.
Mene Isus zaručio,
I k sebi me priučio,
Na kamenu zlamenovo,
I na prste prsten davo,
Nit od srebra nit od zlata,
Već od krvi Isusove.
S njome će me napojiti,
U raj nebo postaviti,
Da mu budem zaručnica,
Prava božja službenica.
Primu Katu za ručicu.
Pa je vode u tamnicu,
Sve tamnice suncem sjale,
I pred Katu knjige stale,
Sveti Tomaš zvono zvoni,
Sveta Kata Boga moli.

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

Inačica.

Iz Istre.

Sveta Katarina
Je bila jedina,
Nju su prišli prosit
Tri kralji od svita.
„Oj ti Katarina!
Vazmi mene kralja,
I mojega dara.“
„„Nit ću tebe kralja,
Nit ću tvoga dara,
Neg ću ja vazeti
Marijina sina,
I šnjim ću poć stati
V Marijino stanje.““
Na to se razjadi
Ta cesar židovski:
„Oj vi verne sluge,

Poslušajte mene,
Što ću vam ja reći:
Latite vi Katu,
Ter ju spropejajte
Va škuru tamnicu,
Neka nutri stoji
Sedam godin danâ!“
Kad se je svršilo
Sedam godin dana:
„Oj vi verne sluge,
Poslušajte mene
Što ću vam ja reći:
Pojte vi šećući
Do škure tamnice,
Od Kati košćice
Na kupac zberite,
Od Kati prašiće

Na vetar vrzite!“
Kad su oni prišli
Pred škuru tamnicu,
Tamnica je svitla
Kako svitlo sunce;
Katarina lipja
Neg je prije bila.
Trikrat, Bože, lipja
Neg je nigdar bila.
Na vrh glavi ima
Od žija rožicu,
Na prsih joj mladoj
Svitlo sunce sija.
„Oj ti, Katarina!
Vazmi mene kralja
I mojega dara.“
„„Nit ću tebe kralja

Nit ću tvoga dara,
Već ću ja vazeti
Marijina sina,
I š njim ću poć stati
V Marijino stanje.““
Na to se razjadi
Ta cesar židovski:
„Oj vi verne sluge,
Poslušajte mene,
Što ću vam ja reći:
Pojte vi delati
One tamne kola,
Pojte vi oštriti
One oštre britve;
Latite vi Katu,
Ter ju spropejajte,
Na 'ne tamne kola:

Kola će ju trti,
Britve će ju rizat!“
Kada je to bilo,
Onda je priletil
Jedan angjel s neba,
I uhiti Katu
Za desnu ručicu,
I on njoj postavi
Jedan zlatni prsten
Na nje desni prstić,
I on joj govori:
„Oj ti, Katarina!
Do sada si bila
Židovska sužnjica,
Od sada ćeš biti
Božja zaručnica.

(*Hrv. narodne pjesme iz „Naše Sloge“. U Trstu 1879.*)

1489. Kralj Matijaš pred peklom.

Moderato ♩ = 100. Iz Štajerske.

f — *p sempe*

Sto-ji mi po - le šü-ro-ko po po-li ste - za vgla-je-na; sto-ji mi po - le šü - ro - ko po po-li ste - za v gla-je - na.

Stoji mi pole šüroko,
Po poli steza vglajena.
Po stezi pride kral Matjaš
No se močno hüdo drži.
Nega pa sreje pótnik star,.
Pótnik star — sam véčni Bog.

Pa kaj je tebi, kral Matjaš,
Kaj se ti tak hüdo držiš?
Bog vam plati na pitanje!
Kaj se jas nebi hüdo držâ!
Ki že meni za dugo lét
Moja lüba mrtva leži,

Moja lüba mrtva leži,
No duša joj v pekli gori.
Oj nikaj, nikaj kral Matjaš;
Le idi ti na senjem lèp,
Si küpi žute góslice,
No pred peklom zaigraj.

Da boš igrâ minote tri,
De tebe pitâ šatan vrag:
Čüješ ti igerc kralj Matjaš,
Kaj pa bóm ti za plačo dâ?"
Ti pa mu odgovor daj,
Ka bóš si plačo sam jemâ.
Kral Matjaš gre na senjem lép
No si küpi žute góslice.
Te on ide pred pekel,
No pred peklom zaigra.

Da je že igrâ minote tri,
Ga je pitâ šatan vrag:
Čüješ ti igèrc kralj Matjaš?
Kaj pa bóm ti za plačo dâ?
Čüješ ti šatan peklenski kral!
Jaz bom si plaču sam jemâ.
On prime lübo za bélo rokó,
No jo pela z pekla žarečega.
Kak hitro je perpela vün,
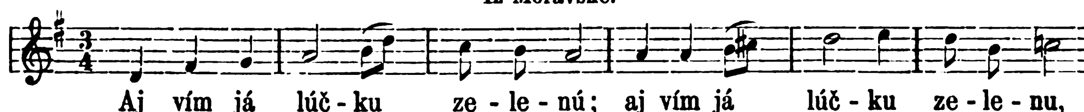
Tak hitro lüba preguči:
Nesréčen bódi pekel ti,
Ka boš zdaj mogâ prazen bit!
Kak hitro lüba preguči,
Tak hitro nazaj v pekel zleti:
Nesréčen bódi jezik ti!
Ka nesi mogâ tiho bit.
Zdaj pa na véke goriâ bóš,
Zdaj pa na véke trpiâ bóš,
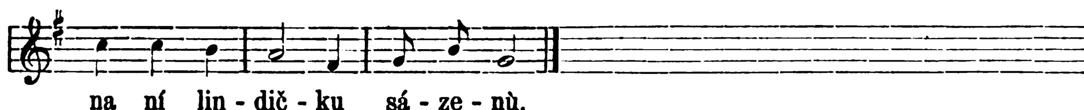
(*Iz Vrazove sbirke.*)

Opazka. Ova je pjesma vrlo stara legenda, te je na kralja Matijaša samo prenešena, kako se to vidi iz sljedećih dvijuh inačica. Tekst naše pjesme sam tvrdi, da je istu njekoć pjevao guslar.

1490. Sv. David.

Iz Moravske.

Aj vím já lúčku zelenú
Na ní lindičku sázenú.
Pod ňú seděl David kral,
Svaté pěsničky sobě hrál.
O radostná novina,
Přišla k němu Maria.
O Davide, Davide,
Tvoja matička v pekle je,
Svatý David nemeškal,

Vezma husličky hned se bral.
Když tam před peklo přišel,
Svoju matičku uslyšel.
Hned na husličkách zahudal,
Svoju matičku ven volal,
Dušičky se ji chytaly,
Z pekla ven vyjít nedaly.
Hned se s dáblem zakladál,

Kdoby z nich pěkněj zahudal,
David lepši zahudal,
Svoju matičku vyhudal.
Aj Davide, Davide,
Budeš li ty služit u mně?
Ne budeš těžce dělávat,
Enom v měsíčku sedávat,
Svaté pisničky zpívavat.

(*Sušil „Moravské národní písně". V Brně 1860.*)

Inačica.

Iz Saske.

„Što sy tak zrudny, Dawicé
Zo sebi ne 'raješ?"
„„Och, kak da necham zrudny być,
Dyž nimam nikoho.
Nen a mać staj mi wumrelaj,
Wobaj se heli palitaj.""
„Och Dawicé, och Dawicé,
'Zmi sebi jeno huslički!

'Zmi sebi jeno huslički,
A 'raj ty rónčka tsi."
Prjene to rónčko 'raješe
Tom bohu samemu,
Druhe to rónčko 'rajaše
Tom' duchej swjatemu.
„Och zastań, sastań Dawicé,
Ty hižom dobył sy!"

Štóž necha wjerić khyrlu šam,
Tón 'ladaj na mjesačk.
Tam budža widžeć Dawita
Bozowej rukajcy,
Haj bozowej tej rukajcy,
Wólšowym kabaći,
Ha rokotowej štrympicy,
Brjezowej kholowi.

(*Smoler „Pjesnički hornych a delnych Łužiskich Serbow", I. pag. 273—274.*)

VIII.

JUNAČKE POPIEVKE.

(EPOPÉES.)

A. PRIČALICE (BALLADES, ROMANCES).

Balade pjevaju se najviše uz gusle ili uz gege; u onih naših krajevih, gdje nisu gusle više u porabi, pjevaju se balade bez pratnje kojega glasbala, a isto tako i ženske balade, ma i bilo u onom kraju gusala. Koje sam popievke čuo uz gusle pjevati, svagdje sam naznačio. Melodije ovih pjesama većinom su vrlo stare, te bi ih rado bio kronoložki razredio, nu buduć se najstarije pjesme ne pjevaju po najstarijih melodijah to sam svagdje naznačio, da li je napjev vrlo star, iz srednje ili iz novije dobe.

Što sam pisao o guslarih i o životu im u razpravi svojoj „Opis i poviest narodnih glasbala Jugoslovjena“ (vidi 38. knjigu „Rada jugosl. akademije), preštampao sam ovdje većom stranom. Tko hoće znati pobliži opis samih gudaljaka: *gusala, gega, egeda* i *vijala* upućujem na 38. knjigu „Rada“, za ina strunila pako: *tanburu, cinbal,o cindru* i *arfu* na 39. knjigu, a za razne vrsti *svirala* na 41. 45. i 50. knjigu „Rada“.

Najviše guslara ima po Srbiji, Sriemu i Bosni, osobito po bregovitih krajevih, zatim u Bugarskoj, Hercegovini, Crnoj Gori, Slavoniji i gornjoj Hrvatskoj (gornjoj Krajini). Po srednjoj Krajini, po mjestih, koja su do dalmatinske obale i po Istri, ne nalaze se toliko guslara koliko u prije spomenutih priedjelih; u gradjanskoj Hrvatskoj još manje, po hrv. Zagorju i u Slovenaca već ih valjda ni ne ima; tuj rabi moderni violin.

Po Srbiji, Sriemu, Bosni i Hercegovini nalaziš gusle malne u svakoj kući; mlado i staro, mužko i žensko, dapače i djeca guslaju; svećenik i vojnik; poljodjelac i načelnik, hajduk i prosjak. Narod toli predmnieva umienje guslanja, da pruža gostu (bio on i tudjin) odmah, čim se je s njim nešto porazgovorio i dao mu okrepe, gusle u ruke, veleći mu, neka zapjeva uz nje. Gusle su vjerna uzdanica, kojoj se najprije kazuje svaka radost i svaka tuga. Bez njezinih zvukova ne može biti ni jedne svečane zgode, ni jedne zabave; bez tješiteljice lje ne podnie narod slovjenski svojih jada, ne sačuva svoje narodnosti, ne uzdrža u pameti svoje pojezije ni svoje poviesti. Liepo veli Preradović: „sva je naša povjestnica velik samo zbor pjesama“. Dubrovački pjesnik Andrija Paulić (1743) u svojoj pjesmi „hvalopjev na muziku“ zapoja dapače: „kako bi se ovi naši miri od grada sačuvali, da soldati svi na straži niesu guslim popievali.“ Jednom riečju: gusle prate Slovjenina od kolievke do groba.

Kada se je u večer sakupila družina u družinskoj sobi* te se porazgovorila o poslu budućega dana, uzme tkogod od mužkaraca gusle i zapjeva uz nje o kojem narodnom junaku, a svi ga pozorno slušaju. Kad je pjesma dopjevana, pa dok se druga počne, primje čuje koli guslar toli i slušaoci razna opažanja o sudbini pjevana junaka. Timi pjesmami i razgovori narod ne samo održa u pameti poviest svojih junaka, nego se i dovi divne spretnosti izpjevati u stihovih kojugodj zgodu. Što kod Germana i Romana tek pravim pjesnikom uspieva, to čini kod nas kojigod seljak, koji vrlo često ni ne vidje škole. Svako djelo, koje je vriedno uspomene, slavi se odmah u jednoj ili više pjesama, pa tako biva, da se pjevaju, šire i poslie tradicijonalno uzdržavaju pjesme o svakom ustanku narodnom, o svakom okršaju, koji bi se zbio medju južnimi Slovjeni i njihovim din-dušmaninom Turčinom.

* Bugari zovu tu sobu „prŭs, proust“.

Osim priznatoga pjesničkoga dara slovjenskoga pomaže jim u tom i jednako mjerilo junačkih pjesama, neke rhetorske forme, kojimi se obično ove pjesme započinju i njihov stereotipni napjev. Oboje je literarnom tradicijonalnom ostavštinom negdanjih im učitelja i pjesničkih škola, te svjedokom negdašnjega višega umjetničkoga života. Doduše ne pjevaju svi južni Slovjeni svojih junačkih pjesama po istoj melodiji, ali svaka krajina, svaki predio, malo ne svako mjesto ima svoje napjeve historijom primljene, od kojih se narod tek mučno razstavlja, te po kojih se pjevaju i novi tekstovi. Taj nam faktum dokazuje, da se je ovaj kraj ravnao po ovoj, onaj po onoj staroj pjesničkoj školi, i da nam je narodna pojezija — bar po odradbi — plod književno obrazovanih ljudi.

Kada se tko od naših guslara bolje uvježba, i znade li pjesmu, koja se tiče novije dobe, spjevanu možda i po napjevu njegovu, tada ju pjeva pred narodom u koji nedjelni ili ini blagdan ili kod druge svečane prilike. Poziv k tomu biva vrlo jednostavnim načinom: guslar sjedne pod drvo ili na ino koje prostranije mjesto, te malo zagudi. Malo po malo sakuplja se sve više naroda oko guslara, i kao da ide na molitvu, sprema se vrlo pobožno slušati pjevača, a poslie — o njem suditi. Kao što je smjelije, nu i mnogo koristnije, pokazivati svoju vještinu pred vještaci nego li laici, isto tako nije lako pokročiti pred sud naroda našega, poznavaoca umieća, izmedju kojega se je malne svaki već ogledao u pjesmah i u glasbi.

Zadovolji li takov rapsod nadam svojih šlušalaca, ili ih čak preteže, onda nema veselju i klicanju ni kraja ni konca. Zaludu muka svakomu peru, da opiše djelovanje liepe koje pjesme na naš narod. Radostnom zanešenošću prati on tok pripoviesti i motri usta pjevača tolikom požudnošću, kao da hoće svaku njegovu rieč sačuvati na vieke u najtajnjem zaklonu srdca svoga, ako junak pobiedi; ali snadje li junaka nesreća, tada ponikne glavom i suznim okom ili drhtavima ustima zaklikne pjevaču: „stani, nesretniče!“ Na okrutnost neprijateljâ odgovara stisnutom piesti, dapače često i mašiv se oružja za pojasom, kao da hoće u pomoć teći nesretniku, koga već davno zemlja krije. Da u takvih zgodah ublaži slušateljem uzbunjena srdca, upliće guslar u pjesmu rieči opomene ili nade da će neprijatelje njihove napokon ipak stići osveta nebeska, dà stići morati,

Kad odjeknu posljednji zvuci pjesme, grne sve k vrstnomu pjevaču, da mu čestita i da ga uprosi, nebi li mu pjevao još koju pjesmu, ili nebi li u zgodu opjevao i ovoga ili onoga junaka.

Buduć da ovakovi guslari — možemo ih pravom nazvati rapsodi — ne pjevaju ni ne guslaju radi plaće, nego s rodoljubnoga nagona i valjda i za to, da ih slušaoci zamieraju, s toga se svatko čuva, da ih ne uvriedi prosjačkim darom; ali im zato žene i djevojke daju na spomen kojekakvih stvari, ručnih djela, svilenih vrpca ili kîtâ cvieća, dapače i skupocjena nakita, dočim im mužkarci pružaju vina ili rakije, a *osobito slavljenu* pjevaču daruju i birana oružja, dakle ono što je najmilije Hrvatom i Srbom.

Kazalo mi se je, da je vrstnim guslarom bio i stari srbski knez Miloš* i pjesnik „gorskoga vienca“ vladika crnogorski Petrović Njeguš; isto se veli i o hajduku Veljku. Vuk Karadžić spominje u predgovoru sljepačkim pjesmam („Српске народне пјесме женске“) nekoga Filipa Višnjića, koji je dobro guslao i pjevao, pa se ljutio, što guslari slavonski toli malo znadu. Kad se uzme na um, da se upravo u Slavoniji, Bačkoj i Banatu nalazi

* To se potvrdjuje i u Talvj-jevoj poviesti slovjenskih jezika. Na strani 320 veli: Pruski častnik Pirch, koji je putovao po Srbiji pred kojih 20 godina (dakle oko g. 1830), pripovieda, da je njegov domaćin, knez, uzeo gusle iz ruku mladića, koga je bio pozvao, da pjeva pred gostom pak nezadvoljan s njim guslao i pjevao sam velikom vještinom.

vrlo vještih guslâra, to je morao biti ovaj Višnjić osobit vještak. U ostalom je istina. da je od vajkada najboljih guslara bilo upravo u Srbiji. Neka magjarska balada spominje staroga Milana iz Kragujevca kraljem gusala i tanbure:

Keagujevácz fejedelmi város
Nagy faházal szive *S*zerbiának
Itt lakott az ösz Milán, *királya*
Guszliczának és a tánborának.
Milán, a ki hangközött születvén,
Hangvilágot alkotott magának,
Mellyben ö, mint szent Ilia hajdan
Tüzfelhöül ége szép hirében.“ itd.

Drugu viest o nekom srbskom na glasu guslaru ima stihovana kronika od god. 1554 magjarskoga lutnjara (Lautist) Tinodi-a Sebastijana, gdje se spominje najvještijim guslarom Ugarske neki Kármán Demeter (Dimitrija Krma ili možda Kara-Dimitrija), koji je svojimi slovjenskimi napjevi tako uznio lipičkoga bega, da ga je ovaj obasuo darovi. To mjesto glasi:

„Sok hegedös vagyon itt Magyarországban
Kármán Demeternél jobb nincs a rácz módban
Sokat csélcsap Bégnek a Lippa várában
Azt állitja, értte esnék nagy gazdagságba.
Az ö hegedöjét felhajtván rángatja,
Az Uluman neki csúfságban fogadja,
Minden ajándékkal öt meggazdagitja.
A fogadás hozá ötet nagy kolduságra.“

Poljački spisatelj Mjakovski osobito slavi srbske guslare („srbskie skrzypki“) u pjesmi tiskanoj god. 1622.

Przy nim Serbin żałośny długi smyczek wlecze
Łeb skrzywiwszy po połciu a rywulę siecze,
Grając im starodubskie dumyiak przed laty
Turków bili Polácy y mężne Horwaty.

Pretiskano u Kraševskovom „pomniki do historij obiczajow w Polsce z XVI i XVII. vieka (1843).

U poljskom djelu „Swiatowa roskosz“ izašlom god. 1624 pripovieda nepoznati pisac da su srbski pjevači putovali po Poljskoj, te na gradovih poljskih plemića, osobito kod maloruskih kozaka, pjevali o junačtvih hrvatskih i poljačkih boraca. (Po dr. V. Jagiću.)

Gusle umievaše i naš stari pjesnik Andrija Kačić (rodj. 1690), te ih imadjaše na svojih putevih uviek uza se. O starcu Milovanu, kako sam sebe zove, veli: „skitaše se *z guslam* od Skadra do Zadra, od Mostara do Kotara.“ — Vrstnim guslarom slave i otca Petra Kadčića Peke, koji je stanovao u Makarskoj u Dalmaciji (vidi „Arkiv“ svez V., str. 338). Slavan guslar bijaše u svoje doba u Slavoniji Franjo Štefanac, od koga je dobio više pjesama koncem tridesete godine ovoga vieka Luka Ilić, pisac „Narodnih slavonskih običaja.“ U gusle se razumio i Vuk Karadžić, a znao ih je dobro guditi i naš zaslužni pisac i pedagog Mijat Stojanović.

Vriedno je zabilježiti, da je u našoj domovini bilo negda glasbenih ili pjesničkih škola, gdje se obučavahu mladi ljudi a i stariji, osobito takvi, koji ne bijahu za poljski rad.

Ponajglasovitija ova škola bijaše u Arbaniji, a i danas se još zove ondje velik predio „gegavačkom zemljom.“ Svaki od potomaka glasovitoga guslara Keči-a, koji je postigao bio čak i bansku čast, ima sada ime Gega (Lazar Gega, Pier G., Ivan G., Trivun G. itd.) To čuh od nekoga arbanskoga kalugjera; u ostalom vidi „Jadranske vile“ I. 1869 „crte o Arbaniji“. Moguće je da i sela Gudovac, Gudci, Gudara, Gudinci, od takve škole ime svoje nosi. Za gospodovanja Turaka biše ove škole ukinute, gdje Turke baš mnogo ne hvaljahu; nu jedna se ipak uzprkos zabrani turskoj i uzprkos njemačkoj organizaciji Krajine vojničke uzdrža do god. 1780 u Irigu u Sriemu. Tu školu, gdje obučavahu neki vrstni učitelji, uzdržavaše občina, a bijaše vrlo polažena. Budući da medju mnogimi učenici bijaše i sliepaca, prišili su irižkoj pjesničkoj školi krpicu „sljepačka akademija.“

Takvih škola obstojaše možda i u Českoj. Družtva literata, koja su se najljepše razcvala početkom 15. vieka, čini se barem, da bijahu nešto slična. „Literarci“ osnovaše

upravo glasben savez, koga članovom valjaše kod crkvenih svetkovina kazivati i pjevati na ugled narodu napjeve svetih popjevaka. Taj savez imaše svoje posebne slobode i prava te bijaše u glasbi za crkveni piev po prilici ono, što kod Niemaca savez „meistersängera“ a kod južnih Slovjena „pjesničke škole.“

Da nisu južnoslovjenski pisci 14. i 15. vieka zabilježili imena poboljih guslara, može se valjda tim protumačiti, što se naši stari pisci malne sasvim bavljahu vjerskimi stvarmi, te im gusle i pjevači slobode dapače i neprilični bijahu, — ili možda i tim, što se gusle toliko uporabljavahu te se po narodu nalazaše toliko vrstnih guslara, da nije bilo za čudo, ako je jedan ili više njih dostigao vještačtvo. Poslovica veli: „samo prosiak može si blago prebrojiti“, a to je, pa ništa drugo razlogom, što ni sadanji pisci ne mogu kazati sve vještake naroda našega, nije pako razlogom to, da bi negdanji pisci pa i sadanji bili daleko od naroda. Lako je spomenuti ime ondje, gdje ima samo malo vještaka, ali to bi bio mučan posao kod našega naroda, gdje ih ima toliko, i gdje se nikomu neće izticati. Uzhtiješ li n. pr. imenom spomenuti one žene, koje pletu čipke poput bruxelles-skih ili tku remek-sagove, to bi morao u svakom selu slavonskom sastaviti ovelik popis, — a tako je i kod guslara. Naš narodni pisac Mijat Novak poznavao je samo u selu Dubici ove izvrstne guslare: Deverdeg Nikola, Isaić Jovo, Kuludnjić Jakov, Nestarović Jovo Plavšić Kojo, Šuša Stevan i Zaklanac Miško; zatim Čević Gjuka iz Utišaca i Šaka Mato iz Koštarica.

Po kazivanju Time Prelića sriemskoga guslara potekoše iz irižke škole guslari Tomo od Kača i Nedeljko iz Lota, oba već umrla.

Izvrstn imeni poznati guslari jesu: Kuzman Branković iz Budimaca (u Slavoniji), Tomo Pilić iz Tejna (u Slav.), Andrija Martinić Jakša iz Kumana (u Sriemu), Mujo Barić iz Čajicâ (u Bosni) Timo Prelić iz Slankamena (u Sriemu), Jovan Vučkorić iz Ostvove (u Sriemu), Tošo Ogrizović (srbski nar. učitelj u Sriemu), Kuzman Ostojić iz Prve (u Sriemu), Vasilj Eror iz Petrinje (u Hrvatskoj), Stevo Grković iz Krstinje (u slunjskoj pukovini), Šimun Grubač iz Biečića (u Dalmaciji, kotar Drniški), Stajko Popov iz Tatari (u Bugarskoj, Svištovsko okružje).

Druga vrst guslara jesu prosjaci, koji se bave guslanjem poput zanata; njih ima i po Srbiji, Bosni, Hrvatskoj, ali nigdje toliko, koliko po Sriemu. Prosjaci ovi, prem sliepci nazvani, nisu ipak svi sliepi, nego ih ima i posve zdravih očiju. Tako upitah jednom sliepca Kuzmana Brankovića, ponajboljega guslara slavonskoga, mlada i jaka čovjeka, čemu li se sliepim pričinja te kose tako nizko na oči spušta? Na što mi on odgovori, da mu to valja stoga činiti, što mu se narod inače nebi smilovao, te bi mu manje dao nego li pravomu sliepcu. „Ako je to tako“, pitah ga dalje, „zašto se ne laćaš inoga posla, tà ti si zdrav i jak, a imaš sam i kuću i polja?“ „Toga ne smiem činiti“ odgovori on, „jer su do mene svi moji predji bili guslari, i jer je u mojoj porodici zavjet, dok nam teče jednoga mužkoga potomka Brankovićeva, da mora svaki od njih ili bar najstariji sin biti guslarom.“ A dalje umujući reče: „Ne imam utaman na guslah znak častnoga krsta! Za taj krst pogiboše svi dosadanji Brankovići, a s toga *hoću* i ja, a *mora* i moj sin vjeran mu ostati.“

U Slavoniji se guslari zovu *sliepci*, buduć ponajčešće sliepi prosjaci.

Koliko ja stvar shvaćam, mislim, da je u tom nazivu nešto i poviesti, jer udara u oči, da guslare drže za sliepce, koji su u Srbiji, Hercegovini i drugdje vrlo riedko sliepi, te što jih uviek zajedno s guslami prikazuju, dočim to ne dopada nigda ni tanburušâ ni sviracâ, a ipak bi mogao sliepac jednako valjano udarati u tanburu ili svirati u frulu ili gajde, kao što guslati u gusle. Ja slutim po tom, da su poput trouba-

doura, jongleura, menstrela i meistersänger-a guslari bili vodjami naroda, te da su jih dvorovi slovjenski ne samo pazili, nego i mrzili i bojali jih se. Kad bi dakle guslari narod bili podboli i uzpalili za koje djelo vladaocem nedrago, tada bi jih ovi pohvatali i ponajčešće osliepili. Uzmogoše li pako prijatelji pjevača riešiti uze, ili odpusti li vladar sam osliepljenika kući, da bude strašilom: tada bi narod do njega išao kao k mučeniku slobode i davao mu milostinje. To je narod poslie tako sačuvao, da mu se je činilo za dušu pomagati i slušati svakoga guslara, bio on gonjen od mogućnikâ ili ne bio, pa se i dan danas, čim ga opazi, kupi oko njega u broju kud i kamo većem i daje mu danak mnogo radje nego li tanburašu ili gajdašu.

Svaki guslar, osobito prosjak, ima dva tri svoja napjeva, koje je ili primio tradicionalno od svojih predja ili sam izmislio, te po kojih pjeva sve svoje pjesme jednaka mjerila. Sriemski se prosjak vrlo brine, da tko ne nauči od njega napjeva njegovih i načina pratnje (Begleitungsformel) bojeći se, da neće narod slušati i darivati njega, već drugoga koji bi upravo isto znao. Tako mi je god. 1865. u Almašu pjevao prosjak više pjesama, koje sam ja napisavši ih ujedno s načinom pratnje, pred njim na violin izveo, pitajuć ga, jeda li sam dobro pogodio. On doduše potvrdi, ali si odmah spravi gusle u platnenu torbu i nakani otići. Ta mi se žurba pričini tim čudnijom, što sam se s guslarom bio već prije pogodio, da će mi pjevati i guslati uz plaću nekoliko sati. Zapitah ga dakle, nije li mu možda plaća premalena, ili je li možda samo te tri pjesme znade, koje mi je do sada pjevao. „Ni jedno ni drugo“, odgovori mi guslar, „znam ja više pjesama, a k tomu si mi ti, gospodine, dao toliko novaca, koliko si ne bih zaslužio na sajmu cio dan; ali — gospodine moj — nastavi on, „od čega ću *ja* kasnije živiti, pokle si ti naučio od mene najljepše mi pjesme?“ Meni bi od te njegove brige do smieha, pa zato mu reče djak g. Kozić, koji mi pomagaše tekst pisati: „Ej brajko, budi posve dobre volje, jer ovaj gospodin ne kani guslati na sajmu, pa ti tako škoditi.“ „Tako mi boga“ — odvrati guslar — „žuhko je drvo gudalo!“, uzdahne i pogleda na nebo. Sporazumjevši se mi tako s nova, stane prosjak pjevati i guslati mi još nekoliko poboljih si popievaka.

Svaki sliepac, bio sliep ili ne, ima vodja, koji ide s njim prosjačeć i pjevajuć pjesme od sela do sela, od sajma do sajma. I guslaru i vodju visi niz ledja jedna torba ili više njih. Veću torbu za gusle i drugu maljušnu za novce nosi guslar, a vodj nosi druge torbe, kamo se meće jestivo: brašno, kruh, sočivo, slanina, meso i drugo, što dobiva kao milostinju. Svaki sriemski sliepac imade obično malenu dvokolicu sa platnenim krovom, a vozi ju većinom mršavo kljuse. Njihov voz, koji ne daje samo zaklona za troje čeljadi, nego je i spremnicom hrane, ostaje obično van sela ili u jarku, ili za brežuljkom ili za plotom, u kratko za mjestom. koje je zaklonjeno od vjetra, jer premda sliepci naši pregaraju i kišu i studen i toplinu, gledaju se ipak obraniti vjetra. — Dok guslar i vodj mu selom obilazi i zanatom se svojim bavi, ostaje kod kola diete, (a to je treći u družini), čuva ih i pazi kljuse priskrbljujući mu paše i vode. Kad bi guslar mnogo ubrao, te mu torbe već pune bile, ide do kola svojih, gdje sve iz torba vadi, razredjuje i sprema.

Kod sajmova ili crkvenih zborova (proštenja) skuplja se često 20—30 ovakih sliepaca. Glavni im je sastanak svake godine kod samostana Ravanice u Sriemu. Osim poznatih sljepačkih pjesama: „Darujte rode milostivi“, „O rišćani mila braćo“, „Podarujte, obdarujte“, koje se zovu i klanjalicami, jer se guslari pjevajući ih klanjaju, tobož pozdravljajući one, koji mimo prolaze, pjevaju pjesama i junačkih, pobožnih, mitologijskih ili moralnih.

Narod je sliepcem svojim vrlo podaran, tako da malo tko mimo prodje, a da mu ne bi barem novčić bacio u klobuk na zemlju. Začuvši prosjak zveket novca, kad padne,

prekida tekst pjesme i darivaocem izriče koju blagoslovnu rieč ili ju dapače izpjeva po melodiji svoje popievke, a za tiem nastavlja prvašnju pjesmu. Pjeva li sliepac pjesmu junačku, i skupi li se oko njega više slušatelja, te daju li mu poslie dopjevane pjesme više novčića, tada izriče onim posebnu pjesmu-zahvalnicu: „Fala brate rišćanine", „Fala mi ti desna ruko", „Fala rode milostivi".

Kad se sumrak spusti, a ponestaje sve više i više ljudi na sajmu, ide guslar u koju krčmu, da se okriepi ili da i ondje što zasluži. Valja naime spomenuti, da guslari osim gore rečenih pjesama znadu i raznih „vragoljastih pjesama", koje pjevaju u veselu družtvu; kod toga imadu ipak toliko poštenja i stida, da — prije nego li počnu — zaviknu: „Djeco i žene, bježte na stran!" — Upitaš li sliepca, od koga se je naučio ovoj ili onoj pjesmi, dobiješ (spjevao ju on ili tko drugi) vuhveni odgovor: „vjerujte, nisam ga vidio." Pitaš li ga ovako pri vragoljastoj pjesmi, odgovara ti: „grieh ti kažem, ali griešnika neću." Rečeš li, da je on ili koji drugi sliepac ružan, odgovara: „ne plače sliep, što nije liep, nego što nevidi bieli sviet." Upitaš li ga, pjeva li kadkada i na samu, odgovara ti: „kako ne bih, tà svaki se rišćanin ima bogu moliti."

Takvih mudrih izreka ili poslovica znadu sliepci sijaset. U tom je živom slovniku toliko još sakrivena i neizpitana blaga, da bi ga vriedno bilo do dna proučiti.

Uzrokom, zašto ima upravo u Sriemu toliko sliepaca, jest koje spomenuta irižka pjesnička škola „sljepačka akademija", koje to, da je velik dio sriemskoga žiteljstva prije izuma ciepljenja boginjâ gubio vid i tim prinudjen bio zaslužiti si kruh guslanjem. Kašnje je doduše jenjala ta bolest, ali ipak ostadoše kod staroga posla potomci onih, kojih djedovi su ga se bili latili, jer Slovjenin rado ostaje pri onom, čim mu se otac bavio. Velik broj sliepaca a razmjerno malen prostor Sriema potiskuje ih na put u susjednu vojnu Krajinu, u Bačku i Banat, u Srbiju i Ugarsku, dapače i u Hrvatsku. Budući da se sliepci kreću uviek istim putem, uredjuju si u tudjini stojna konačišta, nekakva vrst prosjačkih svratišta. Takovo mi poznato svatište sriemskih sliepaca jest u selu Laščinah kod Zagreba pri seljaku Očiću. Ova se svratišta baš izplaćuju, jer guslar preko nade mnogo troši, budući da im je „otac svratišta" ne samo gazda nego i posrednik, koji prodaje naprošena njihova jestiva. Guslaru i njegovu konju bilo bi naime pretegotno dopremati kući sve darove *in natura*.

Mnogo je sriemskih sliepaca prilično imućno, imaju kuću, kućište, ženu i djecu. Guslar Tomo Prelić u Slankamenu ima liepu kućicu criepom pokritu, liep vrt, kravâ i svinjâ, orudja i pokućtva toliko, koliko imućniji seljak, a dakako i equipage-u.

Zimi su sliepci većinom kod kuće, bave se malim svojim gospodarstvom i — smišljaju pjesme za buduću ljetnu sezonu, ili uče svojoj umjetnosti mladje sliepce. To pako čine samo oni, koji su u narodu već na glasu te su toliko prigospodarili, da već ne mare, ako znadu i drugi sliepci njihove pjesme i način guslanja. Sliepci, remek-guslari, u kojih traže nauka mladji sliepci, čine snjimi rek bi pravu pogodbu; ovi bo se obvezuju, nositi učitelju svomu dio izprošene milostinje toliko godina, koliko je nauka trajala.

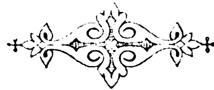
Za poviest naše umjetnosti velikoga je znamenovanja tajni govor sljepački, buduć da u njem ima rieči, koje sižu možda čak u sanskrit. Ovaj se govor, na koji sam se pobliže obazrio u poviesti gusala, zove obično *gegavačkim jezikom*, te je smjesa srbsko-hrvatskih i starih rieči, neznanih evropskim jezikom. Srbsko-hrvatske rieči nisu hotomice ili slučajno pomiešane, nego naknadjuju samo zaboravljene stare izraze. Sriemski prosjaci, ne manje i žene i djeca im, a i vodji govore ovim jezikom.

Ne ima ni najmanje sumnnje, da su guslari bili negda učitelji naroda i poslanici kraljeva, čije bi oni zapovjedi narodu javljali i djela im pjevali. U mnogih se pjesmah narodnih spominju guslari poslanici nebeskimi, proroci, n. pr. u ovoj:

Zapovedi gospod Bog
Dvema, trima andjelom:
„O vi moji andjeli,
Tri nebeske vojvode!
Sidjte s neba na zemlju,
Sadelajte guslice
Od suvoga javora,
Pa podjite po svetu
Od božijeg prozora
Od sunčevog iztoka,
Te kušajte sve vjere
I sve redom gradove
Znade l' svaki za Boga
I za ime Božije.“
Pa sidjoše andjeli,
Sidjoš' s neba na zemlju
Sadeljaše guslice
Od suvoga javora,
Pa podješe po svietu
Kao pčela po cvietu,
Od Božijeg prozora
Od sunčevog iztoka,
I kušaju sve vjere
I sve redom gradove itd.

Kao što prije rekoh, da su guslare često mrzili i bojali ih se slovjenski vladaoci, ima i spomena, da su ih milovali i brinuli se za nje. U narodnoj pjesmi „Smrt Kraljevića Marka“ jest ovo mjesto:

Knjigu piše Kraljeviću Marku:
„Kogodj dodje Urvinom planinom
Medju jele studenu bunaru,
Te zateče ondje deli-Marka,
Neka znade, da je mrtav Marko;
Kod Marka su tri ćemera blaga:
Kakva blaga? Sve žuta dukata.
Jedan ću mu ćemer halaliti,
Što će moje tielo zakopati,
Drugi ćemer nek se crkve krase,
Treći ćemer kljastu i *slijepu*,
Nek sliepi po svijetu hode,
Nek pjevaju i spominju Marka.“

1491. Predrag i Nenad.

Andante ♩ = 69. Iz Slavonije. (*Uz gusle. Prastari napjev.*)

pf

pf

Recitativo

pf

Hra-ni maj-ka dva ne-ja-ka si-na, u zlo do-ba

p

pf

u gladne go-di-ne, na pre-sli-cu i de-sni-cu ru-ku, le-pa mi je i-

me-na na-de-la: jednom Predrag a drugom Ne-na - de.

p

p

Hrani majka dva nejaka sina,
U zlo doba u gladne godine,
Na preslicu i desnicu ruku.
Lepa im imena nadela :
Jednom Predrag a drugom Nenade.
Predrag majci do konja doraste,
A do konja i do bojna koplja,
Pak odbeže svoju staru majku
I pribeže gori u ajduke.
Osta majka hraneći Nenada.
Nenad bratca ni saznao nije,
I Nenad je majci dorastao
A do konja i do bojna koplja,
Pak odbeže svoju staru majku,
I pribeže gori u ajduke,
Ajdukova tri godine dana.
On je junak mudar i razuman,
I srećan je svuda na mejdanu;
Učini ga družba starešinom,
Starešinom tri godine dana.
Al je mladjan zaželio majke,
Družbini je braći besedio:
„Oj družbino, moja braćo draga!
Ja sam vam se zaželio majke,
Ajte, braćo, da delimo blago,
Da idemo svaki svojoj majci."
Družbina ga rado poslušala,
Kako koji izasipa blago,
Taj se njemu i zaklinje težko:
Koji bratcem, a koji sestricom;
A kad Nenad svoj' izasu blago,
Družbini je braći besedio:
„Oj družbino, moja braćo draga!
Brata nemam, a sestrice nemam,
Već: tako mi Boga jedinoga!
Desnica mi se usala ruka!
Dobru konju griva ne opala!
I britka mi sablja ne hrdjala?
Ni u mene više nema blaga."
Kad su tako podelili blago,
Nenad sede na dobra konjica,
Pak se diže svojoj staroj majci.
Lepo ga je dočekala majka,
Pred njeg nosi sladku djakoniju.
Kad su bili seli za večeru,
Nenad majci tijo besedio:
„Oj starice, moja mila majko!
Da mi nije od ljudi sramote,
Da mi nije od Boga greote,
Ne bi rek'o, da si moja majka:
Zašt' mi nisi bratca porodila,
Jali bratca jali milu seju?
Kad sam bio s družtvom na deobi,
Svaki mi se zaklinjaše težko:
Koji bratcem a koji sestricom,
A ja, majko, sobom i oružjem,
I dobrijem konjem izpod sebe."
Stara mu se nasmejala majka:
„Ne budali, mladjani Nenade!
Ja sam tebi bratca porodila,
Predragoga tvog brata rodjenog,
I juče sam za njeg' razabrala,
Da s' naodi i da ajdukuje
U zelenoj gori Garevici,
Pred ćetom je junak arambaša."
Besedi joj mladjahni Nenade:
„Oj starica moja mila majko!
Pokroj na me sve novo odelo,
Sve zeleno od čoe zelene,
A okratko s goricom jednako,
Da ja idem bratca da potražim,
Da me živa moja želja mine."
Besedi mu stara mila majka:
„Ne budali, mladjani Nenade!
Jer ćeš ludo izgubiti glavu."
Ali Nenad majke ne slušaše,
Već on čini, što je njemu drago:
On pokroji na sebe odelo,
Sve zeleno od čoe zelene,
A okratko s goricom jednako,
Pak usede na dobra konjica,
I diže se bratca da potraži,
Da ga živa želja mimoidje.
Nigdi svoga on ne pušta glasa,
Niti pljunu, ni na konja viknu;
A kad dodje gori Garevici,
Kliče Nenad, kako soko sivi:
„Garevice zelena gorice!
Ne hraniš li u sebi junaka,
Koji bi me bratcem sastavio?
Predrag sedi pod jelom zelenom,
Predrag sedi, pije rujno vino;
Kad sasluš'o Nenadova glasa,
Družbini je braći besedio:

„Oj družbino, moja braćo draga!
Izpadnite na drum za busiju,
Dočekajte neznana deliju,
Nit ga' bijte, niti ga globite,
Već ga živa meni dovedite:
Odkud god je, on je roda moga."
Ustalo je trideset momaka,
Na tri mesta sve po deset stalo.
Kad na prvi deset naišao,
Nitko ne sme pred njeg da izidje,
Da izidje, da konja privati,
Već ga staše strelom strijeljati.
Besedi im mladjani Nenade:
Ne streljajte, braćo iz gorice,
Ne bila vas vašeg brata želja,
Kako mene i brata mojega!
Što me tužan ovud poteralo!"
Oni njega propustiše s mirom.
Kad na drugi deset naišao,
I oni ga strielom strijeljaše,
I njima je Nenad besedio:
„Ne streljajte, braćo iz gorice,
Ne bila vas vašeg brata želja
Kako mene i brata mojega!
Što me tužan ovud poteralo!"
I oni ga propustiše s mirom.
Kad na treći deset naišao,
I oni ga strielom strijeljaše,
Razsrdi se mladjani Nenade,
Pak udari na triest junaka:
Prvi deset sabljom posekao,
Drugi deset konjem pogazio,
Treći deset po gori razbeže,
Koje k gori, koje k vodi ladnoj.
Glas dopade Predragom junaku:
„Zle ga seo, Predrag arambaša!
Dodje tebi neznana delija,
Izseče ti po gori družbinu."
Predrag skoči na noge lagane,
Pak uzima luke i strijele,
Pak izlazi na drum na busiju,
Pak zaseda za jelu zelenu,
Skida njega strelom sa konjica.
Na zlo ga je mesto udario,
Na zlo mesto u srdce junačko.
Vrisnu Nenad, kako soko sivi,
Vrišteći se po konju povija:
J'o junače, iz gore zelene!
Živa tebe, brate, Bog ubio!
Desnica ti usanula ruka,
Iz koje si strele izpustio!
I desno ti oko izskočilo,
S kojim si me, more, namotrio!
Još te tvoga brata želja bila,
Kano mene i brata mojega!
Što me tužan ovud poteralo,
Naopako a po moju glavu!"
Kad je Predrag reči saslušao,
Iza jele njega zapituje;
„Tko si junak, i čijeg si roda?"
Ranjen Nenad njemu odgovara:
„Što me, more, ti za roda pitaš?
Od mene se oženiti ne ćeš;
Ja sam junak mladjani Nenade,
Imam staru samohranu majku,
I jednoga brata rodjenoga,
Predragoga mog brata rodjena,
Pak se digo da njega potražim,
Da me živa želja moja mine,
Naopako a po moju glavu!"
Kad je Predrag reči razabrao,
Od stra ljuta strele izpustio,
Pak pritrča ranjenu junaku,
Skida njega s konja na travicu:
„Ta ti li si, moj brate Nenade!
Ja sam Predrag tvoj bratac rodjeni.
Možeš li mi rane preboleti?
Da poderem tanane košulje,
Da te vidam i da te zavijam."
Ranjen Nenad njemu odgovara:
„Ta ti li, moj brate rodjeni!
Vala Bogu, kad sam te video,
Te me živa moja želja minu;
Ne mogu ti rane preboleti,
Već ti prosta moja krvca bila!"
To izusti, pa dušicu pusti.
Nad njim Predrag jade jadikuje;
„J'o Nenade, moje jarko sunce!
Rano ti mi beše ti izišlo,
Pa mi tako rano ti uvenu!"
Pa potrže nože od pojasa,
Te udara sebe u srdašce.
Mrtav pade pokraj bratca svoga.

(*Iz Vukove sbirke.*)

Opazka. Ovu mi je pjesmu pjevao guslar Adam Krivac, koga mi je u kuću doveo (mislim god. 1858.) gosp. Pajo Kolarić. Krivac rodom je bio iz Gorjana (u Slavoniji), od zanata prosjak, ali ne sliep. U mladjih svojih godinah morao je jako vješt guslar biti, ali kao starac od jedno 70 godina drhtao je, te mu je često i grlo i pamet izdala. Pjesmu od Predraga i Nenada znao je medjutim čitavu, te ju je mal ne tako izpjevao, kako je u Vukovoj sbirci štampana, samo što je kadkada koji stih izostavio. Naumio sam bio cielu pjesmu tako napisati, kako ju je on znao, ali je Kolarić mislio, ta se to nebi izplatilo, budué je i onako u Vukovoj sbirci, te sam zato samo prvih devet stihova napisao, koje je ovako pjevao:

„Hrani majka dva nejaka sina
U zlo doba hrdjave godine,
Na preslicu i desnicu ruku,
Lepa im je imena nadjela:
Jednom Predrag a drugom Nenade.
Predrag majci do konja doraste.
I do konja i do bojna kopja,
Pak on beži gori u hajduke.
Osta majka hraneći Nenada."

Sad mi je dakako žao, što sam tada Kolarića slušao, a to tim više, što je Vuk pjesmi ovoj opazku dodao, iz koje bi se moglo zaključiti da potiče pjesma iz Crne Gore, ali kako se meni vidi, čuo ju je Vuk baš u Slavoniji. U Ilićevoj knjizi „Nar. Slavonski običaji" nalazi se na str. 79—81 pjesma, koja je bar glede početka s ovom našom slična:

Hrani majka do devet sinova
Sve presliscom i rukom desnicom itd.

Pa i ugarski Hrvati imadu slične pjesme, za koje mislim, da su tamošnji naseonici pravu, pjesmu s vremenom zaboravili, te si samo početak zapamtili i razvitak dogadjaja po njihovih okolnostih (gdje n. pr. hajduka ne ima) preinačili. Pjesme ove ovako glase:

Iz hrvatske Šice.

Hranila je majka sinka jedinoga
Kad ga j' nahranila šestnaest let staroga,
Onda se on spravljal gori v gornju zemlju,
Cesara služiti i kralja dvoriti.
„Ne idi sinko, ne idi, drago dite moje,
Onde su ti, sinko, previsoki brigi,
Ne more je, sinko, ptica preletiti,
Kako će je sinko tvoj konjic prejahat?"
„„Idem, majko, idem, ar ja moram projti,
Cesara služiti i kralja dvoriti.""
Ne idi sinko, ne idi, drago dite moje,
Za timi su brigi prevelike vode,
Ne more je sinko ribica prepluti,
Kako će je, sinko, tvoj konjic prejahat?"
„„Idem majko, idem, ar ja moram projti,
Cesara služiti i kralja dvoriti.""
„Kada ću t' se, sinko, nazaj nadijati?"
„„Kada žute lokve vse mlikom preteku,
A zdenci vodeni s vinom se zaliju.""
Nit vodeni zdenci vinom se zalili,
Nit je kada sinka vzpet domom bilo.

(*Kurelac „Jačke" str. 130.*)

Iz hrvatske Čenče.

Hranila je majka sinka jedinoga,
Da će si za starost pomoć nahraniti.
Kad ga j' nahranila 'z mala velikoga,
Tad mi ga je sinak majki progovoril:
„Sad ću, majko, projti doli v dolnju zemlju,
Doli v dolnju zemlju za kraljevum vojskum,
Kadi se proliva lipa krv junačka,
Nimčka i Ugarska, najviše Hrvatska."
„„Nejdi, sinko, nejdi, drago dite moje,
Stara ti je mati, stara i bolovna.""
„Moram pojti moram, mila majko moja,
Sad mi je list došal od samoga kralja."
„„Kad ću ti se, sinko, nazad nadijati?""
„Va našem je vrti jedna žuta vrba,
Kada ona vrba sis grozjem urodi,
Onda mi se, majko, nazad nadijajte."
„„Ah joj meni, sinak, to nikdar ne bude.""
Išla j' majka gledati jutrom i večerkom,
Jeli vrba grozje, je li sinak došal;
Nit je vrba grozje, nit je sinka domom.*

(*Kurelac „Jačke" str. 156.*)

* Svršetak ove pjesme reminiscenza je od koje druge naše pjesme.

1492. Miloš u Latinima.

Andante con moto ♩ = 80. Iz Boke kotorske. (*Uz gusle. Napjev iz srednje dobe.*)

Mi - li Bo - že ču - da ve - li - ko - - ga; mi - li

Bo - že — — ču - da ve - li - ko - ga.

Mili Bože čuda velikoga,
Kada slavni srbski knez Lazare
Posla zeta Miloš Obilića
U Latine da kupi harače.
Latini ga divno dočekaše,
I gospodskom časti ugostiše,
Pa ga vode pred bijelu crkvu,
Pred bijelu crkvu Dimitriju,
Pak se hvale gospoda Latinska:
„Gle, vidiš li, vojvoda Milošu!
Vidiš našu crkvu Dimitriju,
Kakova je i kolika li je?
Vi nejmate takovijeh crkvi.“
„„Vi ste mudri, gospodo Latinska:
Jeste mudri, al' zborite ludo:
Da vi znate naše namastire,
Naših slavnih cara zadužbine,
Kakovi su i koliki li su!
Da vidite Gjurgjeve Stupove
Kod Deževe starijih dvorova,
Zadužbine cara Simeuna:
Da vidite čudo nevidjeno,
B'jel Vilindar usred gore Svete,
Zadužbinu Save svetitelja
I njegova otca Simeuna:
Da vidite Žiču kod Morave
I kod Ibra više Karanovca;
Sopodjane Raški na izvoru,
Zadužbine svetoga Stevana,
Srbskog kralja prvovjenčanoga;
Da viditi Papraču veliku
Viš' Zvornika Spreči na izvoru
Pod visokom gorom Bogorovom,
Zadužbinu Vukana župana;
Da vidite visoke Dečane
Kod Prizrena grada bijeloga,
Zadužbinu kralja Dečanskoga;
Da vidite Raču prebijelu
Kod Sokola ukraj vode Drine;
Da vidite lijepu Tronošu
Kod Loznice na rieci Tronoši,
Zadužbinu braće Jugovića;
Da vidite slavnu Ravanicu
U Resavi niže Paraćina
Na studenoj rieci Ravanici,
Zadužbinu našeg gospodara,
Gospodara, slavnog knez Lazara;
I ostale Srbske namastire,

*

Da vidite, pak da se divite,
Kakovi su i koliki li su!
Šta je vaša crkva Dimitrija?
Ja ću vam je sada preturiti
A iz ruke težkim buzdovanom.""
Al Latini to ne vjerovaše,
No s Milošem oni s' opkladiše
U hiljadu žutijeh dukata.
Uze Miloš perna buzdovana
I zasuka bijele rukave,
Pak se moli Bogu istinome:
„Prosti, Bože i bijela crkvo!
Da se jednom bacim preko tebe."
Pak poteže pernim buzdovanom,
Buzdovan se zamče u oblake;
Jedni vele: „Jeste preturio,"
Drugi vele: „Nije preturio,"
Treći vele: „Jeste, te visoko'"
Kad se vrati perin buzdovane,
Iznad biele crkve iz oblaka,
On udari u banove dvore,
Te polupa srčali čardake,
I tu ubi dva banova sina
I četiri morska gjenerala
I dvanaest velikih vlastela.
Kad to vidje gospoda Latinska,
Uvatiše vojvodu Miloša,
Baciše ga na dno u tamnicu.
Često Miloš kroz prozor pogleda,
Ne bi l' mogo koga ugledati;
Al ugleda Kostu Ciganina,
Pa ga poče Bogom bratimiti:
„Bogom brate, Kosta Ciganine!
Evo tebe tri dukata žuta,
Donesi mi jedan list hartije,
List hartije knjige bez jazije."
To je Kosta za Boga primio,
Donese mu jedan list hartije,
List hartije knjige bez jazije."
Miloš sjede sitnu knjigu pisat'
Svome tastu Srbskom knez-Lazaru,
Ne piše je, čim se knjige pišu,
Već je piše krvi od obraza;
Sve mu kaza što je i kako je.
Kad Lazaru sitna knjiga dodje,
I on vidje, što mu knjiga kaže,
Onu gleda, drugu sitnu piše,
Te je šalje gospodi Latinskoj,
U knjizi im ovako besjedi:
„Čujete li, gospodo Latinska!
Pustite mi mog zeta Miloša,
Podajte mu od zemlje harače,
I opklade hiljadu dukata;
Ako li ga odmah ne pustite,
Vjera moja tako mi pomogla!
Dić' ću na vas Srblje i Madjare,
Svu ću vašu zemlju poharati."
Kad Latini knjigu proučiše,
Brže-bolje pustiše Miloša,
Dadoše mu od zemlje harače,
I opklade hiljadu dukata.

(*Iz Vukove sbirke.*)

1493. Car Lazar i carica Milica.

Moderato ♩ = 100. Iz Srbije. (*Uz gusle. Napjev je prastar.*)

p *mf* *f* *p* *f*

p pf

p cresc.

f p rit.

p
Car La-za-re sje-de na ve-če-ru — — po-kraj nje-ga ca-ri-ca Mi-

li-ca; — — — ve-li nje-mu ca-ri-ca Mi-li-ca: — — —

Car La-za-re, srbska kru-no zlat-na! — — — ti po-la-ziš sju-tra u Ko-

so-vo — — so-bom vo-diš slu-ge i voj-vo - de.

Car Lazare sjede za večeru,
Pokraj njega carica Milica;
Veli njemu carica Milica:
„Car Lazare, srbska kruno zlatna!
Ti polaziš sjutra u Kosovo,
Sobom vodiš sluge i vojvode,
A kod dvora nikog ne ostavljaš,
Care Lazo! od muškijeh glava,
Da ti može knjigu odnijeti
U Kosovo i natrag vratiti;
i t. d.

(Dalnji se tekst nalazi u Vukovoj sbirci II. 288—295.)

1494. Carica Milica i Vladeta vojvoda.

Andante moderato ♩ = 76. **Iz Biograda.**

Recitativo

Ej — — ! ej — — — ! Po - še - ta - la ca - ri - ca Mi - li - ca

iz-pod gra-da bi - je - la Kru-šev-ca, s njo-me še - ću dvi - je mi - le kćeri:

Vu - ko - sa - - - va i li - je - pa Ma - - - ra.

Pošetala carica Milica
Izpod grada bijela Kruševca;
S njome šeću dvije mile kćeri:
Vukosava i lijepa Mara;
K njima jezdi Vladeta vojvoda
Na doratu na konju dobrome;
Vladeta je konja oznojio
I u b'jelu pjenu obukao.
Pita njega carica Milica:
„Oj Boga ti kneževa vojvodo!
Što si tako konja oznojio?
Ne ideš li sa polja Kosova?
Ne vidje li čestitoga kneza,
Gospodara i moga i tvoga?“
Al besjedi Vladeta vojvoda:
„Oj Boga mi, carice Milice!
Ta ja idem sa polja Kosova,
Al ne vidjeh čestitoga kneza,
Već ja vidjeh kneževa zelenka,
Ćeraju ga po Kosovu Turci,
A knez mislim da je poginuo.“
Kad to začu carica Milica,

Proli suze niz bijelo lice,
Pak još pita Vladeta vojvodu:
„Još mi kaži, kneževa vojvodo!
Kad si bio na Kosovu ravnu,
Ne vidje li devet Jugovića
I desetog starog Jug-Bogdana?“
Al besjedi Vladeta vojvoda:
„Ta ja prodjoh kroz Kosovo ravno,
I ja vidjeh devet Jugovića
I desetog starog Jug-Bogdana:
Oni bjehu u pola Kosova,
Krvave im ruke do ramena
I zeleni mači do balčaka;
Ali su im malaksale ruke
Sijekući po Kosovu Turke.“

Još mu reče carica Milica:
Stan' počekaj, kneževa vojvodo!
Ne vidje li još dva zeta moja:
Brankovića, Miloš-Obilića?“
Al besjedi Vladeta vojvoda:
„Ta ja prodjoh kroz Kosovo ravno,
I ja vidjeh Miloš-Obilića:
On stajaše u polju Kosovu,
Bojno mu se koplje prelomilo,
Pak na njega Turci navališe,
Do sad mislim da je poginuo;
Al ne vidjeh Vuka Brankovića,
Ne vidjeh ga, ne vid'lo ga sunce!
On izdade čestitoga kneza,
Gospodara i moga i tvoga.“

(*Iz Vukove sbirke.*)

1495. Odlomak Kosovske pjesme.

Larghissimo ♩ = 40. Iz Srbije. (*Uz gusle. Napjev je star.*)

p Ko - ji o - no do - bar ju - nak bje - še, što je - dan-put *cresc.* britkom sabljom *p* mah-ne, *mf* britkom sab-ljom i des-ni-com *pp* ru-kom, *p* pa dva - de-set od - si - je - če gla - va? *f* O - no je - ste Ba - no-vić *p* Stra - hi - nja.

Koji ono dobar junak bješe,
Što jedanput britkom sabljom mahne
Britkom sabljom i desnicom rukom
Pak dvadeset odsiječe glava?
„Ono jeste Banović Strahinja."
Koji ono dobar junak bješe,
Što na dva i dva na koplje nabija,
Preko sebe u Sitnicu tura,
„Ono jeste Srdja Zlopogledja."
Koji ono dobar junak bješe,
Na alatu konju velikome,
Sa krstašem u ruci barjakom,
Što sagoni Turke u buljuke,
I nagoni na vodu Sitnicu?
„Ono jeste Boško Jugoviću."

(Iz Vukove sbirke.)

1496. Kosovka devojka.

Andante con moto ♩ = 76. Iz Srbije (*Uz gusle. Napjev je vrlo star.*)

Ej — — ! ej — — ! ej — ! U-ra-ni-la Ko-sov-ka de-
voj - ka, u-ra-ni-la ra-no u ne-de-lju, u ne-de-lju pri-je jar-ka
sun-ca, u ne - de-lju pri-je jar-ka sun - - ca.

Uranila Kosovka devojka.
Uranila rano u nedelju
|: U nedelju prije jarka sunca :|
Zasukala bijele rukave,
Zasukala do beli lakata,
|: Na plećima nosi leba bela, :|
U rukama dva kondira zlatna,
U jednome ladjane vodice,
|: U drugome rumenoga vina. :|
i t. d.

(Dalnji se tekst nalazi u Vukovoj sbirci II. 315—319.)

1497. Obretenije glave kneza Lazara.

Largo assai ♩ = 44. Iz Sriema. *(Uz gusle. Napjev je vrlo star.)*

mf

Kad La-za-ru od-se-ko-še gla - - - - - vu na u-ba-vu

na po-lju Ko - so-vu. *

p

Kad Lazaru odsekoše glavu
Na ubavu na polju Kosovu,
Od Srblja se niko ne desio,
Već se desi jedno Ture mlado:
„Ao Turci, moja braćo draga!
Ovo j' glava jednog gospodara,
Greota je od Boga jednoga,
Da je kljuju orli i gavrani."
Da je gaze konji i junaci
Uze glavu svetoga Lazara,
Zavi u skut kolaste azdije,
Pa je nosi do vode kladenca,
Spušta glavu u vodu kladenac.
Stajala je glava u kladencu,
Lepo vreme četrdeset leta,
A ubavo na Kosovu telo,
Ni ga jedu orli ni gavrani,
Ni ga gaze konji ni junaci.
Mili Bože na svem tebi vala!
Podigle se kiridžije mlade,
Od ubava Skoplja bela grada,
Oni voze Grke i Bugare,
Oni idu Nišu i Vidinu,
Na Kosovu konak učinili.
Večerale kiridžije mlade,
Večerale, pak su ožednile;
Izmedj' sebe venjer užegoše,
Užegoše venjer jasnu sveću,
Oni traže vode po Kosovu,
Namera i namerila bila,
Namerila na vodu kladenca,
Jedan veli kiridžija mladi:
„Ev' u vodi mesečine sjajne."
Drugi veli kiridžija mladi:
„Nije, braćo, mesečina sjajna."
Treći muči, ništa ne besedi,
Okrenu se pravo ka Istoku,
Pa pomenu Boga istinoga,
Ist'nog Boga i svetog Nikola!"
„Pomoz Bože, i otče Nikola!"
Pa zagazi u vodu kladenca,
Te izvadi iz kladenca glavu
Svetitelja Srpskoga Lazara,
Pa je meće na zelenu travu,
I zaiti vode u kondiru.
Dok se žedni vodom obrediše,
Kad su crnoj zemlji pogledali,
Nesta glave sa zelene trave,
Ode glava preko polja sama,
Sveta glava do svetoga tela,
Pripoji se kako što j' i bila.
Kad u jutru beo dan osvanu,
Glas dadoše kiridžije mlade,
Glas dadoše starim sveštenikom,
I tu dodje mlogo sveštenika,
I dvanaest veliki vladika,
I četiri stara patrijara:

* Ovu pjesmu nisam čuo pjevati, već mi ju napisa upravitelj srbske knjaževske svi rke u Biogradu Jos. Šlesinger. Da li je napjev iz Srbije ili iz Sriema ne mogu izvestno kazati, nu mislim, da je iz Sriema, jer je Stanković sličnu pjesmu, koja je po napjevu i po tekstn mnogo lošija od ove, od sriemskih kaludjera čuo pjevati.

Prvo Pećki, drugo Carigradski,
Vasiljenski i Jerusalemski;
Oblačiše velike odežde,
I na glave kape kamilavke,
I u ruke knjige starostavne,
Pa čatiše velike molitve,
I držaše velika denija;
Za tri dana i tri noći tavne
Ni sedoše, ni se odmoriše,
Ni legoše, ni sanka imaše,
Mole svetca, kud će svetac poći,
Da kojoj će Laza zadužbini:
Il' Opovu, ili Krušedolu,
Il' će Jasku, ili Bešenovoj
Il' Rakovcu, ili Šišatovcu,
Il' će Ćivši, ili Kuveždinu,
Da ili će u Maćedoniju;
Ne će svetac zadužbini tudjoj,
Već on oće svojoj zadužbini,
A u svoju krasnu Ravanicu,
Pod visokom pod Kučaj-planinom,
Što je Laza sagradio crkvu,
Za života jošte za svojega,
Sagradio sebi zadužbinu
O svom lebu i o svome blagu
A bez suza bez sirotinskije.

(Iz Vukove sbirke.)

1498. Kraljević Marko i zagorkinja vila.

Andante ♩ = 69. Iz Sriema. (*Uz gusle. Napjev je star.*)

*

Oj! Gorom jezdi Kraljeviću Marko,
Gorom jezdi i goricu kune:
Bog t' ubio ti gorice crna,
Kad u tebi kapi vode nema.
Oj! Marko misli nitko ga ne čuje,
Al to čuje vila iz planine,
Pa govori vila iz planine:
„Podji Marko u napredak malko,
Tu ćeš naći bunar vode ladne,
Te ti napoj sebe i konjica."
Oj! Ide Marko u napredak malko,
I on nadje bunar vode ladne,
Kraj bunara i zelene trave
Te on poji sebe i konjica.
Oj! Al poviknu čoban od ovaca:
„Ne pij Marko tu vodicu ladnu,
Tu su vodu vile otrovale:
U njojzi su čedo okupale,
Nekršteno i neznamenovano;
Nit se smije, nit ručice daje.
Mnogi su ti izgubili glave,
Što su vile strelom ustrelile,
I tebe će Kraljeviću Marko."
Oj! A podvikne vila zagorkinja:
„Mol' se Boga čoban od ovaca,
Mol' se Boga koga si molio,
Što mi čedo na ruci zaspalo,
Ja bi tebi šalu odšalila,
Tri put bi ti iljadila ovce."
Oj: Kad je Marko razumio reči,
On posede svog šarca konjica,
Te on beži štogod bolje može.
Oj! Al podviknu vila zagorkinja:
„Ne bež Marko uteći mi nećeš,
Već mi plati za vodicu ladnu."
Oj! Tad se Marko natrag povratio,
I on njojzi lepo besedio:
„Šta ti isteš za vodicu ladnu?"
Oj! Progovara vila zagorkinja:
Ja ne ištem groše ni dukate,
Već ja ištem od junaka glavu,
Od konjica oba oka crna
I suviše noge sve četiri."
Oj! Kad je Marko razumio reči,
I on njojzi tiho besedio:
„Oj Boga ti zagorkinja vila,
Pogledaj der u to nebo plavo,
Čas je vedro, a čas je oblačno."
Kako j' ona lako pogledala,
Jošt on lakše odsekao glavu.
Oj! Rusa glava mrtva progovara:
Ima dosad devet godin dana
Od kako sam u gorici vila,
Jošt me junak nije prevario,
Ka što me je Kraljeviću Marko.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1499. Kraljević Marko i Angjelija ljuba.

Andante agitato ♩ = 84. Iz Slavonije. (*Uz gusle. Napjev je prastar.*)

p f cresc.

mf p mf p

Go - rom jezdi Kralje - vi - ću Mar-ko, baš sa svojom ljubom Angje - li - jom,

mf p mf p

mf

pa be - sje - di Kra-lje - vi - ću Mar-ko: „Po-pje-vaj mi A n-gje - li - jo lju - bo!“

mf

f cresc. p

Al be-sje - di An-gje - li - ja lju - ba:

f cresc. p p

pf rit.

Gorom jezdi Kraljeviću Marko,
Baš sa svojom ljubom Angjelijom,
Pa besjedi Kraljeviću Marko:
„Popjevaj mi Angjelijo ljubo!“
Al besjedi Angjelija ljuba:
„„Gospodaru Kraljeviću Marko,
Ja bi vama odavna pjevala,
Al ne smijem kroz goru zelenu.
Dok sam bila kod majke djevojka,
Prosilo me diete Tatomire;
Al me neda stara mila majka;
Al se diete vrlo razljutilo,
Od ljutine u goru otišlo,
Sobom vodi devet harambaša.““
Al besjedi Kraljeviću Marko:
„Popjevaj mi Angjelijo ljubo,
Ti se ne boj mladog Tatomira,
I njegovih devet harambaša;
U men' ima devet bojnih striela,
„Ustrielit ću devet harambaša.“
Al zapjeva Angjelija ljuba
Ženskim grlom a' junačkim glasom.
Al izlazi diete Tatomire,
I za njime devet harambaša.
Trže Marko devet bojnih striela,
Pa potuče devet harambaša.
Uhvati se s mladim Tatomirom,
Hrvaše se cieli ljetni danak.
Pa besjedi Kraljeviću Marko:
„Angjelijo moja vjerna ljubo,
Trzaj ljubo sablju iz korica,
Pa odsjeci makar komu glavu.“
Misli ljuba, misli svakojako,
Pa potrže sablju iz korica,
Pa udara Kraljevića Marka.
Sablja težka, a ruka nejaka,
Istom malo njemu nahudila,
Omahnu se s mladim Tatomirom,
Udara ga o drumove carske;
Odmah iz njeg izletila duša.
Stade bježat Angjelija ljuba,
Al besjedi Kraljeviću Marko:
„Ne bjež kujo, jer izbjeći nećeš,
Da s' pobjegla na godinu dana.“
Prorezuje dojke iz njedara,
Kroz dojke joj prometnuo ruke,
Pa joj vadi obe oči čarne.
Težko drugu na hrdjavom drugu,
Al još teže, tko se s hrdjom veže!

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

Inačica.

Iz Medjumurja.

Šetal se je Janko po lugu zelenem,
Za ruku je vodil Janicu djevojku.
„Zapopevaj Jana, da te gora čuje!“
Da te gora čuje, tri lugi zeleni!“
„Ako ti zapevnem, mene ti počuje
Te dvanajst tolvajov i jen harambaša;
Tebe vumoriju, mene odpelaju.“
Kad je zapevnula, čuli nju tolvaji,
Te dvanajst tolvaji i jen harambaša.
Prvi pot zamahnul, sedem glav odsekel,
Drugi pot zamahnul, petem glav odsekel,
Samo nije Janko mogel harambaši.
Ž njim se je hital do dvanajste vure,
Harambaša Jani jonda reč govoril:
„Pomozi mi, Jana, Janka vumoriti,
Neboš ti tam pila kiseloga vinca,
Nego bodeš pila sladke malažie;
Neboš ti tam jela herženjaka kruha,
Nego bodeš jela beloga cipoha.“
Harambašu Jana je je poslušala:
„To ti bodi Janko lepi mladi junak.“

(*Iz Kukuljevićeve sbirke, št. u Zagrebu g. 1847.*)

Na isti se napjev pjeva:

Mali Radojica.

Razboli se mali Radojica,
Bolovao devet godin dana,
Kroz kosti mu promicala trava,
A na usta trava čemerika.

Pa besjedi mali Radojica:
„Oj starico mila moja majko,
Hvataj mamo dva dobra konjica,
Pa me vozi u to more sinje,
Ne bi li se s dušom razstavio!"
To posluša stara mila majka;
Ona hvata dva dobra konjica,
Vozi sina u to more sinje.
Al se more brzo dosjetilo,
Neće more da ga u se prima,
Već ga baca na zelenu travu,
Al jauknu mali Radojica:
„Oj starice mila moja majko,
Vozi mene momu bielom dvoru,
Pa mi kopaj zemlju do pojasa
Zasipaj me s otom zemljom crnom,
„Ne bi li se s dušom razstavio."
To posluša stara mila majka,
Pa mu kopa zemlju do pojasa.
Neće zemlja da ga u se prima,
Već ga baca na zelenu travu.
Al besjedi mali Radojica:
„Loži mamo čitav oganj živi,
Od tri hvata drva i kamena."
To posluša stara mila majka;
Ona loži čitav oganj živi.
Pa ga baca u taj oganj živi.
Al Bog dade tri mrka oblaka,
Potrnuše i taj oganj živi.
Al besjedi mali Radojica:
„Oj starice mila moja majko,
Vozi mene Simi patrijaru,
Pa nek mene čisto izpovieda."
To posluša stara mila majka,
Pa ga vozi Simi patrijaru.
Al besjedi Sime patrijare:
„„Kaži sinko, što si sagrešio?""
Al besjedi mali Radojica:
„Ovo mi je prvo sagrešenje!
Ja pogubih hiljadu momaka,
Koje carskih, koje kapetanskih,
A drugih ni broja se ne znade."
Al besjedi Sime patrijare:
„„Kaži sine, drugo sagrešenje?""
„Ovo mije drugo sagrešenje:
Kad sam bio u gori zelenoj,
Al ja nadjoh dvoje pastirčadi,
Ja natjerah dvoje pastirčadi,
Da preda mnom sramotu izrade:
A to bili bratac i sestrica."
Al besjedi Sime patrijare:
„„Kaži sine treće sagrešenje:
„Ovo mi je treće sagrešenje:
Kad sam došo caru i carici,
Sigraju se sa zlatnom jabukom,
Ja natjerah cara i caricu,
Izpekoše zlaćanu jabuku,
Izpekoše pa ju pojedoše;
Al to bilo čedo prenejako." — —
To izusti, pa dušicu pusti.*

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

1500. Kraljević Marko i Svilajin ban.

Andante agitato ♩ = 84. **Iz Slavonije.** (*Uz gege. Napjev prastar.*)

mf

Si-noć mi se o-že-ni-o Mar-ko — — —, jut-rom Mar-ku

mf *sfz* *mf*

do tri knji - ge sti - gle, je-dna knjiga od bie - la Bu - di - ma,

sfz *mf*

da on i - de ku - mo - va - ti kra - lju, da on vjen - ča

sfz *mf* *mf*

kra - lja i kra - lji - cu.

mf

Sinoć mi se oženio Marko,
Jutrom Marku do tri knjige stigle,
Jedna knjiga od biela Budima:
Da on ide kumovati kralju,
Da on vjenča kralja i kraljicu.
Druga knjiga od biela Sibinja:
Da on ide kumovati Janku,
Da on krsti dva Jankova sina.
Treća j' knjiga od Svilaja bana;
Da on ide banu na mejdane.
Ako ne ćeš k meni na mejdane,
Poslat ću ti prielo i vreteno,
Da mi predi gaće i košulje.
To se Marku učini sramota;
Pa mi Marko mladjan progovori:
Oj, starice mila moja majko!
Kud bi majko ponajpreče bilo,
Je l' bi išo banu na mejdane,

Je l' bi išo u Budim bijeli,
Da ja vjenčam kralja i kraljicu?
Je l' bi išo u Sibinj bijeli,
Da ja krstim dva Jankova sina?"
Al besjedi njemu stara majka:
„„Sine čedo, Kraljeviću Marko,
Ti si jedan, i tebe ne bilo,
Ako nećeš poslušati majku,
Nejdi sine banu na mejdane,
Jer su u njeg vile posestrime,
A u tebe vile posestrime,
Pa će s' vile sudariti silno,
Crnu ćete goru oblomiti,
Mlogi će vas junak proklinjati,
I mloga će zaplakati majka.""
Al mi mladjan Marko progovovi:
„Al volim ti poginuti majko,
Neg' na sebi sramotu držati."
Pa on sedla svoga konja šarca,
Bojnim sedlom njega osedlao,
I zlaćanom uzdom zauzdao.
Tri puta ga zobi zazobio,
I četvrti vinom napojio,
I britku je sablju naoštrio,
Na banovu glavu namijeno.
Pa se vinu preko polja ravna,
Kano zviezda preko neba sjajna.
Sve se igra, lati buzdovana,
Pa ga baca nebu pod oblake,
Dočekuje u desnicu ruku.
Al mi Marko mladjan progovori:
„Joj ti šaro, moje dobro drago,
Bi l' se mogo u te pouzdati
I u tvoje noge sve četiri?"
Al mu šarac tiho progovori:
„„Drž' se dobro meni za kajaša,
Pa mi pušćaj uzdu na slabinu,
Sve četiri noge u hitrinu,
Da te Marko vjetar neomahne.""
Kad se lati Kraljeviću Marko,
Kad se lati šarcu za kajaša,
Pa mu pušća uzdu na slabinu,
Sve četiri noge u hitrinu;
Skoči šarac kô da se pomami,
Devet hvati u visinu skače,
Dvanajst valaj dobro u napredak.
Kako šarac lako poskočio,
Iz kopita kremen vatru daje,
Iz ušiju gromovi pucaju,
Iz očiju svjetlice sijevaju,
Iz ustiju tiha kiša pada;
Na čelu mu sjala mjesečina,
Na grivi mu bieli liljan cvate,
Na preponi mudra vidra igra.
Al kad čuje Svilajine bane,
Al besjedi Svilajine bane:
„Mili Bože čuda golemoga,
Sad bi vedro, kad se naoblači!"
Kad ugleda Kraljevića Marka,
Pred njeg kleči na gola kolena:
„Gospodaru Kraljeviću Marko,
Nemoj moje uzimati glave,
Ja ću ti se ukloniti s puta,
Ladna ću ti napojiti vina."
Al mi Marko mladjan progovori:
„„Kujo jedna Svilajine bane,
Da što si me na mejdane pozvo?
Lasno j' tebi ranjena posjeći,
Nejakomu zavezati ruke:
Der saveži Relju od Budima,
I saveži od klise gizdara,
Koji nosi devet samokresa,
I desetu pušku o ramenu,
I dva mača o svilnom pojasu.
I saveži Ivana na terziju,
Komu igra u pohodu barka,
Kano janje od Gjurgjeva dana,
I saveži Kraljevića Marka! —
Prostio bi, ali šarac neće,
Nisam s' šale šaru umorio,
Kad sam britku sablju naoštrio,
Na tvoju sam glavu namjenio."" —
Pade glava u zelenu travu:
Ode Marko u Budim bijeli,
Pa on vjenča kralja i kraljicu;
Ode Marko u Sibinj bijeli,
Pa on krsti dva Ivankov' sina,
Pa on čini čitavo veselje
Od dan na dan, čitav mjesec dana.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1501. Kraljević Marko i tri Niemčića.

Andante ♩ = 69. Iz Vrbovca u Hrvatskoj.

Z večera se Marko oženio,
Do sveta mu bela knjiga došla,
Da bu moral vu vojnicu iti,
Svoju mladu lubu ostaviti.
Ovo jesi moja luba mlada:
„Ak me nebo devet godin dana,
I deseta bode nastajala,
Ti si idi za koga ti drago.“
Nije Marko ni u vojnu zašel,
Prosili ju premnogi snuboki,
Nije štela za ni jedne iti.
Neg su došli tri Nemčići mladi,
Nit prosili, nit majko molili,
Nego so jo silom odvodili.
Zminolo je devet godin dana,
I deseta baš je nastajala,
Da je Marko iz vojnice jahal.
Zdalka ga je majka opazila,
Zdalka mu je dvore razpirala.
„Pomoz Bože, moja stara majka!“
„„Bog te primi, drago dete moje!““
„Gde da si je moja luba mlada?“
„„Prije neg si i u vojno zašel,
Prosili ju premnogi snoboki,
Nije štela za nijedne iti.
Neg su došli tri Nemčići mladi,
Nit prosili, nit majko molili,
Nego so jo silom odvodili.““
„Ovo jesi moja stara majka,
Jel' je dalko ta nemačka zemlja?“
„„Nit je dalko, niti j' jako blizo:
Na zločestem konju letni danak,
A na dobrom jeden do pol danak.““
„Speci meni beloga kolača,
Kaj bom jahal vu nemačko zemlo.“
Dojahal je vu nemačko zemlo,
Njegva luba na vulici v kolu:
„Pomoz Bože, kolu kolovodja!“
„„Bog te primi neznani delija!““
„Je l' slobodno vu to kolo iti?“
„„Slobodno ti neznani delija.““
„Je l' slobodno kraj koga mi drago?“
„„Slobodno ti kraj koga ti drago.““
Prijel se je za nje roko desno.
Prvi krat se kolo zanihnolo,
Strgel ji je papuče z nožice.
„Ovo jesi neznani delija,
Zašt mi trgaš papuče z nožice?
Moji su je šoštari šivali,
V mojem dvoru i u moje majke.“
Drugi krat se kolo zanihnolo,
Strgel ji je bisera spod vrata.
„Ovo jesi neznani delija,
Zašt mi trgaš bisera spod vrata?
Moje su ga sestre nanizale,
U mojemu dvoru i u moje majke.“
Treći krat se kolo zanihnolo,
Bacil ju je pred se na konjića,
Nesel ju je svoji stari majki.
Za njim beže tri Nemčići mladi,
Ona jim je zdalka govorila:
„Ne bežete tri Nemčići mladi,
Ovo si je Kraleviću Marko.“

(R. F. Plohl Herdvigov „Hrvatske narodne pjesme i pripoviedke“, I. str. 89—91.)

1502. Marko i Filip.

Larghetto ♩ = 60. Iz Hercegovine. (*Uz gusle. Napjev je star.*)

Vi-no pi-la do dva po-bra-ti-ma: Madjar Fi-lip s Mi-trom od Ud-var-ja.

Vino pila do dva pobratima:
Madjar Filip s Mitrom od Udvarja,
A kada se ponapiše vina,
O junaštvu svakom besedjahu,
Ali veli Filip Madjarine:
„Posjeko sam tri Srbske vojvode,
Još ću posjeć Kraljevića Marka,
A da bi me ne rodila majka.“
Filip veli, a Boga ne moli,
To Filipu jošte malo fale.
No je junak tako govorio:
„Još ću Mitre posjeć' Obilića,
Da u Srba nije već' djet ća,
Pogubit ću i krilatog' Relju,
Učinit ću kakovo ti velju,
Tako zdravo i čestito bilo!“
Njemu veli Mitar od Udvarja:
„Neć' Filipe posjeć ni jednoga!
Ja ću poći do Prilipa grada,
Te ću kazat' Marku Kraljeviću,
Pak i Marko da za tebe znade,
I njegova oba pobratima,
S kojima on vazda pije vino.“ —
Na Mitra se Filip, najedio,
A na noge od zemlje skočio,
Pa srdito Mitru govorio:
„Ne bilo ti za očinu dušu,
No hajd' kaži Kraljeviću Marku,
Da se Filip Marka ne uklanja,
Ni njegova druga ikojega,
No da njima svjem o glavi radi,
A najprije da mu Marka nije!“
Mitar skoči pripravi oružje,
Dovati se Pelivan-djogina,
Filip svoga okroči Dorina,
Oba pošla, oba i otišla,
Kud' ko stijo i kud' nakanio;
Filip dodje svom' bijelu dvoru,
Nadje ljubu gdje dukate niže,
Pod gr'oce na srebrne žice,
Pak se Filip njojzi nasmijao,
Od milosti ljubi govorio:
„Niži ljubo biser i kamenje,
A prodji se zlata prosjačkoga,
U Filipa još imade svašta,
A od Marka dobit će i više,
Te sve što je car darovo' Marku,
Sveg' u Marka više no u cara,

*

A ja ć' brzo posjeći mu glavu."
Mitar nadje u Prilipu Marka,
Te on Marku svu prietnju kaže
Silenoga Filipa Madjara.
Marko jahnu svojega Šarina,
Pak on podje da Filipa nadje,
Kad mu bio dvoru gospodskome,
Odjahao Šarca u avliju,
Na strmu mu uzdu je pustio,
Nek se rahat sam stoborom voda;
Šarac osta kopajuć' nogama,
Nogam' kopa, sa sveg droba hrza,
Pak on ćaše uz bijelu kulu.
Za svojiem Markom gospodarom.
Al se Marko na to nasmijao,
Pa Šarinu uz gred govorio:
„Tu stoj Šarče, ja ću brzo doći,
Sad sam sjaho, sad ću pojahati.
Nadaj mi se ozgo u sedlište!"
Ode Marko uz visoku kulu,
Sve odaje prolazio redom,
Nigdje nikog' ni živa ni mrtva,
Viknu Marko već u neko doba:
„Domaćine Filip Madjarine!
Amo brže da izgubiš Marka,
Tek' mu vina dodaj i rakije,
A svoju ti sam donese glavu;
Ja l' ću tvoje sažeći dvorove!"
U to preda nj' gospa izšetala,
Desnicu mu podje poljubiti,
Ne dade ju Kraljević srditij,
No pita je kud' je Madjarine.
Gospa Marku mudro govorila:
„Nije g' doma, nekud' je pošao,
A ti si mi voljan počinuti
U njegovu ka' u svome dvoru,
Svega ima, čim se Marko štima."
Al se maša srdit Kraljeviću,
Mašio se banici pod grlo,
Snimio joj skupoga djerdana,
I ovako njojzi govorio:
„Kad ti dodje Filip siloviti,
Neka znade, da gosta imade,
Naći će me u mehani vinjskoj,
U tokajke vilene djevojke,
Tu nek' dodje i sablju donese,
Tu ćemo se oba ogledati."
Ode Marko u pjanu mehanu,
Osta gospa mislit' na tehnanu,
Šta će snaći još Filipa njena,
Koji Marka za po nije brka;
Skamenje se i obamre gospa,
Pade mrtva na sred pusta dvora.
U to šarac dobri razvrišta se,
Gospu prenu, te s talah ustanu,
Ogledala s' desno i lijevo,
Ugledala strašnog' Kraljevića,
Gdje on kuli skoči niz visine.
Šarac mu je pleći podnesao,
Prifati ga u sedlo boito,
Pak otutnja niz salež od grada,
Pravo podje napojit se vina,
Napojiti sebe i Šarina;
Tu je Marko tri nedjelje bio,
I dan i noć rujno vince pio,
A čekao Filipa Madjara,
Spremio mu oštru sablju dara.
Pa kad' Filip tada ne došao,
I Marko je doma otišao,
Gdjerdjanom je sve platio vino,
Bez harama nek' je izpijeno.

(*Pjevanija crnogorska i hercegovačka sabrana i izdana Čubrom Čojkovićem, štamp. u „Lajpcigu" g. 1837.*)
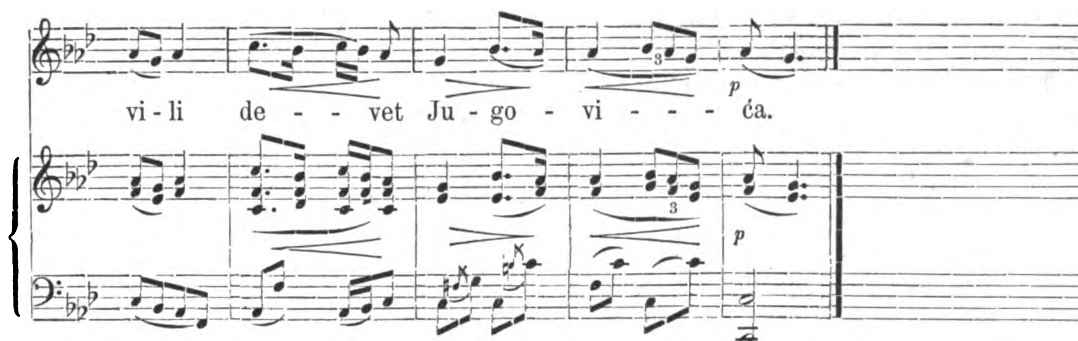
1503. Lov devet Jugovića.

Iz Novoga u hrv. Primorju.

Largo ♩ = 48. (*Uz gusle. Napjev potiče od starih Uskokah.*)

p Lov lo - vi - li de - - vet Ju - go - vi - - ća; *p* lov lo-

p
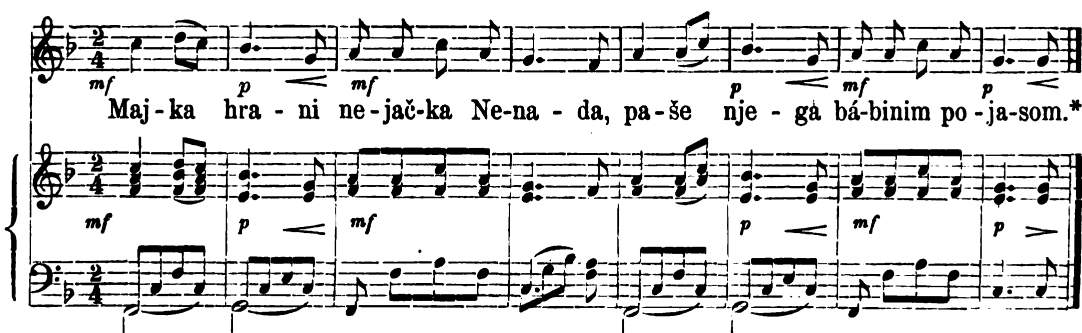

Lov lovili devet Jugovića,
Lov lovili godinicu dana,
Boga moli Jugovića majka:
„Daj mi Bože! krila sokolova,
Crne oči bijela labuda,
Da ja vidim do devet sinova.“
Boga moli, umolila ga je.
Bog joj dade krila sokolova,
Crne oči bijela labuda,
Te poleće gore uz planinu,
Ona traži do devet sinova;
Sve je devet naodila majka
U Kosovu polju nesretnome.
Svi poklani kao mali janjci,
Sve u redu jedan do drugoga,
Povezano do devet konjica,
Najpotonji Bogićev zelenko.
Kad to vidje Jugovića majka,
Žena bila srdca junačkoga,
Te pokopa do devet sinova,
Sve u redu jedan do drugoga.
Pokopa ih, suze ne prolila,
Pa poveza do devet konjica
U poredu jednog za drugoga,
A najpotle Bogićev zelenka:
„Hrži jadan Bogićev zelenko!“
Turi mu se stara na ramena,
Pa potjera dvoru bijelome.
Kad je bila pred bijele dvore,
Doznavala devet milih snaha,
Svaka prima konja svoga hrabra;
Izlazile osam mladi snaha,
Ne izlazi ljuba Bogićeva.
E je mlada skoro dovedena,
Stid je bješe od Bogića svoga.
Misli jadna, živ joj Bogić ide,
A veli joj Jugovića majka:
„Izlaz' na dvor, moja mila snaho!
Ne stidi se od Bogića tvoga,
Jer ga nikad više vidjet nećeš.“
Ciknu jadna Bogićeva ljuba,
Pa privati Bogićev zelenka,
Provoda ga tamo i ovamo;
Ljuto ciči Bogićeva ljuba.
Njoj govori Bogićev zelenko:
„O Boga ti, Bogićeva ljubo!
Da kakvo je tvoje srdce pusto,
Kad je 'vako moje prepuknulo!
Oka zobi po cekin bijaše,
Svaki svome konju uzmicaše,
Bogić mene onda primicaše.“
To izreče, pa od jada crče,
Pokraj njega ljuba Bogićeva.

(Iz Vukove sbirke V. knjiga.)

1504. Nejačak Nenade.

Adagio ♩ = 54. Iz Slavonije. (*Ženska balada, bez gusala.*)

* Napjev je star, te se pjeva onako, kako je u ženskih baladah običaj, t. j. jedan iz družtva pjeva na samu jedan ili dva stiha, a iste stihe opetuje pjevajući cieli sbor.

Majka hrani nejačka Nenada,
Paše njega bábinim pojasom,
Odieva ga bábinom dolamom,
Bábinim ga kiti bielim perjem,
Bielim perjem na čekrk če-
lenki.
Bábinu mu sablju pripasuje,
Na bábina konja posadjuje,
Udara ga cviećem po obrazu
Kitom smilja i kitom bosilja,
I ovako govori mu majka:
„Oj Nenade mâ velika nado!
Rasti bolje, moje čedo drago,
Da otmemo tvoju otčevinu
Silnom caru polak carevine,
Što je tvomu ugrabio bábi.“
Majka misli, to nitko ne čuje
Do njezina nejačka Nenada;
Al to čuli dvie careve sluge:
Idu sluge caru gospodaru,
Pak besjede dvie careve sluge:
„„Oj bora ti, care gospodare,
Jesi l' voljan ti nas poslušati.?
Čudne tebi donosimo glase,
Čudne glase od Bosne po-
nosne
I od Bosne i Hercegovine:
Majka hrani nejačka Nenada,
Paše njega bábinim pojasom,
Odieva ga bábinom dolamom,
Bábinim ga kiti bielim perjem,
Bielim perjem na čekrk če-
lenki;
Bábinu mu sablju pripasuje,
Ogrće ga divan kabanicom,
Na njeg meće toke i ječerme,
Na bábina konja posadjuje,
Na konjica šarca od mejdana;
Udara ga cviećem po obrazu,
Kitom smilja i kitom bosilja,
Pa ovako govori mu majka:
„Oj Nenade, ma velika nado!
Rasti bolje moje čedo drago,
Rasti bolje, sve moje ufanje,
Da otmemo tvoju otčevinu,
Silnom caru polak carevine,
Što je tvomu ugrabio babi,
Da otmemo da ju posjed-
nemo“. —
Veli care: „Moje vierne sluge!
Vi idete Nenadovoj majki,
Savežite nejačka Nenada,
I pred mene njega dovedite,
Da ja vidim dušmanina svoga.““
Poslušaše do dvie vierne sluge,
I odoše k Nenadovu dvoru,
Savezaše nejačka Nenada,
Prid silnoga cara dovedoše.
Momče mlado, al je pouzdano.
Kad ga vidje care gospodare,
Kakove su u momčetu grudi,
Kakova su pleća u momčeta,
Kakva glava i junačke ruke,
Kakvo oko i čelo junačko;
Obraz ljepši nego u djevojke,
Grudi jače nego u hajduka,
Pleća širja nego u delije,
Glava mu je glava haram-
zade,
Biele ruke težki buzdovani:
Sav proniče care gospodare,
Sav proniče poplaši se ljuto,
Pak on baca nejačka Nenada,
Pa ga baca u kletu tavnicu,
Baca momče na dno u tavnicu.
U tavnici voda do pojasa,
A junačke kosti do koljena,
Tu se légu guje i gušteri,
A otrovne guje krilatice,
Krilatice prisojkinje ljute.
Kad je prošlo devet godin
danah,
Besjedio care gospodare:
„„Bora vami moje vierne sluge!
Vi idite doli u tavnicu,
Izvadite kosti Nenadove;
Izvadite kosti iz tavnice,
Nek jih jarko obagrije sunce.
Žao mi je što sam učinio,
Pogubio djedjerna junaka,
I staru mu ucvilio majku.““
Poslušaše do dvie vierne sluge
I odoše doli u tavnicu,
Otvoriše na tamnici vrata.
Jedva sluge otvoriše vrata,
Pusta vrata jako zahrdjala.
Kada sluge otvoriše vrata,
Ali Nenad sitnu knjigu piše,
Prid Nenadom od zlata sinija,
Pod Nenadom srebrena sto-
lica.
Na siniji bieli golub sjedi,
Bieli golub, njegov knjigonoša,
Štono pisma k staroj majki
nosi,
I od majke nejačkom' Nenadu.
Careve se poplašile sluge,
I odoše k caru bez obzira.
Sluge kažu čudo nevidjeno,
Nevidjeno, dosad nečuveno,
Da Nenade nije poginuo,
Nego Nenad sitnu knjigu piše,
Knjigu piše u tamnici tamnoj.
Prid Nenadom od zlata si-
nija,
Pod njime je srebrena sto-
lica,
Na siniji bieli golub sjedi,
Bieli golub njegov knjigonoša,
Štono pisma nosi staroj majci;
K majci nosi, od majke do-
nosi.
Kad to čuo care gospodine,
To je caru jako milo bilo,
Po Nenada šalje vierne sluge,
Da izvedu sužnja iz tamnice.
Al govori sužanj u tamnici:
„Bora vami dvi careve sluge!
Vi kažite caru gospodinu:
Nokti su mi ka' orače gvoždje,
Brada mi je veče, na njoj
spavam;
Kosa mi je, njome se po-
krivam;
Kako ću ja prid cara izići?“
Zatim malo postajalo vrieme,
Eto idu tri hitra berbera,
Da oljude sužnja u tamnici.
Jedan striže i bradu mu brije,
Drugi češlja i lice mu mije,
A treći mu nokte obrezuje.

S njeg skidoše težke bukagije,
I skidoše troje lisičine.
Sinu lice kano jasno sunce.
Kad ustade nejačak Nenade,
Vitak stas mu kao bor zeleni,
Milina je njega pogledati,
Još milije s njime govoriti.
Kad ga vidje care gospodine,
Posadi ga sebi uz koljeno,
Ljubi njega u čelo junačko,
Nenad cara u desnicu ruku,
I smirno se caru poklonio.
Car besjedi: „„Vierne moje sluge!
Dovedite Nenadovu majku,
Neka vidi svoje čedo drago,
Odsele će moj posinak biti.
Dat ću njemu svoju jedinicu,
Dat mu Fatu za viernu ljubovcu,
Ako mi se hoće poturčiti,
I poznati svetca Muhameda;
Vezirom ću njega postaviti,
Da predvodi silnu vojsku moju.""
Ništ ne stade nejačak Nenade,
Već on veli caru gospodinu:
„Voljan jesi care na milosti,
Volim ići natrag u tamnicu,
Volim svoju izgubiti glavu,
Neg' ostavit vjeru Isusovu,
I častnomu krstu zabaviti."
Na to caru vrlo žao bilo,
Ali se je care pritajio.
Šalje care nejačka Nenada
K jedinici, Fatimi djevojki,
Nebi li ga cura občarala,
Nebi li ga kako predobila,
I na tursku vjeru privolila.
Kada Nenad k ljepoti djevojki,
Bre, kakva je, da joj druge nije,
Ljepša Fata od bijele vile.
Fata mami nejačka Nenada,
Ne bili ga kako poturčila;
Al se Nenad neda poturčiti,
Već on veli Fatimi djevojki:
„Oj bora ti, Fatimo djevojko!
Volim danas izgubiti glavu,
Nego svoju ne spasiti dušu."
Kad to čula Turkinja djevojka,
Nenada je ona bratimila,
Nek ju vodi k svojoj staroj majci,
Da joj ona bude zamjenica
Od metlice i hladne vodice.
I veli mu ljepota djevojka:
„„Ja brez tebe živiti ne mogu,
I vjeru ću svoju ostaviti,
Ali tebe ostaviti neću;
Vodi mene k svojem bielom dvoru!""
To rekoše to i učiniše.
Pobjegoše u pol noći tavne,
I do zore gore prijezdiše,
Nenadove prispješe u dvore,
K Nenadovoj staroj miloj majki. —
Tko zna bolje široko mu polje.
Svi veselo braćo moja draga!
E da bi nas i Bog veselio,
Veselio i zla uklonio:
Težka duga i nevjerna druga,
Veselje nam do veselja bilo,
Rodila nam u polju pšenica,
A u gori vinova lozica,
I u domu sve mužka dječica,
Uz dječicu zdravje i veselje.
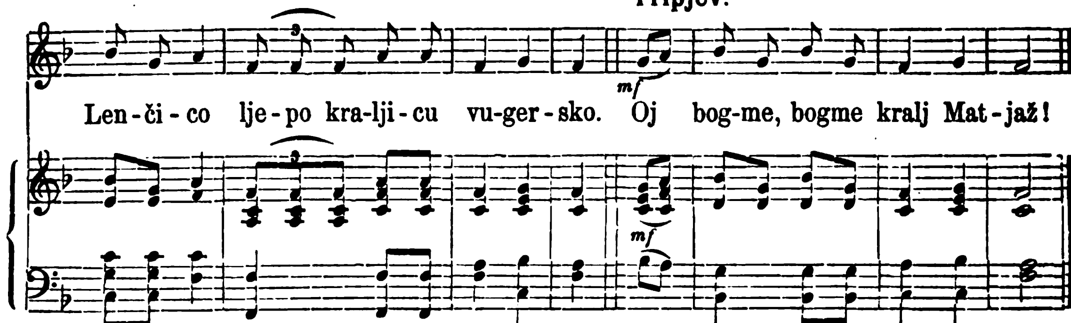
(*Mijat Stojanović „Hrvatske pjesme i pripoviedke."*)

1505. Kralj Matijaž Corvinus.*

Largo ♩ = 46. Iz Šent-Marjete u rožićkoj dolini u Koruškoj.

Kralj Ma - ti-jaž, že - nil se je, vzeł ce-sar - ja turš-če - ha mlajši hčer-ko

* Ovu sam pjesmu skupa s napjevom dobio od vriednoga starine Matije Majara Ziljskoga, s primjetbom, da je to jedina junačka pjesma, koju je on u Koruškoj našao.

Kral Matijaž ženil se, je
Vzeł cesarja turščeha
Młajši hčerko Lenčico
Ljepo kralico vogersko.
Pripjev: Oj bogme, bogme
kral Mat'jaž!
Ko hoscejt je že miniła,
Sta se k domu spravlała.
Pela ju v svoj bjeli hrad,
Pela jo v svoj bjeli hrad.
Zadosti mało per njej spi,
Zadosti malo — tri noči:
So peršle cajtinje po nja,
Da berž v vojsko se poda.
Kral Matjaž je tico 'moł,
Kral Matjaž je tico moł,
Karkoli se je zhůdil,
Vse mu je povedała.
Ljepu je zaročoł jej:
„Ljepu varvej bjeli hrad,
Da Turči mi ne pridajo,
Mi hrada ne obropajo.
Da Turči mi ne pridajo,
Mi hrada ne obropajo,
Mi Lenčico ne vkradaju,
Mi mamico ne vbijajo."
Matjaž se v vojsko sda podá,
Čjer je črna vojska nja,
Tam srčno on vojskuje se,
Per svojej vojski srečen je,
Sda pa tica perleti,
Na dehneti mu obsedi:
„Oje, joje kral Matjaž,
Kaj bom ti jaz povedała:
Pršli Turči so hudi,
Porapali so poł hradí,
So vkradli młado Lenčico,
So vbili staro mamico."
Matjaž je konjča obsedloł,
Svojha konjča bistreha,
Berž on k domu perleti,
Da se vse za njim kadí.
Posłoł je po žnidarje,
Po tri młade padarje,
Da ha po turški brijajo,
Mu turšče hvante djełajo,
Skokoma on perleti
V Turčijo hłoboko,
Turči pod lipo najajo
Noj Lenčico sprevažvajo.
Matjaž pa tota perleti,
Pred turščam cesarjam ob-
stoji:
„Oje joje bratri vi,
Kaku raji so dragi?"
„„Kakor junaka vidimo,
Tako raje šacamo:
Ti pa frišen si junak,
Boš pa dał nam rumen złat.""
Matjaž pa seže s tošenco,
Perseže svjeteł rumen złat,
Ha po mizi zatoči,
Da se tribarti zaverti,
Ha po mizi zatoči,
Da se tribarti zaverti,
Da se tribarti zaverti,
Pred cesarjam turščam ob-
leži.
Cesar vzeme v roče złat,
Oberne ha na huni płat;
„Oje, joje bratri vi,
„Matjažov bopen hor stoji!
„„Midva sva snoči žpilała,
Sva se pa zraven skrjehała:
Matjaža sem ob hłavo djal,
Rumene złate vse pobrał.""
Zło so Turči hmetni bili:
„Prov si storił brater ti,
Prov si storił brater ti!
Sda bomo 'meli Lenco mi."
Matjaž pa prime Lenčico
Za njeno bjeło rokico,
Pela jo pod lipico,
Pod lipico pod zelano.
Sta pervi rej zarajała,
Je Lenčica ha barała:
„Čej si kralič ti doma,
Da te niščer ne pozna?"
„„Jaz sem pa le tam doma,
Čjer mene sunce hore hre;
Jaz sem pa le tam doma,
Čjer mene sunce hore hre.""
Sta druji rej zarajała,
Je Lenčica ha barała:
„Čej si kralič ti doma,
Da te neščer ne pozna?"
„„Jaz sem pa le tam doma,
Čjer sunce mi na połdni je:
Jaz sem pa le tam doma,
Čjer sunce mi na połdni je.""
Sta treči rej zarajała:
Je Lenčica ha barała:
„Čej si kralič ti doma,
Da te nihčer ne pozna?"
„„Jaz sem pa le tam doma,
K' sov bjelam hradi line tri,
K' so v bjelam hradi line tri,
V anej si že stała ti.""

„Oje, joje kral Matjaž,
Al te Turči spoznajo,
Al te Turči spoznajo,
Saj ti lebn ne šenkajo!“
„„Še enbart zarajejva,
Proti konjči se zasučiva,
Jaz bom potegnił te sebo
Na mojha konjča šitrega;
„„Al sjekam jaz na pravo stran
Se derži ti na ljevo stran;
Al sjekam jaz na pravo stran,
Se derži ti na ljevo stran,““
Sta še enbart zarajała,
Proti konjči se zasukała,
Je potegnił jo sebo,
Turči se za njim uspó.
Dvjebarti hor in doł leti,
Hromada Turkov že leži,
Trečobart on perleti,
Ko ana sameha dobi.
Trečobart on perleti,
Ko ana sameha dobi:
„Tebe pa šenkam lebn tvoj
Tebe pa šenkam lebn tvoj,“
„Da boš moł povedati,
Kak Matjaž je korenjak,
Kak Matjaž je korenjak,
Med vami ni nobeden tak.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1506. Matjašova smrt.

Andante con moto ♩ = 80. Iz Krajnske.

Sto - ji, sto - ji mé - sto bé - lo, Ce - lje lé - po in ve - se - lo.

Stoji, stoji mésto bélo,
Celjo lépo in veselo,
V Celji lipica zelena.
Tam je post'lja narejena,
Mehke pernice zrahljane,
Bélo ruhe só oprane,
In blazine in odeje
Só iz drage turške preje.
Tam leži pri bélim dnevi
Kralj Matjaž, bolnik kraljevi:
K lépi bóbnarci je laziû,
Dokler ga je bóbnar spaziû,
Ga obodû móž srditi,
Da ne bo več zdrav morbiti.
Vés obvezan, vés krvavi
Kralj Matjaž sestrici pravi:
„Rane mi poglej skeleče,
Al so črne, al rudeče.
Ak rudeče só, ji reče:
„Naj kdo po vračnika teče,
De mi grenko smrt odvrne!
Sestra! več nebó mi bolje,
Pošlji mi po sveto ólje,“
„Oh, do srdca só skopane,
Črne, bratec, tvoje rane!
Vedno, kralj, sim te svarila,
Ne lotit se žen, prosila:
„Srčne rane žene ptuje.“
Kralj Matjaž tak beséduje:
Tol'ko Bog daj zdravja meni,
De bóm v vás šoû k lépi ženi!“
Te beséde še ni zrekû,
Pot mrtvaški je pritekû
Zazvoni po Celji célim,
S petimi v zvoniki bélim.
Pér Šempetru zvonili,
Bobnár biû je pri kosili.
Mlada bóbnarca ga praša:
„Kdo je vmrû, de se razglaša
Glas zvonov po Celji célim,
V Petrovim zvoniki bélim —
De zvonov petero poje?“
„Vém kdo vmrû je, srdce moje!
Preden prišle stare léta,
Kralj Matjaž je šoû iz svéta;
T'mu pojó zvonovi naši.“
Bóbnarca tako se vstraši,
De ji žlica z róke pade.
Bóbnar praša žene mlade:
Kaj t' je padla z róke žlica?
Al je ujc biû, al sin strica?
Je mrlič biû žlahte tvoje?“ —
Ni mrlič biû žlahte moje,
Ni biû ujc, ni sin biû strica;
Mi je padla z róke žlica,
Ker sva skupej se učila,
Ino v crkev skup hodila.
Bóbnarju se jeza vname,
V róko ojstèr nož uzame,
In zabode svojo ženo,
Mlado ženo nepošteno.

Ko je ženo svojo v moriû,
Tako k hlapcu je govoriû:
„Hitro, hitro hlapče zvésti!
Dalj nesmem ostati v mésti,
Obsedlaj brž dva konjiča

Tako hitra ko dva tića,
Enga za te, enga za me,
Vrzi torbico čez rame,
In béživa pri ti priči,
De me nedobijo briči."

Hlapec pravi ino reče:
„To mi v glavo iti neče,
Béžat z doma zavolj žene,
Zavolj žene nepoštene!"

(*Stanko Vraz „Narodne pěsni Ilirske" I., štamp. god. 1839. u Zagrebu.*)

1507. Jure Kastriotić.

Iz Bečića u austr. Arbaniji.

Andante con moto ♩ = 84. (*Uz gusle. Napjev je prastar.*)

Sa-nak sni-va O-so-va kra-lji-ca — — — ,
vir-na lju-ba kra-lja od E-pi-ra.

Sanak sniva Osova kraljica,
Virna ljuba kralja od Epira;
Sanak sniva u sanak vidila,
Da je ljuta zmaja porodila,
I Epir mu krila pokrivala,
Carigradu glava dopirala,
I ona žive Turke proždirala.
Kad se je od sanka probudila,
Suzama je lišće polivala,
Ivanu je sanak povidala.
Ivan joj je sanak tumačio:
„Što si ljubo, u sanku sanjala,
To ćeš rodit golema junaka;
Što s' mu Epir krila pokrivala,
To će branit' sve kraljestvo naše;
Što je Carigradu glava dopirala:
To će ona caru dodijati.“ —
Malo tu ti vrime postojalo bilo,
Porodiše Osova kraljica,
Lipo čedo, lipo prije nerodjeno:
Na čelu mu od krune znamenje
A na ruci od svijetle čorde.
Čudila se Epirska gospoda;
Po djetetu gledaju znamenja.
Čini majka velika veselja,
Svoga sina šalje na krštenje,
Lipo mu je ime postavila,
Lipo ime Jure dite malo,
Malo tu ti vrime postojalo,
Porobiše zemlju Arbaniju,
Od Ivana harač zapitaše,
I četiri u tutiju sina;
Repožiju sinka najprvoga
Konstantina i Saveša mala,
Jure dite sinka najmladjega.
To Ivanu drugo nemogaše,
Jer mu Murat biše dodijao,
Pa mu daje blago nebrojeno
I četiri u tutiju sina:
Konstantina i Saveša mala,
Jure dite sinka najmladjega.
Za njima je majka ulazila
Sve u crno biše obućena,
Od žalosti kose razplećala,
Suzami je lišce polivala.
Da je kome pogledati bilo,
Kako cvili Jure dite malo,
Vataše se majci o grlašce
I ovako majci besedjaše:
„Bolan tebi stara moja majko
I hvala ti na mliku bilomu,
Kojim si me zadojila majka.“
Lipo majka sinku govoreći,
Suze roni al mu govoraše:
„S Bogom Jure, drago dite moje,
Neprevrni svete vire tvoje.“
To izusti na zemljicu pade,
A Turci joj sinke povedoše
Preko ravne zemlje Arbanije,
Sva četiri caru darovaše.
Čudio se care Sulejmane,
Po ditetu gledajuć znamenje,
Goji njega u dvoru belome.
Kad je dite malo ponaraslo,
Nebijaše takvoga junaka
U Turčina ni u Kaurina.
Često biše na mejdan izlazilo,
Na megdanu glave odsecalo,
Po vazdan se s Turci celivaše,
Ma često njih s konji obaraše.
Njemu majka listak knjigu piše
Iz Krojana grada bijeloga,
Da je njemu babo preminuo,
Da su Turci Kroju porobili.
Osta jadna kraljica bez kralja
I bez kraljevine, bez gospodstva
Bez Krojana i bez domovine.
Mislio si Kastriotić Jure,
Kako bi se caru izmaknuo,
I staricu majku pohodio,
I svoje se krune dobavio.
Al to njemn dobra srića biše:
Udariše ugarske katane,
Probiše careve države,
Pred njima je vojevoda Janko.
Tu je care silnu sakupio vojsku,
K sebi zove Juru Kastriota:
„Kastriote vierna slugo moja,
Ja ne imam u dvoru junaka,
Koji će mi pred vojskom izaći,
I pobit se s vojevodom Jankom;
Predajem ti silnu vojsku moju
I mojega Čatu velikoga,
Spomeni se drago dite moje,

Da sam tebe za sina uzeo,
I tebe u dvoru odgojio.
A kad sam te sinak poturčio,
Lipo sam ti ime postavio,
Lipo ime Škenderbeže bane,
To će reći: snažni Ališandro.
Spomeni se drago dite moje,
Da ja nemam u dvoru junaka,
Koji će mi pred vojskom izaći,
I pobit se s vojevodom Jankom;
Predajem ti silnu vojsku moju,
I mojega Čatu velikoga."
Kad je njega Jure razumio,
Pokloni se do zemljice crne,
I podiže Turke vitezovce
Preko ravne zemlje Arbanije.
Brzo dodje na polje Dibresko,
Tu je Jure tabor učinio,
Iz tabora listak knjigu piše
A na ruke vojevodi Janku:
„Kaurine od Sibinja Janko,
Sutra ćemo na te udariti,
A ja imam i za dvoje vojske,
A nemoj se poplašiti pobro,
Predajem ti silnu svoju vojsku,
Spomeni se drago dite moje,
Da sam sužanj cara Sulejmana,
A sinak sam od Epira kralja,
Pokojnoga Ive Kastriota.
Rad bi moju pohoditi majku,
I moje se krune dobaviti."
Kad u jutro jutro osvanulo,
Udariše Turci na Ugarce;
Kad se poče krvca prolivati,
Poče Jure natrag uzmicati.
Kad to vide age i spaije
I ostale paše i kadije,
Da Kastriotić natrag uzmicaje,
Koji nije nikad uzmicao,
Oni bježe bilom Carigradu.
Kad to vide Ugričići mladi,
Popustiše konjima diždune,
Položiše bojno koplje svoje,
Povadiše britke djorde svoje,
Sve izsekoše, nitko ne uteče.
Kad to vidi Jure Kastriotić,
Dočepaše Čate velikoga,
Pod njime je sablju izvadio,
I ovako njemu besjedio:
„Udilj piši listak knjigu bilu
A od strane cara Sulejmana,
A piše je Krojskom kapetanu,
Nek mi daje krunu u Epiru,
Koju mi je babo uzdržao;
Ako li je napisati nećeš,
Evo t' tvrdu viru dajem,
Odsjeću ti rusu glavu tvoju,
I dat' ću je vojevodi Janku.
To se Čati drugo ne mogoše,
Već mu piše listak knjigu bilu,
I piše ju od strane careve.
Kad se Jure knjige dobavio,
Čatinu je glavu odsekao,
Pak on ide preko Arbanije
Sa dvadeset stotin Arbanasa,
Momka mladih neženjenih.
Kad je došo pod Kroju bijelu,
Daje knjigu Krojskom kapetanu,
Da mu daje ključe bila grada.
Knjigu štije, grozne suze lije,
Knjigu štije Krojski kapetane,
Al mu drugo nemož' učiniti,
Poznaje ga, da je poglavica
Od sve ravne zemlje Arbanije,
Pak mu daje ključe bila grada.
Kad se na to noćca uhvatila,
Ovako je Jure besedio:
Naoštrite svitle djorde vaše,
Što nadjete, što je sunoćeno,
Sve izsec'te malo i veliko,
Ko se neće krstom pokrstiti,
I u moju viru virovati.
To su oni jedva dočekali.
Kad se malo nočca uhvatila,
Izsekoše, nitko ne uteče.
Kad u jutro jutro osvanulo,
Ori Jure visoko dunare,
Pa on zidje crkve i oltare,
Svu porobi ravnu Arbaniju,
Pa pohodi staru majku svoju.
Nije zmija zmiju prevarila,
Što prevari Jure Kastriotić
Turskog cara Sulejmana.*

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

* Ova je pjesma po Kačićevoj „Pisma o Gjorgjiu Skenderbegu". Kačić piše mjesto Osova kraljica: Vojsava kraljica, mjesto car Sulejman: car Murat i t. d. Nu budué je po mom mnienju vriedno znati, u koliko si narod zapamti koju historičnu umjetnu pjesmu, stavio sam ovdje cieli onaj teskt, koji mi je izpjevao Šimun Grubač iz Bečića, bivši vojnik meksikanskoga cara Maksmilijana.

1508. Damjan i ljuba njegova.

Larghetto ♩ = 60. Iz Sarajeva. (*Napjev je vrlo star.*)

U Omera više Sarajeva,
Visoka mu gora oko dvora,
I u dvoru zelena livada,
Na livadi divno kolo igra,
I u kolu Damjanova ljuba,
Sve je kologlavom nadvisila,
A lepotom kolo zanijela.
Progovara iz kola Nikola:

Pokri lice, Damjanova ljuba,
I sinoć je s'tebe kavge bilo,
Danas će ti Damjan poginuti,
Sa tvojega lica bijeloga.
Još ti oni u riječi beše,
Puče puška iz zelena luga,
I pogodi u kolu Damjana.
Damjan pade a ljuba dopade:

O Damjane moje jarko sunce!
Tek što ti se beše odasjalo,
Al ti brže za goricu zadje!
Mrtva glava ali progovara:
Ljubo moja pitoma ružice:
Ljepo ti mi beše procvatila,
Al zaludu, kad s' ne kitih tobom.

(*„Pesmarica I.“, štamp. g. 1862. u Novom Sadu.*)

1509. Ista popievka.

Andante con moto ♩ = 80. Iz turs. Broda.

va — —; vi - še Sa - ra - je - - - va — —; u O-me - ra

vi - še Sa - ra - je - va.

U Omera više Sarajeva
Zelena mu gora oko dvora,
I u gori zelena livada,
Na livadi kolo uvaćeno,
U tom kolu ljuba Damljanova;
Sve je kolo glavom nadvisila
I ljepotom kolo zanijela.
Progovara iz kola Nikola:

„Pokrij lice, ljubo Damljanova,
Danas će ti Damljan poginuti
Sa tvojega lica bijeloga."
Još to oni u riječi bili,
Puče puška iz gore zelene,
Te udari u kolu Damljana.
Damljan pade, a ljuba dopade:

„Moj Damljane, moje jarko sunce!
„L'jepo ti me bješe odasjalo!
Al' mi brže za goricu zadje."
„„Ljubo moja, pitoma ružice!
L'jepo ti mi bješe procvatila!
Al' zaludu, kad s' ne kitih tobom!""

(*Iz Vukove sbirke.*)

1510. Ista pjesma.

Andante moderato ♩ = 76. Iz hrv. Kostajnice.

U O - me - ra — vi - še Sa - ra - je - va,

vi-še Sa-ra-je-va; u O-me-ra vi-še Sa-ra-je-va

1511. Ista pjesma.

Andante Iz Srbije (?). (*Udesio K. Stanković.*)*

U O-me-ra bli-zu Sa-ra-je-va, bli-zu Sa-ra-je-va ej, u O-me-ra bli-zu Sa-ra-je-va.

1512. Senjković Ivan i Cvetkinja djevojka.

Andante agitato ♩ = 84. Iz Slavonije. (*Uz gusle. Napjev je prastar.*)

Mi-li Bo-že na svem te-bi hva-la; mi-li Bo-že po-mo-zi sva-

* Stanković zabilježio je ovu pjesmu u Es-dur, nu lagljeg sravnjivanja radi prenjeo sam ju u D-dur.

ko-ga, sva-ko-ga, ju-na-ka mi i bra-ta, i u po-lju vol-ka i te-ža-ka,

ko-ji o-re, pa si-ro-te hra-ni; daj mu Bo-že i sre-ću i zdrav-lje!

Mili Bože na svem tebi hvala!
Mili Bože pomozi svakoga,
Svakoga junaka mi i brata,
I u polju volka i težaka,
Koji ore, pa sirote hrani,
Daj mu Bože i sreću i zdravlje!
Pilo vino šestdeset hajduka
U gorici pod zelenom jelom,
U kraj vode kraj tiha Dunava;
Medju njimi Senjković Ivane.
Služi vino Cvjetkinja djevojka,
Svakomu ti čašu naslužila,
A svaki se o njedra joj maši.
Al besedi Cvjetkinja djevojka:
„Braćo moja, šestedeset hajduka,
Ako mogu svima biti sluga,
Ja ne mogu svima biti ljuba,
Već jednomu dobromu junaku,
Koji bi se dobar junak našo,
I koji bi Dunav preplivao,
U čizmama i u čakširama
U dolami i prsluku svilnom,
I pod perjem i pod kalpačinom,
I pod svojih sedam samokresa,
Sedam pari noža i korica.“
Svi junaci nikom ponikoše,
Svi u crnu zemlju pogledaše;
Oni glede kako trava raste.
Ne poniče Senjković Ivane,
Već on pliva na tihu Dunavu,
U čizmama i u čakširama,
U dolami i prsluku svilnom,
I pod perjem i pod kalpačinom,
I pod svojih sedam samokresa,
Sedam pari noža i korica;
Pa on pliva i tamo i amo.
Kad je bio na polak Dunava,
Povika mi Senjković Ivane:
„„Braćo moja šestdeset hajduka,
U ludo ću izgubiti glavu,
Da bi za kog, ne bi ni žalio,
Već za jednu Cvjetkinju djevojku.““
Riba mu je nogu preuzela,
Preuzela do svilena pasa. —
To dočula Cvjetkinja djevojka,
Pa zasuče skute i rukave,
Pa mi skače u tihani Dunav.
Al povikne Senjković Ivane:
„„Ne gaz' vode, ne topi se mlada,
Nije mene riba ni vidila,
Već te kušam, dušo, kako b' bila
U nevolji, kano dobroj volji.““
Pa izpliva iz Dunava tiha,
Pa uzima Cvjetkinju djevojku,
Pa ju vodi svomu b'jelom dvoru,
Tu on čini čitavo veselje
Svaki danak čitav mjesec dana.

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

Inačica.

Vino pije tridest Cetinjana
Kraj Cetinje tihe vode ladne,
Vino služi Cetinjka djevojka,
Kako kome čašu dodavaše,

On s'ne maša za' nu čašu vina,
Već se maša ruke i njedara.
Al govori Cetinjka djevojka:
„Oj Boga mi, trideset Cetinjana!
Ako mogu svima biti sluga,
Ja ne mogo svima biti ljuba,
Već ću biti onoga junaka,
Koj' naplovi na vodu Cetinju
Pod junačkim ruhom i oružjem
I pod onom divan-kabanicom,
Te preplovi tu vodu Cetinju,
Preplovi je od brda do brda;
Onoga ću biti vjerna ljuba."
Svi junaci nikom ponikoše,
I očima k zemlji pogledaše,
Ne poniče Mali Radojica,
Već on skoči na noge lagane,
Pa pripasa svijetlo oružje,
I obuče ruho svekoliko,
Baš i onu divan-kabanicu,
Pa naplovi na vodu Cetinju;
Pravo jeste junak preplovio,
Preplovio od brda do brda.
Kad s' od onud natrag povratio,
On potonu malo u Cetinju;
On ne tone, što je posustao,
Veće tone, te on kuša ljubu,
Hoće li mu ljuba vjerna biti.
Kad to vidje Cetinjka djevojka,
Ona gazi u vodu Cetinju.
Kad to vidje Mali Radojica,
On se manu vodi na obalu,
I izplovi iz vode Cetinje,
Pa uzima Cetinjku djevojku,
Uzima je za bijelu ruku,
Odvede je svom bijelu dvoru.

(*Iz Vukove sbirke.*)

Inačica.

Lepo ti je pod noć pogledati
Tamo dole kraj tija Dunava,
Gde s' junaci šator razapeli.
I pod njime piju rujno vino.
Njima služi lijepa devojka;
Kako kome čašu dodavaše,
Svaki joj se u nedra mašaše;
Al' govori lijepa devojka:
„O junaci i gospodičići!
Ako svima mogu biti sluga,
Ja ne mogu svima biti ljuba;
Nego jednom, kog mi srdce ljubi."*

(*Iz Vukove sbirke.*)

1513. Gusle moje.

Andante ♩ = 69. Iz Srbije. (*Uz gusle.*)

pp

recitativo *mf*

Gu-sle mo-je o-vam — — — hod' te ma-lo a-mo i

con molto espressione *mf*

* Ova je pjesma doduše ljubovna, ali se vidi da nije samonikla, već iztrgnut komad balade.

ta-na-no gu-da-lo da pre-vu-čem da ma-lo za - gu-dim,

da mi sr-cu o-dla-ne u gru - di; ta pu-no je i

pre-pu-no sre-će ej — — —, ču-do div - - no što ne-pu-kne —

ve-će ej!

Opazka. Ovu je pjesmu spjevao srbski pjesnik Branko Radićević, tekst dakle nije narodni već umjetni proizvod, nu melodija je narodna. Čin se je ovako sbio. Njeki prijatelj pjesnikov zamoli srbskoga njekoga guslara, da bi ovu pjesmu prilikom javno pjevao, te mu dotle kazivaše tekst dok ga ovaj nije na pamet znao. Za jedno osam dana pjevao je rečeni guslar Radićevićevu pjesmu kod njeke pučke svečanosti u Beogradu. Ja sam ovu pjesmu čuo u Zagrebu god. 1871. od mladoga srbskoga glumca, poznata pod imenom Gojko, koji mi je i cielu stvar pripoviedao.

Melodija je toli divna i starostavna, da upravo dvojim, da ju je rečeni guslar na ovu pjesmu izmislio, već držim, da je to melodija od njeke druge stare junačke pjesme, te da ju je guslar samo na ovu aplicirao. Ako tomu nije tako, t. j. ako je melodija zbilja proizvod sadašnjega guslara, tim bolje, jer tada ne imamo se za budućnost naše narodne glasbe bojati, znajući da nije duh naših starih vajdoletâ (barda) jošte izumro, i da se je nadati, da će s vremenom i naši kompozitori ovim jezikom gororiti. Samo na temelju narodne tradicije možemo šta trajnoga stvoriti (vidi J. Haydena, Beethovena, Schuberta i t. d.) Sve ono što su naši umjetnici (koji žalibože nisu uzgojeni u duhu te tradicije) dosada stvorili, neće i ne može izazvati uzhit cieloga svieta, ma bila im djela kako mu drago umjetnički savršena: jer što se je dalo u neslovjenskom smislu valjano kazati, to je već prilično sve rečeno. Glasoviti kompozitori sadašnjega vremena uvidivši to, rabe upravo strahovita sredstva glasbena, samo da mogu što novoga kazati, dočim bismo mi mogli i čednom našom pastirskom sviralicom jezikom govoriti, koji ini sviet jošte čuo nije. Dakako uviek predpostavljavljajuć, da ugodbu pojedinih glasova ne pretvaramo, i da na slovjenskih guslah ne zanosimo na talijanski ili njemački. **Prava hrvatska ili srbska narodna glasba od prevelikog je kulturnog zamašaja.** Dao Bog, da bi to već jednom i inteligencija naša uvidjela!

1514. Ranjeni junak.

Larghetto ♩ = 60. Iz Stare-Zagore u Bugarskoj.

Puška pukna, lele, puška pukna,
Ah! puška pukna, pile Stano,
|: Iz gora zelena. :|

Će udari, lele, će udari,
Ah! će udari, pile Stano,
Naj dobrija junak.

Junak vikna, lele, junak vikna,
Ah! junak vikna, pile Stano,
I gorata jekna :|

Nosete ma, lele, nosete ma,
Ah nosete ma, pile Stano,
Ne ma ostavajte.

(Iz moje sbirke tekstova.)

Opazka. Ovu i sljedeće dve bugarske popievke („Atmadža duma", „Gorole Goro") pjevao je (spojivši ih u jedno) gosp. J. Zlatarski 21. veljače 1879., prigodom bugarske večere s komersom, koju su priredili u prostorijah „K caru austrijskomu" u Zagrebu, Bugari, slušatelji na hrvatskom sveučilištu, u slavu otvorenja prvoga bugarskoga sabora u Trnovi.

*

1515. Strahil.

Andante moderato ♩ = 72. Iz Trakije u Bugarskoj.

At-ma-dža du-ma Stra-hi-lu stra-hi-le strašna voj-vo-do! stra-hi-le stra-šna voj-vo-do, za-što si tol-kos po-sъr-nal, po-sъr-nal jo-šte po-vje-nal?

Atmadža duma Strahilu
|: Strahile, strašna vojvodo :|
Zašto si tolkos posъrnal,
Posъrnal, jošte povjenal?
Da li ti puška dotegna,
Ili ti pъtja omrъzna,
Ili ti bulče domilja,
Ili ti starost potropa?
Strahil Atmadži dumaše:
„Nito mi puška dotjegna,
Nito mi pъtja omrъzna,
Nito mi bulče domili.

Nito mi starost potropa. . .
Snošti na pъtja zamrъknah,
Na vrъh na Stara-planina,
Na hajduškata ravnina, —
Tam mi sa drjemka dodrjema,
Pa ljegnah i si pozaspah
Na puška na tabandžata, —
Strašen si sъnčec sъnuvah:
Otdolu ide poterja
Do sedemdeset tatare,
Do sedemdeset čitaci
Sъs sedem sini bajraci

Atmadža duma Strahilu:
„Strahile, stara vojvodo,
I tuj li da ta nauča!
Sъbječi drjehi junaški,
Oblječi drjehi prosječki,
Naloži kalpak mečeški,
Prepaši sabja frengija,
Narami drjeha prosješka,
Pa zemi bljudo boževško
I idi dolu na pъtьь,
Na pъtьь na krъstopъtьь;
Na mermer kamak da sjedneš,

Pod taja sjenka debjela,
Do vodicata studena,
Pri taja buka zelena;
Tam šte poterja da mine,
Sjeki šte hvѫrli po para;
Naj-podir vѫrvi vojvoda,
Toj šte ti hvѫrli pet pari,
Pa šte ta tiho zapita!
„Če vidjel li si Strahila,
Strahila strašna vojvoda?“
Do kat si duma izduma,
A ti na kraka podskoči,
Izvadi sabja frengija,
Dor sa nadjesno obѫrneš,
Sam šte vojvoda ostane.
Strahil na kraka podskoči,
Sѫblječe drjehi prosješki,
Oblječe drjehi prosješki,
Naloži kalpak mečeški,
Pripasa sabja frengija,
Namjetna drjeha boževka,
Zema si bljudo prosješko,
Pa sljeze dolu na pѫtьtь,
Na pѫtьtь na krѫstopѫtьtь;
Na mermer kamak posjedna,
Položi bljudo prosješko,
Na zelenata morava.
Pod taja buka zelena,
Pod taja sjenka debjela,
Pri taja voda studena,
Čjekal mi malko ni mnogo,
Tѫkmo mi tri dni, tri nošti;
Pogljednal Strahil nadolu;
To ne mi bila poterja
Ot sedemdeset junaci,
Sѫs sedem sini bajraci:
Na mi e bila poterja
Kolko na nebe zvjezdite,
Kolko na pole trevite,
Kolko na gora listeto.
Sjeki si hv rlil po para,
Naj-podir vѫrvi vojvoda
Toj mu e hvѫrlil pet pari,
I si Strahila popita:
„Vidje li nejde Strahila,
Strahila, strašna vojvoda?
Do kat vojvoda izduma,
Strahil na kraka podskoči.
Izvadi sabja frengija,
Pa sa naljevo zavѫrtja;
Dor sa nadjesno obѫrnal,
Sam si vojvoda ostana.
Strahil vojvodi dumaše:
„Vojvodo turska banico,
Idi si tѫrsi Strahila,
Strahila, strašna vojvoda!

(*„Nova Pjesnopolka“ Tѫrnovo 1878. Izdala Redakcijata na v. „Znanie.“*)

1516. Gorole goro!

Iz Trnova u Bugarskoj.

Andante ♩ = 69.

mf

Go-ro-le go - ro ze-le - na! — — za-što si go - - - ro vjeh-na - la, vjeh-na-la i — — — po-sѫr-na - la?

Gorole goro zelena!
Zašto si goro vjehnala,
Vjehnala i posarnala?

Gora nikomu ne duma
Samo Stojanu produma:
„Stojene luda gidijo.“ i t. d.

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

1517. Pad Biograda.

Andante agitato ♩ = 88. Iz Hrvatske. (*Iz XVI. stoljeća.*)

mf

Glej kršćanstvo ža - lost - no - ga pre - ja - ko - ga Bel-gra-da ve - li - ko - ga

i straš - no - ga, jak - še - ga od svih gra-dov, mno - gi tro - ški

na me da - ni, od kra - lje - stva ključ zva - ni, pa-dam zrušen

ne - volj - ni, pa - dam zru-šen ne - volj - ni.

Glej kršćanstvo žalostnoga
Prejakoga Belgrada,
Velikoga i strašnoga,
Jakšega od svih gradov,
Mnogi troški na me dani,
Od kraljevstva kluč nazvani,
|: Padam srušen nevoljni :|

Idem idem o nesrećni
Nedostojno iti kam,
Vezda ginem ki sem v sreći
Dugo prebival, pak vse zahman.
Nit od silne obzet strane
Nego od pera dobil rane,
Ah idem na skončanje.

Ki je vidil kad Belgrada
Čuda vse prečudnoga,
On je rekel evo grada
Suprot sile strašnoga
Onde sablje, onde puške,
Onde štuki, onde kopje,
Svakojako orudje.

Zvun vsih oveh sad rečenih,
Zvun zebrane mužike,
Da bi videl kad Belgradske
Šance zide velike.
Vse na redu, vse pripravno
Prot neprijatelom ravno,
Proti silne jakosti.

O kak lepo i veselo
Negda bilo videti,
Vu Belgradu redovnike
Boga moleć spevati,
Kloštri, cirkve kinč ljubleni,
Kršćeniki kinč crkveni,
Veselo vse bilo je.

Ali vezda sjednem kušcem,
Po znamenju Judaša,
Zdan sem, prodan, prav pomanjen
Pismom Pilatuša, prodan jesam
Prodan jesam kod pravičen
Neprijatelj pak krivičen,
Oštro muči v marjame.

O general ni general
Niti brat kak štimal sem,
Za čuvara sreče moje
Vsigdar te ja držal sem.
Prodal si me, buš žaluval,
V morjenoga buš tuguval,
U dolice Jožefat.

Gdo se nebi žuhko plakal
Plača moga gledajuć,
Ah kak ne bi tužno javkal
Porobljena milujuć,
Gde je dika, kam poštenje,
Gde junaki, kam oružje,
Neprijatel vzel je vse.

Da bi videl ban Nadaždi,
Vitez neobladani,
Mu lepotu cvet ljubljeni
Vezda ves pošpotani.
Šantil bi se vu dne v noči,
Kad lepote ne već zmoći
Nego špot i obzanost.

Vsa su sada zmešana,
Porušen je beli grad,
Če prem vnoga potrošena,
Nebu kak je bilo do sad,
Činte stroške ove one
Jezera i milione,
Kasno vre šala van.

Z Bogom onda svi junaci,
Kršćanski vsi vitezi,
Glas poštenja, zidi jaki,
Teško moji bute vi,
Vu vas bila ma sigurnost,
Sada trpim ja nestalnost,
Oh nesreći konec moji,

Z Bogom svetla ma kraljica
Srečno živi mnogo let,
Preporučam zadnič mene,
Da se zmisliš na moj slet,
Ne pozabi se ti zmene,
Akoprem sem ja prez tebe,
Kak da nebi bil nigdar tvoj.

(Iz moje sbirke tekstova.)

Opazka. Ova se pjesma proteže po svoj prilici na onu obsadu, kad je turski car Soliman II. predobio g. 1521. lukavštinom Biograd; ipak mislim, da je pjesma istom tada spjevana bila, kada ban Nadaždi nije više banovao u Hrvatskoj. Kojoj se kraljici Biograd preporučuje (vidi posljednju kiticu) vriedno bi bilo znati, jer tada bi čovjek mogao šta pobližjega kazati o vremenu, kada se je pjesma spjevala.
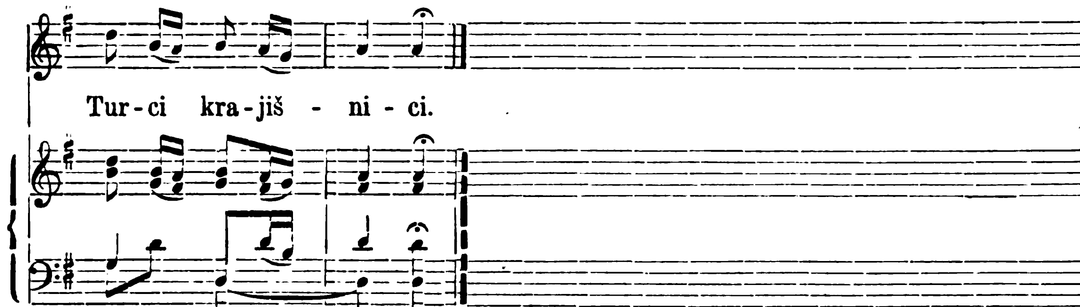
1518. Pjesma od Dujaša Babića

Andante sostenuto ♩ = 60. Iz Kamenice u Bosni.

mf

Oj! da je te - - bi po-slu-ša - ti po-bre, što go - vo - re

mf

(Oj!) Da je tebi poslušati pobre,
Što govore Turci krajišnici:
(Oj!)* Mi nipošto živit ne moremo
Od zuluma Babića Dujaša;
Zaplini nam ovce i volove,
Pohvata nam momke i divojke;
Pogubi nam najbolje junake,
Žešće zmije u kotaru nije.
Nijel' koga porodila majka:
Da pogubi Babića Dujaša?
To je čuo Ćurlić Hasanaga,
Silni junak od Obrovca grada,
On ne može srdcu odoliti;
Već osedla dobra konja svoga,
Ter otidje do Novoga grada,
S sobom vodi mlada barjaktara.
Ili koga srita ili stiza:
On svakoga za Dujaša pita.
Kad u novi Asanaga dodje;
Od Novoga pita kapetana:
„Pobratime Novski kapetane!
Bili meni umio kazati
Za našega silna zulumčara
Po imenu Babića Dujaša.
Veli njemu Novski kapetane:
Pobratime Ćurlić Hasanaga,
Ti ćeš naći Babića Dujaša
Izpod hladne vode Banićevca,
Gdi on ore polje izpod vode,
Ter brez straha kolik da je svoje:
Ne boji se cara ni cesara,
Ni Turakah od ravna Kotara.
Kad to čuo Ćurlić Hasanaga,
To je njemu puno drago bilo;
Ter otidje niz to polje ravno,
I nahodi Babića Dujaša.
Pak je njemu Ture besidilo:
„Zulumčare Babiću Dujaše!
Viču na te Turci i Kauri,
Tvoja sila danas je dospila.
Ostav' vole, ter hodi na mejdan,
Da vidimo ko je bolji junak?“
Veli njemu Babiću Dujaše:
„„Počekaj me jedna poturice!
Dok izrenem volove na vrata,
Služit ću te koliko ti drago.“
U Dujaša sablje ne bijaše;
Već dozivlje Bogića Ivana:
„K meni sura Bogiću Ivane,
Donesi mi britku sablju tvoju,
I prija je na mejdanu bila,
Ter je turske glave odsicala!“
Kad je Bogić njega razumio,
Donese mu sablju od mejdana.
Kad se Dujaš sablje dobavio,
S Turčinom se biše udario.
Turčinu je loša srića bila,
Dujaš mu je glavu odsikao.
Al' doleti silni barjaktare,
Da pogubi Babića Dujaša.
I njemu je loša srića bila,
Pogubi ga Babiću Dujaše.
S njega skide sablju okovanu,
Kojano se i danas nahodi,
U Babića dvoru bijelomu.

(*„Andrie Kačića pjesme“ II. str. 54., štamp. u Zagrebu god. 1851.*)

* Pri svaka dva redka pjeva se „Oj!“

1519. Od zla roda nek nema poroda.

Iz Herešina u križ. županiji.

Larghetto ♩ = 60. (*Napjev je prastar. U hipofrigičnom načinu.*)

Mi - li Bo - že, po-mo - zi sva - ko - ga, jel' sva-ko - ga bra-ta i ju - na - ka,

koj se pra-vo višnjem Bo-gu mo - li, višnjem Bo-gu i Ne-dje - lji mla - doj.

Mili Bože pomozi svakoga,
Jel' svakoga brata i junaka,
Koj se pravo višnjem Bogu moli,
Višnjem Bogu i Nedjelji mladoj.
Hrani majka devet djevojaka,
I deseta nejaka Stevana,
U zle dane, u godine gladne,
Kad je bila ponajskuplja hrana:
Oka žita dvanajst jezdinara,
Svijuh deset majka odhranila,
Sve preslicom i rukom desnicom
Sam ostade nejaki Stevane,
On govori svojoj staroj majci:
„A Boga ti moja stara majko,
Ženi mene od petnajst godina,
Pa dočekaj veliko veselje."
Nije prošlo ni godinu dana,
Al ga ženi sebi naopako,
Iz daleka ljubu izprosio.
Još govori Stevanova ljuba:
„„Jesil čuo Stevo gospodaru,
Tvoja majka jel moja svekrva,
Vodi majku kud je tebi drago;
Ako nećeš majke pogubiti,
Ja ću ti se mlada objesiti,
Na javoru baš u tvome dvoru,
Gde ti Stevo gospodu sazivaš.""
Misli Stevo svakojake misli,
Jel on misli na jedno smislio,
A žavo mu majke pogubiti,
A žavo mu ljube ostaviti,
On govori svojoj staroj majci:
„Jel Boga ti moja stara majko,
Ruke imaš raditi ne moreš,
Noge imaš hoditi ne moreš,
Oči imaš vidjeti ne moreš,
Uzmi štake pod bijele ruke,
Pa ti idi u goru zelenu,
Nebi li te zvjerina pojela."
On odvede svoju staru majku,
On odvede u goru zelenu.
U gori je devet godin bila,
Od glada je trulu kladu jela,
A od žedje s' lista vodu pila.
Misli Stevo svakojake misli,
Jel on misli na jedno smislio.
Poreza se Stevo po desnici ruki,
Zakrvari sebi košuljicu,
Da će mladjan ljubu svoju prevariti,
Da je svoju majku pogubio.
On se vrati junak unatrage,
Pak on ide svom bijelom dvoru;
Pred njega se ljuba je šetala.
Još govori nejaki Stevane:
„Što je tebi moja ljubo drago,
Jesu li ti dvori nepovoljni,
Jeli ti je ponestalo blaga."
Još govori Stevanova ljuba:
„„Da su meni dvori nepovoljni,
Druge bi si dvore sazidala,

Da je meni ponestalo blaga
Drugo bi si blago kupovala
Tvoja majka jel moja svekrva
Neću tebi mlada vjerovati,
Da si svoju majku pogubio,
Dok ne vidim srdce materino.““
On se vrati junak unatrage,
Pa on ode u goru zelenu,
Pa se krije od jele do jele,
Da ga nebi majka upazila.
Jel ga majka milno upazila,
Upazila pa se nasmijala:
Eto moga sina jedinoga,
Jel on ide sada po me,
Pa ć'me vodit mom bijelom dvoru,
Nahranit ć'me hljeba bijeloga,
Napojit ć'me vina rumenoga.
Misli Stevo misli svakojake,
Jel on misli na jedno smislio,
Al on trgne nože okovate,
Pa udara majki u srdašce.
Mrtva pade pod zelenu jelu,
Pa izvadi srdce materino,
Pa si meće sebi u njedarce,
I on ide svom bijelom dvoru.
Kad on dojde svom bijelom dvoru,
Još govori Bogo sa nebesa:
„A Boga ti nejaki Stevane,
Al si vel'ka grieha zadobio,
Što si svoju majku pogubio,
Opet ćeš se Stevo grieha oprostiti.“
Još govori nejaki Stevane:
„A Boga ti moja vjerna ljubo,
A što ćeš mi sada bolja biti,
Što sam svoju majku pogubio?“
Jel on skopa zemlju do pojasa,
Pa si metne svu vijernu ljubu,
I užeže kose na vrh glave,
Još joj dade četrnajst korbača,
To ti ljubo bude veća plaća,
Uzme sablju odsječe joj glavu.
Od zla roda nek nema poroda;
Od zle kučke nek šteneta nema! —
Moja braćo i družino slavna,
A vidite od Boga strabote,
Sahranite majku sahranite,
Kako treba i Bog zapovieda. —
S boljom se je Stevo oženio
I čestit je porod porodio:
Četir sina i četiri ćeri;
Tri ih daje za gospodu slavnu,
A četvrtu, otčevo mezimće,
Za nekakva Ivana trgovca,
Koji nije nigdar željan novca.

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

Opazka. Pjesmu ovu pjevao mi je guslar Gjuro Špolarić uz egede i to za kvartu krupnije, nego što je ovde melodija ukajdena. Razlog zašto sam napjev preneo u drugi priemet (Transpositions-Tonart) je taj, da se hipofrigični način bolje razpozna, kojega nisam nigdje u takvoj čistoći našao u nijednom meni poznatom starom crkvenom koralu, pripadao isti rimokatoličkoj ili luteranskoj crkvi. Zato i je ovaj naš primjer pravi biser za učitelja i učenika skladbouke.

Stari su Heleni nazvali liestvicu: *g, f, e, d, c, h, a, g* hipofrigičnom, glasbena pako srjedovječna teorija miksolidjskom i to po predlogu koji je učinio Henrik Loritus Glareanus u svojoj knjizi „Dodecachordon“ štampanoj god. 1547 u Baselu. Nu buduć je uslied novijih muzikalnih iztraživanjah dokazano, da Glareanovi nazivi pojam stare helenske glasbene teorije sasma pomućuju, to sam i ovdje i drugdje pridržao stari naziv helenskih ljestvica.

1520. Smiljanić Ilija.

Iz Bečiać (u austrijskoj Arbaniji).
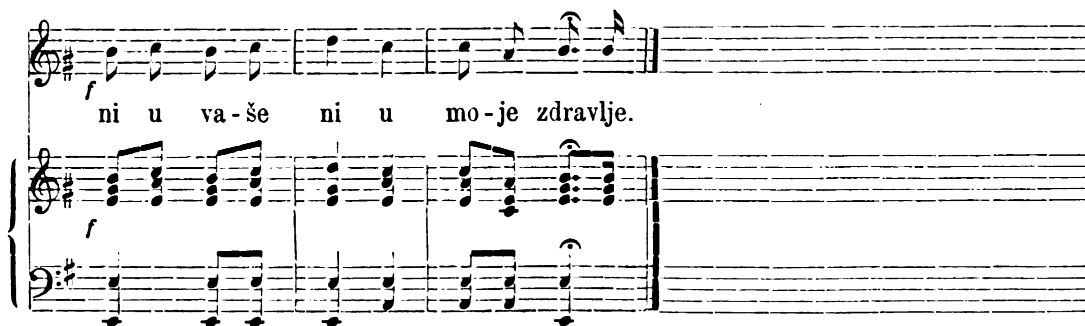
Andante con moto ♩ = 76. (*Uz gusle. Napjev je prastar.*)

mf

Vi-no pi-ju ko-tar-ski ser-da-ri, Te na-pi-ja Jan-ko-vić Sto-ja-ne:
vi-še Zad-ra gra-da bi-je-lo-ga, „Zdrav' dru-ži-no, mi-la bra-ćo mo-ja,

mf

mf

Vino piju Kotarski serdari
Više Zadra grada bieloga,
Te napija Janković Stojane:
„Zdrav' družino, mila braćo moja,
Ni u vaše ni u moje zdravlje:
Neg u onog jednoga junaka,
Koj otide pod Budima grada,
I maši se Ajkune devojke,
A mrkijem brkom da ošaklji,
I desnicom nogom da očepi."
Svi junaci zemlji pogledaše,
Al ne gleda Smiljanić Ilija,
Neg se baca na dobroga doru,
Što je njega skoro zadobio
U Kotaru na novom pazaru,
U Turaka za kvartu dukata.
Do Udbine tri konaka biše,
Sve je junak jedan učinio,
Kad je došo pod Udbinu ravnu,
Umeću se Turci Udbinjani,
Umeću se težkom topuzinom,
I tu im je Boga navalio:
„Sala moleć Udbinjani Turci,
Da bi sala! neznana delijo,
Odkleni si, od koga li grada?"
„„A ja jesam od Daštaca grada,
A ja jesam pašina delijo;
Kad podjete niz Kotare ravne,
Da palite dvore Smiljanića.
Janković se vrlo razbolio,
Smiljanića dora nogu salomio;
Odvest' ćete seku Smiljanića,
Obljubiti ljubu Jankovića.""
Kad su njega Turci razumeli:
„Ajm' otići gori u pivnicu,
Napiti se kave i duvana."
Al je Ile 'vako besedio:
„„Borom tebi mili gospodare,
Moja me je zaklinjala majka,
Da ne pijem kave ni duvana,
Ni rakije ljuckog inglendjije;
Neg' te molim mili gospodare,
Je li testir da u kolo igram,
Da se vatam uz koga mi drago?""
„Testir tebi koliko ti drago,
Pa vataj se uz koga ti drago." —
On se vata uz lijepu Ajku,
Pa joj lomi na ruku prstenje
Pa joj gnječi dva bjela goluba.
Al besedi lijepa Ajkuna:
„Da ti borom lijepa delijo,
Odklen' li si, od koga li grada,
Da li si ti Smiljanić Ilija?" —
Al besedi Smiljanić Ilija:
„„Po čem li si poznala Iliju?"" —
„Kad su Turci Kotar porobili,
Ujela ga turska bedevija,
Za mišicu za desnicu ruku."
Kad to vidi Smiljanić Ilija,
On zagrči bielu ruku svoju.
Kad to vidi lijepa Ajkuna,
Ona njemu 'vako besedila:
„Borom tebi Smiljanić Ilija,"
U koje si doba udario?
Nèš otići ni odneti glavu,
Ni odvesti Ajkunu djevojku!"
Kad opaze Udbinjani Turci,
Tu ti oni u rieči bijahu,
Odtud ide tursko momče mlado,
Al besedi lijepoj Ajkuni:
„„Nu der kurve Agine divojko,
Do koga se kurva uvatila,
A do kurve Smiljanić Ilija:""
Al besedi lijepa Ajkuna:

„Nije ovo Smiljanić Ilija,
Neg' je ovo pašina delija."
Al besedi tursko momče mlado:
Muči Ajka mukom zamuknula,
Poznam kurvu Smiljanić Iliju,
Triputa me u kotare gone,
Da nebud'me dore odnosio,
Davno b' mi se glavom nadnosio."
Kad to vidi Smiljanić Ilija,
Triputa je kolom okrenuo,
Dok se svoga dore dovatio.
Al tu njemu dobra srića biše,
Kleče njemu dore na kolena,
Baca mu se na pleća junačka,
Baca za se Ajkunu devojku.
Triputa je opasao pasom,
A četvrti od ćurde kajasom:
Pa on ide niz to polje ravno,
Kano zvizda preko neba sjajna.
Podigli se vitezovi Turci,
Al ga nebi vile uvatile,
A kamo li vitezovi Turci,
A uteče rodila ga majka!

(Iz moje sbirke tekstova)

1521. Desetnica.

Larghetto ♩ = 60. Iz Ribnice u Kranjskoj.

Stoji, stoji mi béli grad,
Vu bélim gradu mlad gospód,
Mladi gospod, mlada gospa.
Mata devet bélih gradov,
Devet gradov, devet hčeri.
Po bélim gradu hodita,
Z' bele róke se vodita,
In lépo Boga prosita,
Da bi jim Bog porod daû,
Daû porod sinka majhniga.
Bog jima je porod daû,
Daû hčerko njima majhino.
Oj, smili se stokrat Bogu!
Dejte bo moglo v desetino,
Ta mlajši hčerka Nežica.
„Kaj jih prosim, žlahtna gospa,
Naj dajo nam od vrta kluč!
Gremo notri se sprehajati,
In lépe rožce trgati "
Še je pršoû angel z nebés,
Prnesû hčerki prstan zlat
„„Mlajši hčerki Nežici.
To daj ti svoji materi,
De ti spečejo povančico,
Eno lahko popótnico.""
Mati ji speče povančico,
Notri je djala prstan zlat.
Še vrezala deset kosov;
Vsaki hčerki kosec dala je,
Desetnici je prstan pršoû,
Mlajši hčerki Nežici.
Ona culico navezala,

Se od gradù pobirala,
Sleče si obleko svileno,
Obleče si raztrgano:
„Bog vas obvari oča, mat'!
Bog vé, bomo se vidli kdà!
Čez sedem lét pridem nazaj,
Ker boste dal' starši hčer možu,
Stariši hčerko Lenčico,"
Vsi so jo nazaj klicali:
„Pojd nazaj, desetnica!
Bomo dali starši hčerko,
Ki je že per vsi pameti."
Desetnica gre zmirem naprej,
Ona pršla v zeleni gojzd.
Se je strila trdna noč,
Trdna noč, in trden mrak.
Ona doli k bukvi sedla je.
Kader odbije poû noči,
Ta čas sveto drvo govori:
„Pober se zpod mene, desetnica."
Čez sedem lét je šla nazaj,
Je pèršla v béli grad,
Gospóda prosi, jo met' čez noč:
„Kaj jih prosim, žlahtni gospód,
Naj me imajo čez noč!"
„„Pojd' sirota raztrgana
Raztrgana, razmršana!
Pojdi ti v črno kuhinjo,
Gospe pros', de te majo čez noč.""
Dol je šla v črno kuhinjo,
Prosi gospò, meti jo čez noč.
Gospa nji tako govori:
„Imaš, ubožica, bèle uši!
Mi te nimamo kje imeti,
Bodo pršli davni ludje:
Smo dali starši hčer možu,
Starši hčerko Lenčico."
Desetnica se zabrni,
Krvavo souzo potoči:
„Bog ih obvar', žlahtna gospá,
Žlahtna gospa, mati moja!"
Mat' doli pade, omedli,
Pèr ti priči dušo pusti.
Vsi so jo nazaj klicali:
„Pojd' nazaj, desetnica!
Tvoji materi vže svéčo držè:"
„„Naj jo le držè v ime Boga!
Saj sim jim pred povédala:
Čez sedem lèt bom pršla nazaj.
K' bodo dal' starši hčer možu,
Starši hčerko Lenčico.
Koder koli hodila bom,
Za njih dušo molila bom.""

(*Stanko Vraz „Narodne pěsni Ilirske" I., štamp. god. 1839. u Zagrebu.*)

1522. Anti Bogićeviću, vojvodi Jadranskom.

Largo ♩ = 48. Iz Srbije. (*Po Stankovićevu nacrtu.*)

Car vezira na divan poziva:
„Moj vezire, što mi dje ne-
dojdeš?"
„„A moj care kako ću ti doći,
Kad ne mogu kroz Lozicu proći,
Od gospodstva Ante gospodara,
Od njegovi mladije vojnika:
Od saruka i od jatagana,
Od sabalja i tanki pušaka?""

(Iz Vukove sbirke.)

Opazka. Stanković je popievku ovu (vidi „Srbske nar. pesme" posv. knjazu Mihajlu Obrenoviću III.; štamp. god. 1862 u Beču ovako ukajdio:)

Ja nisam ovu pjesmu od naroda čuo, nu zato se ipak usudjujem uztvrditi, da napjev nije korektno zabilježen, a to s razloga, jer narod naš — uz tanahno svoje ritmičko čuvstvo — nastoji, gdje je iole moguće, da koju melodičnu frazu ponovi na isti dio takta, t. j. ako je dotični stavačni član iz prvine na uzmah (arsis) bio, tada ga stavi kod opetovanja opet na uzmah a ne na pomah (thesis). Kako je pako Stanković napjev ovaj ukajdio, to bi došla fraza drugoga takta [music notation], koja je ovdje na uzmahu, u sedmom taktu na pomah, a fraza trećega takta

, koja je ovdje na pomahu, u sedmom taktu na uzmah.. Da ovoj očevidnoj pogrješki izbjegnem, pretvorio sam osmine druge polovice šestoga takta u četvrtine, četvrtinu u polu-kajdu. Time smo postigli ne samo pravilniju ritmizaciju, već smo dobili i njekakav oduśak (polu-kajdu). koji narod uviek rabi, kada prvi stih teksta opetuje („Car vezira na divan poziva, na divan poziva; Car vezira na divan poziva“). Što se harmonizacije ove popievke tiče, to nije naš — inače vele zaslužan — Stanković tradicionalna pravila naše glasbe poznavao, ili ako ih i po nješto znao, to mu bečki njegov učitelj Sechter nije dopustio, da napjev ovaj svrši A-dur trozvukom a G-dur trozvukom da počme. Po pravilih njemačke modulacije ne smije to dakako biti, ali naš narod nije pitao te i sada ne pita, što je u njemačkoj ili talijanskoj glasbi zabranjeno ili dopušteno, već se drži svojih tradicionalnih glasbenih pravila, koja su vazda oštroumna, logična i naravna. Svršiti glasbenu periodu u A-dur pa neposredno početi u G-dur, to se pojavljuje u našoj narodnoj glasbi toli često, da pojav ovaj pravilom nazvati moramo. Slični karakteristikon nalazimo i u samoj našoj narodnoj poeziji, gdje se u pjesmi ne ide odmah i derekte na predmet, već se pjesmi uvod dade, koji stoji s predmetom u takvom odnošaju kao što u glasbi G-dur i A-dur. Ako bi čovjek htjeo osebinu ovu po nazorih njemačke poezije izpraviti, značilo bi našu poeziju originalnosti svoje lišiti.

1523. Robinja Hajka i Senjanin Ivo.

Andantimo ♩ = 63. Iz Senja.

pf

Si-noć kas-no, si-noć kas-no sun-ce za-pa-da-lo; si-noć kas-no, si-noć kas-no sun-ce za-pa-da-lo.

|: Sinoć kasno sunce zapadalo :|
Prelipo se roblje prodavalo;
U tom roblju lipa Hajka biše.
Nju kupuje Senjanin Ivane,
Za nju daje spenzu nebrojenu,
I crljenu svilu nekrojenu.
Stalo trudno roblje počivati,
Lipa Hajka lišce umivati.
Posiže joj Senjanin Ivane,
Svojom desnom rukom u njidarce.
Prelipa mu govorila Hajka:
„Ne posiži Senjanin Ivane,
Tvojom desnom rukom u njidarca,
Jer 'vo nije izgojeno za te,
Već za moje i milo i drago,
Za mojega pašu bosanskoga.
Po me ćedu tri odkupa doći:
Prvi odkup od čajka mojega,

Drugi odkup od ujca mojega,
A od ujca Murat Begovića;
Treti odkup od dragoga moga
Od dragoga paše bosanskoga.“
Malo toga postanulo vrime,
Ali mi njoj drobna knjiga dojde,
A od ćajka starca Atlagića:
„Ćerce Hajko ne ufaj se u me,
Jer su moji dvori porobljeni,
I moje je raznešeno blago.
I za otim druga knjiga dojde,
A od ujca Murat Begovića:
Ćerce Hajko, ne ufaj se u me,
Jer su moji dvori porobljeni,
I moje je raznešeno blago.
I za otim treća knjiga mala,
I uz knjigu tri tovara blaga,
Sve od srebra i suhoga zlata;
Prelipo je govorila Hajka.
„Teško meni po rodu mojemu,
Po otčinom i po materinom,
Da ja nimam dragoga mojega,
Ostala bi u Senju robinja
Kod nikoga Ive Senjanine.“

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

1524. Ženitba Žanka arambaše.

Andante moderato ♩ = 76. Iz Sinja.

Od ka-da je po-sta-la kra-ji-na, sva kra-ji-na gor-nja a i dol-nja.

Od kada je postala krajina
Sva krajina gornja a i dolnja,
Nije više roblja zarobljeno,
Što zarobi dizdar od Gabele.
Sve od Trilja ter do bila Sinja:
Trista momak, trista divojaka;
Medju njima na glasu delija,
Silni junak Žanko arambaša.
Pak jih vodi ka Gabeli gradu,
Sve je roblje na odkupe dao,
Al ne daje Žanke arambaše,
Već ga meće u tamnicu tamnu.
Ond' je junak devet godin dana,
Kad deseta nastala godina,
On uzimlje divit i hartiju,
Pak napisa bili listak knjige,
Ter je šalje u Četinu ravnu,
A na ruke ljube Angjelije.
U knjizi joj 'vako govoraše:
„Angjelijo virna ljubo moja,
Udaj se ti za koga ti j' drago,
Jer me dizdar na odkupe ne da,
Nit me cini nit me procinuje,
Nit me caru na pekšeše šalje.“
Ode knjiga od ruke do ruke,
Pak i dodje na Angjine ruke.
Knjigu štije ljuba Angjelija,
Knjigu štije grozne suže lije.
Pitala ju zava Mandalina:
„Kaži pravo nevestice moja,
Odkle knjiga, od koga li grada?“ —
Lipo li joj Angja besidila:
„„Evo knjiga od Gabele bile,
Od Gabele ognjom izgorila,
Od mog vojna, a od tvog brajana,
Da s' udajem za koga mi drago,
Da ga više pričekati neću,
Jer ga dizdar na odkupe neda,
Nit ga cini nit ga procinuje,
Nit ga caru na pekšeše šalje.
Bisidi joj zava Mandalina:
„Ne plaši se nevistice moja,
Mi pokrojmo na tursku haljine,
Od šta kapu od tog i dolamu;

Posidimo dvoje dobrih konja,
Pripašimo na bedrice ćorde,
Ja ću ždrala, ti uzmi gavrana,
Činimo se mladim pašalijam,
Otić' ćemo ka Gabeli gradu,
Reći ćemo silenom dizdaru,
Da nas care baš na njega šalje,
Rad onoga sužnja nevoljnoga,
Da nam dade sužnja iz tamnice,
I još u zanj trista kesa blaga.
I mi njemu trista degeneka,
I još da ga caru privedemo.
Ne brini se draga nešo moja,
Ja se umim turski razminuti."
Što rekoše tako učiniše.
Prizovnu se valjale terzije,
Pokrojiše na tursku haljine,
Posidoše dvoje dobrih konja,
Angja ždrala a Manda gavrana,
Ter odoše ka Gabeli gradu.
Kad su bili priko polja ravna,
Pod njima se konji pomamili.
Gledali jih Turci Gabeljani,
Pak su 'vako oni besidili:
„A moj Bože na svemu ti hvala,
Dobrih konja a lipih konjika;
Ovi jesu do dvi pašalije,
Što jih care na dizdara šalje
Zarad jednog Žanka arambaše."
Dizdaru su glase donosili,
Da dolaze do dvi pašalije.
Kad je dizdar glase razumio,
Prida nje je s Turcim izlazio.
Kako ga je Manda ugledala,
Srditom mu 'vako besidila:
„Bre dim šeri gidi djaurine!"
(Još ga bije težkim buzdovanom,)
Kakva držiš u tamnici sužnja,
Nit ga ciniš nit ga procinuješ,
Nit ga caru na pekšeše šalješ?
Poslâ nas je naš čestiti care,
Da nam dadeš sužnja nevoljnoga,
I još u zanj trista kesa blaga,
A mi tebe trista degeneka,
I da idješ caru čestitomu."
Kad je dizdar njezi razumio,
On izvodi sužnja iz tamnice. —

A moj Bože na svemu ti hvala,
A kakov je Žanko arambaša!
Nokte ima u nje se obuva,
Kose ima s njima se pokriva,
Bradu ima stere je poda se.
Tu dodjoše do dva, tri brijača,
Jedni briju, drugi nokte strižu,
A treći mu oblači haljine.
Sinu sužanj kôno sunce žarko,
Pak je njima dizdar besidio:
„Ne dajte mi trista degeneka,
Nit vodite caru čestitome,
Već recite čestitome caru,
Da me težko zabolila glava
Od groznice bola velikoga." —
Jedva one toga dočekale,
Pak odoše bilu dvoru svomu. —
Kad su bili kroz goru zelenu,
Besidio Žanko arambaša:
„Da vam bora, do dvi pašalije,
Je li testir s vami besiditi? —
Besidila lipa Mandalina:
„„Testir tebi koliko ti drago."" —
Upita jih Žanko arambaša:
„Bora vami, do dvi pašalije,
Odkle vami dvoje dobrih konja?"
Oštro mu je Angja besidila:
„„Kad nas pitaš, kazat ćemo pravo.
Skoro jesmo robili Četinu,
Porobismo jedne bile dvore,
Sve su one crnim pokrivene,
I u dvoru ljuba zaovicom,
Nike dvore Žanka arambaše;
Odvedosmo dvoje dobrih konja.""
Kad je Žanko riči razumio,
Pak zaplaka iz svega glasa:
„Ajme ždrale, ajme moj gavrane,
Ajme Turci oba dva su moja!" —
Kada ga je Angja razumila,
Lipo mu je ona besidila:
„„Ne plaši se Žanko arambaša,
Već otari gorke suze tvoje;
Nisu ovo do dvi pašalije,
Već je ovo ljuba i sestrica.""
Pak razponja puca niz nidarca,
Pak mu meće ruku u nidarca. —
Kad je junak toga sagledao,

Glasovito 'vako zapivao:
„A moj Bože, na svemu ti hvala,
Nije bratac bratca osvetio,
Što je mene ljuba i sestrica!“ —
Pak odoše u Četinu ravnu,
Ter su lipi porod porodili,
Prve ćeri, poslidne sinove. —
Nek neviste nezatiču zava,
Neka nije medju njima kara.

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

Na isti se napjev pjeva:

Kako bi se draga osvetila.

Iz Sinja.
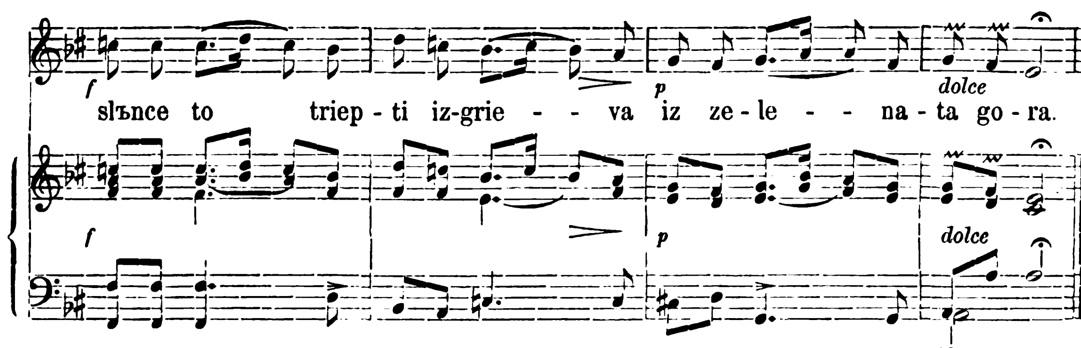
Divojka je vedro nebo klela:
Vedro nebo, stvaraj mi se karta,
Sjaj miseše crni kabamere,
Do dvi zvizde do dva pera bila,
Da napišem bili listak knjige,
A na ruke mog dragog dragana.
Ovako ću njemu upisati:
„Ah moj dragi živa željo moja,
Što ti nećeš, da do mene dodješ,
Ali su ti puti kameniti,
Ali ti je more valovito,
Ol ti neda tvoja stara majka,
Ol sestrica, da od Boga nadješ,
Da ja budem tvoja zaručnica?“ —
Dragi dragoj knjigu odpisuje:
„„Ej, divojko, draža od očiju,
Poslat ću ti mog konja dobroga,
I na konja brata rodjenoga;
Primi konja ka najdraže blago,
Brata moga ka mene istoga.
'Vako pasi mog dobra konjića:
Zimi mi ga drži na sunašcu,
A liti ga u debelu hladu,
Zobi mi ga belicom pšenicom,
Napoj mi ga vodom iz Gustere.““
Odpisuje gizdava divojka:
„Ej, moj dragi, draži od očiju,
Ja ću primit dobra konja tvoga,
I častit ću tvog miloga brata,
Kako da ga nigda i ne znadem;
Pazit ću ti dobra konja tvoga,
Liti ću ga držat na sunašcu,
A zimi ću u debelu hladu,
Zobit ću ga ljuljom i kukoljom,
Pojit ću ga onim sinjim morem,
Neka pukne u njemu srdašce,
Ka i moje za tobom junače.“

(Iz moje sbirke tekstova.)

1525. Pečalba vъ čiždina.

Adagio ♩ = 56. Iz Bugarske.

Ljetna nošćь sja pri-va-lja - va, u sliedъ lъ - ska - va zo-ra,

Ljetna noćь sja privaljava,
I sljedъ lъskava zora
Slъnce to trjepti izgrjeva
Iz zelena ta gora.
Mlad junakъ si konъ izvoždа
Iz železnы tje vrata
Na pečala si otvažda
Na daleko po svieta
Sъ majčina blagoslovija
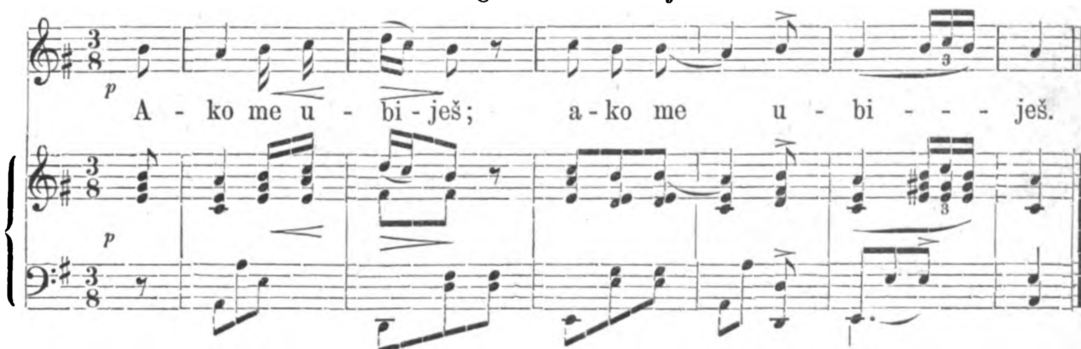
Toj na konči vъzsjedna
Prjezъgora ta prjemimuva
Sladkы pjesni pjeje sъ glasъ
Bezъ da mыsli zlы prjemiždi
Ili nenadjejna smьrtь
No na skoro sja minuva
I nastana strašenъ časъ
Bura goljema e stanalo

Grъmъ i mъlva sja e trjasnalo
I junakъ si tamъ padna
Vižda vъ tozъ svietъ lъžovenъ
Kak sja grižimъ za imotъ
Za radъ dobrinы svjetovnы
Ne si želimъ ni životъ
Sjetnina ta ni e grobъ.

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

1526. Ustrieljeni Antun.

Moderato ♪ = 112. Iz Novoga u hrv. Primorju.

Ako me ubiješ
Pred vrati tvojimi,
Ki će uzrok biti,
Dušo, smrti mojoj?
Jošće ni pasala
Ura po pol noći,
Ali na vrh plače
Vilina kordeva (?)
Al ga j' pas nevirni
S pištolje ustriljal,
Antonija teče
S onom teplom ranom:
S onom teplom ranom
Plovanu na vrata;

Ide na srid sale,
Na srid sale staše.
Antona mladića
Po glasu poznaše,
Ona mi ga j' mlada
Lipo upitala:
„Antonijo dušo,
Ki mi vas je ranil,
Da ga je nikada
Ljuti mraz udavil!"
„„Jele plovanova,
Ako ga vi znate,
Nikom ga nekaž'te,
Zač će ga gospoda,

Na smrt odsuditi,
A mojoj dušici
Pokoja bit' neće.
Zovite mi vanka
Patera Desanta,
Da mu ja izpovim
Moje grihe vanka.""
Antunova ljuba
Na zhodiću staše,
U rukuh držaše
Rožić karufola,
Da će ga poslati
Antunu mladiću.
Ali mi to grede

*

Od Rike poštaru,
Ona mi ga j' mlada
Lipo upitala:
„Je l' mi to istina,
Da je Antun ranjen?"
„„Istina ti je to,
Bakarka divojko,
Istina ti je to,
Da je Antun ranjen
Mrtav na postelji.""

O lipo se plače
Ta mila majčica,
A još se ga lipše
Ta mila sestrica.
A kada je prišla
Ta mila ljubčica,
Hiti se na njega
Kot' na svoga bora.
Još je govorila:
„Plačite mladići,

S kimi je drugvao;
Plačite kantuni,
Po kih se naslanjal!" —
Kad su ga vozili
Od place do lože,
Te su govorili:
„„Pomiluj ga Bože,
Pomiluj ga Bože
Lipoga mladića!""

(Iz moje sbirke tekstova.)

1527. Smrt Aline ljube.

Moderato ♩ = 76. Iz Novoga u hrv. Primorju.

mf Mil je A - le, mil je A - le, al' ne - mi - la maj - ka; mil je A - le, al ne - mi - la maj - ka.

Mil je Ale*, al nemila majka,
Sinoć Ale dovede divojku,
A jutros mu bila knjiga dodje,
Da on idje u carevu vojsku.
Osta bolna mladjahna divojka,
Bolovala devet godin dana,
Kad deseta godina nastane,
Onda Ale iz vojnice grede.
U bolesti vode zapitala**:
„Svekrvice, nerodjena majko,
Nerodjena kako i rodjena,
Napoj me ti hladjene vodice!"
Nije htila vode napojiti,
Ona joj je govorila mlada:

Ne morem ti vode napojiti,
Tilom si mi u dvor dovedena.
Zalvicu*** je vode zapitala:
„Aj zalvice, po Bogu sestrice,
Napoj me ti hladjene vodice!"
Ne morem te vode napojiti,
Droban mi je biser na kriljici.
Kada Ale iz vojnice dodje,
Ona j' njemu govorila mlada:
„Aj, moj Ale, moja dušo draga,
Napoj me ti hladjene vodice!"
Uzme junak ludru okovanu,
Uzme ludru i ode po vodu.

Iz duga ga ogledala majka;
Niz pendžer je vodu prolivala,
Da je Ale u dvoru ne nadje.
Kad je došal u črnu goricu,
A u gradu milo zvona zvone.
Sam se sobom junak razgovara:
Mili Bože čuda velikoga,
Je li podne ili je večernja?
Ali mrtva mladjahna divojka?
Kada Ale k bilu dvoru dodje,
Mrtav junak kraj divojke pade.

(Iz moje sbirke tekstova.)

* Ale, delija, junak. — ** Zapitala, zamolila. — *** Zalvica, od brata žena.

1528. Voznica.

Largo assai ♩ = 44. Iz Male-Štajerske.

„Mene glava boli
Za mojo lépo lice:
V vózo só me djali,
Nigdar ž nje vün pelali.
Notér v glóboko vózo,
Notér v hüdo temnico.
Bog me reši nevole,
Te glóboke vóze.
Ja nevidim sunca —
Sunca rumenoga,
Nevidim méseca,

Méseca svétlega.“ —
Povejd' meni, Minka,
Kam si sinka djala?
„Nesem ga rodila,
Neti zanosila!“ —
Povejd' meni, Minka,
Kam si sinka skrila? —
„Pod vago sam ga djala,
Z peskom zasipala.“
Povedj' meni, Minka,
Gdje tvoj sinek krščen?

„Pér potok' Jordani,
Per svetem Ivani.“
Tista bistra voda
Bila mu je botra;
Moja desna róka
Bila mu je grenka smrt
O, presladko vince
Dalo si se piti!
Nesréčna moja glava
Dala si se noriti!“

(*Stanko Vraz „Narodne pěsni Ilirske“ I., štamp. god. 1839. u Zagrebu.*)

1529. Neviernost.

Allegro ♩ = 126. Iz sv. Jurja nad Ščavnicom u Štajerskoj.

Dober večer Julika (oj!)
Lepa mlada Julika (oj!)
Kaj pa delaš v ogradi? —
Piéjem rože rómene. —
Komi bóš je davala? —
Lépem mladim vajvodi. —
Kaj pa či to Eva zvé?
Jaz postavim vahte tri . . .
Prva vahta zakriči:
Béži, béži vajvoda! —
Némo béža, ne bižim,
Či glih tü glavo zgibim . . .

Eva stópi v hišico;
Vajvoda vün zkoz okneco. —
Dobro ütro Julika,
Moja lüba ženica!
Što je prasnâ zkoz okneco?
Golób prhna zkoz okneco. —
Kaj Julika v posteli je,
Ka pa je tak razmetana? —
Dekla jo je razmetala,
Da je klüčeke iskala. —
Kaj pa Julika je z lasmi,

Ka só ti tak küštravi?
Dekla me je zküštrala,
Da me je razpletavala. —
Kaj pa tvojim nadram je,
Ka só tak razbrbrane?
Nadrinjak sem odvezala,
Sineka si nadajala. —
Eva zmekne sablico
Juliki odséka glavo:
To nek ti bódi Julika,
Što si mela mi vajvoda.

(*Stanko Vraz „Narodne pěsni Ilirske“ I., štamp. god. 1839. u Zagrebu.*)

1530. Majerca.

Adagio molto ♩ = 52. Iz Ribnice u Kranjskoj

con molta espressione

Sto - ji, sto - ji be - li grad, no - ri sta žlahten go - spod.

Stoji, stoji beli grad
Notri sta žlahten gospod —
Žlahten gospod, žlahtna gospa,
Mlada sta mi obedva.
Imata belo pristavico
Notri je mlada majerca, —
Ona ziblje sinka mladiga.
Majerca je šla pelnice prot,
Pust'la sinka v bél' pristavici.
Gospa pak je zvedla letó.

Gospa ima mojšker devet,
Poslala je mojškro mladó:
„Pojdi ti v belo pristavico,
Pernesi mi sinka majerčin'ga.“
Mojškra gre v bélo pristavico,
Pernese sinka mladiga,
Še vzeme ojštro britvico,
Na oba kraja rezečo,
Potèkne mu je v srdčice.
Mojškra ga nese nazaj,

In ga v zibko položi.
Majerca pride zvode:
Oj moj Bog, kako je to,
De moj sinek tok dougo spi!
Ona gre v zibko gledati —
Pouno zibko našla krvi,
Notri sinek mrtev leži. —
Majerca zavpije premočno:
Gospa je moja sovražnica,
Je vmorila sinka mi mladiga!

Gospod jo sliši jokati,
K sebi kliče hlapca svojiga:
Pojd gledat, koj je majer'ci?
Al je lačna, al je žêjna,
Ker se joka tok na glas.
Hlapec gre v bélo pristavco:
Kaj ti je, mlada majerca?
Al si laćna, al si žejna,
Ker se jokaš tak na glas?

Nisim lačna, nisim žejna,
Gospa mi je sinka vmorila!
Hlapea gre nazaj dómo:
Ona ni lačna ni žejna, —
Gospa so ji sinka vmorili.
Gospod gre gledati k gospej:
Kaj je tebi moja gospa,
Ker imaš ti firtah krvav?
Jes sim zaklala golobca dva,

Bova mela per kosil' obedva.
Še gresta v bélo pristavico.
Prime jo nizko čez pas,
Vrže je doli čez okno:
Ti si sinka umorila,
Ti boš umrla tud' danas.
Gospa zavpije na vés glas:
Zdaj bo majerca tvoja gospá!

(Iz Vrazove sbirke.)

1531. Babina osveta.

Adagio ♩ = 100. Iz Crne Gore.

pf

Ja po - se - jah grah po do - lu (per-di - voj); ja po - se - jah grah po do - lu (ah, ja - di moj!).

pf

Ja posejah grah po dolu, per-
divoj*
Ja posejah grah po dolu, ah
jadi moj**
Ne obidjeh za tri leta,
Za tri leta za četiri;
Kad ja odoh da obidjem,
Al' u grahu djevojćica,
Prevrnuh je, poljubih je.
O radosna u grah pošla!
Poljublena kući došla!

* * *

Ja posejah grah po dolu,
Ne obidjoh za tri leta,
Za tri leta za četiri;
Kad ja odoh da obidjem,
Al' u grahu udovica,
Prevrnuh je, obljubih je.
O radosna u grah pošla!
Obljubljena kući došla!

* * *

Ja posejah grah po dolu,
Ne obidjoh za tri leta,
Za tri leta za četiri;
Kad ja odoh da obidjem,
Al' u grahu babetina,
Obrnuh je, prevrnuh je,
Prevrnuh je, popljuvah je,
Pa je Turih u koprive.
O radosna u grah pošla!
Popjluvana doma došla!
Ž'o se babi učinilo.
Ode baba u brdine,
U brdine, u doline,
Da nabere kostoloma,
Kostoloma, vratoloma;

* Tako se pripjeva kod svakoga stiha.
** Kad se stih opetuje dodaje se svaki put „ah jadi moj".

Kad nabrala kostoloma,
Kostoloma, vratoloma,
Pristavila u lončiće,
Lončić krči, momak trči,
Ka'no pašće, preko bašće.
Kad je bio blizu dvora,
A on babu dovikuje:
„Otvor' vrata, sedmakinjo,
Materina vršnjakinjo."
Al' mu baba odgovara:
Počekaj me, kurvin sine,
Razpela sam rusu kosu,
Rusu kosu do pojasa." —
Kad mu vrata otvorila,
Ognjištu ga domamila,
Očima je zažmirio,
Dok je babu poljubio;
Kad to baba opazila,
Žarilom ga izvijala,
Pa mu onda besedila:
„Idi sada kud ti drago,
Dosta meni što si došo,
I ljubio što s' pljuvao."

(*Iz Vukove sbirke.*)

1532. Ivo i Ajkuna.

Andante moderato ♩ = 76. Iz Biočića u Dalmaciji.

pf
Si-noć dra-go s dragim su-sre-ti-lo
Nit se zo-ve mi-lo ni-ti dra-go,
mf
Mra-ze mi te na dvo-je, na tro-je;
jed-ni ve-le, da si od zla ro-da,
p
dru-gi ve-le, da si zmi-ja lju-ta,
f
tre-ći ve-le, da si sna-lji-vi-ca.

Sinoć drago s dragim susretilo,
Nit ze zove milo niti drago,
Mraze mi te na dvoje na troje;
Jedni vele, da si od zla roda,
Drugi vele, da si zmija ljuta,
Treći vele, da si snjadljivica.
Al je mlada momku besedila:
„Oj Ivane, drago dušo moja,
Kol' mi veli, da sam od zla roda,
Ne ostalo od njega poroda;
Kol' mi veli, da sam zmija ljuta,
Zmija mu se na srdcu savila,
A na srdcu ljeto ljetovala,
A na snazi zimu zimovala;
Kol mi veli, da sam snadljivica,
Mrtvi mi ga sanak uhvatio,
Od koga se nebi probudio." —
Al je 'vako Ivo besedio:
„„Oj Ajkuno, draga dušo moja,
Ako tebi Bog i sreća dade,
Te se prvo men' udadeš mlada,
Ne vodi mi svate izpred dvora,
Nit se meći jabukom u dvora,
Nek ne puca tužno srdce moje.""
Ali njoj je Bog i sreća dala,
Te se mlada prvo njeg udala,
Tad mu vodi svate izpred dvora,
I meće se jabukom u dvore.
Spijala ih Ivanova majka,
Al besedi Ivanova majka:
„Oj Ivane, draga dušo moja,
Čil' su svati, čija li djevojka?
Lepi svati, ma lepša devojka,
Da ti hoćeš, da bi je otela."
Al je Ivo 'vako besedio:
„„Muči majko, mukom zamuknula,
Ono j' moja prva sreća bila
Ti si mi je omrazila majko.""
To izusti, a dušicu pusti.
Tada cvili majka Ivanova
I sestrica sele Ivanova,
Al ih sluša gizdava devojka,
Al je 'vako mlada besedila:
„Da vam borom kićeni svatovi,
Čekajte me jedno vrime malo,
Nešto cvili majka Ivanova."
Al besede kićeni svatovi:
„„Ajde mlada kud je tebi drago!""
Tada ide Ivanovu dvoru,
Al besedi Ivanovoj majci:
„Koja ti je cviliti nevolja,
Ali ti je Ivo preminuo?"
Al besedi Ivanova majka:
„„Eno mi je Ivo preminuo.""
Tada ide k njemu mlada naložnica,
U mrtvo ga tielo poljubila,
I ovako mlada besedila:
„Moj Ivane pokojna ti duša,
A prokleta stara majka tvoja,
Koja mi je tebe omrazila."
To izusti a dušicu pusti.*

(Iz moje sbirke tekstova.)

Zaručnica Ercega Stjepana.

Djevojka je zviezdu sestrimila:
„Bogom sestro, zviezdo prehodnice!
Prehodiš li s istok' do zapada?
Dolaziš li nad Ercegovinu,
I vidjaš li Ercega Stepana?
Stoje li mu dvori otvoreni
I u dvoru konji osedlani?
Sprema li se, hoće l' po djevojku?"
Zviezda njojzi tiho odgovara·
„„Oj Boga mi, lijepa djevojko!
Ja prehodim s istok' do zapada,
I dolazim nad Ercegovinu,
Vidjela sam Ercega Stjepana,
Bieli su mu dvori otvoreni,
I u dvoru konji osedlani,
On se sprema hoće po djevojku;
Ali ne će po te, već po drugu.
Tebe kude tvoji prosioci:
Jedni kažu, oda zla si roda.
Drugi kažu, ljuta kao guja,
Treći kažu: sanljiva, dremljiva.""
Ljuto kune lijepa djevojka:
„Koji kaže, da sam od zla roda,
Ne imao od srdca poroda!
Koji kaže, ljuta kao guja,
Guje mu se oko srdca vile,
U perčinu ljeto ljetovale,
U njedrima zimu zimovale!
Koji l' kaže, sanljiva, dremljiva,
Bolovao devet godin dana,
Ne imao u bolesti sanka:"

(Iz Vukove sbirke.)

* Vidi opazku k pjesmi „Sanak sniva Osova kraljica".

1533. Kozarec.

Moderato ♩ = 100. Iz ziljske doline u Koruškoj.

Kozarč kozíce pase
|: Tan v zeljenan borovji :|
Kozareč stopi tam na kłado,
Oj na kłado piravo,
Kozareč mi ljepo žvižga,
Ljepo žvižga in poje:
Le pas'te se kozice moje,
Tam v zeljenan borovji.
Pod kładico se ogłasi
Jedna drobna štimica.
Koj kozareč mi sdej reče,
Kozareč ljep, kozareč mład:
„Si ti človeška štimica,
Si štimica ti kerščana,
Si kerščana in birmana,
Pa še enbart ogłasi se."
„„Jes sen drs prava štimica,
Kakor si kozareč ti,
Pa jes nisen kerščana,
Ne kerščana, ne birmana,
Kakor si kozareč ti.""
Pogleda sdej pod kładico,
Pod kładico pod piravo
Tan najde młado djetece.
Djete kozarča poprosiło!
„Prosin te kozareč ti,
Vzemi me na bjełe roče
Kozareč ljep, kozareč mład,
Nesi me črez ravno pole,
Tota k birti novamu,
Tan půbi in dečle rajajo,
Mati v največeh krancelnah."
Vsi grejo sprejemat ga,
Nja máti je pošlinja bła.
„Oj mati ne sprejemli me,
Ti si že ferdamana,
Si ze devat sinov 'meła,
Mene že desetega,
Si vseh pod kłado zdjevalała,
Ko si listje grabiła,
Nan nisi svjeta vóščiła,
Moj koterč, moja koterca,
'Majo stoła perpravlana
Srjed nebes vse svjetlega,
Ti ga imaš srjed pekła,
Srjed pekła vse černega."
Koj mi mati še reče:
„„Joj al sve to rjesen je,
Oj, hudić nej vzeme me!""
Kumej ona to izreče,
Vpričo zemlja se odpre,
Vpričo zemlja se odpre,
Vpričo zemlja ja požre.

(Iz moje sbirke tekstova.)

Opazka. Motiv ove popievke sjeća živo na Kyrie Haydnove njemačke mise „Hier liegt vor deiner Majestät", koja se inače zove i Celjskom misom, jer je Haydn napjeve k istoj u Celju skicirao. Vidi razpravu moju „Josip Haydn i hrvatske narodne popievke" štamp. god. 1880. u „Viencu" a tada i u posebnom otisku.

1534. Fran i Lijana.

Adagio ♩ = 50. Iz Novoga u hrv. Primorju.

|: |: Fran se Ilijani :| :| s kamare zgovara!
Odi Iliana majku svita pitat,
A ja grem tim toga barčicu harmižat,
Barka j' harmižana, srebrom okovana,
Srebrom okovana, zlatom rakamana*
Veli Iliana: „Nedaj ti Bog puta,
Nedal ti Bog puta, ni vetra ni vala.""
Oni su 'šli jadreć na sred sinja mora,
Puhnuli su vetri najveć od Livanta,
Potopi lip Frane i lipa Lijana.
Kad su 'šli ribari ribice loviti,
Oni su mislili da su lokardice,
A to j' lipi Frane i lipa Lijana.
Pisali su listak majki Ilijanoj:
Kamo oni hote pokopati Frana,
Pokopati Frana i lipu Lijanu,
Franova se majka prelipo plakala,
A lipe Lijane na pol umirala.
Franu mi kopajte svetomu Andriji,
A lipu Lijanu v kloštar koludrice,
Na Franu sgorite sviću od soldina,
Na lipoj Lijani duplir od od cekina,
Z' Frana mi izrasla kita mažurane,
Az lipe Lijane karoful tri grane,

(Iz moje sbirke tekstova.)

1535. Makedonec.

Larghissimo ♩ = 42. Iz Makedonije u Bugarskoj

* Natovarena.

Fine. *Adagio* ♩ = 54.

- - - - je. Žal-no pje-je i go-vo-ri: gde sъ vol-ni go-di-ni?

Žal-no pje-je i go-vo-ri: gde sъ vol-ni go-di - - - - - - - ni?

f *dim.* *p*

Makedonec! Makedonec žalno pjeje,
Žalno pjeje i govori:
„Gde sъ volni godini?

Oj te tebe Blgarino bratec moj
Kakva sъdba nastana,
Ta me robe i dvama."

(Nastavka tekstu ne imam.)

1536. Hajduk Veljko i Čarapić Vaso.

Larghetto ♩ = 60. Iz Srbije.

mf

Ej! Haj - duk Velj-ko — —, haj - duk Velj-ko, hej mo-re,

haj-duk Velj-ko po or - di - ji še - ta.

p *mf*

(Ej!) Hajduk Veljko (hej more!)
Hajduk Veljko po ordiji šeta.
(Ej!) Pa dozivlje (hej more!)
Pa dozivlje Čarapića Vasu:
„Čuješ mene, Čarapiću Vaso!
Silni su me obkolili Turci
Od Vidina pa do Negotine;
Negotinu hoće da zapale.
Pošlji meni jednu četu vojske,
Da razteram oko sebe Turke;
Ako Bog da, te razteram Turke,
Pitat ću ih čije ć' biti carstvo?"

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

Inačica.

Ajduk Veljko po ordiji šeće,
Pak doziva Petrovića Gjorgja:
„Ču' li mene Gjorgje gospodaru!
Silni su me obkolili Turci,
U bijelu Negotinu gradu;
Pošlji meni jednu četu vojske.
Ako Bog da i sreća junačka,
Da razteram oko grada Turke,
Pitat ćemo s' kako s' drži carstvo?"

(*„Pesmarica" štamp. god. 1862. u Novom Sadu u episkopskoj pečatnji.*)

1537. Rejenka.

Moderato ♩ = 100. Iz Ribnice u Kranjskoj.

Sto-ji, sto-ji pre-lej-pi grad, sto-ji, sto-ji Rož-lin-ski grad; sto-ji sto-ji pre-lej-pi grad, sto-ji, sto-ji Rož-lin-ski grad.

Stoji, stoji prelejpi grad,
Stoji, stoji Rožlinski grad.
Notri sta mi dva jetnika,
Obà lepa, oba mladà:
Sta uprašala žlahtno gospò,
In sta ji rekla tako:
„Kir boste rejenko móžu dajal',
Jo bóste nama dvejma dal'."
Žlahtna gospa je tako rekla,
In jima ta odgovor dà:
„„Ki bóm rejenko móžu dajala,
Jo bóm dala ko svoju kčir.""
Rejenka je u lini stala,
Vse je dobro slišala,
U srdce si je zapisala;
Se je milo zajokala.
Žlahtna gospá jo je uprašala:
„Kaj tebi menka, rejenka?
Al ti menka sukne židane,
Al pa svitlih čreuličou?"
Rejenka je takó rekla,
In jim ta odgovor dà:
„„Men' nič nemenka, žlahtna gospà!
Ne menka sukne židane,
Ne menka svitlih čreuličou!

Men' ne menka nič druziga
Ko očeta in matere.
Dajte meni vun rojen list,
Pojdem iskat očeta matere.""

Zlahtna gospa je tako rekla,
In ji ta odgovor dà:
„Jaz bi ti ga rada dala,
Ali ti ga nevem kako:

Tebe só bili Turki ukral',
Pa só tebe meni šenkal'."
Rejenka je doli pala,
Na mejsti dušo pustila.

(*Stanko Vraz „Narodne pěsni Ilirske" I., štamp. god. 1839. u Zagrebu.*)

1538. Brat vmori sestro.

Larghetto ♩ = 120. Iz Male Štajerske.

Sta-ni si - nek Va - nek, že-ni na - ma na pa-šo,
pred go-ró vi-so - ko na ze-le - ni trav-nik,
dva bé-la vo-li - ča, dva čr-na ko-nji-ča.

Stani sinek Vanek,
Ženi nama na pašo,
Pod goró visoko,
Na zeleni travnik,
Dva bèla voliča,
Dva črna konjiča.
„Mati moja lüba,
Naj sestrica žene
Pod goró visoko
Na zeleni travnik
Dva béla voliča,
Dva črna konjiča."
Sestrica je gnala
Na pašo pod goro,
Pod goro visoko
Na zeleni travnik

Dva béla voliča,
Dva črna konjiča.
Do pó noči je igrala,
Po pónoči popévala,
Popévala, igrala,
Da je gora zvonila.
Hala, hala, sinko,
Idi nama gledat,
Kaj sestrica dela.
Pod goroj visokoj,
Pod goroj visokoj
Na zelenoj paši? —
Vanek se se opraviâ,
Sablico prpasâ,
No šâ pod goro
Na zeleni travnik.

„Sestrica, sestrica!
Kaj si češ ti raji
Z menoj gréh včiniti,
Al pa mrtva biti?"
„„Bratec moj predragi
Bratec prelibleni!
Raj čem mrtva biti,
Kak z toboj gréh včiniti.""
Bratec je potegnâ
Svojo svétlo sablo,
Sestrici odsékâ
Lèpo mlado glavo.
V gori krvca stoji,
Sestrica mrtva leži.
Sinek moj predragi,

Kaj sestrica dela
Pod goroj visokoj
Na zelenoj paši?
„„Mati moja lüba,
Mati moja draga!
Rožice si trga
Béle no romene
Na zelenoj paši
Pod goroj visokoj.
Venčec bó spletala,
Mariji ga dala."

(*Stanko Vraz „Nar. pěsni Ilirske" I.*)

1539. Vmorjeno déte.

Andante moderato ♩ = 72. Iz Cerovca.

Sto - ji mi sto - ji po - le - ce, po - le lé - po po - le šü - ro - ko.
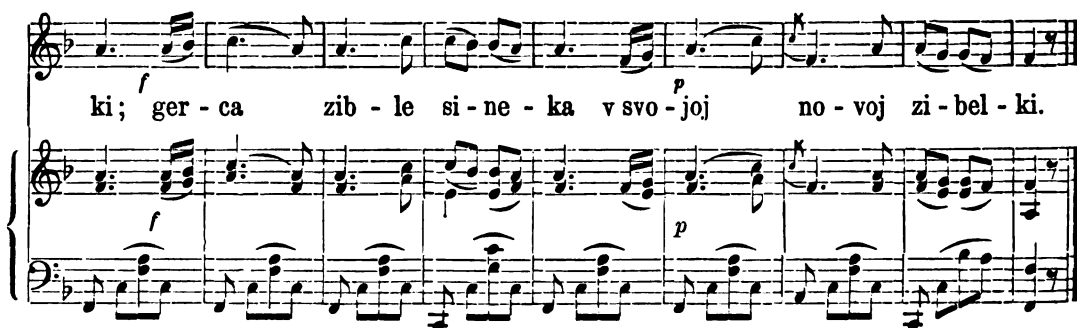
Stoji mi stoji polece, —
Pole lépo šüroko.
Na poli stoji pristava,
Prelepa nova pristava.
V noj mi prebiva Margečica
Prelépa mlada majarca,
Prelépa mlada majarca,
Ta prva moja lübica.
Margetca potoči zibelko:
„Oj tuja huja, mali sin,
Oj hajaj, hajaj, mali sin,
Jaz si zdaj grem pleničić prat,"
Ona si grè pleničič prat,
Gospa pa grè njoj sinka klat.
Margetca opere pleničice,
No si grè nazaj domó;
Ona pa sréća mladó gospó,
Mladó gospó z bélega gradá.
„Kam pa si hodla mlada gospa,
Kaj tak poštrofan fürtoh maš?"
„„Jaz sem hodla pišencov klat,
Obeda za mizo pripravlat.""
Margetca pride nazaj domó,
No prestraši se premočno:
„Obe Jezoš, kaj je to?
Puna zibelka je krvi,
Puna zibelka je krvi,
Moj sinek pa mrtev leži."
Gospa pa pride v beli grad:
„„„Gé pa si bila mladá gospá,
Gé pa si bila mladá gospá,
Kaj si tak z krvjoj poštrofana?"""
„„Ja sem eno pišće zaklala,
Tebi obéd prpravila.""
Gospod potegne svetli meč,
No njoj odséka glavo proč.
„„„To ti naj bó mlada gospá.
Kaj si mi sinka vmorila,
Kaj si mi sinka vmorila,
Kaj nebó herbič grada bélega.""
Gospod si zbriše svetli meč.
„„„Ti nebòš moja gospa več!"""

(*Stanko Vraz „Nar. pěsni Ilirske" I.*)

1540. Ista popievka.

Larghetto ♩ = 60. Iz Murskega polja.

Ger - ca zib - le si - ne - ka v svo - joj no - voj zi - bel-

Gerca zible sineka
V svojoj novoj zibelki.
Tuja, haja, mali sin!
Da bi skoro velki biâ, —
Bog daj da bi velki biâ,
V bélem gradi herbič biâ. —
To čüje mlada gospá
Notr v svoj ti béli grad!
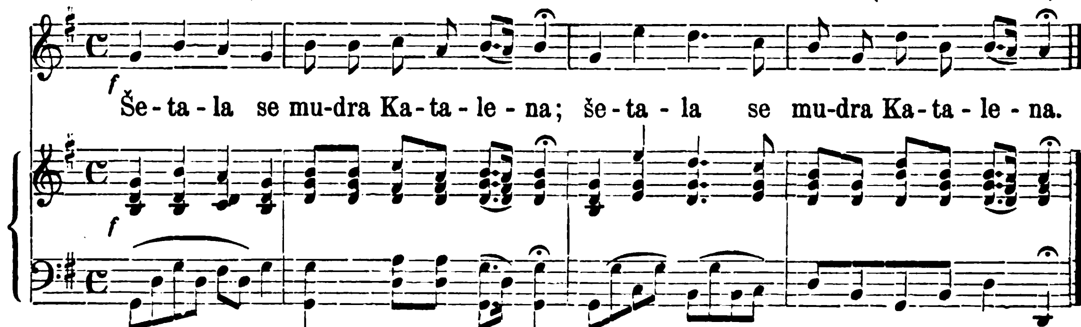
Gerče grè pleničic prat,
Gospá pa njoj sinka klat.
Gerca pride nazaj domó;
Oje, joje no prejoj!
Puna zibka je krvi,
Moj sinek mrtev leži.
To pa čüje mladi gospod —
Notr v svoj ti béli grad:

„Kaj je to mlada gospá,
Kaj tak zbrojen fürtoh maš?“
„„Jaz sem pišče zaklala,
Obed nama perpravila.““
Gospod vzeme svétli meč,
Njoj odséka glavo proč.
„To ti bodi moja gospá,
Kaj si mi sinka vmorila.“

(*Stanko Vraz „Nar. pěsni Ilirske“ I.*)

1541. Svekrvica — zavadica.

Larghetto ♩ = 60, Iz Vrbovca u Hrvatskoj. (*Ženska balada.*)

|: Šetala se mudra Katalena :|
Gore dole po zelenoj bašči,
Svakom cvetku pesmu izpevala,
Ponajbole cvetku ružmarinu:
„Ružmarine lepi moj zeleni,
Sve mi cveteš a semena nemaš,
Kano i ja Ivanova luba,
Sve se lubim a poroda nemam.“
To začula Ivanova majka,
Jedva majka Ive dočekala.
Došo Ivo iz turske granice,
Počme njemu majka kazivati:
„„Alaj Ive moj sine jedini,

Da ti znadeš što Kata govori,
Šetala se po zelenoj bašći,
Svakom cvetku pesmu izpevala,
Po najbole cvetku ružmarinu:
Sve mi cveteš a semena nemaš,
Kano i ja Ivanova luba,
Sve se lubim a poroda nemam.““
Uzme Ivo andžar od pojasa,
Pa udari Katu nemileno,
Odma joj je čedo izvadio,
Pa ga nosi svojoj staroj majki:
„Eto majko, jabuka zelena,
Kojoj nesi dozreliti dala,“

(*R. F. Plohl. „Hrv. nar. pjesme i pripoviedke I.*)

1542. Sin mačóho izplačuje.

Andante agitato ♩ = 56. Slovenska iz meje Medjimurske.

dolce

Vse go-re se po-ni-ža-jo, — — e-na se sa-mo vzdi-gu-je;

dolce

pf *cresc.* *dim.* *pf* *cresc.* *f*

vse go-re se po-ni-ža-jo, e-na se sa-mo vzdi-gu-je.

pf *cresc.* *dim.* *pf* *cresc.* *f*

Vse gore se ponižajo,
Ena se samo vzdiguje.
Na njoj pa teče zibelka,
V zibelki leži Štefan mlad.
„Zibli me zibli, mačóha! —
Naj ti ja zrasem vrha velk,
Mačóhi küpô senjem lép.
Mačóhi küpi süknjico,

Sebi pa küpi sablico:
„Sedmada mija v sénčico,
Da si pogledam senjem lép.„
Mačóha gleda süknjico,
Štefan pa gleda sablico.
Štefan potegne sablico,
Mačóhi odseka glavico.
Kam je glava kločnola,

Ta je krvčica šprihnóla:
„To ti naj bóde, naj ti bó,
Hüda prevzela mačóha. —
Na tvojem lépem zibanji,
Na tvojem lépem varvanji:
Z trnjičom si mi postilala,
Z koprivicami oděvala."

(*Stanko Vraz*, *„Nar. pěsni Ilirske I.*)

1543. Nesréčni voglednik.

Larghetto ♩ = 60. Iz Štajerske.

mf

Sto-ji mi sto - - ji pri-sta-va, pre-lé-pa no - va

mf

pri - sta - va; sto - ji mi sto - - ji pri - sta - va, pre - le - pa,

no - - - va — — pri - sta - va.

Stoji mi stoji pristava,
Prelépa nova pristava.
Po njoj se šeče Nežica,
Prelépa mlada dekelca.
Za njo je zvezdâ Ivan mlad,
Dvakrat njoj pošle v ogledy,
Dvakrat njoj pošle v ogledy,
Tretjokrat prjaše sam:
Vzemi me vzemi Nežica,
Ti moja prva lübica. —
„Hala, hala Ivan mlad,
Le naprosi nama svatý, —
Le naprosi nama svaty,
Ka dó ti ednaki vsi

Ka nedó jako kričali,
Ka nedó jako huškali.“
Nežica na pragi stoji,
Pa si gleda svoje svaty.
Vsi drugi só se vklonili,
Al ne se je vkloniâ Ivan mlad.
„Oj čakaj, čakaj, Ivan mlad,
Nebo ti tega tretji den.“ —
Nežica na pragi se zvrti,
No v zeleno goro biži.
Tamj je korenjiče kopala,
No ga v piskriček nalagla.
Korenjiče je zviralo,
Ivani srdce vmiralo.

Oj hala, hala bratec moj,
Jašida v novo pristavo,
Prosi ti lépo Nežico,
Naj pušča mene živega. . .
„„Oj hala, hala Nežica,
Püsti mi bratca živega.““ —
„Hala, hala, Ivanov brat,
Le jaši ti nazaj domó —
Jaši ti nazaj domó,
Vén najdeš bratca živega.“ —
Perjaše brat nazaj domó,
Al bratca najde mrtvega.
To pa vam naj bó sakšemi —
Gizdavci kak bâ Ivan mlad.

(*Stanko Vraz, „Nar. pésni Ilirske“ I.*)

1544. Nevésta.

Andante ♩ = 69. Iz Štajerske.

mf *f*

Anj - či - ka po ganj - ki še - ta - la, na vi - so - ke li - nje gle - da - la.

mf *f*

Anjčika po ganjki šetala,
Na visoke linje gledala, —
Na visoke linje gledala
Sivo meglico zagledala:
„Oča, oča, lübi oča moj!
Po poli se meglica kadi.“
„„Anjčika prelüba moja či,
Po poli meglica se ne kadi.“
To ti neje nikša meglica,
To je sama konjska sapica.
V ogledy se tebi pelajo
Cara turskega najmlajši sin.““
„Nedajte me, oča v türsko ni!“
„„Nikaj, nikaj, Ajnčika moja
či!““
Tam boš se po gradi šetala,
Srebro no zlato prebirala.““
„Zlodi naj zeme türske grady
Vse türske grady, žute zlaty.“
Kočije se v dvor postavlajo, —
Béle rühe se prestirajo, —
Kupice vinca se natačejo.
Hala hala, lübi oča vi!
Jel nam date Anjčiko al ni?
„„Ja sem Anjčiko vam obečâ,
Pa vam jo bom tüdi taki dâ.““
Kupice vina se natačejo,
Mladoj Anjčiki napajajo.
Gostje v kola se nalagajo
No se v dalne kraje pelajo.
Ženihi je klobüčec dol opâ,
Sneha je po klobüčec segnola,
Svetli nož v srdce zabodnola,
Hala, hala mladi hlapčiči,
Pelajte mi Anjčiko domò!
Hlapci só hitro genoli,
Mrtvo v béli dvor prpelali.*

(*Stanko Vraz „Nar. pěsni Ilirske“ I.*)

1545. Tuga.

Adagio ♩ = 56. Iz Bugarske.

p Sno - šći si mi - nah *mf* kraj Si - vli - je - vo; *mf* kraj Si - vli - je - vo, *f* kraj čer - ko - va - ta.

p *mf* *sfz* *mf* *cresc.* *f* *mf*

Snošći si minah kraj Sivlijevo,
Kraj Sivlijevo, kraj čerkovata.
Tam si zavarih dor' dva nova groba,
Šćom zaroveni i ostaveni,
Nad grobovitje dor dvje lambadi
Do lambaditje dor dva lepa an-
gela.
Do angelitje dor dvje djevojki,
Žalno plačaha, ljuto kalnjaha:
„Bog da obije tez' Arnauti,
Tez' Arnauti, tez' kapasuzi,
Deto ubiha čiča Ivančja,
Čiča Ivančja i hadži Minča.

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

* Vidi Sušil str. 124. Čel. III. 11. Vuk I. 551.

*

1546. Uzeće Beograda.

Andante ♩ = 69. Iz velike Narde u Ugarskoj. *(Od god. 1789.)*

p
Prie-telj pi - taš me-ne, ka-ko j'vse i ka - da o - di do - bi - va - nja
na - še - ga Bel - gra - da; ko - ga je jur Tu - rak pet - de - set lèt vlá - dal,
mf
dok-ljen ga je Jo - zef ter Laudon ob - la - dal.

Prietelj pitaš mene, kako j' vse i kada
Odi dobivanja našega Belgrada,
Kôga je jur Turak petdeset let vladal,
Dokljen ga je Jozef ter Laudon obladal.
Svitli cesar Jozef ni mogal počivat,
Našega imanja v Turskih rukah gledat.
Zato j' zapovidal oružje spraviti,
I jake vojšćane v Belgrad dobaviti.
Jezero sedam sto pisalo se j' leto
Osamdeset k tomu jošte i deveto*

Kad je černi oral Turski mesec dobil,
Pod koga zavitjem naš se junak branil.
Srdčeni vojaki težko su čekali,
Od željbe Belgrada vse su trepetali.
Ali jakost baštij njih je zastavila,
Da su jur dvi leta skoro preminula.
Težko su čekali viteza Laudona,
Ki dojdući reče: „Osedlaj mi konja,
Da razgledam bašte, kê su mi jur znane.“
I na razgledanje Vugrinske katane.

* Buduć sam samo četiri kitice od moga pjevača prepisao, to sam ovdje Kurelčev tekst metnuo. Treća kitica mojega teksta ovako glasi: „Jezero sedam sto pisalo se j' leto, Osmoga Oktobra osamdeset deveto, kada černi oral Turski misec pobil, Pod koga zavičen se j' naš vojak branil.“

Vojšćani vsi skupa glasno su kričali,
S bubnjem i trubentom veselje skazali.
„Veselmo se skupa, došal je naš otac,
Ki će načiniti turski sili konac“.
Zapovida Laudon moste načiniti,
I prik njih vojščane hitro šetovati.
Mihajlović vitez skrbno ih je peljal,
I prik Save vode srićno i je dopeljal,
Dosegal je njegov regimenat tamo,
Onda nasleduju drugi dosta rano.
Kad je k Turkom došal, uredi vojščane,
Pišake, striljače, sigurne katane.
Njim zapovi mesto suprot Turkom čuvat,
Kad zapovîd dojde, vitežki vojuvat.
Prvić on pošalje vojščane na polje,
Kih je vsaki pošal sam iz svoje volje.
Mihajlović vitez sablju v ruke vzame:
„Udrimo na Turke! ko je junak, uza me!“
Njega nasleduju njegovi katani,
I drugi pišaki, Hrvatski vojščani,
Od svitlosti mečev liskaju se ruke,
Kê su zastrašile vse ohole Turke.
Zato je on poslal pismo Laudonu:
Da nî počut glasa Turku ni poganu.
Poslal je pak Laudon tri šalamiaše*,
Da b' Belgradskom baši poslal dobre glase:
„Da bi se on podal ziz dobre va srîći,
Ako neće 'zgubit vsega na nesrići“
Baša pak vàs gizdav pošalje pisanje:
„Hoću v rukah držat vse Tursko oružje,
Dokljen ne iztroši Laudon mene ziz zle,
Dokljen meni brada s ognjem se ne požge.“
Na to krikne Laudon: „Hodte simo, bratci
Ugri i Hrvati, Nimci skup i Raci.
Sablje pripašite, puške nabijajte,
Turku oholomu glave odsîkajte.
Ako neće prîk dat s dobrotû Belgrada,
Hoću ga striljati, dokljen se sam prîk da.“
Na to se j' razsrdil, štuke i pumbe hitil,
Kroz tri dneve i noći vse j' bašte razhitil.
Herceg je Franciškuš prvi štuk izpružil,
I srîćno je njega va Belgrad dopremil;
Rekuć: „Neka živi svih nas otac Laudon!
Bogu hval udajuć na vse vîke vîkom.“
Baša jur prestrašen postavi zastave,
Prosi za petnajst dan poniznо čekanje.
„Ali nit petnajst ur, odgovori Laudon,
Mora veljek biti što j' viteza zakon.“
Razsrdu se Ugri, razsrdu i Hrvati.
Striljaše i Nimci sis vitezi Raci.
Sablje iz nožic puču, puške nabijaju,
S štuki i s pumbami va Belgrad hitaju.
A Turki 'z prvine kričali: alah, alah!
Da pri njih ostane vîkuvîčna hvala,
Dokljen nî bil oganj tako v Belgrad hitan,
Da su svi štimali da je jur sudnji dan,
Laudon sis vojščani ničtar ne pregleda,
Nego kriči, da se Racki varoš prik da.
Varoš ničt nî maril vseneg do šturmanja,
Kô j' na ničt spravilo vsa Turska imanja.
Prvlje su kričali: „Ne boj se črnih pas!“
A sad je počuti javkanja strašan glas.
Sad zemani Turski kriču: „Osman-baša!
Daj kršćanom ti prîk Belgrad i vsa naša.“
Njemu sami nože va prsi hitaju,
Ako ga prîk ne da, smrtjum ga strahuju.
Ča će počet baša va tulikih silah?
Ča se već obava, oganj se već lîska.
Zapovî na bašte zastave postavit,
Kê Belgrada ne tê odsle jur već branit.
Velika j' bila skrb Belgrad predobiti,
I sebi podložne Turke učiniti.
Svîdoču 'z mnogih stran dojduči hercegi,
Kako hoće Laudon Belgrad nutar vzeti.
Mladi Eszterházy svidočit ćeš meni,
Kî si pod Belgradom na smrt naranjeni.
I vi plemeniti vsi drugi vojščani,
Svîdoki budite, srdčeni katani.
Za ljubav Belgrada za rane nemarû.
Nu bašte njegove vsenek vred nakvarû.
Zato katan veli pišaku: „Hod brate!
Će bit srîćno vsakdar za me kot i za te.“
Na strašna strîljanja prosi Osman-baša;
„Prestanite malo, dat ćemo vsa naša.“
Pošalje van pisma k vitezu Laudonu,
Da s njim nutar ide na jednu pogodbu.
Pvivolil je Laudon baši vsa odnesti,
Vsa, kâ su njegova, k Oršavi prenesti;
A drugim dopustil na ramen položit,

* Svirce, glasonoše od šalma (šaltva), die Schalmei. (Kurelac.)

Vsa, kâ su njihova, ter slobodno nosit.
'Z Belgrada idući čut bîše javkanje,
Žen i sve dîtčice miljahno plakanje,
Sramovali su se Belgrad ostaviti,
Kî biše za jakost Turkov glasoviti,
Na to nutar idu pîšaki, katani,
Na vsa vrata nutar vitežki vojščani.
Hvala budi Bogu! ki nam je dal Belgrad,
Nazad srîčno dobit, daj nam s njim i vladat.
Vzeli su sve crîkve, kê su posvetili,
I va njih pobožno Boga su hvalili.
Tako Bog ponizi, kî se uzvišava,
Kršćenike ljubi, Turke odurjava:
Da mora kršćanu sad podložan biti,
I na vse Belgradsko dobro pozabiti.

(Kurelac „Jačke".)

1547. Laudonova zdravica.

Adagio ♩ = 54. Iz Zagreba. (*Od god. 1789.*)

Ko-mu do-mo-vi-na dra-ga je, za Lau-do-na zdravje nek pi-je!

Nek naš o-tac ži-vi gdi-god je Lau-do-no-vo i-me slav-no je.
Strah Tur-či-na Laudon zdrav bi-o, zdra-vo, srić-no, du-go ži-vi-o.

Opazka. Ova je popievka izašla štampom u Zagrebu god. 1789., te je stojala na svršetku jedne oveće junačke pjesme (13 štamp. strana). „Istom što je rumenka konjica", koja je spjevana bila u slavu Laudona. Rečena je junačka pjesma umjetna, ali dodana zdravica narodna je, koju su hrvatski vojnici pjevali iza pada Beograda, te koju je njeki častnik na licu mjesta ukajdio. U originalu imade u melodiji njekoliko štamparskih pogriešaka, koje sam izpravio, kako je vidjeti iz onoga na koncu četvrte ove knjige dodanoga priloga. Popievku ovu zato sam amo a ne u red napitnica stavio, jer je u Laudonovo vrieme običaj bio, iza svakog hvalopjeva na toga junaka pjevati našu zdravicu. Naslov štampane pjesme (koja se nalazi u Gajevoj knjižnici) glasi ovako: „Pisma, koju piva Slavonac uz tamburu a Licsanin odpiva Uzetja turske Gradishke iliti Berbira Grada, kojeg osvoi glasoviti po sveg svita kraljevinah vitez General Feld-Marshal više nego sedamdeset letni starac Gedeon Laudon, pod neobladanim rimskim carom i macxarskim kraljem Josipom II. cile vojske pervi Vojvoda zapovidnik i upravitelj, godine 1789 dana 29. Serpnja. — U Zagrebu Pritiskano kod Josipa Kotche."

1548. Žalostna pesem od Ludvika francoskiga krala.

Slovenska. (*Od god. 1795.*)

Dvej lej-ti je žej me-ni-lu, kar se je le-tu go-di-la. Ludvik

kral je biu en dan u Pa-ri-zu ob-gla-vo-dian.

Dvej lejti šie menilu,
Kar se je letu godilu,
Ludvik kral je biu en dan
U Parisu ob glavo dian.
So se bli skup pomeinili
De bodo krala umorili,
Francosi e tako reko,
Ludvik regirou na bo.
Tam u arest so ga bli diali,
Jen so sueite deržali,
De Ludvik kral more umret,
Nam bo bulši koker preid.
Kral u aresti prebiva,
Jeno souze preliva,
Deb gei kdu trošou ga nej
Že kralica knemu na smej.
Ludvik močno žaluje,
Kir letu premišluje,
Preia sem biu kral jemevam,
Zdej sem od svih saničvan.
Zgubu sam kralevo krono
Odstaulen sem od trona,
Zdej žej dergači nabo,
Će bom mogo dat glavo.
Vikši so teiko sklenili,
Bomo krala umorili,
Sej smo mi modre glave
Za regirat dežele.
Krala noćmo več jmeti,
Mi oćmo le frej živeti,
Koker nas uči ta sueit,
Ludvik kral pa mora umret.
Zgodilu se je blu kmali,
Krala so ven pelali.
Šnim gre dost taužent ludi
Francos je na usmilem.
Vse tužli žala kralica,
Joka zdihuje srotica,
Vu jo žalost kdu če sreč
Oh, zdej je moj Ludvik prec.
Kral sažen slovo jemati,
Jen se k smerti roumati,
Takrat je biu hrum strašan,
Koker deb biu sodni dan.
Po tem so mu glavo uzeli,
Eni so jokat začeli,
Eden biu glavo pobrau,
Folku kaže (kaše?) jen je diau,
Pogleite le tu je glava,
Ludvika krala ta prava,
Tu je naš zadni kral biu,
Kir je zdej to krv (kry) preliu,
Kaj so že Francosje strili,
Tudi kralico umorili,
Ostalu dvoje otruk,
Tiste pa potroštej Buh.
O vi naračni tirani,
Kaj pa bode enkrat svami,
Kir se na bojte Boga,
Sej ste žei vredni pekla.
Krala, kralico umorili,
Pravo viro zapustili,
Očte le živeti frej,
Gorje vam na veku mej.
Preid ste bli dobri kristiani,
Zdej ste hudobni tirani,
Vse taga ste uržah vij,

De je tulku prelite kry.
Strašna vojska ta nam kaže,
Tu grozno tiranstvo vaše,

Kulk taužent lepih ludi,
Francoska vojska umori.
O Buh ti Eranca obvari,

Francoze pa oistru udari,
Slojo mogočno roko,
Da vojska končana bo.

(Iz moje sbirke tekstova.)

Opazka. Još prije jedno 30—40 godine obilazili su prosti pjevači naše gradove i sela te opjevali stašna ubojstva (Mordgeschichten, po bečkom dialektu: Murithaten), koja su se tuj i tamo dogodil.a Ciela je pripoviest bila naslikana na velikoj tabli, a onaj koji je dotični dogodjaj izpjevao, pokazivao je dugom palicom na osobe, mjesta, oružja koje je pjevajući upravo spomenuo. Žena mu je verklom pratila pjev, svirajuć izmedju svake kitice njeku zapremicu, a dekla ili dečko im pobirala je od slušalaca milodare i prodavala cedulje, na kojih je pjesma štampana bila (kadkada u prozi) koju je verklaški pjevač pjevao. Obično su ti pjevači bili Niemci (najpače iz Češke), nu slušao sam ja i Srbe i Slovjence. Za Hrvate ne mogu kazati, da li se je koji na tu meštriju dao, u Osieku bar nisam nikada hrv. verklaša čuo pjevati. Time neću nipošto Hrvate njekako uzvisiti, konstatujem samo što iz izkustva znadem, dapače mislim, da je slavnije ma s kakvim radom kruh si zaslužiti, nego li dangubiti ili čak nepošteno živjeti. Ciganin je dakako rekao: „malo radim, malo kradem, pa tako pošteno živim; ali to je cigansko poštenje.

Sjećam se jošte dobro, da je njeki srbski bivši brijač s takvom tablom u Osiek došao, (što je moglo biti oko god. 45te), te opjevao nedjela njekoga turskoga paše, pa time si liepi novac zaslužio. Pokojni rodoljub Pajo Kolarić osobni prijatelj moga pokojnoga otca, pripoviedao je tada nam, da je spomenuti srbski brijač njemu kazao, da će sada jošte obići (pošto je bio u Srbiji, Ugarskoj, tja do Budima, Vojvodini i u Sriemu) ostalu Slavoniju i Hrvatsku a možda i Dalmaciju, tada će se pako kući vratiti i kupiti si kuću i veliko gospodarstvo, pošto se ovaj posao jako dobro izplaća, makar je i dosta mučan. Istu groznu pjesmu koju je naš brijač pjevao, imao sam i ja štampanu kao i više drugih njemačkih „Murithaten," te sam i melodije znao od njekoliko njih, ali s vremenom ne stale su te stvari, za koje mlad čovjek misli, da književnu vriednost ne imaju, a melodije sam borme zaboravio.
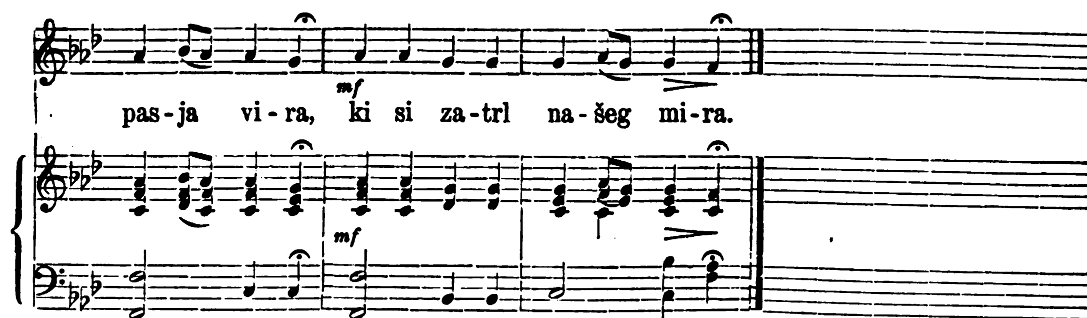
Što se gornje pjesme od Ludviga kralja tiče, to sam ju dobio u starinskom rukopisu od velezaslužnoga našega historika i starinara, prebendara gosp. Ivana Tkalčića. Tekst je ovdje preštampan sasma po originalu, samo što sam pravopis u toliko promienio, da sam mjesto „sh" pisao š, mjesto zh: ć, mjesto, Krall: kral i- t. d. Buduć nije bila u rukopisu melodija pjesme zabilježena, to sam se kroz godine propitkivao, nebi li ju tko znao, ali sve uzalud. Prije dvie godine dodje otac moje služavke, stari štajerski seljak iz sv. Petra, k njoj u posjet, a ja ga upitao, nebi li mi znao ovu pjesmu pjevati. On mi, saslušavši tekst pjesme, reče, da ovu hištoriju doduše ne pozna, nu da su se takve grozne pjesme jednoć u Štajerskoj pjevale sve na jedan te isti napjev, te mi zapjeva odlomak njeke slične slov. pjesme (buduć nije više znao ni početka ni svršetka), gdje je bio njeki bogati njemački trgovac u Napulju porobljen i umoren. Melodija se je posvema slagala s našom pjesmom, te sam ju zato i za našu hištoriju upotriebio. Da li je melodija prava pravcata ili ne, to mislim mnogo ne čini, dovoljno je ako saznamo, na koji su se način po prilici one pjesme pjevale.

1549. O banu Gjulaju.

Andante moderato ♩ = 72. Iz Zagreba. (*Od god. 1809.*)

mf

Ignac Gju-laj! ban horvat-ski, gor-ši ban-dit kak mletač-ki, ti si o-na

Ignac Gyulaj! Ban Horvatski,
Gorši bandit kak mletački,
Ti si ona pasja vira,
Ki si zatrl našeg' mira.
Prokleta ti vura bila,
Kad' te mati je rodila:
Sam ti vrag je dal postati,
Boga nećeš veruvati.
Vzel si k.... Badeansku
Vćinil si ju gospu Bansku,
Kćer Barona Edelsheima
Koga krv i duša hmanja.
Ar prodaje zemlju Nemšku,
Grade zidje sve na pesku,
Vu Francuzkom prijateljstvu,
Mesto neg mu bu v proklet-
stvu.
Mir si delal vu Požunu,
Plel Francuzku ondi vunu,
Ciganije, hamulije,
Bile jesu tvê finije.
Mudri vodja Napoleon,
Kak negdašni naž Gedeon
Hotel te je sam imati,
Znadué, da se daš prodati.
Prodal jesi kralja tvoga
Franca Cara predragoga,
Prodal jesi domovinu,
Za kum srdca naša ginu.
Čast si dobil preveliku,
Vitežkeh junakov diku
Iz dobroga kralja ruke
Baš prez svake tvoje muke.
O! Gursuze Gyulaj pravi,
Da te vrag vre ne zadavi:
Takva li je tvâ zahvalnost?
Toli proti kralju vernost?
Milione ino časti
Pravedno peklenske masti,
Tebi jesu obećali,
Tebe znjimi omazali.
Da za nje daš domovinu,
Za kûm sini njejni ginu,
Prelevaju sad krv svoju,
I dali bi dušu k tomu.
Domovinu da obrane,
Neprijatla iz nje zprave,
Prodal si se tvojoj ženi,
(Na pobožnost vsaku leni).
Francuzkoga sluge kćeri,
Gdo ti vu tom ne zameri?
Ona prva je ta bila,
Kâ te vu to je vputila.
Da si prodal dušu vragu,
Škodil kralju i orsagu.
Prodal si se generalu,
Dalmatinskom ki v Kotaru.
Dugo buduć za hajduka,
Je zarobil celog puka.
Je odpeljal srebro, zlato
Od koterog' tebi za to
Obećal je miliona,
Z njim te kupil je kujona.
Pustil si ga mirno prejti,
Vugnul si se vsake meti:
Odpeljal je porobljenje,
Nas postavil v pogublenje.
Ni junaka oficera
Samo ak' je prava vera,
V srdcu njegvem, pamet v
glavi,
Da zna, kako tabor pravi.
Koj nebi deset puta
Kakti janca vuk preljuti,
Marmond' vlovil generala,
Prez junakov vsakog kvara.
Kak si pako ti baratal,
Kak nas v mrežu vražju fatal,
Gdo bi spisal, gdo zgovoril?
Gdo bi svetu prav otvoril?
To nam kažu čini tvoji,
To soldatov tvojeh znoji,
Kê si mučil sim tam z maršmi
Da bi vmreti bili rajši.
To nam kaže zemlja Kranjska,
To Štajerska, Austrijanska,
To Vugerska i Koruška,
Vsaka takaj hiša muška.
Morebit mi odgovarjaš,
Pred svetom se izgovaraš,
Da to jesu tupeh ljudih,
Po navade prazni šumi?
Al' ne vkaniš ti prokletec,
Pred kêm Lucifer je svetec,
Zahman tvâ je vsa lažljivost,
Zahman činov tveh zkazlivost.
Z tulikemi ar jezermi
Kê si imel v tvoji veri
Glasovite domovine,
Verne vsigdar njene sine.
Nebi branil Franca Cara,
Ki je naša ljubav stara,
Neg si branil dušmanina,
Goršega od poganina.
To ti kažu generali
To govore korporali,
To ti kažu marešali
To soldati isti mali.
Starec tebe vsaki tuži,
Nit opraštja dete malo,
Kô govori i po malo.
To biškupi kanoniki,
Plebanuši vsi koliki
Kapelani i vikari

Budi mladi ili stari.
Popi, fratri, kapucini,
Božji — kak se veli — sini,
Tebe tvorê, tebe tuže,
Da si zavdal ti nam suze.
Kaj ti hoću više reći,
Kaj će človek već preseći?
Vox populi vox est Dei,
Hoc sunt verba Dei mei.
Galge tebi, turska vera,
Je kaštiga mala mera,
Kolo ali kolec turski
Zaslužil si gursuz mrzki.
Ovo reč je vseh kolikeh,
Malih, srednjeh i velikeh,
Stareh, mladeh, gluheh, slepeh,
Vseh skup gerdeh, kak i lepeh.
Tebe kunu, tebe psuju,
Vu Marburgu i Obtuju,
V Gradcu, Bruku i u Trstu,
Tebi vrag je bil pri krstu.
V Beču, Peštu i Požunu,
Vu Budimu i Šoprunu,
O! gursuze izdavica!
Prokleta ti polovica.
Postavil si ti špione,
Tebi zpodobne kujone,
Da ti čine referade.
Kakvu misel gdo imade.
Jel od tebe gdo govori,
Ali tebe gdo potvori,
Da si izdal domovinu
I ž njum včinil silovinu.
Ali tvoji svi špioni,
Pravi izdavca patroni,
Svetu nemru zapret zube,
Ar od tebe vsi tak sude.
Domovina! draga mati,
Kaj ti hoću povedati!
Nemci, Pemci i Slavonci!
Dalmatinci i Moravci!
Vugri, Toti i Hrvati!
Jednog otca vsi smo brati,
Franca cara mi branemo,
Pak istinski mu kažemo:
Da je Gyulaj izdavica,
Žena njegva prodavica,
Francuzkoga sluge kći,
Tako vas svet sada kriči.
Neg ne vodi braću našu,
Ar će skuhat vsem nam kašu,
On će suze nam zavdati,
Da nam more kraljuvati.
Albert Gyulaj! ti oprosti,
To te prosim vu žalosti,
Da sem tvoga brata psoval,
Odprl, kaj je nam on skoval.
Na te ovo vse ne spade,
Domovina kaj ti znade,
Tvoje čine glasovite
Dušmaninu strahovite.
Domovine ti si dika,
Kruto, jako, prevelika,
Lastovnik od husarov,
Našeh vitežkeh gusarov,
Za kaj nesi Ban Horvatski?
Ti branitelj, ti b' bil carski.
Nebi ja sad suze točil,
Nebi vu njih pero močil,
Neg bi uvek vesel bio,
Za tve zdravlje vivat pio.

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

Opazka. Ovu sam pjesmu našao u rukopisnoj sbirci, koja je jednoč bila svojina njekog zagrebačkoga kanonika. Na prvih 62 stranah jesu same hrvatske pjesme, koje većinom nisu za štampu, te su pisane od jedne te iste ruke, i to po svoj prilici jošte u prošastom vieku. Od 63. strane počam sliede njemačke pjesme: „Agramer Weiber sind sehr witzig, und dabei noch extra hitzig," „Recept wider die Podagra und Chiragra" i t. d. Tada dolazi „Peszma od Gyulaja Bana 1809, p. quem. Doretich cpt." (composuit,) „Peszma od Mladosti" („O mladenczi vert zeleni"), opet njekoliko njemačkih, a na str. 91 „Ochitovanje ljubavi" („Lepa moja Golubicza"). Njekojim su njem. pjesmam napjevi dodani, od hrvatskih samo pjesmi „od Gyulaja Bana", ali i ova je pisana na posebnoj karti, te potiče, kako mi se vidi, od mladje ruke.

Takovih kritičnih pjesama, kao što je ova o Gyulaju, našlo bi se u nas bez dvoumbe dosta, te bi ih vriedno bilo sakupiti, jer su jednoč nadomješćivale današnje novine. Zato pako imadu njeku historičnu vriednost a donjekle i moralnu silu, budući su u njih svi oni ljudi žigosani, koji nisu sasma čistih rukuh bili, i što su takove pjesme pored sve „krute špionaže" od ruke do ruke, od usta do usta išle. U sadanje vrieme, t. j. u vrieme novinarskih manevra, neće valjda takva tajna crna knjiga obstojati, od koje bi se ovaj ili onaj bojati imao, da će mu crna djela danas sutra na vidik izaći, ali pojedine čine i osobe ipak su tajni naši poeti opjevali, te se čuvaju ti proizvodi u rukopisu za kašnja vremena.

1550. Ban Jelačić.

Andante ♩ = 69. Iz slunjske pukovnije. (*Uz gusle. Od g. 1849.*)

f *mf*

tr tr

cresc. f

mf

Gdje po-le-će je-dna knji-ga bie-la od Mi-la-na gra-da ve-li-ko-ga,

mf

pa u ru-ke ba-nu po-gla-va-ru: ku-pi, ba-ne, bra-ću gra-ni-ča-re,

f pf

mf

pak po-stav-ljaj gra-nič-ku go-spo-du, pak po-di-ži sta-ro i ne-ja-ko.

mf

*

Ba-ne di-že sta-ro i ne-ja-ko u škr-lja-ku u cr-noj ha-lji-ni;

sve u-sta-lo, ni-šta ne o-sta-lo.

Gde poleće jedna knjiga bela
Od Milana grada velikoga,
Pa u ruke banu poglavaru:
„Kupi bane! braću graničare,
Pak podiži staro i nejako."
Bane diže staro i nejako,
U škrljaku, u crnoj haljini;
Sve ustalo, ništa ne ostalo. —
Kad su s banom u Varaždinu bili,
Veselo su Dravu prebrodili,
U Čakovcu noćcu prenoćili.
Kad su bili u Kanižu malu,
Digoše se po gradu bandere,
Bože živi bana poglavara!
I veselu hrvatsku Krajinu;
Nećemo sa banom više biti,
Nek se s dobra mi banu predati.
Misli bane, da mu viru kažu,
Onda zove braću graničare:

Graničari! vredna braćo moja,
Ne robite crkve ni oltara,
Ne palite sela ni gradova,
Bog će dati, sve će naše biti, —
Ne zna bane kud se Košut šeće,
Da on za njim svoju vojsku kreće.
Kad je došla jesenska Miholja,
Onda bira staro i mladjano,
Pa ih šalje kući na zimicu,
Što je bolje to odvede Beču.
Kad su braća u Pakozdi bila,
U Pakozdi vatru su činili,
Naša braća mejdan zadobili.
Kad su bili u Beču bielome,
Više biše iz Beča topova,
Nego ima u godini dana.
S jednu stranu Görgej generale,
S druge biju nevjerni Bečani,
Gori lice s obadvije strane

Uze suze prolivati bane:
Oj soldati zelene jabuke,
Gde ste rasle, gde ste povenule?
Oficiri banova gospodo!
Pritegnite sabljam remenove,
Šerežani puškam kremenove,
Vi soldati svoje telečake,
Ajdemo nuz Dunavu prohladnu,
Nebil' sreli vojsku Košutovu,
Nebil' ja rane odbolio;
Čudo mi je braće poginulo.
A Dunavo više zanielo,
A granici srdce odnielo.
Kad je bane pod Komornu bio,
Odkud nije šturme učiniti,
Uze bane ljuto proklinjati:
Oj Komorno! ognjom izgorjela,
Vile su ti šance ozidale,
A vragovi temelj postavili,
Tvrdi grade velikoga vraga;
Da sam ptica nebi preletio.
Piše bane tri knjige bijele,
Jednu šalje orme-generalu*
Generalu starom Radeckomu:
U tebe su veldovci** junaci
A u mêne ludo i nejako.
Drugu šalje gradu Debrecinu,
A u ruke Košut generalu:
Crn Košute, drž se dobro za me,
Ako Bog da, sad eto me na te.
Treću šalje na Nikolu kralja,
Na Nikolu ruskog poglavara:
Pošalji mi sto hiljada vojske
Na Magjara nemiloga kralja!
Da je kralja nebi ni žalio,
Van je duka, mučila ga muka.
Porobi nam crkve i oltare,
I učini velike zarare,
Sve litije konjma na caprage,
A odjazde konjma na strumena.
Mili Bože na svemu ti fala!
Majki božjoj oči povadiše,
Za Nikolu konje povezaše;
Kako bane milostivno piše.
Kralj Nikola suze prolievaše,
„Mila mati, što ću banu dati?"
„„Šalji banu patrolicu malu,
Patrolicu, sto hiljada vojske.""
Tako mati svetovala sina:
„Kad budete kod Budima grada,
Načinite službu tri bijela dana,
Nebi li se svetci smilovali,
Nebi l' banu u pomoći bili."
U Budimu jutro jutrovali,
A pod Peštom večer večerali.
Vijaše se moskovski barjaci,
A pjevaše moskovski junaci:
Grad Komornu Görgej otvorio,
Na sramotu nije na poštenje.
Na Debrecinu rano poranili,
Da b' Košuta kurvu ulovili,
Što je zlato to je odvozio,
A što srebra to je odnosio,
Na Aradu stražu prevario,
Za njim bane knjigu odpravio:
Oj Košute, muka glavo moja!
Kom ostavljaš azne i topove?
Osta banu zemlje poglavaru,
A ja bježim caru nemilome:
„Čini bane, što je tebi drago."
Oj Košute, žalostna ti majka!
Tri ću cara ja skupiti na te,
Sakupit ću Ruse i Engleze,
A tražit ću Košut Generala.
Dete nisi, da teoce čuvaš,
Nisi zmija, da u kamen bježiš,
Nit si riba, da Dunavom ploviš!
Mnogu li si majku razcvilio,
A snašicu u rod odpravio,
A sestricu bratom razstavio,
Silujući kraljem vojujući.

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

* Armee-General. — ** Feld- oder Kerntruppen.

U izvornih rukopisih bili su napjevi od brojeva 1476, 1517 i 1547 ovako zabilježeni:

Br. 1476.

Vche - ra bu - duch szpu-skum va - ne, vi - dim zai - cza

da sse szta - ne, szte - pe zvu - hi, ter po - gle - da, szter-dnem

o - kom zger-ma zgle - da. Tus - ni za - jecz ko - mai di - sse od sa-

lo - szti ko - mai ki - sse, o - braz szu-za - mi po - le - va y ne - mi - lo

o - vak szpe - va.

Br. 1517.

Glei Ker - schan-sztve sa - loszt - no - ga pre - ja-

ko - ga Bel - gra - da, ve - li-ko - ga y sztra - sno - ga,

jak - sse - ga od vszeh gra - dov, vno - gi stro - ski na me

zda - ni, od kra - lyesztva kluch vzva - ni, pa - dam zru - ssen

ne - voly - ni, pa - dam zru - ssen ne - voly - ni.

Br. 1547.

Ko - mu Do - mo - vi - na dra - ga je,

za Lau - do - na zdrav - je nek pi - je!

Nek nash O - tac xi - vi, gdi - god je,

Lau - do - no - vo I - me slav - no je.

Strah Tur - csi - na Lau - don zdrav bi - o!

Zdra - vo, sri - chno, du - go xi - vi - o!

JUNAČKE POPIEVKE.

B. DAVORIJE (CHANTS GUERRIERS).

Davorije su popievke, koje se pjevaju kada se u boj polazi ili na samom bojištu, da se ohrabri vojska. Sada imadu davorije obično oblik koračnice (marša), uz koje se može po taktu koracati. Prije su davorije bile ili pjesme patriotičke ili pričalice-junačke; tà ista francezka *Marseillaise* (spjevana god. 1792. u Strassburgu po častniku mjerniku Jos. Rougel-u d' Isle) nije pjesma koračnica, već njekakva bojna, revolucionarna himna. Istom kada je naš barun Eranjo Trenk glasbenom bandom u Njemačku došao bio, (prviput sa 12, drugiput pako sa 84 svirača) a pandurska glasba njegova izvela komade, a čete njegove pjevale pjesme, uz koje se je moglo po taktu koracati (marširati), počela se je razvijati koračnica i davorija* u današnjem smislu. Zato i ne ima ni u nas ni u drugih naroda starih davorija nalik koračnici.

Ponos našega naroda nije u ostalom dopustio, da se davorije Trenkovih pandura u narodu uzčuvaju, jer je Trenkova bojna operacija po narod nečastna bila, te se je narod trsio one davorije svom silom iz pameti si izbrisati. Jedna jedina se je Trenkova koračnica (bez teksta) u nas sačuvala, koju sam god. 1875 u Viencu objelodanio. Uslied toga što su nasljednici Trenkovih pandura: slavonski pješački bataljun („Sclawonisches Infanterie Bataillon") a od godine 1835. počam slavna pukovnija naših Leopoldovaca, koračnicu gojili i razvijali, počeli su početkom ovoga stoljeća i naši krajišnici stvarati koračnice-davorije. Nu ovi proizvodi nisu iz daleka toli kriepki i vatreni bili, koli oni što su se stvorili u vrieme Ilirstva. Povjestničar Ilirstva neće smjeti ni moći zatajiti, da su tadanje vatrene popievke narod uzbudile te Ilirstvo neizmjerno digle i podpomagale, dapače da se nikada nebi Ilirstvo tako razvilo bilo, kako se jest, da nije tada pjesnika bilo, koji su svojimi pjesmami uzhićenimi napjevi narod zanieli, uzplamtili, razžarili, očarali i na patriotički rad i žrtve potaknuli. S toga imamo razlog rečene davorije štovati i pomno čuvati kano poticateljice narodne nam slobode i pobuditeljice narodnoga nam života.

Davorije komponovane od glasbotvoraca nisam amo uvrstio, jer je to sbirka *narodnih, pučkih* proizvoda, druge pako zato sam izpustio, jer imadu tudju melodiju, kao što: „Mačem kopljem", „Složno mi složno, braćo ma", Snuždeni Poljak spustio glavu", „Već se barjak vije", „Slavjani, Slavjani, vi naroda sluge", „O Iliri jošte živi" i t. d. Davorije od Rusana, Oreškovića i drugih, — ma i ne bile pučki proizvodi — stavio sam zato u tu knjigu, jer su ti pjesnici na isti način napjeve stvarali za svoje pjesme, kao što i prosti puk, t. j. bez pravoga znanja glasbenoga i bez poznavanja kajda.

* Vuk tumači rieč *davórije f. pl.* sa: allerlei Musik zusammen, *concentus,* što će reći: više vrsti glasbala, u koja se skupa udara (svira). *Davorije* bi dakle isto bile što i banda. Budući je pako Trenk, kako je historički priznano, prvi ustrojio bandu, a od onoga vremena narod pod *davorijom* razumievao ratnu pjesmu-koračnicu, to se i iz toga zaključiti može, da je Trenkova banda zbilja izvodila koračnice.

1551. Krajišnička pjesma.

Andante con moto ♩ = 76. Iz hrv. doljne krajine. (*Od god. 1813.*)

p

Zo-ra be-la, sun-ce jas-no tra-ke nam da-je, sil-na vojska sta-rog kra-lja i-de prik Sa-ve,
O-vo je-su na-ša bra-ća, Bog jih po-ži-vi, ko-ji je-su na-ša srd-ca raz-ve-se-li-li.

p

Svi. *scherzando*

p Ši-di-ri-di ri-di-ri, *p* ši-di-ri-di ri-di-ri, *p* ši-di-ri-di, ši-di-ri-di, *pf* ri-di-ri, ši-di-rí-di, ri-di-ri, *p* ši-di-ri-di, ši-di-ri, *mf* raj-da ra-da-da.

scherzando

p *p* *p* *pf* *p* *mf*

*

1552. Koračnica* graničarska.

Marzia moderato ♩ = 76. Iz Dubrovnika. (*Od god. 1814.*)

Gra-ni- gra-ni - ča - ri slav-nog re - gi - men-ta, u pô- u pô - no - ći maj-ke o-stav - ljas-mo. Cr - ni, cr - ni kal - - pak na gla-vu me - ća - - - smo, a za, a za kal - pak per - je pa - u-no - ve, a za, a za kal - pak per-je pa - u - no-ve.

* Rieč „poputnica“ (Reiselied), koja se u književni jezik uvukla pod znamenom koračnice (marša), rabi narod u posve drugom smislu; t. j. 1. za pjesmu, koja se roduše putujuć pjeva, al se na nju po taktu ne koraca (marširа), a 2. za hranu, što se komu na put daje (Wegzehrung, Proviant, *pane per viaggio*).

Grani-Graničari slavnog regimenta,
U pô,- u pô-noći majke ostavljasmo,
Crni, crni kalpak na glavu mećasmo,
|: A za, a za kalpak perje paunovo! :|

A za, a za perje regimen ska borda
Što je, što je nama regimenta dala.
S Bogom, s Bogom zemlje, s Bogom zemljičari,
|: U te- u tebi nam tri dobra ostaju. :|

Prvo, prvo dobro bratac i sestrica,
Drugo, drugo dobro draga vjerenica,
Treće, treće dobro naša mila majka.
|: Ah da si prokleta naša stara majka! :|

Ah da si prokleta naša stara majka,
Što nas prije nisi oženila mlada;
Sad je naša žena sabljica vojena,
|: Ta će nas braniti, kad će sila biti. :|*

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

1553. Još Hrvatska ni propala.

Andante agitato ♩ = 84. Iz Zagreba. (*Od god. 1833.*)

* Ovu su pjesmu pjevali krajišnici „Biskupovci" kad su god. 1814. prvi put u Dalmaciju došli. Pjesma se je do dan danas u Dubrovniku sačuvala.

** Na isti se napjev pjeva pjesma: „Kiša pada trava raste to je godina".

Još Hrvatska ni propala,
Dok mi živimo.
Visoko se bude stala,
Kad ju zbudimo.
Ak' je dugo tvrdo spala,
Jača hoće bit.
Ak' je sada u snu mala,
Hoće s' prostranit.

Većput sanja čudne senje
Sladke radosti,
Kada joj se kažu tenje
Jake mladosti,
Drugda pako magle crne,
Nju obstiraju,
Kada sestre njoj nevjerne
Nju zapiraju.

Jednoč vidi županije
Sve ponovljene,
Stare slavne sve banije
Snova stvorene.
Vidi, čuje Gorotance
Kranjce dolazit,
I s Hrvati neprestance
Tako govorit:

Oj Hrvati, braćo mila,
Čujte našu rieč,
Razdružit nas neće sila,
Baš nikakva već.
Nas je njegda jedna majka
Draga rodila,
S jednim nas je, Bog joj plati,
Mliekom dojila.

Kako ćemo majki bolje
Sad zahvaliti,
Neg da budmo jedne volje,
Svi sjediniti.
Jal i nazlob njoj su sine
Sve razdružili,
Stare slave domovine
Diku srušili.

Nij' li skoro skrajne vrieme,
Da ju zvisimo,
Ter da tudje težko breme,
Iz nas bac'mo.
Stari smo i mi Hrvati,
Nismo zabili,
Da su naši pravi brati,
Zlo probavili.

Jednoč čuje svoje sine,
Glasno pjevati,
Složno glase u visine,
Tako dizati:
Braćo! danas kolo vodi,
Danak svetkuje,
Hrvatska se preporodi,
Sin se raduje.

U kolu su svi Hrvati
Stare države,
Stare slave vjerni svati,
Z Like, Krbave.
Kranjci, Štajer, Gorotanci,
I Slavonija,
Bosna, Srbi, Istrijanci,
Ter Dalmacija.

Svi Hrvati se rukuju,
I spoznavaju.
Istinski se sad kušuju,
Rieč si davaju.
Neka znadu svieta puci,
Njihov novi svez,
Hvalit će ju vnukov vnuci,
Njihov narod ves.

Nuder braćo! čaše s vinom,
Sad napunite.
Zdravicu hrvatskim sinom,
Vjernim napijte.

Neka živi naša sloga,
Svaki pravi Slav,
Pravi sinko roda svoga
Neka bude zdrav.

(*Spjevao Dr. Ljudevit Gaj.*)

Opazka. O postanku popievke „Još Hrvatska ni propala“ pripoviedao mi je pokojni dr. Ljudevit Gaj sliedeće: „Zimi g. 1833. povezoh se jedne večeri u Samobor k svomu prijatelju Livadiću. Snieg zagruvao je do koljena, zrak bijaše veoma mrzao, a moje saone sklizahu se poput ruske trojke. Bajna tišina otajstvene, mjesečinom razsvietljene noći, krasni pogled u sjaju titrajuće okolice, te nada, da će nam tadanjim rodoljubom ipak jednom za rukom poći, da Hrvate trgnemo iz njihova sna, sve to uzplamti mi dušu na višak čuvstva. U takvu zanosu rekoh sam sebi: „Još Hrvatska ni propala, dok mi živimo“. Te rieči ne bijahu baš najčednije, kad bi tko njimi hotio misliti mene, Vukotinovića, Livadića i druge, koji tada najviše o narodnoj ideji nastojasmo; nu bilo kako mu drago, ja znadem, da će potomci naš rad ipak kako valja cieniti i priznavati. Jednom riečju, ja odlučih prvom prilikom spjevati pjesmu počimajuć ovimi riečmi. U te misli zadubljen vožah se dalje, kad al začujem iz daleka glasbu i tim nekako izgubim nit svoga zamišljaja. Spoznam medjutim skoro, da je to glasba naših seljaka, koji su ju valjda na svatbi za ples gudili, nu uz sav napor svoga sluha ništa ne razabirah točno do brundanja bajsa. Ritam te pratnje zabuši me tim većma, što se je s mjerilom moje pjesme, koja mi već od pol ure po glavi idjaše, krasno sudarao, te ja jošte na saonah izpjevah prvu kiticu pjesme, koja kašnje narodu toli omili.

Koliko god su mi saone brzo jurile, ipak sam dovikivao svomu vojkašu, neka bolje tjera konje bojeć se, da nebih pjesme i napjeva do Samobora zaboravio. Napokon stigosmo pred kuću moga prijana. — Ja odletim poput ptice preko stuba, te ne pozdravivši nikoga (Livadić mi bijaše kao brat), zaištem pero i papir i rečem Livadiću, da me pusti napisati pjesmu, što mi putem na um pade. Dok ja tu pjesmu pisah, a uz to brundao napjev ili bolje rekuć ritam bajsa, zavuče se Li-

vadić do glasovira, nasliedi moje brundanje, te ti se u tinji čas stvori pjesma i glasba toj popievci. Livadić napisa još iste noći kajde, te smo tu popievku pjevali toli često, da smo svu okolicu pobunili. Poslije sam ja još više kitica toj pjesmi dodao, a Livadić joj napjev za sbor priredio, te ju je tako 7. siečnja god. 1835. velik sbor na Zagrebačkom glumištu pjevao uz ogromno povladjivanje slušateljstva.“ — Ta me je Gajeva pripoviedka toliko zanimala, da sam naumio poći i potražiti onu poskočnicu sa „nemirnim bajsom“. Mjeseca lipnja god. 1869. dodjem ja doista do nje. Seljaci: Josip i Petar Razum i Gjuro Soic iz Konjščice gudahu mi u Samoboru jedan „hrvatski tanec“ (vidi br. 1151. u III. knjizi ove sbirke) a u njegovu prvom dielu spoznadoh motiv popievke „Još Hrvatska.“ Taj je tanec upravo ovako glasio:

Violino I.

Violino II.
Violoncello.

Prije jedno dvie godine čuo sam u Zagrebu na sajmu isti tanec guditi. Kako se meni čini gudjahu ti mužikaši nješto bolje nego oni iz Konjščice, te sam zato ovdje po njihovoj igri rečeni tanac preštampao, dočim sam god. 1874. u Viencu prvašnju moju notaciju priobćio. Ritmički a donjekle i melodički taj motiv, mora da je u Hrvatskoj od vajkada obljubljen bio, jer kako će svatko iz popievke pod br. 1551. razbrati, osniva se i onaj napjev na istom glasbenom pomislu.

Napjev k pjesmi „Još Hrvatska“ je po Livadićevom rukopisu, dakle izvoran.

1554. Tavaovsko vastanie.

Tempo di Marcia marziale ♩ = 120. Iz Bugarske.

mf

Vja-tar je-či Bal-kan ste-ni sam ju-nak sasъ ko-nja. Sъ stru - ba

mf *f*

ben marcato

zo-ve svoi-te bra-tja sič-кы na o-ru-ži - e — —, doi-de vre-me

ben marcato

Vjatar ječi, Balkan steni,
Sam junak sasъ konja
Sъ struba zove svoite bratja
Sički na oružie,
Doide vreme stavaitje
Od sъlьca sabuždaitje,
Dosta robstvo i tiranstvo
Sički na oružie.

Koito nosi mašku sьrdce
I Bъlgarsko ime,
Da pripaše tьnka sablja
Znamen' da razvie,
Če samo našь mil narod
Vъ robstvo okaiva svoi život,
Ah! lubezno otečestvo
Za teb štesja bija.

Drago mi e na poleto
S' turćinъ da se borja,
S' lev Bъlgarski vь djesna raka
Slavno da so gonja,
Za moeto otečestvo,
Predjedenomь nasledstvo,
Izъ Bъlgarski tje predeli
Da se ne nahožda.

Talambazi kato biet
Sьrdce to ti igrai,
Za Bъlgarska ta svoboda
Krъvьta mы vri ne trai;
Sičko veče prizirom
Vъ bojno pole otivam,
Zlamenъ bairak sъ lev Bъmarskы
Sьrdce to mi želai.

Četir' veka i polvina
Kak vъ robstvo vazdišja,
Pred topova i predъpuškы
Nesja boja tičjamъ,
Nešća zlato ni srebro
Nićna sveta bogatstvo.
Na čjada na bratja sistri
Svobodata iskam.

Koi to nezne za svoj narod
Na pole da umre,
Negovo to otečestvo
Ljuto šće go kalne,
Sъ kъrvavъ nož vъ desna raka
Turskы glavы pod kraka,
To e moito vse bogatstvo
Za to mъ sьrdce steni.

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

1555. Glasi hrvatskoga naroda.

Tempo di Marcia maestoso ♩ = 76. Iz Hrvatske. (*Od g. 1835.*)

f

Nek se hru-sti ša-ka ma - la, duš-ma-ni - na

ff *accelerando* *f*

ne-ka ja - la, ruž-ne u nas ba-ca strie - le, vo-lje već i nam do-zrie-le.

f

U-dri - o je i za nas sat, u-dri - o je i za nas sat, u-dri - o je i za nas sat,

f

u - dri - o je i za nas sat.*

* Srbi pjevaju na ovaj napjev Maletićevu pjesmu: „Dok je čista ljubav sloga“.

Nek se hrusti šaka mala,
Dušmanina neka jala,
Ružne u nas baca striele
Volje već i nam dozriele.
|: |: Udrio je za nas sat! :| :|

Još je u Hrvata krvi,
Nit' kao slabi u prahu crvi
Dadu gazit' narodnosti,
Stare svoje slobodnosti,
|: |: Nit zatrti slavan rod :| :|

Sve s' u svietu dalje diže,
Samo mi stojimo niže;
Bac'mo dakle jaram tvrdi,
Koj hrvatsko ime grdi,
I zakapa narodnost.

Sve u krugu toga svieta,
Siedoglavac do djeteta,
Slobodnost si želi zlatu
I prot blaga toga tatu
Oštrim mačem brani se.

Dakle oštrit jest nam mače
Davor silni pomoć dat' će;
U potoku krvi jalne
Sve pogrde oprat žalne
Budi prva zapovjed.

U tom vriednom svetom boju
Braćo da smo svi na broju,
Kó bijahu naši djedi,
Gdje s' radilo o pobjedi
Složni Hrvati, jaka moć.

Van se dižte iz tog praha!
Hajd u smrt bez svakog
straha!
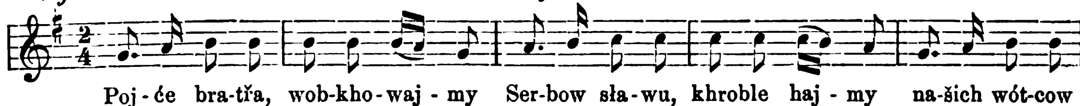
Zlobu nek razbije zloba!
Van, sad van, iz sužnog groba,
K stanovitom vladanju!
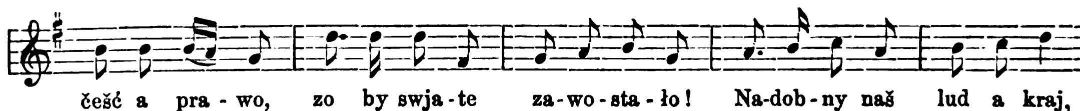
(*Spjevao Ljudevit Vukotinović.*)
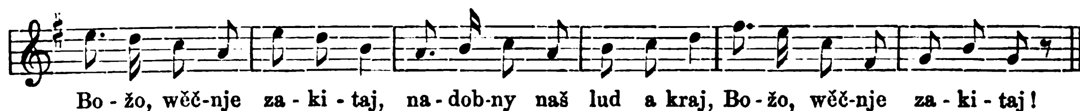
Opazka. O toj se popievki znade, da je Ferdo Livadić, stari ilirski glasbotvorac iz Samobora, na tekst napjev izumio, ele se ovaj pjesniku ne činjaše dosta narodan, pa stoga si on sam u družtvu sa Dr. Lj. Gajem i nekojimi Bugari i Srbi načini napjev naime onaj gore. „Nek se hrusti“ bude prvi put 22. listopada 1835 u zagrebačkom kazalištu pjevano. „Danica ilirska“ to objavi na strani 262 ovako: „Dana 22. t. m. speljivat će se u ovdešnjem kr. varoškom kazališću na korist g. Švaigerta: „Das schwarze Kreutz auf Medvedgrad“, novi iz domaće dogodovšćine stoletja 13. izvadjeni igrokaz s narodnim pěvaniem i sa starinskim plesom negdašnjih kosencev i strelcev, na četiri speljivanja razdeljen, od Josipa Švaigerta. U ovom velikom domorodnom igrokazu će odozgora postavljenu pěsmu g. Leser u nazočnosti puka kakti narodni pěvač polag starinskoga ilirskoga napěva popěvati.“ — Lužički su Srbi upotriebili hrvatski naš napjev za dvie domoljubne pjesme. Evo jedne:

Wutrobity Serb.

Wjesele. Južno-słowjanski hłos.

Pojće, bratřa, wobkhowajmy Serbow sławu, khroble hajmy našich wótcow češć a prawo, zo by svojate zawostało! Nadobny naš lud a kraj, Božo, wěčnje zakitaj.

Strah a bojosć njeznajemy, mužni Serbjo wostanjemy! Ruka, kotraž kosu wodźi, tež so za mječ swětły hodźi! Nadobny —

Po kraju hdyž wichor duje, we duši Serb khrobłosć čuje, a hdyž kral a kraj joh' žada njedřećel tu před nim pada! Nadobny —

Hdyž pak měr so wróća ž nowa, Serb mječ wótry w nóžnjach khowa, dźěła polo, Serbstwo haji, cuzoni wašnju zadźěwk stoji. Nadobny —

Tak sej, bratřa, wobkhowajmy, staru sławu, khroble hajmy Serbow česć prawo, zo by swjate zawostalo! Nadobny. — M. C.

K. A. Fiedler „Towaršny Spěvnik za serbski lud.“ W Budyšinje 1878.

1556. Oj Ilirio, oj!

Allegro moderato ♩ = 108. Iz hrv. Zagorja.

Oj Ilirio, oj,
Veselo nam stoj!
Šta će tebi biser-kruna?
Kad miline sve si puna.
Oj Ilirio oj,
Veselo nam stoj!

Oj Ilirio, oj,
O sebi nedvoj!
Ti si sloge mati, — sinci:
Srbljin, Hrvat i Slovinci.
O Ilirio oj,
O sebi nedvoj!

O Ilirio, oj,
Ti se nerazdvoj!
Neka svaki drži svoje,
A svih blago nek je tvoje.
O Ilirio, oj,
Ti se nerazdvoj!

O Ilirio, oj,
Ništa se neboj!
Dok su složni tvoji sini,
Vjerni staroj djedovini.
O Ilirio, oj,
Ništa se neboj!

O Ilirio, oj,
Veselo nam stoj!
'Z groba niče tvoja slava,
Smiljem joj se kruni glava.
O Ilirio, oj,
Veselo nam stoj!

(*Spjevao Dr. Ljud. Gaj.*)

1557. Davorija.

Moderato ♩ = 100. Iz Slavonije.

*

mf

Oj Sla - von - ci i Hr - va - ti po - te - ci - te žur - no! Gje vam

mf

cresc. *f* *pf*

lo - vor sla - ve cva - ti u to vrieme bur - no. Glas vi-tež-kog

cresc. *f* *pf*

poco a poco crescendo

čuj - te ba - na Je - la - či - ća od mej - da - na; glas vi - tež - kog

poco a poco crescendo

f

čuj - te ba - na Je - la - či - ća od mej - da - na. Na-pred stu - paj,

f

cresc. ff

ma - čem lu-paj, hu - ra napred stu - paj!

cresc. ff

Oj Slavonci i Hrvati
Potecite žurno!
Gdje vam lovor slave cvati
U to vrieme burno.
|: Glas vitežkog čujte bana
Jelačića od mejdana. :|
Napred stupaj, mačem lupaj,
Hura napred stupaj.

Top za topom, grom za gromom
Potres na sve strane,
Bježi dušman nogom hromom,
Kad poleti bane.
Oganj živi ban prosipa,
A dušman se svud razsipa,
Napred stupaj i t. d.

Sablje zveče konjaničke
I po zraku zuje.
Britke čorde oklopničke
Sjeku kano guje.
|: Potok teče crne krvi
Mač slavenski grdno mrvi. :|
Napred stupaj i t. d.

Oj Slavonci i Hrvati
Hajd u vojsku banu!
Tamo će nam slava dati
Krunu obećanu.

Tam za narod dom i bana
Borite se kako valja.
Napred stupaj i t. d.

(*Spjevao Tordinac.*)

1558. Ljubav junaka prama svojoj majci pri polazku na vojsku.

Moderato ♩ = 100. **Iz Hrvatske.**

f

E - vo jur me zo - ve u da - le - ki sviet, ne - mi - la ro - da

mf f

na - šeg sud - bi - na; sad moram, maj - ko, tvo - ja ne - vi - na

mf f

o - sta-vit pr - sa, mo-je du-še cv'jet: jur mi srd-ce klo - ni,

o - ko su-ze ro - ni, u-spo-menom kod mê maj-ke sret-nih

let, u-spo-me-nom kod mê maj-ke sret-nih let.

Evo, jur me zove u daleki sviet,
Nemila roda našeg sudbina;
Sad moram, majko, tvoja nevina
Ostavit prsa, moje duše cviet:
Jur mi srce kloni,
Oko suze roni
Uspomenom kod mê majke sretnih let.

Preda mnom se sada vije prvi dan
Djetinstva moga, u kom' si mila
Majko! mene na sviet porodila;
Sad stoprv tvoje boli ćutim stan:
Moje malo tielo
I tvoje mlieko bielo
Sad u zibki vidim: o moj sladki san!
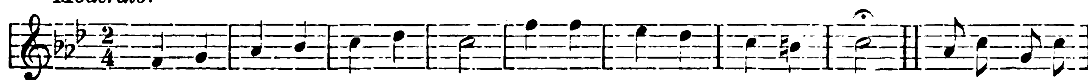
Sada, kad nastavlja bojna sila nas,
Cjelove one, sladki naručaj,
Ljubavi tvoje, ah, veseli raj?
U suze utaplja sva taj gorki čas
Kazat nemrem više,
Samo još uzdiše:
S Bogom majko! 'z mog plačućeg srdca glas.

I ti s Bogom družbo! s Bogom ostaj sva!
Sestrice mile! s Bogom ostajte
Uspomenu svedj moju nosite!
Ja jur odlazim, s Bogom, braćo mâ!
Molite se Bogu,
Da se vratit mogu,
Opet vidit vaša lica milena!

(*Spjevao Pavao Stoós.*)

Opaska. Ovaj je napjev po svoj prilici pjesnik sam sastavio i to po sljedećoj ruskoj popievci:

Moderato.

V mé-ne dym-ka ne tá - ká, Šćob ni - šlá ja za Stec - ká! Steckó stidkij,
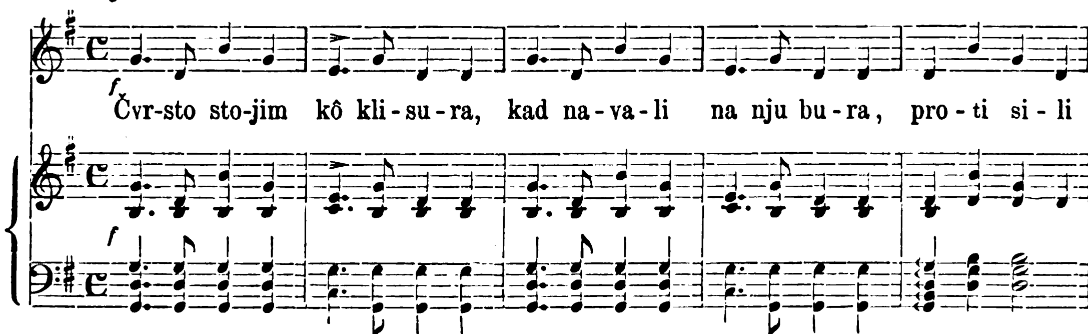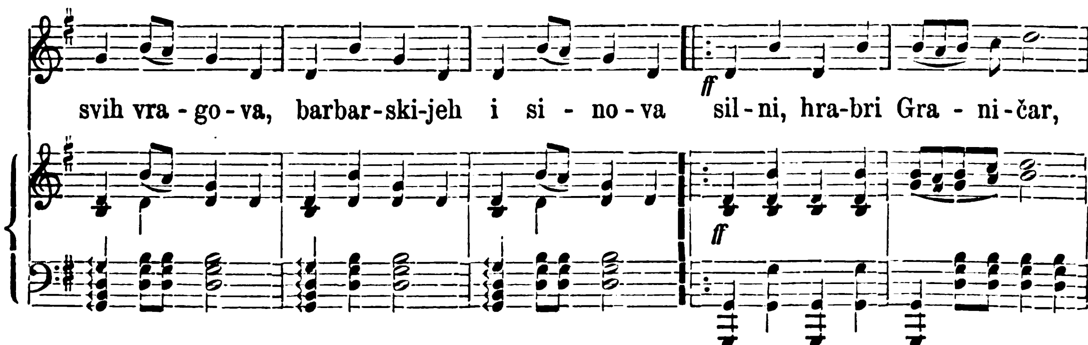

Stec-kó britkij! Cur te-bi ne - vja - ži-sja, Pek to-bi vid - če - pi-sja! Bo-že vil - nji!
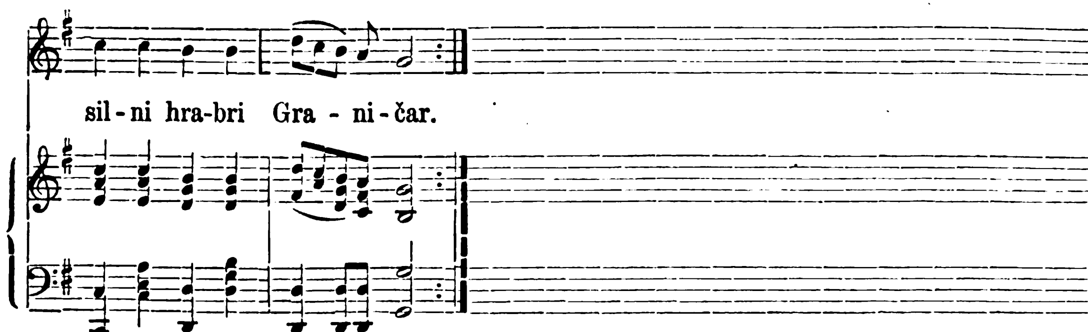
(*S. Karpenko „Albom Malorossiskih narodnih pjesen". S. Peterburg, izdanie M. Bernarda.*)

1559. Graničar.

Allegro ♩ = 120. Iz Broda na Savi.

Čvrsto stoji ko klisura,
Kad navali na nju bura,
Proti sili svih vragova,
Barbarskijeh i sinova
Silni, hrabri graničar.

Kad ga kralj u boj pozove,
Slavne svoje na djedove
Čim on samo mislit stane,
Već ko živi oganj plane
Silni, hrabri Graničar.

Nepri'atle čim pak smlavi,
Bojne sprave na klin stavi,
Ter ne manjim sa ponosom
Vlada plugom, maše kosom
Silni, hrabri Graničar.

Vjeran vazda kralju svom u,
Vjeran rodu, vjeran domu
Blago svoje, i krv, da li
Isti život dat ne žali
Silni, hrabri Graničar.

A kad u boj već se digne,
I dušmanske čete stigne,
Za rieč drugu i neznade,
Neg da svlada il da pade
Silni, hrabri Graničar.

Dvostruka ti dakle basna,
Austrijanska kućo jasna!
Ko težak, ko vojak prava,
Slika j' orla tvog dvoglava
Silni, hrabri Graničar.

Ni pri časti ni u boju
Promjenjuje narav svoju:
Seb' ostaje svagda ravan,
Svagda junak, svagda slavan
Silni, hrabri Graničar.

(*Spjevao Mato Topalović.*)

1560. Hrvati svomu banu.

Allegretto ♩ = 88. Iz Hrvatske. (*Od god. 1844.*)

f *energico* *sfz* *mf*

Lju-bi-mo te na-ša di-ko, jer si gla-var srd-cem blag; jer si s na-šeg ro-da

ni - kô, svi-ma mi - o svi - ma drag, *f* za - to na tvoj mi - li

f

glas e - to svu-da e - to nas: *f risoluto* il' u va-tru il' u boj, dušom

f risoluto

tielom svak je tvoj, il' u vat-ru il u boj, *ff* *rallen.* dušom tielom svak je tvoj!

ff *rallen.*

Ljubimo te, naša diko,
Jer si glavar srdcem blag,
Jer si s našeg roda nikô,
Svima mio, svima drag;
Zato na tvoj mili glas
Eto svuda, eto nas:
Il' u vatru il' u boj,
Dušom tielom svak je tvoj!

Vjeran miloj otačbini,
Ljubiš rod svoj, ljubiš nas;
Ne daš da nam otmu ini
Pradjedovah pravi glas;
Zato na tvoj i t. d.

Za sirotu Krajišnika
Ti bi dao život svoj;
Ti ga braniš mučenika
Jer po krvi brat je tvoj.
Zato na tvoj i t. d.

Ljubav želiš, želiš slogu,
Da ne dieli zakon nas;
Da po jednom vječnom Bogu
Za nas svane srećni čas!
Zato na tvoj i t. d.

(Spjevao Ivan Trnski.)

* Melodiju je izhitrio uz kitar tadašnji kadet (sada već pokojni pukovnik) Josip Runjanin. Pjesma bje spjevana god. 1844. u Glini u slavu tadanjega pukovnika Josipa baruna Jelačića, koji se kašnje kao hrvatski ban proslavi.

1561. Davorija.

Andantino ♩ = 63. Iz Pančeva.

f

Grom i pa-ko, bra-ćo dra - ga, gdje je va-še miš'-ce sna - ga?

Po i-me-nu Sr-bi vi ste, ju-nak vaš je bi-o ded. Po i-me-nu

rit.

Sr-bi vi ste, ju-nak vaš je bi-o ded; a od ve-re sta-re či-ste.

U-sta-ni-mo sad je red! U-sta-ni-mo sad je red! U-sta-ni-mo sad je red!

Jedni. Drugi.

Jedni. Drugi.

rit. f

U-sta-ni-mo sad je red! U-sta-ni-mo sad je red! Po i-me-nu Sr-bi vi ste.

rit. f

ff

ju-nak vaš je bi-o ded; a od ve-re sta-re, či-ste. U-sta-ni-mo sad je red.

ff

Grom i pako, braćo draga,
Gdje je vaše mišce snaga?
Po imenu Srbi vi ste,
Junak vam je bio ded;
A od vjere stare čiste. —
Ustanimo sad je red!

Da dušmanin vama preti,
Da se drugom tako sveti.
Voleo bi u ad pasti,
Voleo bi s' nezvat taj,
Nego da sam Srbin kaz'ti —
Znaj dušmane, znaj, znaj, znaj!

Zora zori za slobodu!
Pomozimo srbskom rodu!
Srbin srbstvu svom pomoći —
Ajdmo, bijo star il mlad!
Majke suze da ne toče —
Sad je vrieme braćo sad!

Da s' ne ruga, da ne preti,
Sada valja svima mreti,
Skoči Srbe, Bog i vjera,
Pobeda je naša znaj!
Potuć' ć'mo ga kao zviera.
Vjeru samo tvrdu daj!

Vam grozilo nije tane,
Nije barut nisu rane;
Gdje je hrabrost vaša — gdje je?
Gdje l' je puna žara krv?
Eda l' srce vaše bije,
Il ga muči, jede crv?

Ustanimo doba tu je —
Dušman lance za sve kuje?
Ne dajmo se da nas hara!
Kakav vas je napô strah?
Dok u srdcu ima žara,
Satrćemo sve u prah!

Ajdmo, ajdmo, goru vodu
Preletimo za slobodu;
Za slobodu valja mreti;
Neka puška, neka mač,
Neka topa tane preti, —
Sve na vražji biće plač!

(Spjevao D. Mihajlović. „Pesmarica I." štamp. god. 1862. u Novom Sadu.)

*

1562. Davorija.

Tempo di Marcia moderato ♩ = 108. Iz Pančeva. *(Od god. 1845.)*

Neverom me zva
|: Zemlje gospodar :|
Nit' oće da zna
|: Srbski car Lazar :|
|: Da nevera do njeg sedi :|
Pokraj njega samo gledi,
Da u tugu i u bedu
Baci Srbstvo, srbski rod.
|: |: Ajdmo :| :| da se borimo!

Evo desnice
|: Verno pružene :|!
Od nas trojice
|: K boju združene :|;
Zavermo se braćo, složno,
Pobediti Turke grozno;
Jer je samo tako možno
Uvredjenu oprat čest!
|: |: Ajdmo :| :| da se borimo!

(*Spjevao N. Gjurković.*)

Na isti napjev pjevaju Hrvati ovu pjesmu:

Napred!

Bubanj silno budi nas u boj krvavi,
Braćo slavska ustanimo svi!
Pripjev: |: Trum, trum, trum, trum :|
Složno, složno hajdmo napred,
Proti našim dušmanom,
S krvi naše će procvasti,
Sloboda svim Slavjanom.

Pružimo sad nove žrtve majci Slavi,
Činom kaž'mo, da smo Slavjani.
Trum, trum i t. d.

Borimo se hrabro za slavjansku rieč,
Ne dajmo se dušmaninu već.
Trum, trum i t. d.

(*Iz Deželićeve pjesmarice.*)

Opazka. Glede ove pjesme porodila se je prije jedno 15. godina živa prepirka izmedju Hrvata i Srba, jedni i drugi drže naime, da je napjev njihov. U nas tvrde ljudi, da je njeki tadanji kapelan pjesmu i napjev izhitrio bio, drugi opet, da je istu popievku Lisinski uglasbio. Za Lisinskoga znadem, da je popievku ovu za sbor udesio, ali nigdje nisam dosada našao, da je on istu pjesmu uglasbio. Budući sam sa srbske strane tvrdnju čuo, da je Nikola Gjurković melodiju izmislio bio, to sam njega samoga prije jedno 12. godina upitao. Gjurković mi reče, da nije samo melodiju već i tekst sastavio i to god 1845. za srbsku dramu Miloš Obilić. Dali je tomu tako ili ne, ne mogu odlučiti. Samo to znadem, da Srbi imadu njekoliko liepih pjesama Gjurkoviću zahvaliti, da je ovaj mnogo sa upraviteljem srbske knjaževske bande Josipom Šlesingerom obćio, ovoga na rad poticao i njemu tuj i tamo prirodnim svojim glasbenim darom u pomoć bio.

Gjurković rodio se je god. 1812. u Trstu, bio je u mladosti svojoj njekakav sborovodja u Pančevu, kažem njekakav, jer nije imao glasbene naobrazbe, samo je dobar naturalistički pjevač bio, a kašnje je postao agentom kod dunav.-parobrodskoga družtva. Stupivši u mir živio je u Osieku, gdje se je prije 2 — 3 godine u pravoslavnoj crkvi (mislim baš na voskrsni dan) iz revolvera ubio.

1563. Pobuda.

Tempo di Marcia ♩ = 108. Iz Hrvatske.

f *energico*

Kroz po - bur - nih glas to - po - va boj-ni, zo - ve sla - va si - na svo-jih sbor, na o - ruž-je momci ra - to - bor-ni, o - ta - ca svih o-bran'-te dvor — — !

Allegro agitato ♩. = 92.

mf

Za na-rod svoj u - mrie - ti, za dom i rod u - mrie - ti!

Kroz poburnih glas topova bojni',
Zove slava sinah svojih sbor,
Na oružje momci ratoborni,
Otaca svih obran'te dvor:
Za narod svoj umrieti,
Za dom i rod umrieti:
„Slavjanu slava je,
Slavjanu dika je,
|: Slavjânu slava je
Kad mu dušman prieti!" :|

Na taj glas svoga oslobodjenja
Verige skrše narodi,
Poslje jakog slavjanskog borenja
Sviet od robstva oslobodi.
Za narod svoj i t. d.

Onda majke, žene, ljube vjerne,
Kao što se vječnom dopade,
Dajte vjence vitezom pobjednim
Zadnjim cjelovom koj pade?
Za narod svoj i t. d.

(*Iz Deželićeve pjesmarice.*)

1564. Rieč Hrvata.

Allegro ♩ = 120. Iz Zagreba.

Uviek složno treba poći,
Želimo li k cilju doći;
Jer u slogi stoji spas.
Ljubav k rodu hrvatskomu,
A u obće slovjenskomu
Vazda neka vodi nas.

Narodnosti štit nas krije,
Ništ' nemožno pod njim nije,
Nama za naš mili dom.
Ako li nam tko ognjište
Kletom rukom satrt ište:
Traži poraz bitju svom.

Tko li krvcu roda svoga
Izda, kano Juda Boga,
Domovine nije sin;
Izdajica takog treba
Da udari grom iz neba,
Za da padne dušmanin.
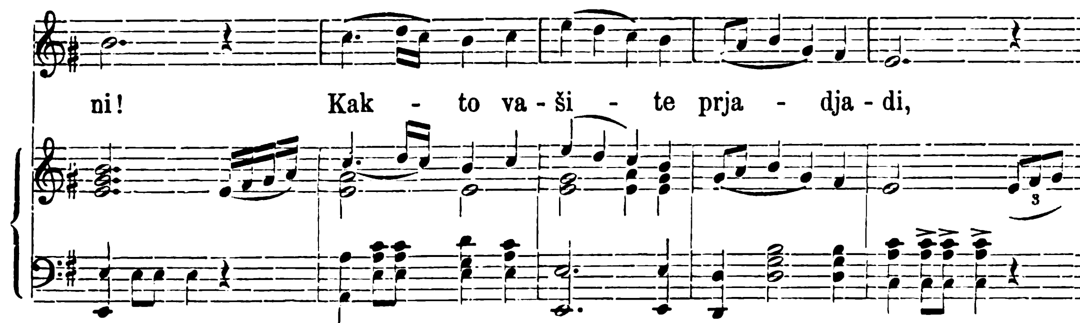
Braćo, ništa ne bojmo se!
Jer za pravdu borimo se,
I nam sat će udarit.
Doći će jur sretno vrime
Gdi će svuda slavsko ime
U velikoj cieni bit.
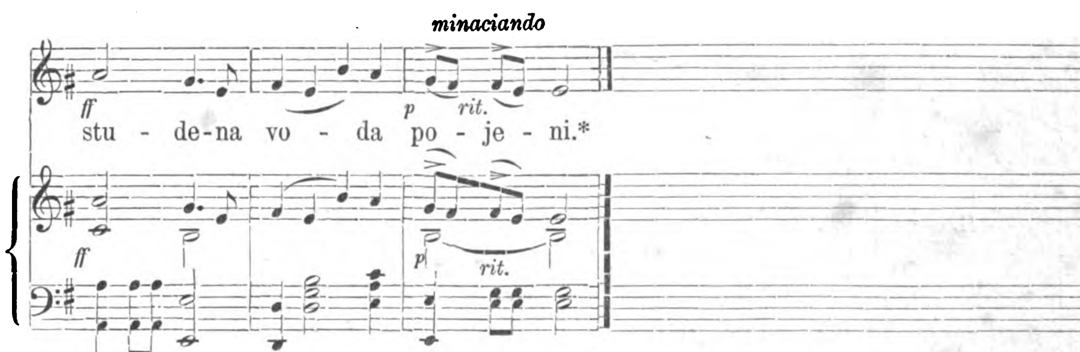
Samo složno treba poći,
Želimo li k cilju doći;
Jer u slogi stoji spas.
Ljubav k rodu hrvatskomu,
A u obće slovjenskomu
Uviek neka vodi nas.

(*Spjevao Mirko Bogović.*)

1565. Davorija.

Tempo di Marcia ♩ = 144. **Iz Bugarske.**

O, vi bъlgarski junoši,
I vi vъ Balkana rodeni,
Kakto vašitje prjadjadi
Sъ studena voda pojeni.

Poravnite poleni,
I potrevitje zeleni,
I pod sjenkitje debeli
Tamo se horo igrali.

Sъ igra na boj hodeli,
Levska sѫ sila imali,
Streli sѫ pravo hvьrgali,
I vrazitje pobeždavali.

Koga na vojna trѫgvahѫ,
Majki tъ imъgi kъlneha,
I drebni sѫlzi roneha,
I taka na tjam dumaha.

Koga vrazitje vidite,
Viш radostno tičjajte,
Sъ zѫbi vrazi kѫsѫjte,
I podъkraka gi tѫpčete.

Haram da vij kѫrmѫtѫ,
Ako vi robi padnite,
Ako se živi vdadete,
Vie da ne se spasete.

Koga na vojna trѫgvaha,
Sistri imъvenci pletaha,
Narodni pjesni pjeehѫ,
Vъ srdca imъderzostь sѫ-
djahѫ.

Sъgordostь na horo hodjahѫ,
Vjenci na glavi noseha,
Tjehni si bratja čѫkahѫ,
I se na Boga moljaha.

Danosi bratja pakъ videmъ,
Sъ vjenci da gi nakičemъ,
Zašćo tjamъvjenci preličjatъ,
Sъ junačestvo odličjatъ.

I ni smi tjehni potomci,
Otъ sѫšćo pleme ostali,
Vъ sѫšćijatъ Balkanъ rodeni
Sъ sladka voda poeni.

Stanete bratja skoknete,
I oružje fanete,
Ja pravda da pridobiemъ,
Ja sičkoma da izmrem.

Stavajte bratja, stavajte,
Kѫlѫči vъ racje zemajte,
Či turski glavi sečete,
I podъ kraka gi tѫpčete.

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

* Jedva ćeš naći koju bojnu pjesmu, koja bi ti tako osvetom disala, tako ubojitom mržnjom na dušmanina smrt i propast sipala, kao što ova. Iz melodije same upoznat ćeš, da za pjevanja desnica prieteć sabljom maše. Upravo zbog toga goropadnoga junačtva, koje se navlaš u posljednjem taktu pomalja, treba pratnju snažno i vatreno, a ne mlitavo glasovirati; nemarna pratnja bila bi pjesmi na velik uštrb.

1566. Sloboda.

Andante ♩ = 60. Iz Hrvatske. (*Napjev i tekst od V. Vrnaka.*)

Jedan — I. — II. — Svi.

mf *f* *sfz* *f*

Je li bo - lje bra - ćo dra - ga, da ži - vi - mo ka - no car?
a slo - bo - da da nam bla - ga manj - ka i nje sku - pi dar?

Ne, ne, ne, ne! ne, ne, ne, ne, ne! Il slo - bod - no ži - vje - ti, il bo - lje u - mriet'; il slo - bod - no ži - vje - ti il bo - lje u - mriet'.

Je li bolje braćo draga,
Da živimo kano car?
A sloboda da nam blaga
Manjka i nje skupi dar?

Pripjev: Ne, ne, ne ne!
Ne, ne, ne, ne, ne!
|: Il slobodno živjeti
Il bolje umriet'. :|

Je li bolje, da imamo,
Skrlet, svilu, zlatan pas?
A da suze prolievamo;
Pa da robstvo veže nas?

Ne, ne, ne, ne i t. d.

Je li hasna, što po svietu,
Naš se širi narod svud?
Pa krvnici da ga gnjetu,
Krvavi mu žderuć trud.

Ne, ne, ne, ne i t. d.

Je l' nam hasna Slave ime,
Što od uvjek diči nas?
Robovi smo kad pod njime,
Kojim s robstva nije spas.

Ne, ne, ne, ne i t. d.

Je li hasna, što djedova
Naših bjaše slavan mač!
A sinovi sried okova,
Kada plaču gorki plač?
Ne, ne, ne, ne i t. d.

Je li bolje da vodimo,
Tako život tužan, loš?
Te krvnikom da rodimo
Nove sužnje dalje još?
Ne, ne, ne, ne i t. d.

(*Iz Deželićeve pjesmarice.*)

Opazka. Vrnak (ili kako se je on u doba Ilirstva pisao: Vèrnak) rodio se je u Zagrebu god. 1824. Stupivši god. 1844. u klerikat nije imao nikakove glasbene naobrazbe, ali je bio vrlo dobar pjevač. Kašnje se je više glasbala naučio, te je čak i komponirao. Kada je pjesmu „Je li bolje" (god. 1845.) spjevao, izmisli za nju napjev posve na naturalistički način. Drugi dio napjeva sličan je onomu od „Nosim zdravu mišicu", nu zato je ipak vanredno vatren. Vrnak umro je god. 1863. kao Visočki župnik.

1567. Polazak ljubovnika u boj.

Tempo di Marcia maestoso ♩ = 80. (*Tekst i napjev od Ferde Rusana.*)

mf f mf

Boj-na trub-lja tru-bi sad pro-ti duš-ma-ni-nu,

za nas bi-je e-to sat i za do-mo-vi-nu. S Bogom o-sta-ni,

f f

s Bo-gom o-sta-ni, slad-ka Lju-bi-ce, srd-ca ra-ni-ce,

ja sad od-la-zim, u boj po-la-zim na zlo-tvo-re te

na-še prosvje-te. Cje-lov mi ne-ka tvoj sr-čanost po-vek-ša,

sfz

strah, tre-pet pra-ma toj krivnju da o-mek-ša.

On: Bojna trublja trubi sad
Proti dušmaninu,
Za nas bije eto sat
I za domovinu.
S Bogom ostani,
S Bogom ostani,
Sladka Ljubice,
Srdca ranice,
Ja sad odlazim,
U boj polazim,
Na zlotvore te
Naše prosvjete.
Cjelov mi neka tvoj
Srčanost povekša,
Strah, trepet prama toj
Krivnju da omekša.

Ona: Šta ja čuti moram sad,
U boj da odhadjaš?
Za nas bije, veliš, sat,
A mene ostavljaš?
Ah, ne ljubezni,
Sa mnom uljezni
U bojišta zvek;
Molim te naviek,
Tudja robinja
Neću biti ja,
Ne, ma odma tu
Izpustila du(h).
Cjelov mi neka tvoj
Srčanost povekša,
Strah, trepet prama toj
Krivnju da omekša.

Oba: Puči mač iz korice,
Stupaj, stupaj, viči;
Za prosvjetu borit se,
Vrieme nam je ići.
Tudjeg upliva
S desna i lieva,
Ako drugče ne,
Nek ga skorene;
Ljude tolike,
Male, velike,
Što ne stižu k nam,
Bud ih vazda sram.
Pustimo ih nad znojem
Za griehe kajat se,
I tudjima u svojem
Bogov'ma klanjat se.

Oba: Mi želimo u našim,
Da grlimo naše,
Gorke suze u mračnim,
Da izčeznu lakše.
Blago, slast i svjest
Vas moj život jest,
Vieku sad u tom
Ti, pa mili dom,

Zato bude nam,
Red je sad na nam,
Sretnju dobu steć,
Il ne živjet već.
Dan sviče, a nebo se
Vedri svud po malo,
Pa novog neboj se
Plašila ni malo.

(Iz moje sbirke tekstova.)

1568. Poziv u boj.

Marcia maestoso ♩ = 76. Iz Pančeva. (*Od god. 1846.*)

U-staj, u-staj Sr-bi-ne, u-staj na o-ruž - je! dan te če-ka

noć već be-ga, u-staj ne o - kle - vaj. Na no - ge — —, Sr - bi

ben marcato

bra-ćo, slo - - bo-da zo - - - ve. Do-sta be-še ne-vo-lje,

do-sta bi i tu - ge sad se dr - ži duš-ma - ni - ne, kad te Sr-bin

ben marcato

skru - - ši, kad te Sr-bin skru-ši! Na no - ge —, Sr - bi bra - ćo,

ben marcato

slo - - bo - da zo - - - ve!

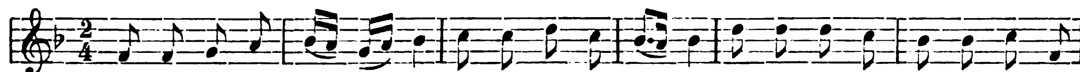
cresc. *ff*

Ustaj, ustaj Srbine,
Ustaj na oružje!
Dan te čeka noć već bega
Ustaj ne oklevaj.
Pripjev: Na noge Srbi braćo,
Sloboda zove!
Dosta beše nevolje,
Dosta bi i tuge,
Sad se drži dušmanine
Kad te Srbin skruši!
Pripjev: Na noge i t. d.
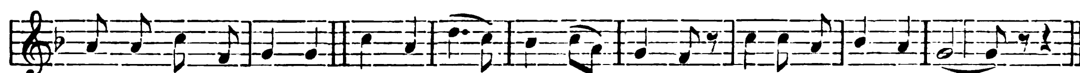
Ustaj, ustaj Srbine,
Ustaj na oružje!
Dan te čeka noć već bega,
Ustaj ne oklevaj.
Pripjev: Na noge Srbi braćo,
Sloboda zove!
Koji nezna kad treba,
Za svoj rod umrieti —
Nije Srbin, već je izrod,
Tog će zemlja kleti!
Pripjev: Na noge i t. d.

(*Spjevao Jovan S. Popović.*)

Opazka. Ova melodija potiče od N. Gjurkovića, izhitrivšega ju skupa sa upraviteljem knjaž. svirke Šlesingerom, mislim god. 1846., i to u sgradi parobrodske agencije u Pančevu. Pjesmu je dobio od samoga pjesnika, koji je kašnje njekoliko pučkih gluma („San kraljevića Marka“ i t. d.) sa Šlesingerom izradio za beogradsko pozorište. Zapitav Šl. za tu pjesmu, potvrdi, da je tomu tako bilo, kako mi je Gjurković pripoviedao, dapača priznao je, da je Gj. prvi dio iste melodije već izmislio bio, kada je onu večer k njemu u agenciju došao; on da je prvi dio napjeva po pjevanju Gjurkovićevu samo ukajdio, ostalo pako, da su u dogovoru sastavili. Prvi tadanji nacrt melodije, koji je Šlesinger vierno čuvao, glasi ovako:

U-staj, u-staj Sr-bi-ne, u-staj na o-ruž-je, dan te če-ka, noć nek bje-ga,

u-staj ne o-kle-vaj! Na no-ge srb-ska bra-ćo, slo-bo-da nas zo-ve!

Iza njekoga vremena preradio je Šlesinger napjev onako, kako naš glavni primjer kaže.
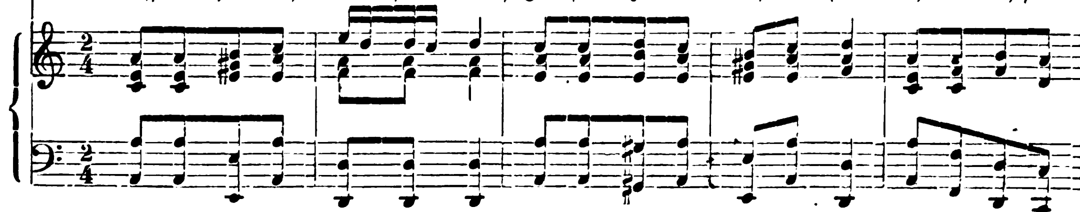

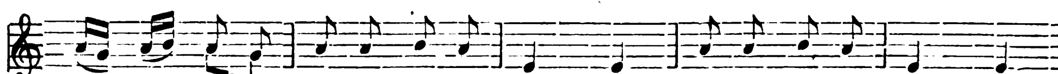
Pokojni moj šurjak, sveučilištni profesor Armin Šrabec, dao mi je odlomak njekoga starijega, ovećega njemačkoga koledara, (valjda je „Leipziger Illustrirter Kalender“) u kojem su bile i pjesme s kajdami. Naslova koledara nije na rečenomu odlomku nigdje naznačena, a niti godine kada je izašao, nu svakako je štampan poslie god. 1850., jer u odsjeku „Fürsten-Kalender“ stoji, da se je princ Georg, sin velikoga vojvode meklenburg-strelickoga vjenčao koncem jula 1850. sa ruskom veleknegìnjom Katarinom Mihaelovnom. U odsjeku „Musik-Kalender“ nalazi se na str. 153—154. škotska pjesma „Sbots wha hae wi' Wallace-bled“ uz njemački prevod i uz glasovirsku pratnju; na str. 159—160. pako stoji sljedeća pjesma:

Schlachtgesang der Serben 1848—1849.
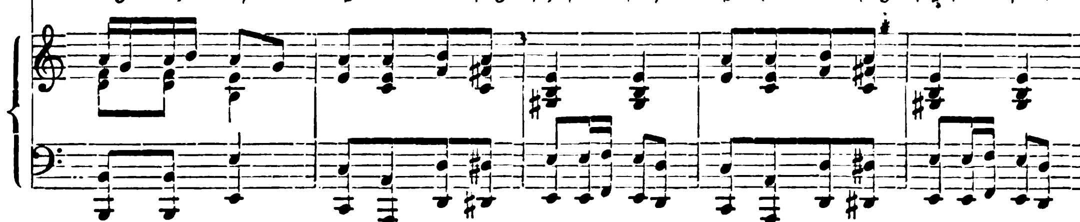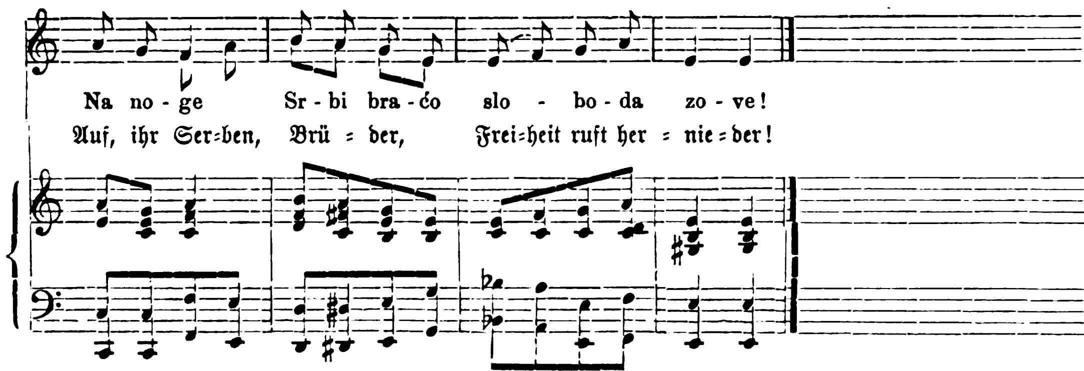

1. U-staj, u-staj Sr-bi-ne, u-staj na o-ru-ži-e! Dan te če-ka
1. Auf, er=hebt euch Mann für Mann, grei=fet zu den Waf = fen! Nacht entweicht, der

noć nek bje-ga, u-staj ne-o-kle-vaj, u-staj ne-o-kle-vaj!
Tag bricht an, laßt uns rü=stig schaf = fen, laßt uns rü=stig schaf = fen!
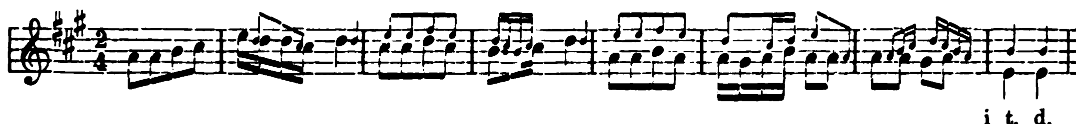

Dosta bješe nevolje, Dosta bi i tuge; Sad se drži, pa se trži |: Magjarino, crna psino, :| *Dok te Slovan skući.* Na noge, Srbi braćo Sloboda zove!	Voll ist unsrer Knechtschaft Maß, Voll der Schmerzen Stunde; Wehrt euch oder flieht fürbaß, |: Magyaren, schwarze Hunde! :| Auf, ihr Serben, Brüder, Freiheit ruft hernieder!
Gorica se zeleni Sa zelenom travom! Mi ćemo se igrati |: Sa magjarskom glavom :| Na noge Srbi braćo Sloboda zove! *Zaran Srbi, zarano Hrvati, zarano nam Slavu donesite.*	Seht die Berge grünbegras't, Wie sie schimmern drüben! Mit Magyarenköpfen laßt |: Drauf und lustig schieben! :| Auf, ihr Serben, Brüder, Freiheit ruft hernieder! Frisch ihr Serben, frisch Kroaten, frisch bringt uns Ruhm!
Oj Košuthe, Košuthe Žalostna ti majka, Da ti znadeš, kakva ti se |: U nas plete zanjka! — :| Na noge, Srbi bratjo Vojvoda zove! Na noge, Srbi bratjo Sloboda zove! **Gaj.**	Ha, Kossuth, ha siehst du nicht, Unglücksmuttersprosse, Welche Schlinge man dir flicht, |: Dir und deinem Trosse? :| Auf, ihr Serben, Brüder, Der Woywod ruft wieder! Auf, ihr Serben, Brüder, Freiheit ruft hernieder! **J. Heintze.**

Anmerkung. So hoch die Serben in ihrer Nationalpoesie über den übrigen österreichischen Südslaven stehen, so tief unter allen übrigen stehen sie in der Musik und dem Gesange. Ihre Lieder haben wenig Melodie und deren Strophen werden beliebig variirt und ausgedehnt, ja oft mit psalmenartigem Intermezzo unterbrochen. Sechs bis sieben Einschubszeilen in eine Strophe kommen nicht selten vor und werden vom Sänger willkürlich eingezwängt. Wir haben den Hauptypus des wilden serbischen Schlachtgesanges Ustaj, der von den stets rauhen Kehlen der Serben gesungen, von Waffengeklirr bebegleitet, einen eigenthümlichen Eindruck macht, in der Harmonisirung wie in der Übersetzung wiederzugeben gesucht, ohne uns jedoch auf die Intermezzos einzulassen, die nur von den Serben zulässig gefunden werden können.

Das c lies immer wie „z" das ć wie „tj", das ž wie das französische j in jour, jardin u. dergl., š wie sch. Das bloße z wird ganz leise hauchend ausgesprochen.

Kako je bio uvrstitelj ove pjesme dobro uputjen, vidi se iz toga, što je iztaknuo, da je ovu pjesmu pjevao naš Gaj a ne Popović. Nu to nije ništa prama melodiji i prama opazki, koju je dobrotu imao napisati. Koliko ja shvaćam ovu od njemačke ruke udešenu nezgrapnu i bezumnu melodiju, to ju je naš njemački vještak prepisao iz parta njekog srbskog potpuria za vojničku svirku,

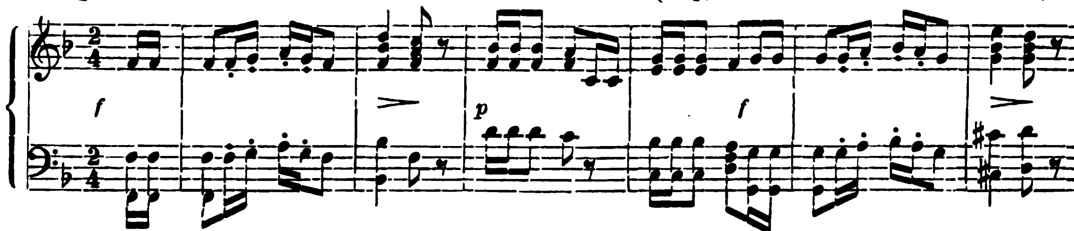
sastavljenoga po svoj prilici od Šlesingera, do kojega je parta glasbeni Niemac Bog zna kako došao. Ali ne treba misliti, da je to part bio za koje principalno glasbalo, već za kakvo prateće, valjda za drugi rog (Corno secondo). Buduć su meni Šlesingerove partiture poznate, dapače ih sam njekoliko imadem, to znam, da si Šl. nije mnogo glavu tro za muzikalni pravopis, da se nije ustručavao tri-četiri paralelne kvinte napisati, i da je samo riedko kad priemet (Tonart) naznačio, Ovo posljedne doduše i ne treba da bude, kod rogova. dosta je kada se zabilježi, da se ima dotični komad izvadjati na D-, A-, C-, Es i t. d. roga. Na temelju takovog parta, koji naš njemački vještak razumio nije, stavio je cielu popievku u mol-priemet, te je sekundni part uzeo za melodiju; one pako sveze i zapremice, koje su u svakom podpuriju tako rekuć nuždne, da se jedna melodija s drugom njekako razumno spoji, smatrao je za nastavak melodije. Pa tako je popievku strašno liepo harmonizirao, i još ljepše komentirao. Da dugomu tumaču kraj učinim, štampati ću ovdje melodiju njemačkoga nacrta (ali u A-dur) povećimi, a našu manjimi kajdami, da se vidi, da je njemački nacrt zbilja sekundni part.
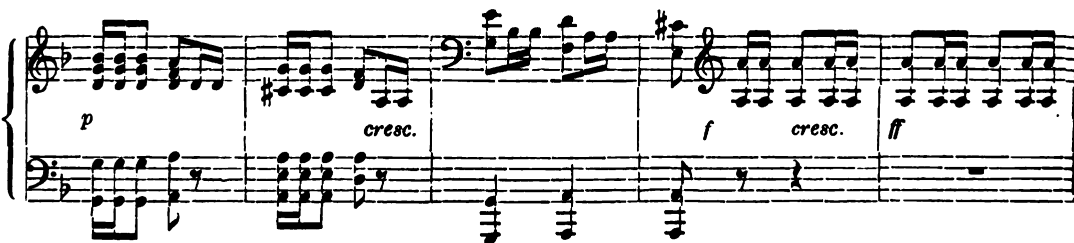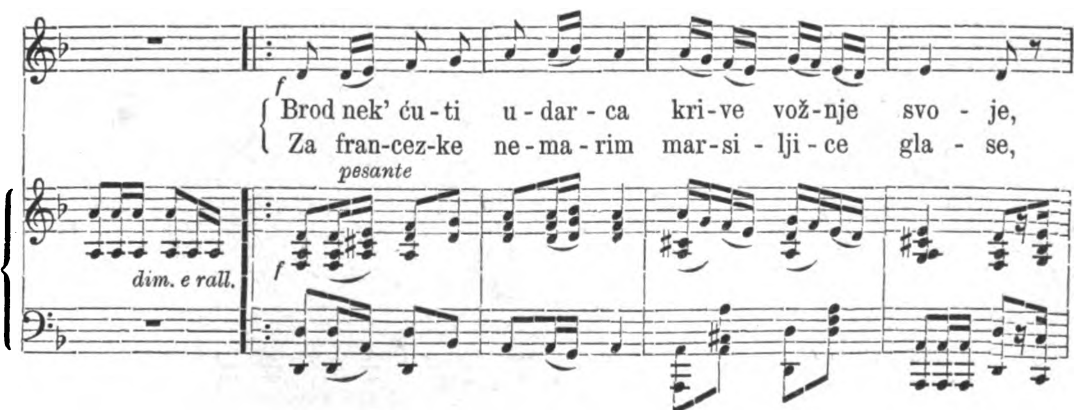

1569. Davorija.

Iz Hrvatske (od g. 1847.).

Tempo di Marcia Maestoso ♩ = 76. (*Napjev i tekst od Ferde Rusana.*)

I.
II.
ja ću pje-vat od srd-ca pjesme glas-no mo - je. kla - se! Bi-
već ja ho-ću da sborim za do - ma - će
pf
pf
li? No, no! Bi - li? No, no! za - zva - o bo - lje zglav - je? Bi - li? No, no! Bi-
li? No, no! za - zva-o: Sla-ve Slav - je? Slav-je! Nek za - o - ri, kud se slavska
f
f
rieč go - vo - ri! Slav - je! Nek za - o - ri, kud se slav-ski go-vo-ri!

Trio (kao priigra).

Marcia da Capo.

Brod nek' ćuti udarca
Krive vožnje svoje,
Ja ću pjevat od srdca
Pjesme glasno moje.
Za francezke ne marim
Marsiljice glase,
Već ja hoću da zborim
Za domaće klase!
Bili? No, no! Bili? No, no!
Zazvao bolje zglavje?
Bili? No, no! Bili? No, no!
Zazvao: Slave Slavje?
Slavje! Nek zaori,
Kud se slavski rieč govori!
Slavje! Nek zaori,
Kud se slavski govori!

Od Kamčatke do Labe
Polje se proteže,
Slava gdjeno neslabe
Snope svoje veže.
Pjevom obdari čedo
Duba i jablana,
Klas i brana siže do
Kine i Japana.
Klasje! ječi, Klasje! ječi,
Po dolu i po gora.
Klasje! ječi, Klasje! ječi,
K poslu zove hora.
Klasje! Nek zaori
Kud se slavski govori!
Klasje! nek zaori
Kud se slavski govori!

Poseb' južni Slavjani
Jesmo mi Iliri,
Tim imenom nazvani
Po Evrope liri.
Što da k složi nek pelja
Domoljubne sine,
Doklem nebo i zemlja
Svieta ovog čine.
Ni, li? Jest, jest! Ni, li? Jest, jest!
Koristna sloga zdrava?
Ni, li? Jest, jest! Ni li? Jest, jest!
Koristna sloga zdrava?
Sloga! Nek zaori
Kud se slavska rieč govori!
Sloga! Nek zaori,
Kud se slavski govori!

*

Otačbino, pram Bogu
Tužbu dizat mi je,
Šutit već ne mogu,
Zloba zlobno mnije.
Stranka hude lomače
U tebi se krije,

Kâ nij' vriedna domaće
Sunce da ju grije.
|: Van š njom! Hajd, hajd! :|
S groba duh nas snubi.
|: Van š njom! Hajd, hajd! :|

Zloban lat se gubi.
Van š njom! Nek zaori,
Kud se slavska rieč govori!
Van š njom! Nek zaori,
Kud se slavski govori!

(*Iz Deželićeve pjesmarice.*)

Na isti napjev pjevaju Srbi ovu pjesmu:

Već se srbska zastava
Vije svuda javno,
I srbska se bratja sva
Svuda bore slavno;
Varadinca mišica
I hrabri šajkaša,
I božija desnica
Brani prava naša.

Pripjev: Srb se bije i krv lije,
Za svoju slobodu;
Srb se bije, da dobije
Svojega vojvodu.
Ura, evo ploda,
Došo nam je vojvoda!
Ura, srbskog roda,
Živ nam bio vojvoda:

Crna gora, Srbija,
Gdi već Srbin vlada,
Posestrima Banija,
Vojvodina mlada.
Dušan carstva unuku
To su četir stuba,
Kad zatrubi na jugu
Dušmanova truba.
Srb se bije i t. d.

Mesto slavni Nemanja
I cara Dušana,
Bog nam zasad poklanja
Vojvodu Stefana,
Da se pod njim rukuju

Banat, Srem i Bačka,
Da vojvodstvo osnuju
Braća nam junačka.
Srb se bije i t. d.

(*Spjevao Sv. Miletić. „Pesmarica I.“ štamp. god. 1862. u Novom Sadu.*)

1570. Srbska davorija.

Tempo di Marcia moderato ♩ = 108. **Iz Pančeva.**

mf

Ra-do i-de Sr-bin u voj-ni-ke, gdje ze-le-ne be-re la-vo-ri-ke,
bor-ba nje-mu za-ba-va je dra-ga, još mi-li-je u-ni-šti-ti vra-ga.

f

Jer pu-šča-ni prah ne za-da-je nje-mu strah;

jer puš - ča - ni prah ne za - da - je nje-mu strah, strah, strah, strah, strah!

f

mf

Nje - ga na boj ma - - - - - ti i ne - vje-sta pra - -

mf

- - - - ti. O - tac že - li sje - - - di —, da vra-

cresc.

cresc.

ga po - bje-di, vra - ga po - bje-di.

Tempo primo.

Na-pred i - de s o - ru - ža - nom

f

Sr-bin ru - kom, a zim - ze-len vi - je mu se za klo - bu-

kom, pje - va, kli - če slav-ski sin, pred njim strepi dušma-nin; *ff* pje-va, kli - če

slavski sin, pred njim stre-pi duš-ma - nin.

Rado ide Srbin u vojnike,
Gdje zelene bere lavorike,
Borba njemu zabava je draga,
Jošt milije uništiti vraga.
Jer puščani prah
Nezadaje njemu strah.
Njega na boj mati
I nevjesta prati.
Otac želi sjedi,
Da vraga pobjedi.

Napred ide s oružanom Srbin rukom,
A zimzelen vije mu se za klobukom,
Pjeva, kliče slavski sin
Pred njim strepi dušmanin.

Puška puca, a topovi riču:
A junaci oružani viču:
Hajde Srbin, hajde u vojnike
Gdje se kupe otačbine dike.
Krvni gazi vrag
Našeg doma mirni grad!
Na bojnome polju,
Gdje s' junaci kolju,
Slave ber'te cvieće,
To uvenut neće.
Dok se miče naša
Snažna desna ruka,
Dopasti će ljuti
Dušman trista muka
Kad zaori bojni klik,
U smrt skače krajišnik.

(*Spjevao Vasil Živković.*)

Opazka. Ovu je pjesmu spjevao Pančevački parok Vasil Živković, mislim godine 1847. ili 1848., te je pjesmi i melodiju dodao. Melodija medjutim nije izvorna t. j. od njega komponovana, jer Živković nije ni malo muzikalan bio, već je uzeo napjeve od pučkih pjesama: „Gdje

bi bila žena ko djevojka", „Tanku malenu, ne uzimaj za ženu" i „Tamburica sitnim glasom udaraše", te ih u jednu poveću melodiju, koračnicu spojio. Takav postupak ne može se strogo uzev hvaliti, buduć se riedko kad jezični akcenat sudara sa glasbenim, ali ipak ga volim, nego nesretni pokus onaj, hrvatske ili srbske tekstove pjevati na iztrošene tudje verklaške melodije.

1571. Ne natrag!

Allegro ♩ = 120. Iz hrv. Primorja. (*Ukajdio g. 1847. V. Lisinski.*)

klo - nit dušmanskoj gi-zdo-sti, ka već sve - ta za se ne-ma do-sti.

(Nastavka tekstu ne imam.)

Opaska. Ovu sam popievku našao u maloj sbirci „Ilirskih napěvah“ sakupjenih i složenih po V. Lisinskom, koju je Lisinski prije svoga odlazka u Prag sabrao i napisao bio. U sbirci imadu 23. pjesme, te je originalni rukopis u mene. Melodija vrlo je slična onoj od englezke pjesme „English Bootman Songs“, koju su naši mornari valjda u Englezkoj naučili, te ju na Rieci ili u kojoj hrv. luci pjevali. Čuvši od njih koji rodoljub tu melodiju, podmetnu joj hrvatski tekst, te ju je po zahtjevu teksta nješto i produljio i gdjegdje promienio. Tako mislim ja, da se je stvar sbila; ali njekako je čudnovato, da se u nijednoj englezkoj sbirci narodnih popievaka ova pjesma ne nalazi. Kako su pako Englezi na liepih melodijah vrlo siromasi, to bi sjegurno ovaj zaisto liepi napjev na prvo mjesto stavili, da je melodija englezka. Nije li tuj valjda obratni put pravi? Naš velezaslužni glasbotvorac Ivan pl. Zajc upotriebio je istu melodiju pod englezkom firmom u svojoj velekrasnoj opereti „Mannschaft am Bord“, i to ovako:

Allegro maestoso.
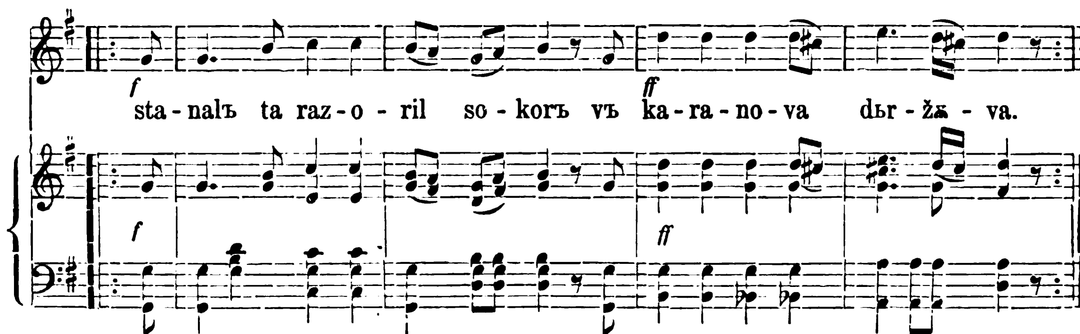
1572. Karan sъ Nikifora.

Marcia marciale ♩ = 120. Iz Bugarske.

pf *sfz* *pf*

Po - i-skalъ Gor-dыj Ni - ki - forъ sve - ta da sѫ pro - sla - vi;

pf *sfz* *pf*

Poiskal Gordij Nikiforъ
V'sveta da sja proslavi;
Stanalъ ta razoril s'okorъ
Karanova držjava.

Toj sъ teška vojska stъtilъ
V' proъuta Bъlgarija,
Klalъ, plenilъ geca robilъ,
I sekalъ ženorija.

Besnelъ bezumno Nikiforъ,
Stignalъe do Preslava,
Plenilъ Karanovъ carski dvorъ,
Toj namira ne prestava.

Reštlъ sja veče carь Karanъ,
Sъ vragъsi da se bori,
Rashožda sja iz' svoj mali
stanъ,
I na vojnitje govori:

„Družina zgovorna i vjarna
Vragani zemeta opleni,
Usililъ zlini bezmerni,
Izbini deca i ženi.

No vragъ junakьnišće privije,
Glava-ta si vъ jaremъ da turi,
Stegne te sja junaci vije,
Nauka vragu da dademъ.

Upnete si strelitje,
Tragneti s' ostarъ meč,
Koli seči otečestvo,
Da sja oslobodi."

Vojni carja si slušali,
Negovъ glasъ imъsja smili,
Strašenъ boj sja podъržjali,
I sveta sja zatъmnilъ.

Slъnce-to sja premrežilo,
Otъ bezčisleni streli
I vъzduhatъ sa zalušilъ,
Sъ vikъi kletva i mъlvi.

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

1573. Budnica.

Iz Hrvatske.

Tempo di Marcia moderato ♩ = 108. (*Tekst i napjev od Ferde Rusana.*)

pf

U-sta-ni-mo! noć je pa-la, grožnja hru-pi, ni-je ša-la, da se ru-ši,

pf

kon-ča, gu-ši ne-pri-ja-telj Slav-ja-na! Div-lja si-la pa-sti mo-ra,

sfz
sad joj kraj-na gla-si ho-ra. Hajdmo du-si, da o-ku-si, što je slo-ga
sfz
Slav-ja-nah!
Iz-da-ji-ca do-mo-vi-ne na vje-ša-lih da po-gi-ne,
Hi-tro bra-ćo, dok je vre-me raz-bit' va-lja rob-stva bre-me;
ff
pf
to rad sre će, ne-po-re-će slo-ga hrabrih Slav-ja-na.
ka-mo s o-kom tam i skokom na ti-ra-ne Slav-ja-na;
na ti-ra-ne Slav-ja-nah!
ff
pf
cresc.
f
ff
f
energico
Go-re, go-re svi na no-ge! napred s mačem
ff
f
energico

sin od slo - ge! ra-žaj, tu-ci, u grob vu-ci kr-vo-lo-ke Slav-ja-nah!

Ustanimo! noć je pala, Grožnja hrupi, nije šala, Da se ruši, Konča guši Neprijatelj Slavjanah!	Divlja sila pasti mora, Sad joj krajna glasi hora, Hajdmo dusi, Da okusi, Što je sloga Slavjanah!	Izdajica domovine Na vješalih da pogine, To rad sreće Neporeče Sloga hrabrih Slavjana.

Hitro braćo, dok je vrieme Razbit' valja robstva breme; Kamo s okom Tam i s kokom Na tirane Slavjana.	Gore, gore svi na noge! Napred s mačem sin od sloge! Ražaj, tuci, U grob vuci Krvoloke Slavjana!

(Po Rusanovom rukopisu.)

1574. Poputnica hrvatskog junaka.

Iz Hrvatske.

Tempo di Marcia maestoso 𝅗𝅥 = 80. *(Napjev i tekst od Ferde Rusana.)*

mf *f*

No-sim zdravu mi-ši-cu i sr-ce ju-nač-ko; daj mi ot-če o-štar mač
I-me mo-je pre-sta-ro slav-no je hr-vat-sko, pod o-vim ću srdcem svim

ra-tu sad u tom, daj mi ot-če oštar mač, ra-tu sad u tom.
vjer-no bra-nit dom, pod o-vim ću srdcem svim vjerno bra-nit dom.

f

Ži-vit ka-nim il u-mrie - ti o-tač-bi - no za te-be! ne-bo ji se

f

ben marcato

Hr-vat smr - ti, sje - ći um - je spred se - be. U mla - do - sti

f *ben marcato*

f
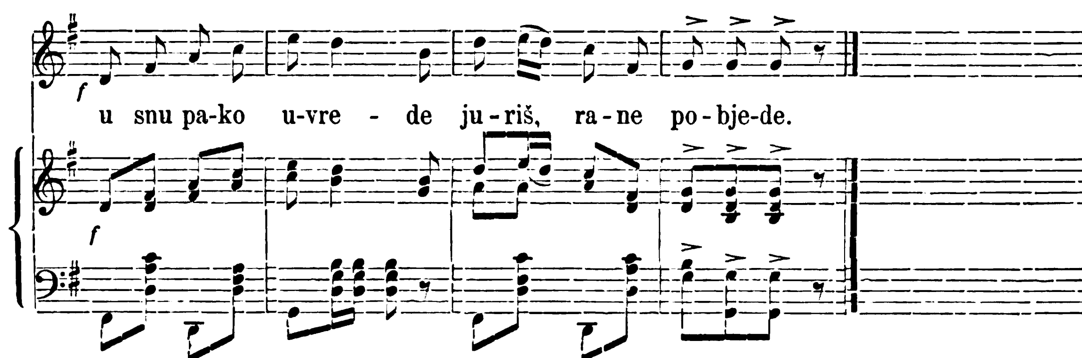
ne - - - ja - koj i - gre bja - - - hu rat i

ff

boj, u snu pa - ko u - vre - de ju - riš, ra - ne po - bje - de

mf

ff *mf*

Nosim zdravu mišicu
I srdce junačko;
Daj mi otče oštar mač
Ratu sad u tom.
Ime moje prestaro
Slavno je hrvatsko,
Pod ovim ću srdcem svim
Vjerno branit dom.
Živit kanim il umrieti
Otačbino za tebe!
Ne boji se Hrvat smrti,
Sjeći umje spred sebe.
U mladosti nejakoj
Igre bjahu rat i boj;
U snu pako uvrede
Juriš, rane pobjede.

Neimam mira nit' mjesta
Danju nit u noći,
Dok ne stigne Turčina
Nov pobjede mač.
Peto teče stoljeće,
Odkad bez pomoći,
Od krvnika braća mâ
Muku trpe već.
Europo! zar ne čuješ
Plač ubogih kršćana?
Il čovječtvo ti ne štuješ,
Jer se tiče Slavjana?
Neka, neka do zgode
Trpljivost mi sva ode.
Pod oružje svi sada,
Gadno Ture nek pada!

(*Iz Deželićeve pjesmarice.*)

Opazka. Ova melodija ne glasi posvema onako, kako ju običavaju u Zagrebu pjevati i kako ju V. Lisinski za mužki sbor ukajdio, kojega autograf imadem. Nu ja sam istu melodiju god. 1869. napisao po pjevanju sastavitelja Ferde Rusana. Izradiv kašnje Rusanove popievke, poslao sam mu ih u rukopisu na ogled, moleći ga, neka si dade iste po gosp. Lugariću tadanjem Virjanskom učitelju i organisti, dosta vještom glasbeniku, na glasoviru izvesti, da čuje, jesam li intenciju njegovu i u pratnji pogodio, pak da mi posvema iskreno kaže, gdje mu šta nebi po volji bilo. Na to mi odgovori Rusan 16. listopada 1870. ovo: „Hvala Bogu, da se je glasbeni vještak našao, koji je vriednim scienio napjeve moje tako napisati i izraditi, kako sam ih zamislio bio. Srdce mi se od veselja razigralo, čitajuć u Vašem listu, da teorija glasbe niti smije niti se neće protiviti prostodušnomu glasbenomu izražaju, samo ako je izražaj logičan. Moje su napjeve kojekakvi glasbenici ukajdili, nu mal ne svaki ili je što dodao, ili je što oduzeo, tvrdeć, da to mora tako biti po glasbenih pravilih. Ja posve neuk umjetnoj glasbi, pokoravao sam se njihovim izjavam, ali sam u sebi mislio: čudna su ti ťa glasbena pravila! jer dočim slovnica uči: piši onako, kako misliš, kaže glasbena teorija: pjevaj i osjećaj onako, kako ti glasbena pravila propisuju."

Kada sam mu godine 1870. iz Osieka javio (dakle prije nego što sam mu moj rukopis poslao), da ću sada početi njegove popievke izradjivati, pisao mi je 5. srpnja 1870. sljedeće: „U ostalom ja nebi ni s bliza bio pomislio, da ćete se ikada odvažiti na takav posao. Ja sam Vam, vjerujte mi, vrlo zahvalan na Vašoj dobroj volji, na vašoj pripravnosti, trpljivosti i trudu, moleći Vas liepo, da bi sve moje napjeve, što ih pri sebi imadete pregledali i koliko to moguće po smislu i zahtievanju glasbenih pravilah popraviti i u red staviti blagoizvolili. Istinu izpovjedajuć, moja namjera ne bje tim bog zna do kakove glasbene riedkosti ili tja slave doćerati, Bože sačuvaj, tomu se protivi već ista moja nesposobnost, nego sam kako rekoh prvo: da posvjedočim mojim domorodcem i domorodkinjam, da se u našem jeziku isto tako pjevati dade, kao i u talijanskom, dakle bolje nego u njemačkom; a drugo: da se već jedanput okane poganskoga običaja, tudje pjesme predpostavljati svojim zato, što su tudje, jest, da tu svoj svoje goji, ljubi, štuje i njeguje, kao brižna majka svoje nježno i nevino čedo, ako hoće da bude vriedan sin ili ćerka vriedne domovine, što mi je na moju veliku radost u mojoj postojbini i pošlo za rukom."

Ferdo Rusan rodio se 10. prosinca 1810. u Pavlin-kloštru. God 1828. stupi kao kadet u pukovniju varaždinsko-gjurgjevačku. Došav god. 1831. u Italiju posta kod regimenta Franje-Dragutina br. 52. desetnikom a malo kašnje stražmeštrom i zastavnikom; god. 1838. pako poručnikom. Stupivši kao takov u mir, udomio se je u Virju. Umro je početkom svibnja 1879. u Belovaru.

1575. Dubrovniku god. 1848.

Iz Dubrovnika.

Tempo di Marcia ♩ = 108. (*Tekst i napjev od Dr. M. Lepeša.*)

Dubrovniče, vrieme j' sada,
(Haj) na noge se već ustan'
Ustani se slavni grade
(Haj) na polje si i ti zazvan.
Pripjev: Hajmo, hajmo, hajmo ko
će prije
Gdje se ilirski barjak vije!

Tuj gdje kupe se na čete
(Haj) Naša ilirska braća sva,
Hajdmo izpunit zavjete
(Haj) Grlit Ilir Ilira.
Pripjev: Hajmo, hajmo, hajmo ko
će prije
Gdje se ilirski barjak vije!

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

1576. Davorija.

Marcia moderato ♩ = 108. Iz Hrvatske. (*Od god. 1848.*)

mf

U - staj, u - staj slav - ski ro - de, i du - bo - ki san svoj stre - si.
da - te viek i prav - da vo - de, tam gdje vječ - na luč se kre - si,

mf

I. II.

f

gdje j' slo - bo - de sve - ti hram, praz - no j' tvo - je mje - sto tam; tam.

f

Ustaj, ustaj slavski rode,
I duboki san svoj stresi,
Da te viek i pravda vode,
Tam gje vječna luč se kresi.
Gdje j' slobode sveti hram,
Prazno j' tvoje mjesto tam.

Tamo već svi puci hrle,
Sebi mjesto da osvoje,
Svi se bratski tamo grle,
Izgledaju sine tvoje.
„Još ih ne ima, ne ima, jao!"
Duboko si rode pao.

Pao baš jesi naopako,
Al si pao sam po sebi;
Nu svedj nisi pao još tako,
Da se podić mogo nebi;
Ustaj samo u taj čas,
Napried sliedi vieka glas.

Vrieme u vječno more teži,
Niti koga ono čeka,
A tko uprav š njim ne bježi,
Stić ga neće do vijeka.
Zato napried, š njim u bieg,
Put ti kaže slave stieg.

(*Spjevao Mirko Bogović.*)

1577. Ženska davorija.

Tempo di Marcia moderato ♩ = 100. Iz Slavonije.

f

mf

Slav-ske kće-ri, cr-no o-ke, tan-ka stru-ka i vi-so-ke, bie - lo-

mf

li - ke, ljubke, svi-lo-ko-se, vas u srd - cu mla-di Sla-vi

no-se. Vi ste na-še ros-no cvie-će, ko-je Slav-jan zą sljem me-će;

f

va-ša lju-bav nje-ga bla-ži, va-ša vjer-nost nje-ga sna-ži. U tu-djin-ki

f

pf f pf
za-lud tra-ži ča-ro-tvor-ne sla-sti, za-to sa-mo va-še dra-ži,

pod-ži-žu mu stra-sti. Lju-bi-te bra-ćo Slavjan-ke, o-ne su

na-še ra-do-sti. Ha, ha, ha, ha, lju-bi-te bra-ćo Slav-jan-ke,

no-se nam raj-ske sla-do-sti.

Slavske kćeri, crno-oke,
Tanka struka i visoke,
Bielolike, ljubke, svilo-kose,
Vas u srdcu mladi Slavi nose,

Vi ste naše rosno cvieće,
Koje Slavjan za sljem meće.
Vaša ljubav njega blaži.
Vaša vjernost njega snaži,

U tudjinki zalud traži
Čarotvorne slasti,
Zato samo vaše draži
Podžižu mu strasti.

Ljubite braćo Slavjanke
One su naše radosti.
Ha, ha, ha, ha,
Ljubite braćo Slavjanke
Nose nam rajske sladosti.

Prije će mjesec danom sjati,
Nego što će Slavjan dati,
Da kad srdce od ljubavi bije,
Oko njega tudjinka se vije.
Kada Slavjan gorom pjeva,
S njim nek pjeva slavska djeva,
Kad se za rod bore naši,
Ona nek im pušku praši.
S njima mi smo uviek veći
I snažniji bili,
I u biedi i u sreći
Slavi su jim mili.
Ljubite braćo Slavjanke
One su naše radosti.
Ha, ba, ha, ha,
Ljubite braćo Slavjanke
Nose nam rajske sladosti.

(Iz Deželićeve pjesmarice.)

Opazka. I ova je davorija isto tako sastavljena od više narodnih napjeva, kao što davorija „Rado ide Srbin u vojnike“. i to od pjesama: „Liepa Maca cvieće brala“, „Mal se sinoć ne dogodi kavga“, „Jedan šokac izgubio gajde“, „Brod nek ćuti udarca“ i „Na lievoj strani kraj srdca“. U burnih godina 1848–49. bila je ova davorija jedna od najobljubljenijih.

Čudnovati je slučaj, da se početak drugoga diela naše davorije („Jedan šokac“) posvema sudara sa petim i šestim taktom velske (welsh, english) popievke „The prince's air“.

1578. Što smo bili!

Allegro moderato ♩ = 108. Iz Djakovštine.

Ni - ti „ör - deg te - rem - te - te“, nit sve pa - kla cr - ne če - te ne - mo - gu nam za - bra - ni - ti: Slav - ja - ni - ma vaz - da bi - ti.

marcato

Niti „ördög teremtete“
Nit sve pakla črne čete
Ne mogu nam zabraniti:
Slavjanima vazda biti.

Bili smo već Talijani,
Galli, Turci i Germani,
Svagdje muž, motika, torba,
I čorbine čorbe čorba.

Da budemo sad Madjari,
Alaj braćo čudne stvari!
Svak bi bio poturica,
Hulja, baba, kukavica.

Dosta dugo robovasmo,
Za tudje se salo klasmo.
Pa što bješe naša plaća?
Neg' haljina svakdan kraća!

Dosta dugo smo u kaši,
Ustanimo budmo naši,
Da vidimo neće l' sreća
Tada biti za nas veća

Niti „ördög teremtete“,
Nit sve pakla crne čete,
Ne mogu nam zabraniti:
Slavjanima vazda biti.

I koj voli biti gazda
Nego tudji sluga vazda,
Nek se bliže k nam primiče
I iz svega grla viče:

(*Iz Deželićeve pjesmarice.*)

1579. Davorija hrvatska.

Marcia marciale ♩. = 104. **Iz Hrvatske.** (*Od god. 1848.*)

mf Di - ži se, Di - - ži mi - li ro - de moj,

mf prav - da te zo - ve u kr - va - vi boj! *p* Nek se kle - ti

poco a poco cresc. kr - še vra - zi, pa - li, sje - ci ta - ri, ga - zi,

Pripjev.

ff hajd na vra - ga do Bu - di - ma

*

I. II.

smrt Ma-gja-ri-ma. -ma.

Diži se diži mili rode moj,
Pravda te zove u krvavi boj!
Nek se kleti krše vrazi,
Pali, sjeci, tari gazi,
Pripjev. Hajd na vraga do Budima
Smrt Magjarima.

Munje se krese, gromovi ore!
Nuz Dunav Slave sini davore:
Hajd ovamo pod barjake
Naše Slave dične znake!
Hajd na vraga i t. d.

Dugo Magjari s nami vladahu.
Slobodu našu satrt hoćahu;
Poraz vama o barbari!
Poraz vama o Magjari!
Hajd na vraga i t. d.

Napred hajd, napred bojni lavovi,
Trojedne majke hrabri sinovi.

Napred djeco Kraljevića,
Od Tatre do Velebića.
Hajd na vraga i t. d.

(*Iz Deželićeve pjesmarice.*)

1580. Pojav junaka.

Hrvatska davorija od god. 1848.

Marcia maestoso ♩ = 75. (*Tekst i napjev od Ferde Rusana.*)

f

Il o-va-ko, il o-na-ko, i tad va-lja bit nam ta-ko, ko pri ča-ši,

f

vaz-da na-ši, kad nam strašan prie-ti boj. Nek di-ra sviet og-njiš-ta;

mf

mf

mf

nek si pa-ri gla - vu, miš ni - je ni-kad ni - šta u - či - ni - o

mf

mf f mf

la - vu. Ni-je, ni-je, ni - je, ni - je, ni-je, ni - je; ni - je, ni-je,

mf f mf

f ff
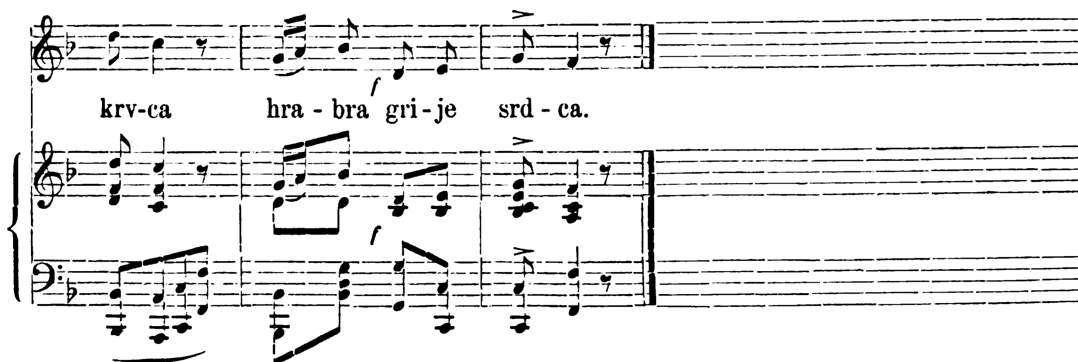
ni - je, ni-je, ni-je, ni - je! Ne bo - ji se psi-na na-ša do-mo-

f ff

mf

vi - na! doklam vru-ća krv-ca hra-bra gri - je srd-ca, doklam vru-ća

mf

Il ovako, il onako,
I tad valja bit nam tako.
Ko pri čaši vazda naši,
Kad nam strašan prieti boj.
Nek dira sviet ognjišta,
Nek si pari glavu;
Miš nije nikad ništa
Učinio lavu.
|: Nije, nije, nije,
Nije, nije, nije! :|
Ne boji se psina'
Naša domovina!
|: Doklam vruća krvca
Hrabra grije srdca. :|

Bilo kak mu goder drago,
Narodnost je naše blago,
Tko ju tare, trti daje,
Ne ima mjesta medj nami.
To kazat diete može
I starac u gunjcu;
Da vrana ništ ne može
Učiniti suncu.
|: To ne, to ne, to ne,
To ne, to ne, to ne :|
Ne boji se psina
Naša domovina!
Doklam vruća krvca
Hrabra grije srdca.

Samo pazmo, nije kasno,
Baklja zore svieti jasno,
Hajd napreda, — minu bieda
Na spasenja smjeli put!
Sried oblaka, sried oluje,
Strah ne bije nebu,
Ne bojmo se, Bog posluje
Nam budućnost mednu.
|: Ne ne, ne ne, ne ne,
Ne ne, ne ne, ne ne! :|
Ne boji se psina
Naša domovina!
Doklam vruća krvca
Hrabra grije srdca.

(*Po Rusanovom rukopisu.*)

1581. Hajdmo.

Marcia moderato ♩ = 76. Iz Slavonije. (*Od god. 1848.*)

Oj! čuj-te bra-ćo Slav-ja - ni maj-ke sla - ve glas: e - vo se di - žu

duš-ma - ni, da u - ni - šte vas. Da vam ot-mu na - si - li - ce

naj-sve-ti-ju stvar: dom, slo-bo-du i pra-vi-ce, je-zik bož-ji

dar! *ff* Hajd-te bra-ćo, hajdte bra-ćo sa-da u-staj-te!

sfz *ff*

hajd-te bra-ćo, hajd-te bra-ćo svo-je ne daj - te.

Oj! čujte braćo Slavjani
Majke Slave glas:
Evo se dižu dušmani,
Da unište vas.
Da vam otmu nasilice
Najsvetiju stvar:
Dom, slobodu i pravice,
Jezik božji dar!
Hajdte braćo, hajdte braćo
Sada ustajte!
Hajdte, braćo, hajte braćo
Svoje ne dajte.

Svak koj je Slavjan rodjeni,
U boj hajd bez strah',
Drž' pušku i mač zeleni,
Olovo i prah!
Nedaj da t' rod pogine,
Prava i jezik tvoj,
Da ne budeš rob tudjine
Kroz sav život svoj!
Hajdte braćo i t. d.

Oj, Slavo majko predraga,
Gledj sinovah skup,
Prot sili bit' će tvog vraga
Čvrst obrane stup.
Ne ćeš pasti, ne smeš pasti,
Sveta j' naša stvar,
Pri će dušman da omasti,
Krvju plati kvar!
Hajdte braćo i t. d.

Oj Bože kriepki svemožni,
Ti zaštiti nas!
Oj, Slavi bud'mo svi složni
U opasan čas.
Jer gdje duh i misô jedna,
Gdje je svoj za svog,
Ondje slava je pobjedna,
Š njom je sloga i Bog!
Hajdte braćo i t. d.

Oj, snažni Marko Kraljeviću,
Daj buzdovan tvoj!
Oj, Obiliću, Zrinoviću
Vod'te nas u boj!

Duhom vašim opojeni
Ići ćemo sad,
Za dom i rod naš mileni
Sve, sve dati rad!
Hajdte braćo, i t. d.

Hajd' juriš dakle na dušmane
Kletog vraga plod,
Što sad nam hoće da sahrane
Prava, jezik, rod.

Majko Slavo sva krv tebi,
I naš život sav!
Proklet tko to dao nebi,
Nit sretan, nit zdrav!
Hajdte braćo, hajdte braćo,
Da se bijete,
Hajdte braćo, hajdte braćo,
Krv da lijete.

(*Spjevao Ilija Okrugić. Vidi „Sriemska vila", štamp. god. 1863. u Osieku.*)

1582. Davorija.

Allegro moderato ♩ = 108. Iz Sriema. (*Od god. 1848.*)

f

Ni-ti spavam ni-ti mo-gu sni-ti, što na-u-mim i to mo-ra bi-ti; jed-na sre-ća mo-že i dru-gu iz-le-čit, za-mrz-nu-to mo-re mo-ći pre-ći, pre-ći, o-ne če-tir ba-te-ri-je mo-ra-mo o-te-ti, ma-kar zna-li

do jed-no-ga pred nji-ma u-mrie-ti. Nek dušma-ni na nas pa-le i nek od nas

ko-jeg sva-le, sa-mo slož-no sva-ki sa mnom, ja ću na-pred, a vi sa mnom.

Hajd-mo, hajd-mo! O-svet-laj-mo li-ce na-še, i sa-mrt-ne

pij-mo ča-še, o-svet-laj-mo li-ce na-še, i sa-mrt-ne pij-mo ča-še.

Niti spavam, niti mogu sniti,
Što naumim i to mora biti.
Jedna sreća može
I drugu izlečit,
Zamrznuto more
Moći ćemo proći.

One četir baterije
Moramo oteti,
Makar znali do jednoga
Pred njima umrieti.
Nek dušmani na nas pale
I nek od nas kojeg svale

Samo složno svaki sa mnom,
Ja ću napred a vi za mnom,
Hajdmo! hajdmo!
Osvetlajmo lice naše,
I samrtne pijmo čaše!

Topovi su za nas pripravljeni,
I eno ih već su zapaljeni.
Opravog junaka
Uviek sreća služi,
I desnicu ruku
U nevolji pruži,
Svi na juriš samo tvorno
Sad na bajonete,
Makar da se i dušmani
Sa topovi priete.
U obkolu udri, sieci,
Odmah taki ne daj sebi

Udrite se, ne dajte se,
Bit će dobro, nadajte se,
Udri! Udri!
Ni jednome ne daj sebi,
Ne žali ga, već ga prebi.

Evo mene Mickla kapitana,
Nisam ni ja odkinuta grana.
Vi junaci zubma
Koljite dušmana,
Nek za dugo pamte
Hrabre Graničare.

Dvadest' četir ona topa
Prevucite preko,
Takovi se slučajevi
Dogadjaju riedko.
Arad varoš otimajte
I dušmane potjeràjte,
Zato treba dobro znajte,
I na koncu pozor dajte.
Hura! hura!
Sad se svietli naše lice,
Da Bog živi Sriemce!

(Iz moje sbirke tekstova.)

1583. Sin mami si duma.

Allegro moderato ♩ = 108. **Iz Tatara u Bugarskoj.**

mf

Sin ma-mi si du-ma: Sta-ni ma-le sta - ni, ra-no iz-vъ-di mi voj - skar-skѫ pri - mje-nѫ!

Sin mami si duma: Stani male, stani
Rano, izvъdi mi vojskarskѫ primjenѫ!
Da sѧ primjenѭ, narѧdѭ i uburѫžѭ,
Bjelonoga konѧ Vъsjedna da priskočѧ,
Da posrješnѫ, male moja, mѧgkušѧvi Grci!
Ej Semo! Semo! Bьlgarski carju!

Bъlgari Slavѧni! Moravci, Kučѫni i Tučѫni!
Hubavo sѧ primjenete, junaški oburѫžete,
Rѧdъtъ sѧ rѧdete! sulici podignete!

Sema da posrješnim, zdravica da viknimi!
Zdravica Semo! zdravica Bъlgarski junače!
Ej Semo! Semo! Bъlgazski carju!

Zdravica junaci: zdravica Bъlgari!
Koj e junakъ na junaka sъ menje da vъrvi!
Grdi si da turimi, Carigrad da zemimi!
Otmjeni zlatni, vjenci i košulji bjeli.
Govori sѧ izgovori, Edrene sѧ podadi!
Ej Semo! Semo! Bъlgarski carju!

Kostadin grada nabližihѫ, rѧdъmъ vьrvjehѫ,
Semo mahna, strjeli frknѫhѫ, Grci padahѫ!
Kučѧni! Tučѧni! što stojte gljedate, sulici gotvete!
Ami vie Moravci! ot zadje sъ tѧški sopaci,
Grci si kladete, kъtu žѧtvarski snopi!
Ej Semo! Semo! Bъlgarski carju!

Trjašći! Pljušći! Bъjan naprjed vrvi,
Klinъ si vrti, pѫt pravi, Zlatnѫ bratѫ gljeda!
Semo Grci troši, nadъ glavѫ mu orle frči!
Ta uplaši mѧgkušѧvi Grci, tij nazad bjegѫt!
Ej Semo! Semo! Bъlgarski carju!

Carigradski stjeni Grьci sъkrivѫt,
Zlato, srъbro frlѭt i Grkini davѫt!
Zjemajte junaci! zlato, srьbro i zlatno oburѫžьe!
Izvijte vjenci i sъšijte košuli!
U doma da pojdimi, sъ pjesen da ni srješnѫt!
Ej Semo! Semo! Bъlgarski carju!

Tѧško imanьe dignѫhmi i pjesen pjejahmi:
„Vraštajte sѧ junaci Bъlgari v Bъlgariѭ!
Grci uplašihmi, imot imi zjehmi!
Srješćajte ni djevici! Semu vjenec upletete!
Pѫtišća postelete, i s pjesen vjenec podajte!
Ej Semo! Semo! Bъlgarski carju!

(Iz moje sbirke tekstova.)

Opaka. „Taja pjesen mi e dadena v ljeto 1857. v Novij Sad, ot ednogo Bьlgarina svѧštenika imѧnem Pantelejmona ot selo Cjeroveni v Bьdinsko. Toj ѭ prip'sal v Basarabiѭ v selo Dolu-kioju, 15. vьrsta bliz Ismaila, ot rѫkopis, koja sѧ nahodila u svѧštenika Basilija. Az ѭ obnarodvah togava v Dunavskъij Lebed, tak kak to mi sѧ dadi bez nikakvѫ promjenѫ i bez nikakvi zamječѧniѧ. V ljeto že 1858. postarah sѧ i sѧ vidjeh s svѧštennika Basilija, da bi možѧl da dobija i samaѭ rѫkopis ot dje e pripisana ta pjesen. I za nesćѧstnѧ ta dragocjena rѫkopis propadtѫla! Svѧštenik Basilij mi prikaza, či ta rѫkopis bila ostala od djeda mu ješte svѧštennika Petka, koj e bil rodom ot Gabarovo i priseliv sѧ v Kazѫn-Lѫg tamo počinѫl. Sin negov, bašta onca Vasilija, bil takže svѧštennik, pop Dragan. Sporѧd kakto mi prikazva otec Vasilij bašta mu počinѫl v dьlbokѫ starost, devetdesѧt godišen starec, kak to i djelo mu, kogo toj nepomni. Ot togo sѧ zaključѧva, či taja pjesen bila napisana povječ ot sto godini naprjed. Bašta mu imal i drugi dragocjen i rѫkopis, pjesni i zakoni Bъlgarski i kъtu umrjel ostavil mu gi. I on gi izgubil v 1854. ljeto, ne znae komu gi e dal! . . . Takava sѫdba e naišla mnogi naši dragocjeni drevnosti! Zašto to imjejašti gi njesѫ znajli da gi ucjenjavѫt. Ah! gi čьrno nevježstvo, kolko si naši dragocjenosti v vječno zabvenie otdalo!“

Ovaj sam tekst i opazku našao u bugarskoj njekoj pjesmarici. Moj je pjevač Stajko A. Popov iz sela Tatara u Sviškovskom okružju znao samo prvu kiticu iste pjesme.

1584. Ustanak.

Alla marcia ♩ = 108. Davorija (od g. 1849.).

Jedan. (*Napjev i tekst od Ferde Rusana.*)

Da, da, da, da, da, na po - lje ju - na-ci! da, da, da, da, da,

*

Svi.

p *mf* *cresc.*

u hr - pu vo - ja - ci! U - sta - ni - mo iz mr - tvi - la, o - krut - nič - tvo

p *mf* *cresc.*

f *mf* *cresc.* *f* *mf*

bjes - ni, zmaj nam ko - lje bra - ću na - šu kr - vlju ždrielo ties - sni; tad će za nas,

f *mf* *cresc.* *f* *mf*

cresc. *f* *mf* *cresc.*

vje - ruj maj - ko, dan sva - nu - ti lieč - ni, kad ga na - ša no - va slo - ga

cresc. *f* *mf* *cresc.*

mf *f* *p*

u grob sa - tre vieč - ni. Da, da, da, da, da na po - lje ju - na - ci!

mf *f* *p*

f f
da, da, da, da, da, u hr-pu vo-ja-ci!
f f
ff
p cresc.
I-za-ber-mo s'i-za-ber-mo vo-dju sr-cem, gla-vom,
I-za-ber-mo s'i-za-ber-mo si-na do-mo-vi-ne,
p cresc. f
p cresc. f pf
ak' ne-žel'mo, ak' ne-žel'mo svi propa-sti slavom.
koj za na-rod, koj za na-rod tielom, dušom gi-ne;
jer-bo strana, jer-bo strana
p cresc. f pf

cresc. ff

stra-no pje - va pti - ca, kad s' o - de-blja, kad s' o - de-blja u svoj kut od - mi-ca.

cresc. f ff

Da, da, da, da, da na polje junaci!
Da, da, da, da, da u hrpu vojaci!
Ustanimo iz mrtvila, okrutničtvo bjesni,
Zmaj nam kolje braću našu krvju ždrielo tiesni;
Tad će za nas, vjeruj majko, dan svanuti liečni,
Kad ga naša nova sloga u grob satre viečni.
Da, da, da, da, da na polje junaci!
Da, da, da, da, da u hrpu vojaci!
Izabermo, s' izabermo vodju srdcem, glavom,
Ak' ne žel'mo, ak ne žel'mo svi propasti slavom.
Izabermo s' izabermo sina domovine
Koj za narod, koj za narod tielom, dušom gine,
Jerbo strana, jerbo strana strano pjeva ptica,
Kad s' odeblja, kad s' odeblja u svoj kut odmica.

Da, da, da, da, da na polje junaci!
Da, da, da, da, da u hrpu vojaci!
U kom jošter ikoliko kaplja krvi vrije,
U kom iskra srdčanosti još ugasla nije,
Uhvatit će mač i pušku, gle zmaj krila širi,
Da napane na nas sada, na polje Iliri.
Da, da, da, da, da na polje junaci!
Da, da, da, da, da u hrpu vojaci!
Kukavice, kukavice svu trpe nepravdu,
Mi s' ne damo, mi s' ne damo oduzeti nadu;
Sramota je, sramota je, ajd da ustanemo,
Kleta zmaja, kleta zmaja u grob da satremo,
Mač i pušku, mač i pušku grabi, zloba niče,
Žurno braćo, žurno braćo pogibelj nas viče.

Da, da, da, da, da na polje junaci!
Da, da, da, da, da u hrpu vojaci!
Mir, blagoslov i poštenjem pravu budi svačem,
Krivnji pako složno valja odoljeti mačem;
Mi želimo, — Bog je svjedok — buni glavu diči,
Samo hrabro proti kletom okrutničtvu 'zići.
Da, da, da, da, da na polje junaci!
Da da, da, da u hrpu vojaci!
Ne da junak, ne da junak, sudi možni care,
Oružje je, oružje je za junaka smiela,
Da se s njime, da se s njime kruta krše djela:
Napried braćo, napried braćo za slobodu kralja,
Nek se dušman, nek se dušman u svoj' krvi valja.

(*Po Rusanovu rukopisu.*)

1585. Odlučnica.

Davorija (od god 1849.).

Tempo di Marcia moderato ♩ = 108. (*Napjev i tekst od Ferde Rusana.*)

f

Stan'-te bu - re i o - lu - je! Slav - jan ho - će da vo - ju - je.

f

energico

U kraj s va-mi strie - le kle-te, Slav-ja - nin vam mre - žu ple-te.

energico

f ff

Sab - lju pa - ši, ko - nja uz - ja - ši, sa - mo smje-lo na-pred ka - ši!

f ff

Stan'te bure i oluje!
Slavjan hoće da vojuje.
U kraj s vami striele klete,
Slavjanin vam mrežu plete.
Pripjev: Sablju paši, konja uzjaši
Samo smjelo napred kaši!

Osamdeset miliona
Hrpa svieta najsmiona;
Tko joj kani hram podrti,
Sám pod kosu leti smrti.
Pripjev: Sablju paši i t. d.

Pol Evrope, jest istina
I Azije još trećina,
Njeg'vim glasom pjeva, plače,
Njegov kiti znoj palače.

Klanjajte se puci niže,
I Slavjanin glavu diže,
I njegovo srdce mnije,
Da on sužanj ničij' nije

Hajd Slavjani na bojište!
Svi odpori da se nište;
Sudbu svetu koj ne nosi,
Mir u grobu taj ne 'sprosi.

Koj ne štuje majku jednu
I kolievku svoju mednu,
Živi kano tvorje niemo,
S njime nikud ne dospiemo,

Koj u našem tudje brani,
A s našim se kruhom hrani,

Van iz dvora nek se seli,
Zakon vieka tako veli.

Mi volimo svoji biti,
Nego l' zlatom glave kriti,
Eldorado! hajd bez traga,
Tudje blago jest od vraga.

Neprijatelj ako l' igde
Otačbinu napast pride;
Smrt mu neka kroji plaću,
Dok je Slavjan meštar maču.

Koj nevjerstva ljubi vaje,
U Tartaru nek se kaje;
S nami ne smje on napreda,
Za Boga je to uvreda.

(Po Rusanovu rukopisu.)

1586. Mihajlova pjesma.

Andante ♩ = 69. Iz Sriema (od g. 1849.) *Marcia marciale* ♩ = 120.

pf p pf cresc. f

Prag je o-vo milog Srbstva na ko-jem sto - ji-mo,
A-ko zlotvor na njeg stupa, svi da se bo - ri-mo.
Go-spo-da-ru glav - ni!

pf p pf cresc. f

Mi-ha-i-lo slav - ni! mi smo se za-kle - li te-bi bi-ti vjer - ni.

f Ti s na-ma, mi s tobom il' u vat-ru, il' u vo-du; *p* brat s bratom, rod s ro-dom

cresc. ru-ši sva-ku ne-zgo-du. *f* Dri-no vo-do hlad - - na! raz-ba-cuj svoj tok;

sad je srb-ska sla - - - va ob-no-vi-la skok.

Prag je ovo milog Srbstva
Na kojem stojimo,
Ako zlotvor na njeg stupa,
Svi da se borimo.
Gospodaru glavni!
Mihailo slavni!

Mi smo se zakleli
Tebi biti vjerni.
Ti s nama, mi s tobom,
Il' u vatru, il' u vodu;
Brat s bratom, rod s rodom,.

Ruši svaku nezgodu.
Drino! vodo hladna,
Razbacuj svoj tok;
Sad je srbska slava
Obnovila skok.

Ne puštajmo, da nam Turčin
Ime naše skvrni,
Suprot stati, odpor dati,
Svagda da smo spremni,
I mi to velimo,
Od srdca želimo:
Bolje da' pomremo,
Neg' da robujemo.
Ti s nama i t. d.

U Turakah prijateljstva
Ne možemo naći,
Na susret im svagda treba
Junački izaći.
Na službi stojimo,
I rad polazimo
Na zlotvora toga
Baš u svako doba.
Ti s nama i t. d

U Bugarskoj i u Bosni
Naša braća pište,
Njih've žene, njih'va djetca
Od Turakah vrište.
Treba da idemo,
Da im pomognemo,
I sve da činimo,
Da ih izbavimo.
Ti s nama i t. d.

Tvoja želja našoj želji
Isto odgovara:
I napredku milog Srbstva
Novi put otvara.
Ti si kneže slavan,
Car-Dušanu ravan,
Tebe Srbstvo hvali,
Bogu blagodari!
Ti s nama i t. d.

(*Iz Deželićeve pjesmarice.*)

Opazka. Mita Orešković, narodni pjesnik i vješt tanburaš, rodio se god 1817. a umro god. 1867. u Šidu (trgovište u Sriemu, kotar Erdevik). Mita je svakoj svojoj pjesmi odmah i napjev dao, pak bi je, jer je on i arendator gostionica bio, svojim gostom odpjevao uz tanburicu. „Prag je ovo milog Srbstva" spjevao je g. 1849. u slavu tadašnjemu pukovniku Mamuli, koji je onako junački čuvao ulazak u Sriem. Tu su pjesmu kašnje preinačili na kneza Mihajla, i sada je svaki znade kao „Mihajlovu", a ne kao „Mamulinu" pjesmu. Orešković je sastavio i mnogo šaljivih pjesama, koje se sve rado u družtvu pjevaju. „Ah premila mladosti", „Ajde složno da pijemo", „Čuj diko šta velim", „Držte čaše svi u ruci", „Nemam časti ni kredita", „Teć će voda, kud je tekla", „Vesel'mo se braćo mila", „Vojvodinu grob pokriva", „Zar ako si moja mati" i t. d. njegovi su proizvodi. Žao mi je vrlo, što niesam mogao sve napjeve, što ih je on izumio, od njega sama čuti i u note staviti. Kratko vrieme, što smo se god. 1864. u Karlovcih družili nije to dopustilo, a prerana smrt njegova moju je nakanu opet ga posjetit uništila.

Po nekojih mjestih, osobito u Bačkoj, osam se prvih taktâ (adagio) ove pjesme ne pjeva na same jednake četvrte (Viertelnoten), već onako, kako ih Stanković zabilježio. Ta namira, da se prvi glas pjeva kraće od drugoga, došla je od magjarskih cigana, koji toj pjesmi htjedoše dati neku magjarsku boju Orešković se ovoj nagrdi svoje melodije ni malo nije radovao, već se branio proti njojzi, koliko je igda mogao; ali ciganski ti mužikaši nagrdjenu jedared pjesmu tako razširiše, da ćeš riedko kad pjesmu čuti u liepoj njezinoj jednostavnosti. Ni našeg pokojnog Stankovića namjera nije naniela, da bi tu pjesmu bio čuo drugčije, nego na način ciganski; jer inače težko da bi pjesmi bio dodao opazku: „Melodija ove pjesme nije čisto narodna".

Podavši pjesmu onako, kako mi ju izpjeva sam Orešković, nadam se, da ću krepko odoljeti zloj porabi magjarskih cigana.

1587. Ista popievka.

Andante ad libitum (*Udesio Kornel Stanković.*)

f
Prag je o-vo mi-log Sr-ba na ko-jem sto-ji-mo.
A zlo-tvor na nje-ga stu-pa sad da se bo-ri-mo.
Go-spo-da-ru glav - ni

Mi-ha-i-lo slav - - ni, mi smo se za-kle-li te-bi bi-ti vier-ni.

Pripjev uz svaku kiticu.

Ti s na-ma mi s to-bom i u vat-ru i u vo-du; brat s bratom, rod s rodom ru-ši sva-ku ne-slo-gu. Dri-no vo-do lad - - na, raz-ba-cuj svoj tok;

poco rit.

a tempo

sad je srb-ska sla - va ob-no-vi-la skok.

(*„Srbske narodne pjesme" od K. Stankovića, posv. V. P. Balabinu, štamp. god. 1863. u Beču.*)

1588. Poziv.

Allegro moderato ♩ = 108. Iz Srbije.

Sr-ba-di-o mi-la bra-ćo aj-te slož-no u ko-lo, i Srb-ki-nje
mi-le se-ke po-pje-vaj-te ve-se-lo, a ne-vi-na ma-la Srb-čad
po go-ra-ma pa-stir-čad, sad mi, svir--ke, svir--ke u-de-saj-te
složne glase svuda dajte; svir--ke u-de-saj-te složne gla-se daj-te.

(Nastavka tekstu ne imam.)

*

1589. Hercegovac.

Largo ♩ =50. Iz Srbije.

p *con molto sentimento*

Bo-jak bi - ju Her-ce - gov - ci, i sa nji - ma Cr-no - gor - ci, sa če-la im te-če znoj —, li-juć krv - cu za rod svoj.

cresc. *dim.*

Bojak biju Hercegovci,
I sa njima Crnogorci,
Sa čela im teče znoj,
Lijuć krvcu za rod svoj.

Junačka ih braća sliede,
Brižne majke na njih glede,
Pa sve viču oj,'
Daj im sreću Bože moj!

Starci s djecom Boga mole,
Da varvaru svi odole,
Da Turaka satru roj.
Živ mi bio rode moj!

A djevice srbske letu,
Da od cvieća vjence spletu,
Da nakite barjak, oj!
Tim prinesu darak svoj.

Vukalović braću vodi,
Njega mati na to rodi,
Za veliki Srba broj
Da žrtvuje život svoj.

Srbska slava pred očima,
Srbsko srdce u prsima,
Podiže ga na taj boj,
Da osveti narod svoj.

(*Iz Deželićeve pjesmarice.*)

1590. Bъlgarska davorija.

Allegro assai ♩ = 144. Iz Sofije. (*Od god. 1864.*)

f

Bъl-ga-ri ju-na - ci, šće-li još-će spim? di-gaj-te baj - ra - ci

da s' o-svo-bo - dim. O le - le gor - ka - - na na - ši - ja na - rod

vi - ka po Bal - ka - na, da g' izba - vi Bog!
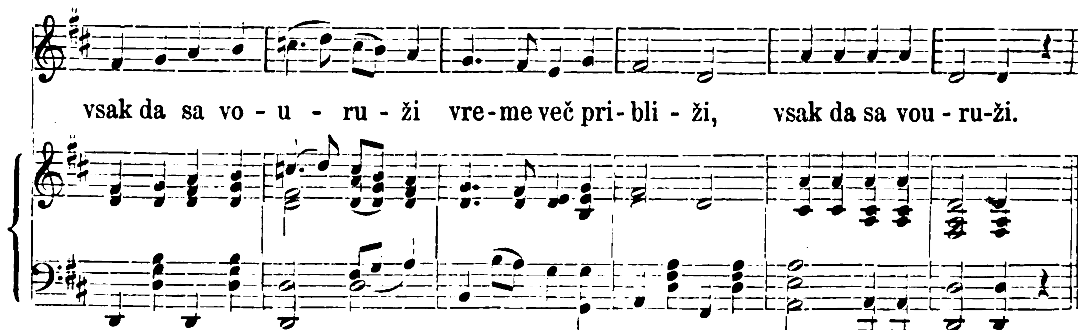
Бъlgari junaci	Lev balkanski spavaj	Stavajte što spite?
Šćeli jošće spim?	I prjeporšt digaj,	Bog šće da s' vaz,
Digajte bajraci	Strašen rev razdavaj	Stavajte što spite?
Da s' osvobodim,	V' bujni planini;	Bog šće da je s' vaz,
Olele gorkana	Sbiraj si djecata	Da s' osvobodite
Našja narod,	V' gѫsti tje gori,	Vreme e toz čas,
Vika po Balkana,	Silen im v' sъrcata	Da s' osvobodite,
Da g' izbavi Bog!	Огънь razpali!	Vreme e toz čas!

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

1591. Davorija.

Allegro ♩ = 126. Iz Sofije. (*Od god. 1868.*)

Sta-vaj-te ju - na - ci sasъ ostri ma - ždra - ci, vre - me večъ pribli - ži
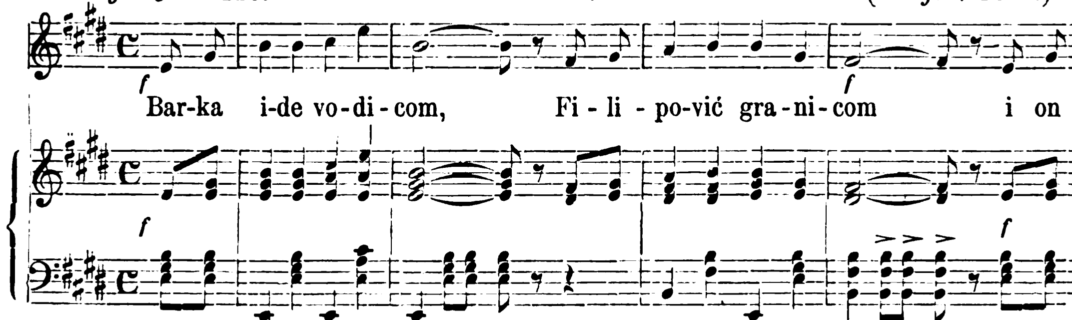

Stavajte junaci
Sasъ ostri maždraci,
Vreme većъ približi,
Vsak da sa vouruži.
Stiga tolkoz snami
Dalgu sanuvani,
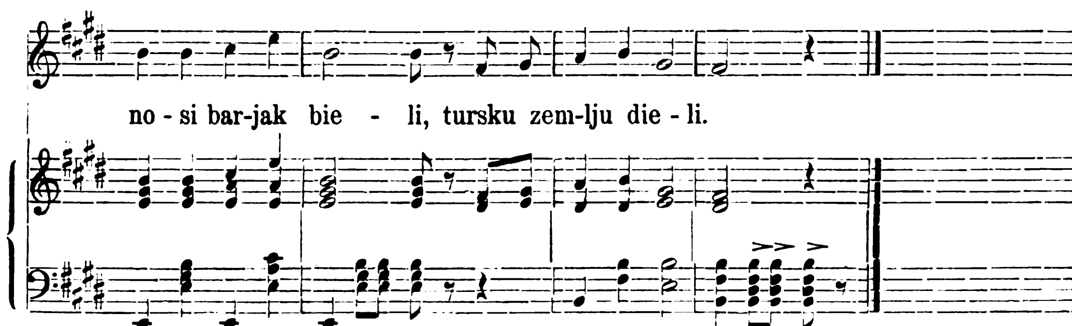
Če drug šćesa trudi
Dani u svobodi.
V šesdeset osmu leto
Sa krvavo boj v polemo
Ili vsi da izmrem,
Ili da sa usvobodim.

Dosta našta majka
V robstvo da sa vajka,
V homot da sa sviva,
I salzi da proliva.
(Nastavka tekstu ne imam.)

1592. Uzeće Bosne.

Allegro ♩ = 120. Iz Bosne. (*Od god. 1878.*)

Barka ide vodicom,
Filipović granicom,
I on nosi barjak bieli,
Tursku zemlju dieli.

Baš u petak pred večer,
Sjedi Sultan pa plače,
A bula mu suze briše,
Ne plač' sultan više.

Nemoj paša, rode moj,
Filipović zlotvor tvoj,
Njega brani sva Austrija,
I silna Bosnija.

Astrijanski topovi
Uvjek jesu gotovi,
Na Zavalju banda svira
Bihač bombardira.

Austrijanski topi riču,
Biesni Turci pak viču,
Austrijanska vojska bije,
Bihač predobije.

Gore dolje doline
Zapališe planine,
Zapališe krajišnici,
Domovine sinci.

Bež'te Turci za rana,
Eto na nas Slavjana*
Oni nose sablju zmiju,
Bež'te u Aziju.

Sinci roda slavnoga,
Ne dajte se Turčinu,
Već za Bosnu krvcu lijte,
Da ju predobijte.

Sedam sati udara,
Bolnica se otvara,
U bolnici ranjeni,
Majke sini jedini.

Čudno mjesto tvrdi Ključ,
Strašna brda okolo,
Dosta mladih junaka,
Pod tobom je ostalo.

Frane Josip živio,
Protivnike dobio,
Filipović vojvoda,
Sretan bio svakuda.**

(Iz moje sbirke tekstova.)
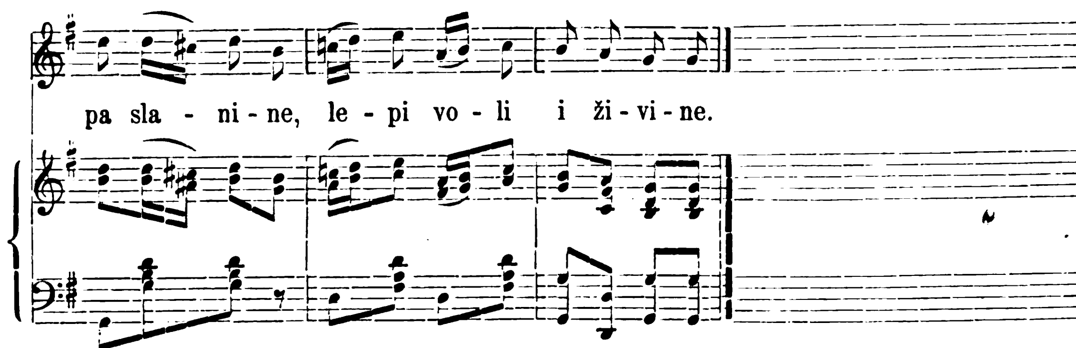
1593. Pazi care na Hrvate!

Allegretto ♩ = 92. Iz Herešina. (*Od god. 1878.*)

* Pjevalo se je i ovako: Eto Franje Josipa, Koji nosi sablju zmiju.

** Pjesmu je ovu izmislila momčad 53. Leopoldove pukovnije, te su ju, krenuvši iz Bosne, putem često pjevali.

Marš junaci sablje v ruke,
Eto blizu Banjaluke,
Ugrijenci priskočite,
K Hrvatom se pridružite!
Lepa naša domovina
Gdi je dosti kruha, vina,
Dosti mesa pa slanine,
Lepi voli i živine.

Ako znade dobro hitat,
Ne treba ga za to pitat,
Jer vojujte po vojački,
Udrite ga po soldački.
Nismo došli vina piti,
Neg smo došli krv točiti,
Samo braćo, der veselo,
Banjaluku otimljemo!

Jer hrvatski jedan junak,
Valja više neg pet Turak,
Pet je puta pušku nabil,
Dok je Turčin kokot navil.
Za to znali svi poljaki,*
Dobro znala i Petrinja,
Kostajnica i Dubica
Sva magjarska varmedjija.

A ti Stojan Mitrostari,
Što nam sada Turčin kvari,
Naše kuće popališe,
Naše telce sve poklaše.
Natrag ćemo nazaj vzeti.
Preko Plive, Jajca prejti.
Koga ti je sade milo,
Udri po njem nij mu krivo.

Naša Glina oganj dade,
Turčin kao snoplje pade,
Kad zaječe naši štuki,
Turci bježe kano vuki.
Filipović generalu
I hrvatska vojska njegva,
Turčina su nadvladali,
Ter iz Bosne van stirali.

To je bilo iza Siska,
Gdi je bila svima stiska,
Kad su sekli turske glave,
Da su sablje sve krvave.
Plave lače, crne oči,
Deder brate dobro skoči,
I pogledaj na sve strane,
Gdi Hrvati Bosnu brane.
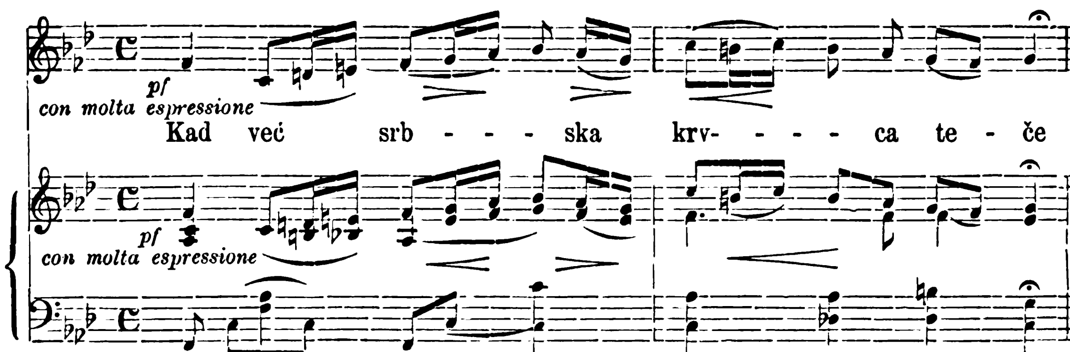
Gdi je grana upirala,
Tu je vojska umirala,
Mnoga majka oplakala,
Koja sinka v Bosnu dala.

Zato care i ti pazi,
Na hrvatski hrabri narod,
Jer Hrvati krvcu liju,
Za te care vjek se biju.

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

1594. U oči boja.

Largo assai ♩ = 46. Iz Hrvatske.

* Poljodjelci.

mf za slo-bo-dom svak' se pe - - će.* *p*

Kad već srbska krvca teče,	Bura diže već talase,	Krvcu sada Srbi lijte,
Za slobodom svak' se peče,	Grob Dušana otvara se;	Krstaš barjak vi razvijte,
Braćo driemat sad ne treba,	Sad il nikad valja mrieti,	Polumjesec nek potavni,
Svaki sgodu neka vreba.	Da s' iztriebi dušman kleti.	Pokažite da ste slavni!
Duh i hrabrost srbskog sina	Z' groba Miloš sablju pruža,	Procvjetat će srbska slava,
Sad otvara oči svima,	Da se njome Srb oruža;	Pobiedit će Srbin lava,
Crnogorci sieku Turke,	Da se dušman ne osili,	Štono reko sveti Sava,
Braći svojoj šire ruke.	Ti pomozi Bože mili!	Nad Srbijom njegda glava.

(*Iz moje sbirke tekstova.*)

1595. Stara bojna popievka.

Moderato ♩ = 100. Iz Šištova u Bugarskoj.

f Отъ какъ sja e, (mi-la mo-ja maj-ko-le,) *f* zo-ra za-zo - ri - lo.

otъ to-gas e (mi-la mo-ja maj-ko le) voj-ska pro - var - vja-lo.

* Kaže se, da je tekst i napjev od pakračkoga vladike Gruića.

Ot kak sja e (Mila moja majko le*) zora zazorilo.
Ot togas e, vojska provarvjalo.
Konj do konja junak do junaka;
Sabi-ti im kakto jasno slance,
Oganj svjatka prez gora zelena,
Vojvoda im sam car Ivan Šišman.

Otgovarja sam car Ivan Šišman:
Bože silni, bože sazdatelju,
Pomogni ni sila i junačtvo!
Boj šćem da sja biem na Sovijsko pole
Krav šće leim za Hristovo ime,
Šće proslavim Hristijanska vjera.**

(Miladinovci „Blgarski narodni pjesni“ štamp. god. 1861. u Zagrebu.)

1596. Budnica Trenkovih pandura.

Marcia moderato ♩ = 92. Iz Slavonije. (*Od god. 1741.*)

Marcia

f p mf sfz mf f sfz p

Fine.

* „Mila moja majko le“ uplete se u svaki stih.

** Ova i prijašnja popievka kaže nam, kakve su bile davorije t. j. ratne popievke u ono starije doba, kada još nije koračnica poznata bila.

Trio

f

f

I.

II.

p

p

cresc.

cresc.

I.

II.

8va

f

ff

Marcia da Capo al Fine.

1597. Liepa maca.

Allegro moderato ♩ = 108. Koračnica iz Slavonije. (*Od god. 1847.*)
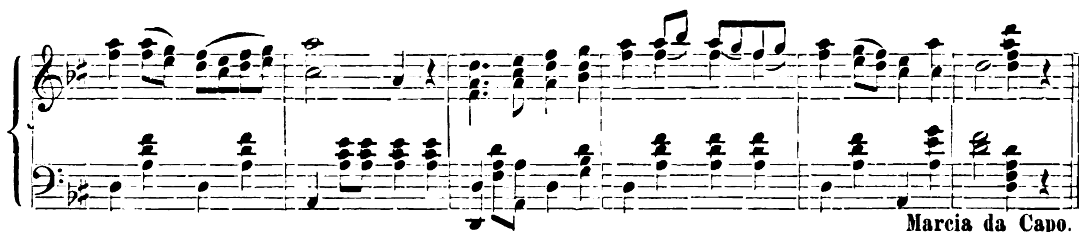
Marcia

f

*

Fine.

Trio

Opazka. Ovu koračnicu i sljedeće četiri svirale su ili bande krajiških regimenata ili one narodnog ustanka god. 1848 i 1849. Sastavljene su te koračnice od diletanta ili tanburaša, a upravitelji banda samo su ih udesili za vojničku svirku. Tadanji su upravitelji krajiških banda sastavili više i vrlo liepih narodnih koračnica, koje sam dosta puta čuo, ali ne imajuć tada kao mladić dosta odvažnosti kojega kapelnika za te glasbotvore moliti, ne mogu ni njimi služiti, te štampam evo samo one koračnice, koje sam od 48. do 50. godine prepisao iz nota mojih učitelja Osislo-a i Jošipa Becka. Kašnje bila mi je doduše namjera glasbene arkive naših krajiških pukovnijah pregledati i izcrpiti, ali pošto bi to bio posao od više godina, u nas pako čovjek za takve stvari nikada i od nikoga podpore ne nadje, to sam — ma i težkim srdcem gledati morao, kako su se rečeni arkivi raznesli i uništili. Silni narodni napjevi upotriebljeni od upravitelja banda kroz 200 godina za potpurije, overture, koračnice i t. d. liep bi material bio za narodnu našu glasbu, a ne manje bi liepo i koristno bilo, moći dokazati, koliko je naših ljudi u to vrieme dobilo glasbenu poduku; jer prije 48. godine sastojala se je svaka krajiška vojnička banda od samih domaćih sila a repertoir bande najviše od narodnih komada. Sada će moći domaća naša glasbena ili kulturna poviest samo to konstatirati, da je u doba, kada su bili Hrvati, napose pako krajišnici, kao neuki barbari po svietu razglašeni, više njih, gledeć na broj stanovnika naše domovine, učilo i znalo čitati, pisati te iz kajdah svirati no ma u koga narod u Europi. Da nije naš nemar za narodnu prosvjetu tolik bio, imali bismo više dokaza za prijašnju naobrazbu našega naroda, te nebi čovjek morao sijaset knjiga i knjižica pregledati, nebi li bar kakvu malu noticu našao, koja bi posvjedočila tu naobrazbu. Taj nemar obstoji pako žalibože i danas jošte, osobito ako se o narodnoj glasbi o eminentnoj grani narodne prosvjete radi. Znadem, da gluhim ušim govorim, ali neka bude tužba ova napisana. Oni koji su Kurelčeve rieči na kraju uvoda k njegovim Jačkam posmjehom primili: „Shrani u dobro městance moju knjižicu, bud i ne pročtivenu, er čega se t e b i, čto si možebit nehajliv, s a d a činiti ne će, za tim p o z d n i j e t v o j u n u k pohlepi", sada traže najviše Kurelčeve Jačke.

U knjizi „Dika" i kod neprijatelja" prenešena iz něinačkoga rukopisa Andriom Stipićem (Zagreb, Župan 1838.) čitati je, da su vojnici prve i druge banske pukovnije, kada su 9. grudna (prosinca) 1811. u Pariz došli i od carske garde Napoleonove gošteni bili, pjepali junačke i ine pjesme. „Horvatov serdca pri ovom goštjenju dobroga vina napitkom ugriala su se, i otvorila su se gerla, i oni počeše pjevati junačke narodne pěsme o Kraljeviću Marku i ine". (str. 8.) Da su i bandu sobom imali, sliedi iz toga, što su se i s bandom kući vratili. „Medj glasnim klikom neka žive poruski kralj! neka žive general Tauenzien, ostavismo 16. svibnja 1814. varoš Děvin (Magdeburg) postupajuć u pol stotinjah („kompaniah") medj s k l a d n o g l a s n o m m u z i k o m i pod razvijenom zastavom put u Austriji". (str. 74.)

Koračnice nalazeće se u mojoj sbirci glasbotvora, te sastavljene od naših ili inostranih komponista upotriebljujućih za to narodne naše napjeve, jesu sliedeće: Schuhmann Rob. „Croatenmarsch" (štamp. u Lipskom). — Lisinski Vatrosl. „Četiri narodni marši": Nek se hrusti, Iz Zagorja, Dusi (četvrti je bez naslova); rukopis. — Prandau barun Carl. „Jellačić Marsch" (štamp. u Beču). — Judex Joh. N. „Illirischer Marsch" (št. u Peštu). — Strauss Joh. op. 244. „Jellacic Marsch" (št. u Beču). — Morfides Nissisi Aleks. „Pobjedni marš Jellačićev" (št. u Beču.) — Gungl Josef. „Marsch über serb. Volksmelodien" (št. u Berlinu). — Čačković Fr. X. „Narodni zagrebačke garde Manevrir Marš (rukopis). — Pokorni Fr. „Slaven Marsch" (rukopis; posve sličan našoj Slavjanskoj koračnici samo uz drugi T r i o). — Pokorni Fr. „National Marsch" (rukopis). — Milovuk M. (?) „Srbski marš" (rukopis). — Mathias G. „Marche Croate" (št. u Berlinu). — Kellner Franz „Serbischer National-Congress-Marsch (št. u Novom Sadu). — Kellner Fr. „Csernovics Annexions-Marsch" (št. u Novom Sadu). — Seifert A. „Kaernthner Lieder-Marsch" (št. u Beču). — Resch Joh. „Südslavischer Marsch" (št. u Bremenu). — Vesely Jos. „Dalmatinska koračnica" (št. u Dubrovniku). — Vesely Jos. „Sbogom Dubrovčani!" (štamp. u Dubrovniku). — Bizzaro L. „Dubrovačka koračnica" (štamp. u Dubrovniku). — Hrvatske koračnice originalne, dakle ne sastavljene od narodnih napjeva, amo ne spadaju, te nisu zato ovdje ni navedene.

1598. Narodna koračnica hrv. krajišnika.

Maestoso ♩ = 76. Iz Virja. *(Od god. 1848.)*

Marcia

f *mf* 8va *f* I. II. *f* I. II. *ff*

Fine.

Trio

mf

cresc.

f

mf

f

ff

Marcia da Capo.

1599. Slavonska koračnica.

(*Od god. 1848.*)

Marcia moderato ♩. = 108.

Marcia

f

I. II.

ff

Fine

Trio

f

Marcia da Capo.

1600. Slavjanska koračnica.

Allegro moderato ♩ = 108. Iz Zagreba. (*Od g. 1849.*)

Marcia

f

mf

cresc.

f

mf

f

Fine.

Trio

mf

mf

tr

f

mf

f

mf

f

Marcia da Capo.

KAZALO.

Šaljive popievke.

Sljepačke popievke.

Junačke popievke.

A. Pričalice (Balade.)

B. Davorije

